

30 noiembrie
2012

Nr. 245-247

Anul XIX
(4283-4285)

MONITORUL OFICIAL

AL REPUBLICII MOLDOVA

moldpres

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA este un produs protejat legal și dă dreptul MOLDPRES de a-i autoriza reproducerea ori crearea altor produse derivate numai de către abonați, potrivit contractului de abonament, cu obligația acestora de a-l folosi în limitele prevăzute de contract, de a nu-i distorsiona conținutul și de a menționa obligatoriu sursa „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”. Orice altă formă de utilizare a produsului în scopuri de multiplicare și difuzare este interzisă. MOLDPRES își rezervă dreptul de a lua măsurile necesare în cazurile în care nu se respectă prevederile legale de utilizare a produselor sale.

EDITOR: Agenția Informațională de Stat “Moldpres”

Director general Vladimir DARIE

Monitorul Oficial al Republicii Moldova

Redactor-șef Simion ROPOT

Editorul și redacția: 2012, Chișinău, str. Pușkin, 22, Casa Presei, et. 3.

Numărul de înregistrare 475. Certificat de înregistrare a mărcii nr. 12578.

Abonamentele se pot contracta la orice oficiu poștal. Indicele de abonare 21128. Tirajul total 5479.

Telefoane: Editorul 23-34-28, fax 23-26-98; Secretarul general de redacție: 23-44-41; e-mail: monitor@moldpres.md

Redactorii: 23-23-09; Publicații ale agenților economici, avize, pierderi de acte: tel: 23-35-86, tel./fax 23-34-39; e-mail: mo@moldpres.md

Cont nr. 225139709, cod EXMMMD22436, BC “Eximbank-Gruppo Veneto Banca” S.A., filiala nr. 11.

Cont nr. 222472202165, cod BSOCMD2X722, BC “Banca Socială” S.A. interrațională.

Chișinău, Agenția Informațională de Stat MOLDPRES.

Cod fiscal 1003600071952. Tiparul: Editura “Universul”, str. Vlaicu Pîrcălab, 45, mun. Chișinău. Comanda nr. 7439.

“Monitorul Oficial al Republicii Moldova” nu poartă răspundere pentru veridicitatea avizelor publicate.

Acele oficiale pot fi publicate în alte ediții periodice numai cu trimitere la “Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

*Beneficiază de reduceri la abonarea ediției
«Monitorul Oficial al Republicii Moldova»
pentru prima jumătate a anului 2013.*

Perfectează abonamentul la sediul
AIS «Moldpres», str. Al. Pușkin 22,
Casa Presei, et.1, bir.1, de unde
vei prelua personal fiecare ediție.

Cunoașterea legii te avantajează!

PARTEA I

Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

790. Decret privind promulgarea Legii pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020” (nr. 378-VII, 23 noiembrie 2012).	5
791. Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020” (nr. 166, 11 iulie 2012).	5
792. Hotărâre pentru aprobarea bugetului Curtii de Conturi pe anul 2013 (nr. 245, 2 noiembrie 2012).	28
793. Hotărâre pentru aprobarea bugetului Curtii Constituționale pe anul 2013 (nr. 246, 2 noiembrie 2012).	28
794. Hotărâre pentru aprobarea bugetului Comisiei Electorale Centrale pe anul 2013 (nr. 247, 2 noiembrie 2012). ..	29
795. Hotărâre privind prelungirea termenului de activitate al Comisiei de anchetă pentru verificarea gestiunii fondului forestier, a zonelor de protecție a apelor râurilor și ale bazinelor de apă, a parcurilor (nr. 257, 9 noiembrie 2012). ..	29
796. Hotărâre privind demisia unui deputat în Parlament (nr. 264, 16 noiembrie 2012).	29
797. Decret privind eliberarea doamnei Maria POSTOICO din funcția de judecător la Curtea de Apel Bălți (nr. 374-VII, 21 noiembrie 2012).	29
798. Decret privind numirea doamnei Silvia VRABIL în funcția de judecător la Curtea de Apel Bender (nr. 375-VII, 21 noiembrie 2012).	29
799. Decret privind acordarea deplinelor puteri doamnei Tatiana PIRVU, Ambasador, reprezentant Permanent al Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei (nr. 376-VII, 21 noiembrie 2012).	30
800. Decret pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Republica Moldova și Regatul Spaniei privind cooperarea și asistența reciprocă în domeniul vamal (nr. 377-VII, 21 noiembrie 2012).	30

PARTEA II

Hotărâri ale Guvernului Republicii Moldova

944. Hotărâre cu privire la aprobarea obiectivelor, cerințelor și condițiilor parteneriatului public-privat pentru construcția de locuințe și obiective de menire social-culturală (nr. 873, 20 noiembrie 2012).	31
945. Hotărâre pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene (Acord de validare) și acordarea deplinelor puteri doamnei Lilia BOLOCAN, director general al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (nr. 874, 22 noiembrie 2012).	32
946. Hotărâre cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Libaneze privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor (nr. 875, 22 noiembrie 2012). ..	33
947. Hotărâre pentru aprobarea Avizului la proiectul de lege privind completarea art. 53 al Legii învățământului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995 (nr. 876, 22 noiembrie 2012).	33
948. Hotărâre cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Regatului Maroc privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor (nr. 877, 22 noiembrie 2012). ..	33
949. Hotărâre cu privire la aprobarea Avizului asupra proiectului de lege pentru completarea articolului 20 din Legea nr. 1347-XIII din 9 octombrie 1997 privind deșeurile de producție și menajere (nr. 878, 22 noiembrie 2012).	33
950. Hotărâre cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 939 din 16 august 2007 (nr. 879, 22 noiembrie 2012).	34
951. Hotărâre cu privire la Strategia națională în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020 (nr. 880, 22 noiembrie 2012).	34
952. Hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (nr. 881, 22 noiembrie 2012).	74
953. Hotărâre cu privire la transmiterea unor mijloace de transport (nr. 882, 23 noiembrie 2012).	75
954. Hotărâre cu privire la modificarea și completarea Regulamentului privind evidența și calcularea uzurii mijloacelor fixe în scopuri fiscale (nr. 883, 26 noiembrie 2012).	75
955. Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind auditul energetic (nr. 884, 27 noiembrie 2012).	76
956. Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind autorizarea auditorilor energetici (nr. 885, 27 noiembrie 2012). ..	81
957. Hotărâre cu privire la numirea domnului Andrei GALBUR în funcția de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Federația Rusă (nr. 886, 28 noiembrie 2012).	83

958. Dispoziție (nr. 99-d, 22 noiembrie 2012).	84
959. Dispoziție (nr. 102-d, 23 noiembrie 2012).	84
960. Dispoziție (nr. 103-d, 26 noiembrie 2012).	84

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

1456. Hotărâre cu privire la reperfectarea licenței Societății pe Acțiuni „MOLDASIG” (nr. 48/3, 23 noiembrie 2012).	85
1457. Hotărâre cu privire la reperfectarea licențelor Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări „GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A. (nr. 48/4, 23 noiembrie 2012).	85
1458. Hotărâre cu privire la reperfectarea licenței Societății de Asigurări-Reasigurări „MOLDCARGO” S.A. (nr. 48/5, 23 noiembrie 2012).	85

Acte ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova

1459. Decizie cu privire la modul de executare a prevederilor legislației în vigoare și a condițiilor la autorizațiile de retransmisie (nr. 121, 7 septembrie 2012).	86
1460. Decizie cu privire la oportunitatea efectuării monitorizării lingvistice la posturile de televiziune din Republica Moldova în anul 2012 și alocarea mijloacelor financiare necesare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru realizarea proiectului (nr. 123, 11 septembrie 2012).	87
1461. Decizie cu privire la participarea domnului Nicolae DAMASCHIN, membru CCA, la Programul Lumea Deschisă, administrat de către Filiala Consiliilor Americane pentru Învățămînt Internațional din Moldova (nr. 124, 11 septembrie 2012).	87
1462. Decizie cu privire la desemnarea reprezentanților CCA pentru participare la Conferința Rețelei Francofone de Reglementare Mass-Media (REFRAM), alocarea mijloacelor financiare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru cheltuielile de deplasare (nr. 125, 11 septembrie 2012).	87
1463. Decizie cu privire la eliberarea licențelor de emisie (nr. 127, 21 septembrie 2012).	88
1464. Decizie cu privire la cesiunea licenței de emisie (nr. 128, 21 septembrie 2012).	88
1465. Decizie cu privire la monitorizarea buletinelor informative ale postului public de televiziune „Moldova 1” la capitalul respectării prevederilor art. 7 din Codul audiovizualului (nr. 129, 21 septembrie 2012).	89
1466. Decizie cu privire la concepția generală a serviciului de programe pentru „Radio 7/ Радио 7” (nr. 130, 21 septembrie 2012).	90
1467. Decizie cu privire la reperfectarea condițiilor la autorizațiile de retransmisie (nr. 131, 21 septembrie 2012).	90
1468. Decizie cu privire la retragerea autorizației de retransmisie (nr. 132, 21 septembrie 2012).	91
1469. Decizie cu privire la desemnarea reprezentanților CCA pentru participare la Reuniunea Platformei Europene a Autorităților de Reglementare (EPRA) și alocarea mijloacelor financiare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru cheltuielile de deplasare (nr. 133, 21 septembrie 2012).	92
1470. Decizie cu privire la desemnarea reprezentanților CCA pentru participare la Conferința privind digitalizarea Bulgariei și alocarea mijloacelor financiare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru cheltuielile de deplasare (nr. 134, 21 septembrie 2012).	92

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei

1471. Ordonanță cu privire la înlocuirea temporară a lichidatorului B.C. „Universalbank” S.A. în proces de lichidare (nr. 09-02118/9, 23 noiembrie 2012).	93
1472. Ordonanță cu privire la înlocuirea temporară a administratorului în oficiu al Băncii „Guinea” S.A. în proces de lichidare (nr. 09-02118/10, 23 noiembrie 2012).	93
1473. Ordonanță cu privire la înlocuirea temporară a administratorului în oficiu al BCIA „VIAS” în proces de lichidare (nr. 09-02118/11, 23 noiembrie 2012).	93
1474. Ordonanță cu privire la înlocuirea temporară a administratorului în oficiu al BCA „Bancosind” în proces de lichidare (nr. 09-02118/12, 23 noiembrie 2012).	94
1475. Ordonanță cu privire la înlocuirea temporară a administratorului în oficiu al „BIID MB” S.A. în proces de lichidare (nr. 09-02118/13, 23 noiembrie 2012).	94
1476. Ordonanță cu privire la înlocuirea temporară a administratorului în oficiu al BC „Basarabia” în proces de lichidare (nr. 09-02118/14, 23 noiembrie 2012).	94
1477. Ordonanță cu privire la înlocuirea temporară a administratorului în oficiu al BCI „Oguzbank” S.A. în proces de lichidare (nr. 09-02118/15, 23 noiembrie 2012).	95
1478. Ordonanță cu privire la înlocuirea temporară a administratorului în oficiu al BCA „Întreprinzbankă” în proces de lichidare (nr. 09-02118/16, 23 noiembrie 2012).	95
1479. Ordonanță cu privire la înlocuirea temporară a administratorului în oficiu al BCA „Bucuriabank” în proces de lichidare (nr. 09-02118/17, 23 noiembrie 2012).	95

PARTEA IV

Avize funcții publice vacante **Publicații ale agenților economici**

PARTEA V

Avize pierderi de acte

PARTEA I

Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova,
decrete ale Președintelui Republicii Moldova**790 D E C R E T****privind promulgarea Legii pentru aprobarea Strategiei
naționale de dezvoltare „Moldova 2020”**

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii
Moldova,
Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 166 din 11 iulie
2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare
„Moldova 2020”.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA**Nicolae TIMOFTI****Nr. 378-VII. Chișinău, 23 noiembrie 2012.****791 L E G E****pentru aprobarea Strategiei naționale
de dezvoltare „Moldova 2020”**

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Articol unic. – Se aprobă Strategia națională de

dezvoltare „Moldova 2020”, cuprinsă în anexa care face
parte integrantă din prezenta lege.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI**Marian LUPU****Nr. 166. Chișinău, 11 iulie 2012.****MOLDOVA 2020****STRATEGIA NAȚIONALĂ DE DEZVOLTARE: 7 SOLUȚII
PENTRU CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI REDUCEREA SĂRĂCIEI****Introducere****VIZIUNEA STRATEGICĂ DE DEZVOLTARE
A REPUBLICII MOLDOVA
CARACTERISTICILE CREȘTERII ECONOMICE
ACTUALE**

Creșterea economică și tendința de reducere a sărăciei
sînt strîns corelate în Republica Moldova cu fluxul de
remitențe și consumul generat de acestea. Cîștigurile din
munca moldovenilor aflați peste hotarele țării au alimentat
venitul disponibil al gospodăriilor casnice, conducînd la
majorarea cererii agregate de consum. Constrînsă de
capacitățile de producție autohtone limitate, această cerere
a fost satisfăcută, în mare măsură, de importurile de bunuri
și servicii. Bugetul public național a beneficiat de pe urma
acestei situații, însă balanța comercială a evoluat în direcția
unui deficit comercial alarmant.

Creșterea economică bazată pe consum și pe remitențe
expune economia țării la o serie de vulnerabilități, însă există
un pericol și mai mare asociat acestui model de creștere
economică – faptul că volumul remitențelor, la un moment
dat, va începe să scadă. Actualmente, migrația scindează
familiile cetățenilor din Republica Moldova. Acest lucru este,
în sine, destul de grav, însă urmărind evoluția migrației în
țările care s-au confruntat cu acest fenomen, anticipăm că
familiile moldovenilor se vor reîntregi. Din păcate, dacă nu
se va acționa ferm în vederea creării unor condiții adecvate
de muncă și de trai în Republica Moldova, reîntregirea
familiilor de migranți se va produce în afara hotarelor țării,
moment care va declanșa declinul remitențelor.

Din cele expuse se profilează două concluzii:

- **prima concluzie** este că va fi dificil de menținut
ritmul de creștere economică, ceea ce, în absența unei
schimbări structurale a economiei naționale, se dovedește
a fi inacceptabil din perspectiva agendei de dezvoltare a
Republicii Moldova;

- **a doua concluzie** se referă la schimbarea propriu-zisă
a modelului de creștere economică, și anume: necesitatea
înlocuirii modelului inercial de creștere, bazat pe consumul
alimentat de remitențe, în favoarea unui model dinamic,

bazat pe atragerea de investiții, precum și pe dezvoltarea
industriilor exportatoare de bunuri și servicii.

În această ordine de idei, Strategia națională de
dezvoltare „Moldova 2020” vine să prezinte o viziune
încălegată privind dezvoltarea economică susținută pe
termen lung, avînd la temelie un studiu diagnostic al
constrîngerilor de dezvoltare economică. Sub acest aspect,
ea va consolida și va ghida abordarea sectorială caracte-
ristică pentru programul de guvernare, ale cărui obiective
sînt trasate pentru întreaga durată a mandatului.

De asemenea, pînă la schimbarea paradigmei de
dezvoltare a economiei Republicii Moldova vom miza în
continuare pe sprijinul partenerilor de dezvoltare. Domenii
precum sănătatea, cultura, protecția socială, protecția
mediului sînt cruciale pentru dezvoltarea durabilă a țării.
Optica aleasă de Strategia națională de dezvoltare este
de a amplifica acoperirea bugetară pentru promovarea
unor politici adecvate în aceste sectoare, ca urmare a
unei dezvoltări economice accelerate. Asemenea optică
presupune sustenabilitatea asistenței externe pe care o
recepționăm în prezent.

SCHIMBAREA PARADIGMEI DE DEZVOLTARE

Dezvoltarea economică, oriunde s-ar produce, se
bazează pe 3 factori – acumularea de capital, forța de
muncă și gradul de productivitate al acestora, care include
și alți parametri, cum ar fi: tehnologii, guvernare eficientă,
abilități etc. În contextul Strategiei naționale de dezvoltare
„Moldova 2020” Guvernul a făcut o tentativă de a modela
dezvoltarea istorică și cea de viitor a Republicii Moldova.

Analiza factorilor de dezvoltare economică în Republica
Moldova relevă o concluzie foarte alarmantă – în lipsa unui
efort susținut de schimbare a paradigmei de dezvoltare,
potențialul de creștere pentru următorii 10 ani se limitează la
cel mult 4,5–5% anual. Chiar și acest scenariu de dezvoltare
destul de moderat se bazează pe presupuneri rigide că
exodul forței de muncă va fi stopat, iar remitențele vor
rămîne cel puțin la nivelul actual, fapt absolut negarantat.
Cu certitudine, această creștere este insuficientă pentru a
asigura o tendință de convergență cu țările comparabile și,

cu atât mai puțin, cu standardele europene. Conform estimărilor Fondului Monetar Internațional (tabelul 1), Republica Moldova este penultima țară, în clasamentul țărilor din regiune, devansând la capitolul PIB per capita la paritatea puterii de cumpărare doar Kirgîzstanul. Cu un ritm anual de creștere de 5%, această poziție în clasamentul regional se va menține pînă în 2016.

Conform rezultatelor analizei, în Republica Moldova creșterea din anii 2000–2010 poate fi atribuită, în primul rînd, majorării capitalului – a stocului productiv de capital fix. Acesta s-a majorat, în medie, cu 8,2% anual, ceea ce reprezintă un ritm destul de înalt, dar care s-a dovedit a fi insuficient. În al doilea rînd, creșterea PIB a fost condiționată și de creșterea productivității muncii și a capitalului (4,7% anual). Prin urmare, natura creșterii a fost mai mult extensivă decît intensivă. Trecerea activității economice din sfera producției agricole, caracterizată printr-o productivitate joasă, în sfera industriei și a serviciilor, unde productivitatea este mai înaltă, explică această performanță relativă. Prin contrast, dinamica forței de muncă a afectat negativ dezvoltarea economică. Tendințele migraționiste care s-au conturat în această perioadă au determinat scăderea ratei de activitate în economia națională de la 60% la 44%. Forța de muncă efectivă, ca factor al funcției de producție, a scăzut pe parcursul ultimului deceniu de la 1514 mii de persoane la doar 1143 mii în 2010 sau, în medie, cu 2,8% anual. Această scădere subminează influența pozitivă a creșterii capitalului și a productivității și, ca rezultat, erodează creșterea PIB înregistrată. Prin urmare, dacă ținem cont de „eroziunea” din partea muncii, statisticile destul de pozitive din ultimul deceniu în ceea ce privește creșterea capitalului și a productivității nu au fost suficiente de înalte pentru a asigura o cale de creștere convergentă spre media europeană.

Per total, a avut loc o creștere economică fără formarea locurilor de muncă și fără re tehnologizarea masivă a producției. Cu alte cuvinte, capitalul a crescut, s-a majorat puțin și eficiența utilizării factorilor de producție, dar cu ritmuri absolut insuficiente pentru asigurarea unei dezvoltări economice susținute. Însă nici chiar ritmurile modeste de creștere a capitalului și a eficienței factorilor de producție, înregistrate pe parcursul anilor 2000–2010, nu trebuie să fie percepute ca o garanție pentru următorii 10 ani. Ele, de fapt, au fost atinse în condițiile în care și Guvernul, și antreprenorii au avut în fața lor o gamă largă de așa-numite „ținte ușoare”, sau oportunități de reformă și de re tehnologizare apărute ca rezultat al tranziției. Cu orice reformă, cu orice investiție realizată în capitalul fix, acest cîmp de manevră se îngustează. Odată ce reformele și modificările structurale „ușoare” și-au consumat efectul benefic, potențialul de dezvoltare în baza productivității multifactoriale este minim. Volumul fizic al forței de muncă, la rîndul său, este o variabilă economică foarte rigidă, care niciodată nu va răspunde elastic eforturilor raționale pe termen mediu ale Guvernului de a o mări substanțial, mai ales în condițiile mobilității oferite de integrarea europeană.

Schimbarea paradigmei de dezvoltare poate avea loc doar în condițiile unui efort susținut atît din partea Guvernului, cît și din partea întregii societăți. Acest efort urmează să identifice, cît mai curînd posibil, și să soluționeze acele lacune care mai împiedică dezvoltarea economică centrată pe creșterea investițiilor în capital fix și intensificarea utilizării acestuia, inclusiv prin sporirea productivității muncii.

Ca modalitate de creștere a stocului productiv de capital și a cunoștințelor de utilizare a acestuia, paradigma dezvoltării economice va presupune atragerea investițiilor, dezvoltarea industriilor exportatoare, promovarea societății bazate pe cunoștințe, inclusiv prin fortificarea activităților

de cercetare și de dezvoltare, inovarea și transferul tehnologic orientate spre eficiență și competitivitate. Schimbarea paradigmei de dezvoltare economică a Republicii Moldova se va realiza în condițiile asigurării unei distribuții echitabile pentru toate păturile sociale a beneficiilor dezvoltării economice. Pe de altă parte, viteza, amplexarea și abordarea consecventă a spectrului larg de reforme propuse sînt și ele importante. Schimbarea paradigmei nu poate fi realizată doar printr-un set de reforme instantanee. Reformele promovate vor servi doar ca un prim pas în stabilirea unei modalități noi de lucru și de abordare a problemelor de către Guvern și de întreaga societate. Doar dacă învățăm în comun să lucrăm în acest ritm, Republica Moldova va deveni o țară competitivă pe plan european, din punctul de vedere al abilității de reformare și inovare, iar dezvoltarea economică se va accelera pînă la un ritm care să reducă, în perspectivă apropiată, decalajul dintre țara noastră și economiile europene dezvoltate.

PRIORITĂȚILE DE DEZVOLTARE

O analiză diagnostică a constrîngerilor pentru dezvoltarea economică scoate în evidență problemele critice, altfel spus, domeniile în care Republica Moldova este cel mai puternic devansată de țările comparabile. Această abordare¹ a fost aplicată cu succes într-o serie de state precum Brazilia, Egipt, Bolivia și Mongolia. În esență, atîta timp cît problemele critice rămîn a fi nerezolvate, potențialul investițional al economiei naționale nu poate fi realizat pe deplin. Or, pentru schimbarea paradigmei de dezvoltare a țării, este necesar să fie înlăturate, în mod prioritar, barierele care împiedică activitatea investițională.

Pe această cale au fost identificate 4 probleme critice: educația, drumurile, accesul la finanțe și mediul de afaceri. Ca urmare a procesului consultativ, Guvernul a stabilit problemele majore, a căror soluționare ar contribui semnificativ la asigurarea creșterii economice și la reducerea sărăciei. Astfel, existența unui sistem judiciar ineficient pune în pericol dezvoltarea tuturor domeniilor, afectînd grav atît mediul de afaceri din țară, cît și procesul investițional. Alte două priorități, a căror soluționare este posibilă în orizontul de timp oferit pentru implementarea prezentei Strategii și care au impact direct asupra populației sărace, sînt: consumul de resurse energetice și sistemul de pensii. Sănătatea a fost identificată ca una din problemele critice care conduce la reducerea forței de muncă și a productivității muncii, iar soluționarea acestora este posibilă prin includerea aspectelor de sănătate în toate prioritățile de dezvoltare pe termen lung. Sub aspectul obiectivelor strategice pe termen lung, Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020” este focalizată pe următoarele priorități de dezvoltare:

- 1) Racordarea sistemului educațional la cerințele pieței forței de muncă, în scopul sporirii productivității forței de muncă și majorării ratei de ocupare în economie;
- 2) Sporirea investițiilor publice în infrastructura de drumuri naționale și locale, în scopul diminuării cheltuielilor de transport și sporirii vitezei de acces;
- 3) Diminuarea costurilor finanțării prin intensificarea concurenței în sectorul financiar și dezvoltarea instrumentelor de management al riscurilor;
- 4) Ameliorarea climatului de afaceri, promovarea politicii concurențiale, optimizarea cadrului de reglementare și aplicarea tehnologiilor informaționale în serviciile publice destinate mediului de afaceri și cetățenilor;
- 5) Diminuarea consumului de energie prin sporirea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie;
- 6) Asigurarea sustenabilității financiare a sistemului de pensii pentru garantarea unei rate adecvate de înlocuire

¹ „Growth Diagnostics” (2005), Ricardo Hausmann, Dani Rodrik, Andrés Velasco.

a salariilor;

7) Sporirea calității și eficienței actului de justiție și de combatere a corupției în vederea asigurării accesului echitabil la bunurile publice pentru toți cetățenii.

Optica prezentei Strategii este de a produce un impact economico-social pe fiecare dintre dimensiunile nominalizate mai sus. Efectul cumulat al soluționării problemelor vizate constă în eliminarea barierelor critice care împiedică valorificarea optimă a resurselor. Această abordare face posibilă prioritizarea domeniilor de intervenție ale statului și supunerea acestora unui obiectiv bine definit al Strategiei: **asigurarea dezvoltării economice calitative și, implicit, reducerea sărăciei.**

Republica Moldova va întreprinde toate eforturile necesare pentru asigurarea tranziției spre o dezvoltare economică verde, care promovează principiile dezvoltării durabile și contribuie la reducerea sărăciei, inclusiv prin asigurarea unei guvernări mai bune în domeniul dezvoltării durabile, prin integrarea și fortificarea aspectelor protecției mediului în toate domeniile de dezvoltare social-economică a țării.

Un factor determinant pentru realizarea cu succes a priorităților identificate și atingerea obiectivului principal îl constituie existența unor instituții ale statului eficiente și moderne. Accelerarea reformelor instituționale și consolidarea capacităților autorităților publice vor viza fiecare prioritate identificată. Sporirea calității serviciilor publice prin modernizare, creșterea transparenței și accesibilității acestora sînt inerente procesului de implementare a Strategiei.

IMPACTUL ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMICE

În perioada anilor 2000–2010, PIB creștea în medie cu 5,1% anual. Desigur, în unii ani de succes au fost înregistrate rate de creștere mai bune (7,1% în 2000–2004, 5,2% în 2005–2008), dar există și fenomenul crizelor, și fenomenul undelor economice lungi, ale căror periodicitate poate fi estimată la circa 10 ani. Într-adevăr, în 1998 și în 2008 au fost înregistrate crize economice regionale și globale. Ratele de creștere înaltă din anii cei mai favorabili reprezintă, de fapt, efecte de corectare, de revenire din criză sau de avînt economic premergător crizelor.

Proгноza de creștere economică pentru anii 2012–2020 în cadrul Strategiei date utilizează *ratele medii* de creștere economică. Desigur, de la caz la caz vor fi înregistrate și ratele anuale mai mari, în special pe termen scurt, și ratele anuale mai mici în perioadele de corecție sau de eventuale crize.

Scenariul de bază, care vizează continuarea tendințelor din ultimul deceniu, presupune că ne vom dezvolta la fel cum am făcut-o pînă în prezent, cu aceleași fenomene economice, sociale, politice, cu remitențe în creștere, cu același tempou de reforme. Scenariul de bază estimează o rată medie anuală de creștere a PIB în anii 2012–2020 de 4,7%. Dar ce se va întîmpla dacă reușim să schimbăm și paradigma dezvoltării economice?

Implementarea priorităților prezentei Strategii, luînd în calcul doar efectele directe, cuantificabile ale fiecărei priorități, suplimentează această rată anuală de creștere cu mai mult de 1,2% anual, formînd astfel un *scenariu alternativ*. Suplimentul anual la creșterea adițională a PIB-ului va apărea treptat, dar va crește rapid și durabil de la 1,1% (2015) pînă la 2,1% (2020), menținîndu-se și după expirarea termenului de planificare utilizat (figura 1). La prima vedere, diferența este mică, dar, în economiile dezvoltate, o diferență anuală de 2% în creșterea PIB-ului înseamnă, uneori, diferența dintre stagnare și creștere sau diferența dintre creșterea obișnuită și boomul economic.

Astfel, scenariul alternativ presupune că doar pe seama efectelor cuantificate în anul 2020 PIB-ul va fi cu 12% mai

mare decît în scenariul de bază și, cu fiecare an după 2020, această diferență va crește considerabil (figura 2).

IMPACTUL ASUPRA VENITURILOR ȘI ASUPRA SĂRĂCIEI

Odată cu implementarea priorităților expuse, veniturile anuale pe cap de locuitor pînă în anul 2020 vor fi în medie cu 12% mai mari decît în scenariul de bază și cu 79% mai mari decît în anul 2011. Presupunînd o distribuție cel puțin proporțională a bunăstării, putem estima efectul de reducere din contul creșterii medii a veniturilor.

Între rata sărăciei (ponderea populației ce trăiește sub *nivelul sărăciei*) și rata creșterii economice există o relație intrinsecă, care poate fi exprimată prin coeficientul de elasticitate. Astfel, în anii 2000–2010, acest coeficient a fost de minus 0,7, ceea ce înseamnă că fiecare procent anual suplimentar de creștere a PIB-ului reduce în acel an rata sărăciei cu 0,7%. Estimarea efectului benefic al implementării priorităților vizate poate fi făcută utilizînd acest coeficient de elasticitate și ratele medii de creștere a PIB-ului în scenariul de bază – 4,7% și în scenariul ce presupune implementarea celor 7 priorități – 6,7% pînă în 2020. Suplimentar, efectul direct asupra sărăciei al implementării reformei pensiilor este estimat la circa 2%. Este de menționat că aceste două efecte se vor cumula.

În 2010, rata sărăciei a constituit 21,9%. Dacă utilizăm nivelul (sau linia) sărăciei din 2010, în cadrul scenariului de bază rata sărăciei se va diminua pînă în 2020 la circa 16%. Însă, odată cu implementarea priorităților, ea se va reduce semnificativ, pînă la 12,7%, sau cu 3,3 puncte procentuale mai mult decît în scenariul de bază, fapt ce reprezintă 149 mii de oameni potențial scoși din sărăcie (figura 3).

CARACTERUL DURABIL AL CREȘTERII ECONOMICE

Prin contrast cu cele expuse mai sus, este de menționat că asigurarea unei creșteri economice calitative prin eliminarea constrîngerilor critice și reducerea sărăciei reprezintă efecte scontate pe termen scurt. Pe termen mediu și lung, preocuparea fundamentală a autorităților ține de promovarea bunăstării – un concept care înglobează diferite aspecte ale dezvoltării, printre care se numără și sănătatea publică, securitatea personală, accesul la cultură și, nu în ultimul rînd, un mediu ambiant curat.

Este cunoscut faptul că, în lipsa unui efort susținut, creșterea economică are un impact negativ asupra mediului drept urmare a sporirii poluării industriale și a creșterii consumului. Reglementările care au menirea să contracareze acest efect sînt tratate de către mediul de afaceri drept o povară excesivă. Însă, la nivelul politicilor naționale, caracterul durabil al creșterii economice este important în egală măsură.

În această ordine de idei, viziunea strategică a Guvernului pe termen mediu și lung este reconcilierea între necesitatea de dezvoltare economică accelerată și protecția mediului în conformitate cu standardele europene. Acest lucru va avea loc prin: (i) atingerea unei rate de dezvoltare economică care să permită finanțarea crescîndă a măsurilor de protecție a mediului și (ii) reglementarea echilibrată a mediului de afaceri, atît din punctul de vedere al impactului economic, cît și din punctul de vedere al impactului asupra mediului.

Sănătatea, de asemenea, reprezintă o parte integrală a bunăstării sociale a populației, iar starea bună a sănătății facilitează dezvoltarea economică, competitivitatea și productivitatea. Ameliorarea sănătății populației va avea un impact decisiv asupra dezvoltării economice și prosperării sociale doar în condițiile instalării echității în sănătate, a unor progrese reale în asigurarea dreptului la sănătate pentru toată populația și în responsabilizarea întregii societăți de măsurile de ocrotire a sănătății, ce pot contribui la dezvoltarea

țarea umană, la bunăstarea socială și economică. Activitățile de sensibilizare a populației privind factorii determinanți pentru sănătate și promovarea prevederilor asupra aspectelor de sănătate în toate politicile va maximiza rezultatele în domeniul sănătății.

Astfel, sănătatea va presupune drept condiții indispensabile securitatea economică și socială, relațiile interpersonale și sociale armonioase, un mediu sigur și sănătos de muncă și de trai, calitatea adecvată a apei potabile, a aerului și a solului, o alimentare suficientă și rațională, toate acestea fiind completate cu un stil de viață sănătos și cu accesul la servicii de sănătate de calitate. Sporirea eficienței sistemului de sănătate va contribui, de asemenea, la creșterea productivității muncii, a incluziunii sociale și va diminua sărăcia, datorită impactului pozitiv asupra reducerii morbidității, mortalității premature și creșterii speranței de viață sănătoasă.

Tabele și figuri

Tabelul 1. Estimările FMI privind PIB per capita la paritatea puterii de cumpărare în 2010 și 2016, dolari SUA

	2010	2016
Albania	7 454	10 067
Armenia	5 110	6 712
Georgia	5 114	7 386
Kirgizstan	2 249	3 181
Macedonia	9 728	13 136
Moldova	3 083	4 424
Bulgaria	12 851	18 010
România	11 860	16 335
Ucraina	6 712	9 739
Estonia	18 519	25 145
Letonia	14 460	20 213
Lituania	17 185	24 262

Figura 1. Proгноza creșterii anuale a PIB

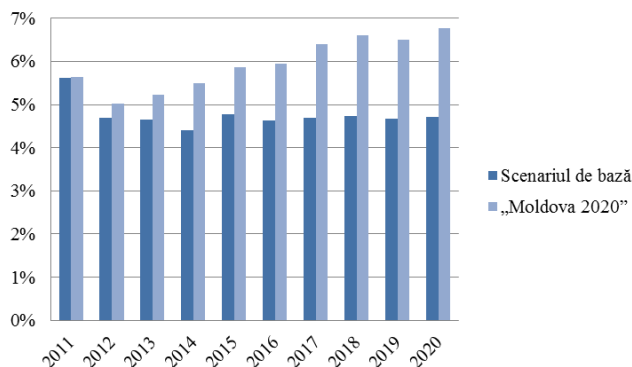

Figura 2. Evoluția PIB cu și fără implementarea priorităților de dezvoltare, milioane lei în prețurile anului 2000

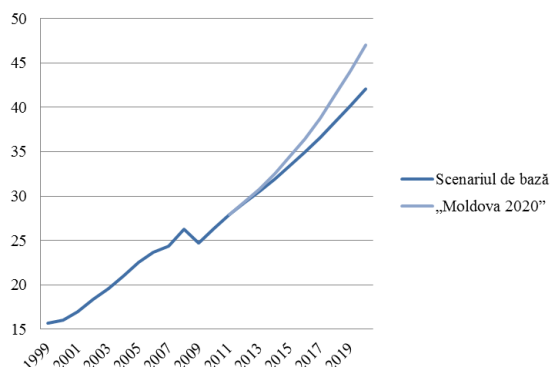
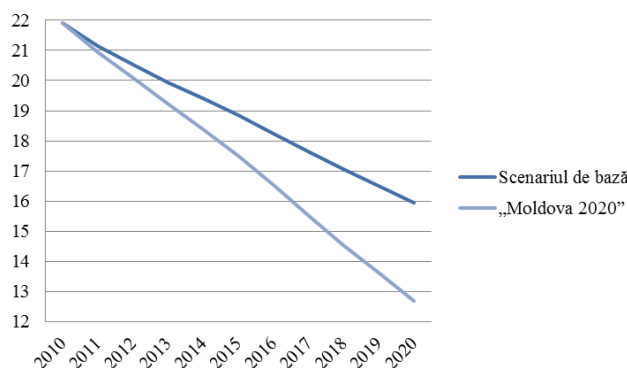

Figura 3. Reducerea ratei sărăciei, %

STUDII: RELEVANTE PENTRU CARIERĂ

Capitalul uman este una dintre puținele resurse care poate oferi Republicii Moldova un avantaj comparativ. Totuși, dacă forța de muncă nu este specializată în domeniile solicitate de potențialii investitori – ofertanți ai locurilor de muncă, capitalul uman rămâne a fi o resursă nevalorificată.

ANALIZA SITUAȚIEI

Un fenomen caracteristic pentru sistemul educațional din Republica Moldova, care a luat amploare în ultimii ani, este preferința pentru studiile superioare universitare. Ultimele două decenii au fost marcate de o dublare a numărului de studenți încadrați în învățământul superior în detrimentul învățământului secundar profesional și mediu de specialitate (figura 4). În general, studiile superioare universitare devin din ce în ce mai accesibile, iar limitările de vîrstă au fost excluse. La fel, numărul mare de studenți în învățământul superior, comparativ cu numărul mult mai mic al persoanelor care își fac studiile în învățământul secundar profesional și mediu de specialitate (vocational-tehnic), demonstrează faptul că studiile superioare universitare reprezintă o prioritate pentru cetățenii Republicii Moldova. Popularitatea învățământului superior este în creștere, cu toate că 71,3% dintre studenți își fac studiile prin contract, cu achitarea taxei de studii.

Cheltuielile pentru educație în Republica Moldova au atins recordul de 9,2% din PIB (media europeană fiind de 5,5% din PIB), fără a produce un impact economic și social semnificativ. În anul 2009, alocările financiare per elev în învățământul secundar profesional au constituit 10224 lei, ceea ce este cu 15% mai mult decît în învățământul mediu de specialitate (8709 lei/elev/an) și cu 33,5% mai mult decît în învățământul superior (6802 lei/student/an)². Cu toate că învățământul secundar profesional este cel mai costisitor, cele mai mari probleme se atestă anume pe acest segment. În anul 2010, conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii, numărul șomerilor cu studii secundare profesionale a constituit 22,8 mii de persoane, sau 24,8% din numărul total de 92 mii de șomeri, fiind mai mare față de numărul șomerilor cu studii superioare (18,3 mii), medii de specialitate (12 mii), liceale, medii generale (22 mii) și gimnaziale (16,8 mii), înregistrînd și cel mai înalt nivel de abandon școlar (24,5%).

Din punctul de vedere al pieței forței de muncă, în anul 2010 în Republica Moldova au fost înregistrate 970 mii de persoane cu vîrsta de 15–29 de ani, sau 27,2% din numărul total al populației. Rata șomajului în rândurile acestei categorii de vîrstă constituie 13,9%, fiind de 1,9 ori mai înaltă decît rata șomajului la nivel de țară (7,4%). Conform datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2010 doar 22% dintre tineri au găsit un loc de muncă imediat după

² Educație vocațională la răscruce: o analiză a deciziilor de politici în sistemul învățământului mediu de specialitate, Sergiu Lipceanu, IDIS Viitorul, 2010.

absolvirea studiilor. O pătrime a părăsit primul loc de muncă din cauza salariilor mici, iar 17,7% au plecat la muncă peste hotare. Tinerii din orașe reușesc într-o proporție mai mare să găsească un loc de muncă permanent, în comparație cu cei din mediul rural (75% față de 54%).

Consecințele problemelor se resimt nemijlocit în sectorul economic. Se atestă o pondere relativ mică a absolvenților care se încadrează în câmpul muncii conform calificării obținute în instituțiile de învățământ, însă absența unor mecanisme de monitorizare a carierei profesionale a acestora face ca problema să fie mai puțin vizibilă. Circa 30% dintre absolvenți nu activează conform calificărilor obținute în școli profesionale, colegii și universități, fapt ce denotă necesitatea diversificării parcursurilor educaționale prin promovarea conceptului de învățare pe parcursul întregii vieți (*lifelong learning*). Acest fenomen este aprofundat de asimetria informațională dintre cererea de forță de muncă din partea potențialilor angajatori și percepția eronată a studenților privind oportunitățile de angajare contribuie la perpetuarea acestui fenomen.

Mediul de afaceri din Republica Moldova, în special exportatorii, se plîng de calitatea redusă a studiilor candidaților la locurile de muncă și de insuficiența calificării acestora. 85% dintre companii menționează problema lipsei forței de muncă calificate³, întreprinderile solicită un nivel mai înalt de profesionalism sau competențe specifice din partea lucrătorilor. Cel mai des, agenții economici menționează că se confruntă cu decalajul semnificativ dintre necesitățile lor și cunoștințele profesionale ale absolvenților instituțiilor de învățământ vocațional-tehnic. Calitatea programelor educaționale determină și adaptabilitatea redusă a tinerilor muncitori la condițiile companiei. Acest fapt, de cele mai dese ori, conduce la o fluctuație sporită de personal. Pe de o parte, muncitorul este nemulțumit de faptul că nu poate face față cerințelor, iar pe de altă parte, patronul nu beneficiază de randamentul scontat al resurselor umane angajate. Este alarmant și faptul că tinerii muncitori nu dau dovadă de devotament față de muncă, fapt confirmat de 52,2% dintre companiile respondente⁴.

Productivitatea joasă a muncii tinerilor angajați și calitatea redusă a produselor/serviciilor formează un cerc vicios care, la rîndul său, determină salarizarea modestă. Salariile necompetitive sînt un alt motiv al lipsei de atracție a întreprinderilor. Pentru absolvenții învățămîntului secundar profesional, problema șomajului este mai acută decît pentru cei care au absolvit instituții de învățămînt mediu de specialitate sau superior. Cota acestora în structura șomajului a atins, în anul 2009, cifra de 28%. În acest context, emigrarea forței de muncă devine o problemă tot mai stringentă, fapt ce impune o corelare mai eficientă între politicile educaționale și politicile de migrațiune și de ocupare a forței de muncă.

În cazul în care Guvernul nu va interveni, efectele nedorite ale problemei se vor aprofunda. Această situație, conjugată cu prognoza demografică nefavorabilă și cu starea precară a sănătății populației, contestă mitul precum că în Republica Moldova forța de muncă este multă, calificată și ieftină. În consecință, pe piața muncii se va aprofunda dezechilibrul substanțial dintre cerere și ofertă, precum și deficitul de forță de muncă calificată. Atragerea investițiilor, în lipsa capitalului uman solicitat va fi din ce în ce mai dificilă, iar rîndurile emigranților vor fi în continuare alimentate de proaspeții absolvenți ai sistemului educațional, atît în scopul căutării unui loc de muncă mai bine plătit, cît și în vederea realizării studiilor de calitate, fără a se valorifica potențialul de creare a locurilor de muncă pe piața internă.

Racordarea sistemului educațional la cerințele pieței

muncii este imperativă. Perpetuarea acestei situații constituie un risc major și pentru sistemul educațional, deoarece, în contextul extinderii posibilităților de accesare a învățămîntului din spațiul european, potențialii studenți vor prefera alte destinații educaționale.

VIZIUNEA STRATEGICĂ

Corelarea dintre cererea pieței forței de muncă și oferta educațională va avea un impact considerabil asupra dezvoltării economice. Modernizarea sistemului de pregătire profesională și perfecționarea mecanismelor de formare continuă a forței de muncă vor permite cetățenilor să se adapteze la noile condiții de pe piața muncii. Parteneriatul dintre sistemul educațional și piața muncii va conduce la generarea unei oferte educaționale care să corespundă cantitativ, calitativ și structural cererii de forță de muncă. Aceasta, la rîndul său, va contribui la reducerea ratei șomajului și a fluxului de cetățeni care pleacă peste hotare, precum și a ratei populației expuse riscului sărăciei sau excluziunii sociale.

Pentru realizarea viziunii strategice, politica în domeniul educației va fi orientată spre asigurarea calității studiilor. Adoptarea unei noi legislații în domeniul învățămîntului, racordată la experiențele europene va înlesni efectuarea reformei structurale și instituționale în domeniu, ținîndu-se cont de principiul eficienței și al calității. Reformarea sistemului de cercetare și inovare prin demonopolizarea finanțării acestuia, prin aplicarea unor reguli coerente și relevante de susținere a excelenței în educație și în știință, va impulsiona calitatea studiilor pentru carieră. Crearea Agenției Naționale pentru Asigurarea Calității în Învățămîntul Superior și Cercetare este crucială pentru evaluarea și acreditarea instituțiilor și a programelor de formare/dezvoltare profesională a specialiștilor pentru piața muncii. Cadrul Național al Calificărilor și Standardelor ocupaționale va orienta procesul de studii spre dezvoltarea competențelor solicitate pe piața de muncă. În același timp, vor fi fortificate capacitățile de prognozare a forței de muncă, punîndu-se accent pe crearea oportunităților de formare profesională pe parcursul vieții. Programele de studii vor fi orientate spre profesionalizarea capacităților de cercetare și inovare, precum și spre dezvoltarea acestora în cadrul universităților.

Calitatea proceselor universitare va fi asigurată inclusiv prin redefinirea principiilor și criteriilor de evaluare a potențialului intelectual al instituțiilor de învățămînt superior, prin restructurarea sarcinilor didactico-științifice, prin reorientarea serviciilor instituționale, care vor fi puse la dispoziția studenților, în beneficiul alegerii corecte și cît mai adaptate a traseelor educaționale de către aceștia. Drept exigență a calității personalului intelectual al unei instituții va constitui ponderea de 75% a profesorilor cu titluri didactico-științifice.

O precondiție pentru sporirea calității studiilor este eliminarea factorilor de corupție din sistemul educațional. Soluția optimă în această privință este miza pe mecanismele pieței. Pentru a stimula o concurență reală între instituțiile de învățămînt superior, va fi modificată formula de finanțare a universităților, luînd drept criteriu fundamental performanța acestora, oferindu-le în schimb o autonomie financiară lărgită.

IMPACTUL SCONTAT

Sporirea calității procesului educațional va contribui la crearea unui climat investițional atractiv și benefic, datorită forței de muncă calificate, responsabile, flexibile, contribuind la sporirea productivității muncii și a competitivității. Ca rezultat, va crește calitatea produselor/serviciilor în economia națională. Promovarea transferului de cunoștințe urmează a fi efectuată într-o manieră în care ideile

³ „Relațiile de muncă în Republica Moldova din perspectiva companiilor”, studiu realizat de PNUD și Guvernul Belgiei.

⁴ Idem.

inovatoare să fie transpuse în noi produse și servicii care generează creștere, locuri de muncă de calitate și care contribuie la soluționarea problemelor societății, astfel încât să consolideze coeziunea economică și socială. Formarea forței de muncă calificate se va asigura prin promovarea orientării în carieră, începând cu învățământul general, și prin oferirea posibilităților de formare profesională continuă pe parcursul întregii vieți.

În conformitate cu modelul intergenerațional (Mayer, 2004), investițiile curente în nutriție, sănătate și educație au un impact pozitiv important asupra forței de muncă, asupra abilităților profesionale, asupra cunoștințelor, iar acestea, la rândul lor, contribuie la dezvoltarea economică sporită.

O forță de muncă mai bine educată și mai bine racordată la necesitățile economiei influențează producția națională brută prin mai multe căi, numite canale de influență. În primul rând, crește volumul fizic al forței de muncă ca factor direct al funcției de producție. În al doilea rând, sporește eficiența utilizării unei unități a forței de muncă (productivitatea factorului de producție). Acești doi parametri pot fi cuantificați și estimați până în anul 2020. În plus, există și alte căi prin care o educație mai bună va servi economia națională, cum ar fi: stimularea investițiilor interne la nivel național și deschiderea a noi locuri de muncă grație manifestării abilităților manageriale și inițiativei private a absolvenților; atractivitatea mai mare pentru investitorii străini; reducerea cheltuielilor angajatorilor pentru reprofilarea și creșterea calificării forței de muncă existente prin dezvoltarea unor noi abilități și competențe generate de o economie bazată pe cunoștințe; inovații și tehnologii moderne.

Estimarea efectelor realizării obiectivelor propuse asupra creșterii anuale a PIB-ului s-a bazat pe câteva condiții suplimentare, principalele fiind: (i) emigrarea tinerilor absolvenți va fi diminuată cu cel puțin 50% și (ii) pe termen mediu și lung, absolvenții instituțiilor care vor beneficia pe deplin de reformă vor fi, la nivel agregat, cu până la 20% mai productivi. În astfel de condiții, rata de creștere anuală a PIB-ului pe termen mediu poate fi cu 0,6-0,9% mai mare decât în scenariul „fără reformă”.

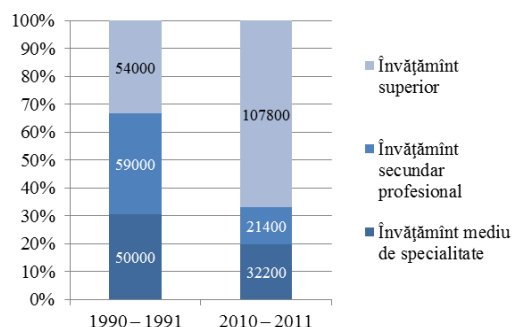
Chiar dacă forța de muncă este o variabilă economică inertă și până în 2020 din cauza ritmurilor mici de înlocuire absolvenții noi formați vor constitui doar o mică parte din totalul populației angajate în câmpul muncii, pe termen lung ameliorarea calității studiilor pentru carieră va avea efect mult mai mare.

Obiective specifice

Indicatori de monitorizare	2010	2015	2020
Rata șomajului, %	7,4	6	5
Exodul tinerilor, %	17,7	15	10
Ponderea angajatorilor satisfăcuți de calitatea forței de muncă, %	15 (2011)	40	60
Ponderea absolvenților angajați care susțin că au nevoie de instruire suplimentară după absolvire, %	40	20	10

Tabele și figuri

Figura 4. Ponderea studenților încadrați în învățământul superior vs. învățământul secundar profesional și învățământul mediu de specialitate

DRUMURI: BUNE, ORIUNDE

Cheltuielile de transport ale agenților economici și siguranța traficului rutier sînt strîns legate de calitatea infrastructurii drumurilor. Starea proastă a drumurilor este privită drept o constrîngere majoră care împiedică dezvoltarea economică și necesită investiții publice substanțiale. Mai mult decît atît, o infrastructură rutieră adecvată este o precondiție pentru dezvoltarea regională armonioasă și pentru accesul populației la servicii publice. În perspectiva instituirii Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător între Republica Moldova și Uniunea Europeană, infrastructura rutieră este indispensabilă pentru valorificarea potențialului de export al producătorilor autohtoni.

ANALIZA SITUAȚIEI

Republica Moldova este afectată de un proces intensiv de degradare a drumurilor. În 1992 circa două treimi din lungimea drumurilor naționale erau în stare bună, în 1998 în stare bună era mai puțin de jumătate din ele, iar în 2006 – doar 7% (figura 5). Cu toate că evoluția stării drumurilor locale a fost analizată mai puțin, studiul asupra a 1500 km (din 6000 km) de drumuri locale, efectuat în 2006, a constatat starea rea și foarte rea a circa 96% din lungimea acestora.

Degradarea intensivă a drumurilor publice din Republica Moldova s-a produs din cauza finanțării insuficiente a lucrărilor de întreținere și de reparație (figura 6). În perioada anilor 1998-2006 finanțarea drumurilor a fost sub 10% din necesar. Mijloacele financiare alocate permiteau doar executarea lucrărilor de întreținere de rutină (întreținerea pe timp de iarnă, plombarea gropilor, profilări etc.). Din cauza neefectuării reparațiilor curente și capitale necesare, mai mult de 80% din lungimea drumurilor au depășit termenul de exploatare stabilit.

O îmbunătățire relativă a stării drumurilor s-a produs în anii 2010-2011, condiționată de majorarea acumulărilor în fondul rutier (de la 241 milioane de lei în 2009 pînă la 788 milioane de lei în 2011). Însă aceste acumulări nu sînt suficiente pentru a readuce întreaga rețea de drumuri la starea adecvată.

Efectele condiționate de insuficiența finanțării lucrărilor de întreținere și de reparație a drumurilor au fost amplificate de probleme de ordin sistemic. Standardele și normele tehnice utilizate în ramura drumurilor sînt învechite și nu corespund cerințelor actuale, iar structura instituțională a sistemului de întreținere a drumurilor este inefficientă.

În Republica Moldova (cu excepția localităților din stînga Nistrului) activează 39 de întreprinderi de întreținere a drumurilor, dintre care una este privată, 35 sînt societăți pe acțiuni cu participarea statului și 3 – întreprinderi de stat. Studiul efectuat în cadrul elaborării Strategiei infrastructurii transportului terestru pe anii 2008-2017 a demonstrat necesitatea reformării sistemului de întreținere a drumurilor pentru eficientizarea acestui transport. Cheltuielile de administrare depășesc 25-30% din totalul cheltuielilor, plafonul prescris de legislație fiind de 14,5%. Pentru eficientizarea sistemului de întreținere a drumurilor sînt necesare asigurarea unei concurențe sănătoase și încurajarea inovațiilor în domeniu prin organizarea unor achiziții publice transparente cu favorizarea ofertelor ce implică tehnologii avansate, asigurarea transparenței în activitatea întreprinderilor specializate, deetizarea și comasarea acestora, optimizarea lungimii rețelei de drumuri întreținute și implementarea metodei de întreținere prin contracte multianuale (3-5 ani) cu diferențierea drumurilor după nivelul necesar de întreținere.

Efectele adverse generate de starea proastă a drumurilor din Republica Moldova au un impact negativ semnificativ asupra activității social-economice a țării. Printre factorii ce oferă posibilitatea realizării unei dezvoltări economice

durabile, examinați în cadrul Raportului Competitivității Globale 2010–2011, publicat de Forumul Economic Mondial „calitatea infrastructurii” plasează Republica Moldova pe locul 94 din 139 de țări, cea mai joasă fiind calitatea infrastructurii drumurilor (locul 139), urmată de infrastructura portuară (locul 124), de cea aeriană (locul 109), și doar infrastructura căilor ferate fiind cotate pe o poziție mai avansată (locul 67).

Calitatea infrastructurii de transport este pe larg percepută ca o componentă importantă a competitivității și a mediului de afaceri în general și, prin urmare, reprezintă un factor important în atragerea investițiilor și asigurarea competitivității exporturilor. Comparativ cu țările din regiune, Republica Moldova a obținut cele mai joase poziții în clasaamentul Băncii Mondiale privind Indicele de Performanță Logistică 2010, situându-se pe locul 104 din 155 de țări, în special pentru competența logistică deținând locul 132, pentru aspectele vamale – locul 124 și pentru aspectele de infrastructură – locul 123 (tabelul 2).

Totodată, Republica Moldova nu poate să-și valorifice pe deplin potențialul economic și cel investițional din cauza drumurilor proaste, care limitează accesul la obiectele de producție, la piețele de desfacere, la centrele culturale și turistice. Adesea, din aceste considerente Republica Moldova este evitată ca țară-tranzit de mărfuri și de pasageri.

Din cauza stării nesatisfăcătoare a rețelei de drumuri, gospodăriile casnice, în special cele din zonele rurale, suportă cheltuieli suplimentare semnificative pentru accesul la serviciile sociale și administrative, precum și la piețele de desfacere. Conform calculelor estimative, starea nesatisfăcătoare a drumurilor impune utilizatorilor cheltuieli suplimentare de circa 2,5 miliarde de lei anual.

Calitatea proastă a drumurilor din țară are un efect negativ și asupra securității circulației rutiere. Numărul total de decese raportat la un milion de vehicule este de circa 1120 (de 6–9 ori mai mare decât în țările Uniunii Europene) și numărul de decedați la un milion de populație este de circa 120 (figura 7).

Starea proastă a drumurilor are impact nefast asupra mediului. Consumul de carburanți pe drumurile în stare rea se majorează cu 20%, generând emisii suplimentare de substanțe nocive în atmosferă. În plus, drumurile proaste sînt o sursă suplimentară de zgomot și de vibrație. Drumurile pietruite cauzează formarea norilor de praf, fapt ce influențează negativ asupra dezvoltării culturilor agricole din zona de influență a drumurilor.

VIZIUNEA STRATEGICĂ

Implementarea modelului nou de dezvoltare economică calitativă, bazată pe export, pe investiții și inovații, va fi accelerată de dezvoltarea atât a infrastructurii drumurilor, cât și a sectoarelor de logistică aferente serviciilor de transport.

În esență, durabilitatea infrastructurii rutiere ține de asigurarea minimului de mijloace financiare pentru întreținerea rețelei de drumuri naționale și locale, dar și de efectuarea unor investiții publice substanțiale în construcția și reabilitarea drumurilor publice naționale, astfel încît, pînă la expirarea termenului prezentei Strategii, 80% din drumuri să fie în stare bună și foarte bună (figura 8).

Calculul estimativ denotă că pentru întreținerea și reparația curentă a drumurilor naționale și locale anual sînt necesare mijloace financiare în volum de circa 4,2 miliarde de lei (tabelul 3). Concomitent, pentru perioada anilor 2011–2014 a fost planificată reconstrucția capitală a peste 400 km de drumuri din surse externe de finanțare, care se cifrează la 334 milioane de euro. Astfel, pentru atingerea obiectivului stabilit pînă la expirarea termenului prezentei Strategii, este necesară mobilizarea surselor

interne și externe suplimentare de finanțare în volum de 1,1 miliarde de euro.

În vederea realizării acestei viziuni, se impun măsuri dincolo de simpla alocare a resurselor financiare publice. Este necesară explorarea potențialului de parteneriat public-privat în domeniul infrastructurii drumurilor și serviciilor de logistică aferente serviciilor de transport și serviciilor aferente infrastructurii drumurilor. Managementul rețelei de drumuri este, de asemenea, în vizorul Guvernului. Reducerea cheltuielilor administrative pînă la standardul prescris de legislație reprezintă o sursă de economii care poate conduce la realizarea într-o măsură mai adecvată a lucrărilor de întreținere. Astfel, eficientizarea sistemului de întreținere va fi realizată prin asigurarea unei concurențe eficiente, avînd la bază: (i) organizarea unor achiziții publice transparente cu favorizarea ofertelor ce implică tehnologii avansate; (ii) asigurarea unui control mai eficient asupra calității lucrărilor prestate; (iii) reorganizarea și modernizarea întreprinderilor de întreținere a drumurilor pînă în anul 2013 și (iv) implementarea, pînă în anul 2015, a metodei de întreținere a drumurilor prin contracte multianuale.

IMPACTUL SCONTAT

Reabilitarea și întreținerea adecvată a drumurilor din Republica Moldova va avea o serie de efecte benefice, contribuind la dezvoltarea economică a țării. Avînd o amplasare strategică, Moldova joacă un rol tot mai important în calitate de țară de frontieră între Uniunea Europeană și Europa de Est și poate deveni un nod comercial al transportului din regiune, în cazul în care drumurile vor fi reabilite și costurile de logistică vor fi mai mici decât în țările vecine. Serviciile de transport pot fi dezvoltate, însă costurile acestora sînt foarte înalte în lipsa unei infrastructuri rutiere de calitate.

Este important ca, în perspectivă, proiectarea și dezvoltarea infrastructurii drumurilor să se realizeze în conformitate cu necesitățile economice și sociale ale localităților. Ținînd cont de faptul că Republica Moldova dorește să dinamizeze dezvoltarea sectoarelor industrial și agricol, o infrastructură rutieră solidă, un transport rutier funcțional și niște centre logistice multimodale vor facilita considerabil accesul producătorilor agricoli și industriali la piețele de desfacere locale și externe. Reabilitarea drumurilor din țară prin utilizarea de tehnologii avansate va avea impact asupra pieței forței de muncă, atît prin crearea de locuri de muncă noi, cît și prin implicarea unui grad de pregătire profesională adecvat. Nu în ultimul rînd, o infrastructură rutieră modernă va contribui la dezvoltarea unor sectoare prestatoare de servicii netraditionale, cum ar fi turismul, serviciile de logistică etc. La proiectarea, construcția și exploatarea drumurilor se va ține cont de imperativul implementării măsurilor de protecție a mediului, inclusiv prin aplicarea procedurii de evaluare a impactului de mediu, prin promovarea standardelor de construcție și de exploatare în condițiile schimbărilor climatice, prin întreținerea, restabilirea și extinderea suprafețelor de plantații rutiere (fișii verzi de protecție de-a lungul drumurilor etc.).

De asemenea, dezvoltarea infrastructurii rutiere are un impact social benefic. Starea actuală a drumurilor constituie un impediment major în accesul populației rurale la servicii sociale calitative. De exemplu, optimizarea rețelei de școli prin crearea de școli de circumscripție se confruntă în mod direct cu problema accesului la aceste instituții. Serviciile de transport auto pot fi dezvoltate, însă costurile de mentinere a acestora pot fi foarte înalte în lipsa unei infrastructuri rutiere bine puse la punct. Astfel, reabilitarea drumurilor va spori accesul populației la servicii de sănătate, în special la servicii de urgență și spitalicești. În contextul reformei sectorului spitalicesc și restructurării rețelei de spitale publice în baza Planului Național General al Spitalelor, distanța dintre spitale

se va majora, iar starea drumurilor are o importanță majoră pentru accesul rapid al pacienților la instituțiile medico-sanitare. Concomitent, trecerea la o acoperire universală și accesul la o asistență primară eficientă, în calitate de cel mai apropiat furnizor de îngrijiri acordate individului și de bună calitate, reprezintă o prioritate pentru Republica Moldova. Astfel, construcția ulterioară de drumuri și planificarea urbană și rurală vor fi coordonate atent cu planificarea instituțiilor medicale (spitale, instituții de asistență medicală primară și de urgență, etc.). De asemenea, este un fapt stabilit că includerea unor măsuri eficiente de securitate rutieră la construirea drumurilor contribuie la prevenirea accidentărilor personale și pierderea capitalului uman și a productivității în urma accidentelor rutiere. Construirea drumurilor noi, mai sigure, reprezintă, de asemenea o oportunitate de promovare a unui mod de viață mai sănătos prin crearea de condiții pentru activități fizice, cum ar fi mersul pe jos și mersul cu bicicletă în spațiile publice.

Un alt aspect important este protecția mediului. În primul rând, drumurile mai bune reduc substanțial consumul de combustibil la fiecare kilometru parcurs, astfel diminuându-se emisia de gaze nocive, zgomotul și alți factori poluanți. Autovehiculele vor necesita mai puține materiale consumabile, precum uleiuri și anvelope care, la fel, reprezintă un factor important al poluării. În ultimul rând, dar nu mai puțin important, însuși procesul de reconstrucție și de reabilitare a drumurilor urmează să aibă loc în strictă concordanță cu cerințele legislației naționale în domeniul mediului și cu bunele practici internaționale (expertiza impactului asupra mediului, planuri de acțiuni pentru protecția mediului în procesul reconstrucției etc.).

Făcînd abstracție de aceste implicații benefice, drumurile mai bune influențează direct creșterea și dezvoltarea economică prin mai multe canale. Atît în practica internațională, cît și în contextul Republicii Moldova există modele matematice bine calibrate care apreciază exact efectul reabilitării unui kilometru de drum asupra cheltuielilor, veniturilor populației și agenților economici, timpului economisit, accidentelor. Principalele beneficii, expuse în ordine descrescătoare, sînt:

- reducerea costului de operare a vehiculelor, în care intră combustibilul economisit și reparațiile evitate;
- reducerea timpului petrecut în drum care poate fi folosit de către populație în scopuri productive sau pentru recreare;
- reducerea numărului de accidente;
- intensificarea traficului de mărfuri și de călători adițional atras, inclusiv a tranzitului internațional;
- creșterea investițiilor, dezvoltarea regională, extinderea turismului în urma sporirii atractivității țării, acestea constituind efecte terțe, mai puțin sesizabile.

Primul dintre beneficiile menționate este cel mai tangibil. Estimările sugerează că anual, pe segmentele de drum planificate spre reabilitare se pierd 2,5 miliarde de lei pentru reparații suplimentare și pentru combustibil. Pornind de la presupunerea moderată că cel puțin o parte dintre banii economisiți pot fi investiți în scopuri productive, mărind astfel stocul de capital fix, calculele sugerează că pe termen scurt și mediu, rata anuală obișnuită de creștere a PIB-ului se va majora suplimentar cu 0,3% doar pe seama economiilor de combustibil și a evitării reparațiilor. Dar efectul total va fi, probabil, și mai mare.

Obiective specifice

Indicatori de monitorizare	2010	2015	2020
Reabilitarea drumurilor publice naționale, km		900 (2014)	1900
Reparația drumurilor publice locale, km		700 (2014)	4900
Ponderea drumurilor publice naționale aflate în stare:			
• foarte bună, %			38
• bună, %			42

Micșorarea numărului de decese cauzate de accidente rutiere, raportate la un milion de populație	120		60
Indicele de Performanță Logistică	2,57	2,67	2,87
• infrastructură	2,05	2,35	2,65
• competență logistică	2,17	2,37	2,77

Tabele și figuri

Figura 5. Evoluția stării drumurilor naționale în perioada anilor 1992-2010

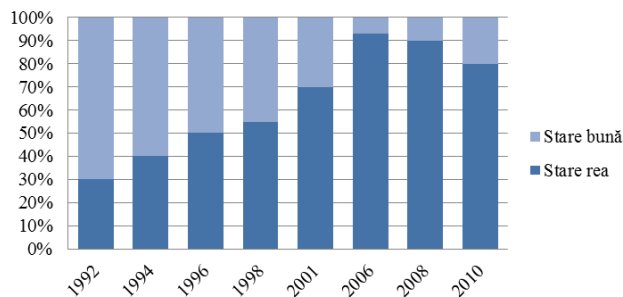
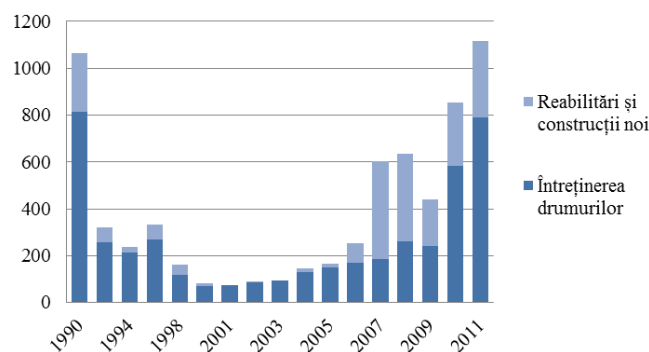

Figura 6. Finanțarea sectorului drumuri în perioada anilor 1990-2011, milioane lei

Tabelul 2. Indicele de performanță logistică (IPL) pentru unele țări din regiune

Țara	IPL	Aspecte vamale	Infrastructură	Transportul peste hotare	Competență logistică	Urmărirea livrărilor	Costuri
Ucraina	2,57	2,02	2,44	2,79	2,59	2,49	3,06
Croația	2,77	2,62	2,36	2,97	2,53	2,82	3,22
Bulgaria	2,83	2,50	2,30	3,07	2,85	2,96	3,18
România	2,84	2,36	2,25	3,24	2,68	2,90	3,45
Albania	2,46	2,07	2,14	2,64	2,39	2,39	3,01
Moldova	2,57	2,11	2,05	2,83	2,17	3,00	3,17

Figura 7. Statistica accidentelor rutiere în perioada anilor 1990-2010

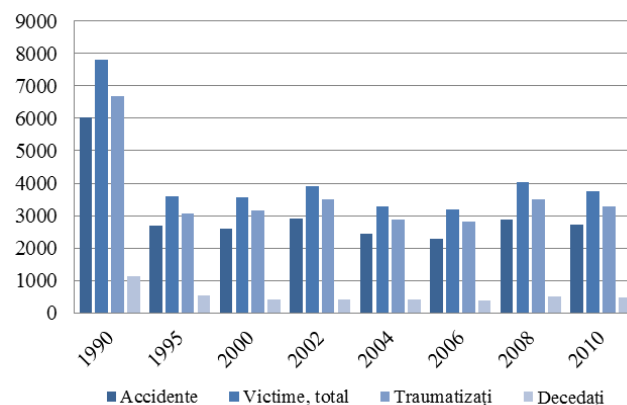
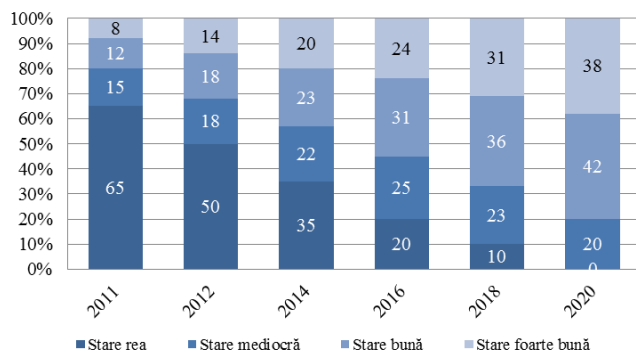

Figura 8. Prognoza evoluției stării drumurilor naționale în perioada anilor 2011-2020

Tabelul 3. Calculul estimativ al mijloacelor necesare pentru reparația și întreținerea drumurilor publice

Denumirea lucrărilor	Volumul total km	Periodicitatea ani	Volumul anual km	Costul estimativ, mii lei la 1 km	total
a. Drumuri naționale					
Reparație capitală (reabilitare)					
• îmbrăcăminte din beton de ciment	287	30	10	4800	45920
• îmbrăcăminte din beton asfaltic	2797	16	175	7500	1311094
• îmbrăcăminte din pietriș sau prundiș	252	9	28	450	12600
Total	3336				1369614
Reparație medie (întreținere periodică)					
• strat de beton asfaltic	1150	6	192	2450	469583
• tratament bituminos	1592	4	398	450	179100
• profilare cu adaos de material	252	3	84	220	18480
Total	2994				667163
b. Drumuri locale					
Reparație capitală (reabilitare)					
• îmbrăcăminte din beton de ciment	42	25	2	3600	6048
• îmbrăcăminte din beton asfaltic	2717	13	209	3500	731500
• îmbrăcăminte din pietriș sau prundiș	3016	9	335	450	150800
Total	5775				888348
Reparație medie (întreținere periodică)					
• strat de beton asfaltic	1350	6	225	1450	326250
• tratament bituminos	1367	5	273	350	95690
• profilare cu adaos de material	3016	3	1005	220	221173
Total	5733				643113
c. Reparația capitală a podurilor	1131 buc. / 24681 m	16	1554	34	52830
d. Întreținerea de rutină a drumurilor naționale și locale	9344	permanent	9344	64,2	598016
ÎN TOTAL					4219084

FINANȚE: ACCESIBILE ȘI IEFTINE

Sistemul financiar din Republica Moldova este dominat, în mare măsură, de sectorul bancar. Acesta, la rândul său, s-a dovedit a fi suficient de stabil și a rezistat relativ fără pierderi pe fondul crizei financiare globale din anii 2008–2009. Recesiunea economică a afectat credibilitatea agenților economici, anunțând deteriorarea portofoliului de credite. Totuși aceste efecte au fost de scurtă durată, situația revenind la normal odată cu relansarea economică. În pofida stabilității sectorului bancar, agenții economici semnalează accesul limitat la finanțare, iar nivelul de intermediere financiară este printre cele mai joase din regiune.

ANALIZA SITUAȚIEI

Caracteristica fundamentală a sectorului bancar din Republica Moldova este slaba intermediere financiară. Ponderea medie a creditelor bancare în PIB în anii 2004–2010 a constituit 31,5%, Republica Moldova fiind devansată de majoritatea țărilor din Europa Centrală și de Est, excepție făcând doar Albania și Georgia. Liderii din

regiune – Letonia, Slovenia și Estonia – acordă credite a căror pondere medie în PIB variază între 80% și 115%⁵.

Deși situația se prezintă a fi ușor mai bună în partea ce ține de ponderea depozitelor bancare în PIB – sursa principală a creditării, totuși, la acest capitol Republica Moldova, caracterizată de o pondere medie a depozitelor bancare în PIB de 32,9%, este clasată mai jos decât țări precum Lituania, Serbia, România, Belarus și Georgia, rămânând poziționată sub media pe regiune. Neîncrederea în bănci a populației și a companiilor este principalul obstacol care determină ponderea relativ scăzută a depozitelor în PIB.

Astfel, funcția principală a sistemului bancar, și anume concentrarea economiilor cetățenilor și direcționarea lor spre cei care au nevoie de lichidități suplimentare este exercitată deficient.

O rezervă de creștere a volumelor de creditare a sectorului real al economiei, în paralel cu majorarea ratei de economisire, constituie ciștigurile din munca moldovenilor aflați peste hotarele țării. Studiile empirice relevă faptul că aproximativ jumătate din ciștigurile formate din muncă sînt transferate în Republica Moldova în calitate de remitențe. Preferința pentru plasarea economiilor în băncile străine, condiționată și de faptul că suma garantată a depozitelor în țările UE este considerabil mai mare, nu permite valorificarea integrală a acestui potențial. Pe de altă parte, politicile statului care ținesc canalizarea mijloacelor financiare provenite din remitențe în micul business (PARE 1+1) nu au fost susținute de mijloace financiare suficiente.

Un alt aspect relevant pentru analiza situației din sectorul financiar bancar ține de eficiența utilizării resurselor disponibile și de eficiența managementului riscurilor. Pe de o parte, băncile din Republica Moldova dețin lichidități în excesul normelor prudenciale prescrise de bunele practici internaționale. Astfel, ponderea medie a rezervelor lichide în activele bancare a constituit în anii 2004–2009 27,3%. În cazul unei intermediere eficiente, excedentul de lichidități ar determina băncile să intensifice eforturile creditare, fapt ce ar presupune diminuarea primei de risc. În realitate, agenții economici din Republica Moldova invocă accesul limitat la surse de finanțare, indicînd rata înaltă a dobînzii drept una dintre problemele majore cu care se confruntă în activitatea economică (14,2% din respondenții la chestionarul care a stat la baza Raportului Global al Competitivității 2010–2011 au indicat accesul la finanțare drept cel mai mare impediment în derularea afacerilor⁶).

Același lucru este confirmat de faptul că primele de risc aplicate în Republica Moldova sînt cele mai înalte din regiune⁷. Faptul că în Republica Moldova primele de risc în anii 2004–2010 au constituit 8,6% denotă lipsa de încredere a băncilor comerciale în potențialii debitori și determină preferința acestora pentru active lichide.

Parțial, criza de încredere ar putea fi depășită prin îmbunătățirea informației cu privire la credibilitatea debitorilor. O reformă recentă în acest domeniu ține de crearea în Republica Moldova a birourilor de istorii creditare, care colectează informații privind onorarea la termen a obligațiilor creditare, fapt ce permite băncilor comerciale să ajusteze ratele dobînzii în funcție de profilul debitorului. Drept consecință a implementării acestei reforme, Republica Moldova și-a îmbunătățit considerabil poziția în clasamentul *Doing Business 2012* al Băncii Mondiale, ridicîndu-se de pe locul 96 pe locul 40⁸. Concomitent, rămîn nerezolvate unele probleme ce țin de exercitarea drepturilor asupra gajului în cazul în care debitorii devin insolabili.

⁵ „Analiza diagnostică a sistemului bancar moldovenesc în contextul semnării Acordului de liber schimb aprofundat și comprehensiv cu UE”, Expert-Grup, 2011.

⁶ „The Global Competitiveness Report 2010–2011”, World Economic Forum, 2010.

⁷ Primele de risc sînt exprimate ca diferența (în puncte procentuale) dintre rata dobînzii la creditele acordate de către bănci și rata dobînzii la obligațiunile de stat. World Development Indicators, <http://data.worldbank.org/indicator/FR.INR.RISK>.

⁸ Doing Business 2012, <http://doingbusiness.org/data/explore/economies/moldova>.

Ineficiența utilizării resurselor și ineficiența managementului riscurilor sînt condiționate de lipsa unei competiții veritabile pe segmentul bancar al pieței financiare și, în ansamblu, de lipsa unor alternative viabile de finanțare prin intermediul sectorului financiar nebanca. La finele anului 2011, cota activelor celor mai mari 5 bănci din Republica Moldova în activele totale ale sistemului bancar a constituit 70,12%⁹. În anul 2011, deși circa 3/4 din capitalul băncilor îl reprezentau investițiile străine, doar 4 bănci dintre cele 15 bănci active în Republica Moldova erau filiale ale băncilor occidentale. Un alt factor care reduce eficiența utilizării resurselor este cota statului în capitalul bancar în una dintre cele 5 bănci mari din Republica Moldova.

Cu referință la piața de capital, este de menționat că volumul valorilor mobiliare tranzacționate în perioada anilor 2004–2010 raportat la PIB este printre cele mai mici din regiune – 1,28%, înregistrînd în ultimii ani o tendință de declin. Pentru comparație, media regională în această perioadă a fost de 5,32%, în timp ce media din Uniunea Europeană a constituit 92,4%.

VIZIUNEA STRATEGICĂ

Viziunea strategică pentru sporirea accesului la finanțare se bazează pe următorii piloni: (i) dezvoltarea intermedierei financiare; (ii) optimizarea costurilor resurselor financiare și (iii) simplificarea condițiilor de garantare a creditelor și a împrumuturilor.

Obiectivul autorităților pentru anul 2020 este de a dispune de un sistem financiar care să canalizeze în mod eficient resursele financiare de la gospodăriile casnice care produc economii la agenții economice care sînt în căutare de mijloace pentru finanțarea ideilor lor de afaceri, fiind creată o competiție veritabilă pe piața bancară pentru atragerea de resurse financiare de la deponenți. Scoaterea la vînzare a cotei statului din capitalul bancar și intrarea pe piață a unor investitori strategici vor impulsiona spiritul de concurență și vor optimiza costurile resurselor financiare. În același timp, este imperativă elaborarea a cît mai multe opțiuni pentru plasamentul economiilor populației în afara sistemului bancar, fapt ce va conduce la dezvoltarea intermedierei financiare.

Reformele promovate în domeniul susținerii mediului de afaceri vor fi direcționate spre utilizarea optimă a remitențelor în scopul dezvoltării economice, fapt ce va maximiza avantajele de dezvoltare oferite din migrație. Încrederea în sistemul financiar a gospodăriilor casnice, inclusiv a lucrătorilor emigranți, va fi condiționată de majorarea sumei garantate a depunerilor și de supravegherea efectivă a prestatorilor de servicii financiare. Emiterea unor titluri de valoare pe termen lung accesibile pentru lucrătorii migranți (de genul *Diaspora Bonds*) poate fi un instrument eficient de valorificare a potențialului remitențelor. Totodată, un obiectiv important este perfecționarea instrumentelor financiare deja aplicate, în paralel cu diversificarea acestora, în vederea susținerii rețehnologizării industriale și inovării (*business angels*).

Mobilizarea de noi finanțări prin intermediul modelelor existente și a unor noi scheme de investiții inovatoare vor genera modificări ale modului de consum și de producție, vor spori competitivitatea produselor la export.

Adaptarea la bunele practici europene a sistemului de reglementare și de supraveghere a pieței financiare va ridica nivelul de eficiență a acesteia, va crea condiții favorabile pentru accesarea capitalului pe piața financiară autohtonă, fapt ce va genera o creștere a activității de antreprenoriat în domeniu și va spori gradul de protecție a consumatorilor de servicii oferite în cadrul pieței financiare.

Deficiențele existente în administrarea gajului vor fi înlăturate, iar instrumentele de acoperire a riscului (*hedging*)

vor fi dezvoltate, astfel încît lichiditățile excesive din sistemul financiar să fie direcționate într-un mod eficient spre creditarea sectorului real al economiei naționale. Dezvoltarea capacităților de management al riscurilor, inclusiv prin extinderea ariei de acoperire informațională prin birourile istoriilor de credit, va conduce la diminuarea primelor de risc.

IMPACTUL SCONTAT

Facilitarea accesului la finanțe va conduce la creșterea semnificativă a finanțării prin intermediul sectorului bancar și a celui nebanca ca volum și ca pondere în PIB (pînă la 50% spre 2020). Atingerea nivelului planificat de creștere a finanțării economiei este în sine o sarcină ambițioasă, sensibilă la riscurile economice și financiare globale, precum și la cele locale. Dar, fiind atinsă, o astfel de creștere va avea un impact direct și pronunțat asupra producției interne brute și a veniturilor, prin transformarea creditelor în investiții noi.

Aprecierea impactului pe care l-ar avea facilitarea accesului la finanțe s-a bazat pe presupunerea destul de modestă că din fiecare leu adițional, acordat sectorului real în calitate de credit, cel puțin 30 de bani vor fi investiți în capitalul productiv. Durata medie presupusă a creditelor este de 3 ani. În astfel de condiții, investițiile adiționale se vor răsfrînge într-o creștere anuală a PIB-ului cu pînă la 0,5–0,7% mai mare decît în scenariul fără implementarea acestei priorități. Acest efect benefic apare treptat, dar are tendințe de accelerare rapidă, și va continua și după expirarea termenului de prognoză din prezenta Strategie.

Obiective specifice

Indicatori de monitorizare	2010	2015	2020
Majorarea ponderii depozitelor în PIB, %	35,8	40	45
Majorarea ponderii creditelor în PIB, %	37,2	45	50
Reducerea primei de risc, puncte procentuale	10,1	9	7
Majorarea volumului tranzacțiilor bursiere cu valori mobiliare raportat la PIB, %	0,4	2	5

Tabele și figuri
Figura 9. Primele de risc în țările din regiune, puncte procentuale

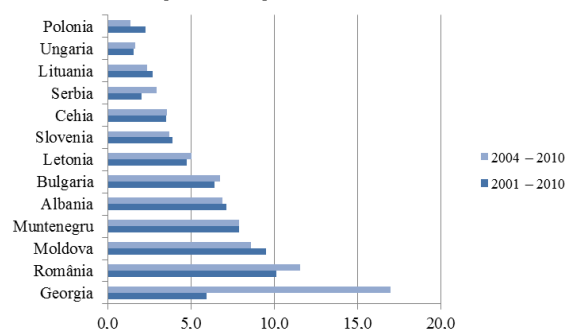
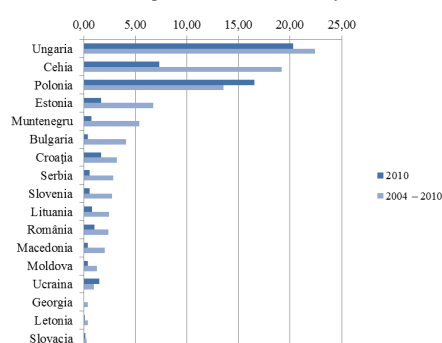

Figura 10. Volumul tranzacțiilor cu acțiuni raportat la PIB, %

⁹ Indicatori financiari pe sistemul bancar al Republicii Moldova, <http://www.bnm.md>.

BUSINESS: CU REGULI CLARE DE JOC

O economie de piață eficientă este caracterizată prin capacitatea de a promova inovația în baza unei concurențe loiale pentru resurse și clienți. În cele din urmă, câștigătorii sînt consumatorii, care beneficiază de bunurile și serviciile achiziționate la un preț just și de o calitate adecvată prețului. Un mediu de afaceri favorabil este propice atragerii investițiilor străine și creării de întreprinderi noi.

ANALIZA SITUAȚIEI

Investițiile străine directe sînt mobilizate de perspectivele de dezvoltare economică, precum și de o serie de factori de conjunctură externi și interni. Pe plan extern, expansiunea economică globală favorizează investițiile din țările emergente, în timp ce pe plan intern derularea unor programe de privatizare este în măsură să suscite un interes ținut al potențialilor investitori. În Republica Moldova investițiile străine directe au atins cota maximă de 713 milioane de dolari SUA în 2008, după care s-au diminuat brusc în urma crizei economice mondiale. În 2010, ritmurile de creștere a investițiilor străine directe au fost recuperate, însă nu pe deplin (figura 11). Crearea de întreprinderi noi este de asemenea influențată de perspectivele economice ale țării, deși regulilor clare de joc le revine un rol determinant în luarea deciziei de lansare a afacerii. Anual, în Republica Moldova numărul de întreprinderi crește cu peste 2000 (figura 12). Această creștere ar putea fi intensificată în condițiile unor reglementări favorabile desfășurării afacerilor.

Percepția investitorilor și a întreprinzătorilor privind atractivitatea mediului de afaceri din Republica Moldova este ghidată de clasamentele internaționale.

- În conformitate cu raportul *Doing Business 2012*¹⁰, elaborat de Banca Mondială, Republica Moldova s-a poziționat pe locul 81 din 183 de țări, fiind devansată semnificativ de majoritatea țărilor din regiune și din CSI.

- În cadrul *Indicelui competitivității globale 2011-2012*¹¹, Republica Moldova s-a poziționat pe locul 93 din 142 de țări, la fel fiind surclasată de majoritatea țărilor din regiune și din CSI. Conform indicatorului agregat „Instituțiile”, care reflectă cadrul de reglementare potrivit indicatorului competitivității globale, Republica Moldova este poziționată pe locul 106. Conform aceluiași clasament, întreprinzătorii au evidențiat următorii factori ca fiind principalele probleme în afaceri, în ordinea priorității: (i) instabilitatea politică; (ii) corupția; (iii) accesul limitat la finanțare; (iv) ineficiența administrației publice și (v) instabilitatea Guvernului.

- *Indicele libertății economice 2011*¹² este un important indicator de referință pe plan internațional, care evaluează gradul de imixtiune a statului în activitatea economică în baza a 10 subindicatori: libertatea afacerilor, libertatea comerțului, libertatea fiscală, libertatea față de intervențiile Guvernului, libertatea monetară, libertatea investițională, libertatea financiară, respectarea drepturilor de proprietate, inexistența corupției și libertatea raporturilor de muncă. Republica Moldova este poziționată, la acest indicator, doar pe locul 120 din 179 de țări.

- Un alt indicator este *Indicele de performanță logistică* care arată capacitatea țărilor de a asigura circulația mărfurilor și de a interconecta producătorii cu consumatorii și cu piețele internaționale. La acest capitol Moldova s-a plasat, în anul 2010, pe locul 104 din 155 de țări. În cadrul aceluiași indicator, Moldova se plasează pe ultimele poziții ale clasamentului: în domeniul administrării vamale – pe locul 124, în domeniul competenței și performanței în asigurarea logisticii – pe locul 132.

În concluzia celor menționate mai sus, mediul de afaceri

din Republica Moldova este caracterizat prin costuri financiare și de timp nejustificate, care depășesc esențial nivelul celor din țările dezvoltate. În consecință, ritmul de dezvoltare economică a țării este afectat negativ, iar potențialul investițional și cel de export al producției cu valoare adăugată sporită nu este valorificat pe deplin. Povara administrativă excesivă creează bariere în lansarea, derularea și lichidarea afacerilor, fiind un factor demotivant în promovarea concurenței loiale orientate spre productivitate și inovații.

Problemele indicate se atestă la toate etapele ciclului de viață în afaceri: (i) lansarea; (ii) desfășurarea și (iii) lichidarea afacerii.

LANSAREA AFACERII

La capitolul „Lansarea afacerii”, în clasamentul internațional *Doing Business 2012*, Republica Moldova este poziționată pe locul 88 din 183 de țări.

Principalele probleme la această etapă a ciclului de activitate a întreprinderii sînt numărul mare de proceduri și costul înalt asociat acestora. Cu toate acestea, indicatorul „Lansarea afacerii”, descris mai sus, acoperă doar procedurile legate de înregistrarea afacerii. Pentru multe genuri de activități, înainte de a lansa afacerea, agenții economici urmează să obțină o serie de acte permise (autorizații de funcționare în comerț, autorizații sanitare de funcționare, autorizații sanitar-veterinare de funcționare, licențe, avize de protecție împotriva incendiilor etc.), procedurile de eliberare fiind anevoioase, deseori netransparente și neclare, inclusiv consumatoare de timp, de bani și de resurse umane.

DESFĂȘURAREA AFACERII

La etapa desfășurării afacerii, întreprinzătorii se confruntă cu o serie de condiții obligatorii impuse diferitelor genuri de activități și suportă bariere și costuri administrative legate de:

- numărul mare al inspecțiilor de stat;
- frecvența și modalitatea de prezentare a rapoartelor și a informațiilor obligatorii;
- modalitatea de achitare a impozitelor și, respectiv, consumul de timp;
- obținerea unui număr impunător de acte permise pentru construcții, instalații, echipamente, materii prime, produse și servicii, inclusiv pentru cele importate și exportate;
- formalități, proceduri și reguli anevoioase și netransparente în administrarea vamală și în asigurarea declarării vamale la importul și la exportul de mărfuri și servicii;
- nerecunoașterea de către țările importatoare a rezultatelor evaluării conformității, efectuată de către organismele naționale pentru produsele exportate.

Inventarierea listei actelor permise, cu excepția celor ce țin de piața financiară (bancară și nebanclară), a licențelor și a actelor eliberate de autoritățile publice locale, efectuată în 2011, a evidențiat existența a peste 400 de acte. Dintre acestea, au fost considerate justificate doar 272 de acte, care au fost incluse în Nomenclatorul actelor permise eliberate de autoritățile emitente persoanelor fizice și persoanelor juridice pentru practicarea activității de întreprinzător¹³. Alte acte permise decît cele incluse în nomenclator nu reprezintă o normă legală. Totodată, este important să menționăm că mai multe autorități publice sînt abilitate cu funcții de control, efectuînd numeroase vizite de inspecție, ce aduc costuri și riscuri semnificative mediului de afaceri. Combinarea acestora cu cerințele și procedurile aferente operațiilor de import-export, asociate cu costuri înalte pentru trecerea peste frontieră a mărfurilor, afectează, în primul rînd, investițiile în afacerile orientate spre export, intense din punct de vedere tehnologic și

¹⁰ „Doing Business Survey 2012”, Banca Mondială, <http://doingbusiness.org>.

¹¹ „Global Competitiveness Index 2011-2012”, World Economic Forum, <http://www.weforum.org/reports>.

¹² „Index of Economic Freedom 2011”, Heritage Foundation, <http://www.heritage.org/>.

¹³ Aprobat prin Legea nr.160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

inovational, care au cel mai mare potențial de creștere.

Pe lângă cerințele de conformare și barierele administrative, o constrângere critică în desfășurarea afacerilor este gradul redus de dezvoltare a infrastructurii calității, în special a capacităților de evaluare a conformității, fapt ce afectează considerabil potențialul de export al țării.

Asigurarea unei creșteri economice durabile, bazate pe export, necesită o reducere a costurilor înalte asociate trecerii peste frontieră a mărfurilor, prestării serviciilor și mobilității persoanelor aferente acestor afaceri. O infrastructură de afaceri mai bună, o administrare vamală eficientă și orientată spre facilitarea comerțului cu mărfuri și servicii reprezintă priorități pentru asigurarea unei dezvoltări economice bazate pe optimizarea costurilor de afaceri și promovarea exporturilor.

LICHIDAREA AFACERII

La capitolul „Lichidarea afacerii”, în clasamentul internațional *Doing Business 2012* Republica Moldova este poziționată pe locul 91 din 183 de țări. Problemele la acest capitol țin de costul și de durata procedurilor de insolabilitate, precum și de rata joasă de recuperare a banilor de către creditori.

În linii generale, costurile financiare și de timp suportate de agenții economici la diferite etape ale ciclului de viață a afacerii sînt mai mari în comparație cu costurile medii din țările reformatoare din regiune, cum ar fi Georgia (figura 13). Implementarea secvențială a reformei regulatorii și interpretarea neunivocă a actelor regulatorii, coroborate cu atitudinea părtinitoare față de antreprenori a autorităților publice și a instituțiilor abilitate cu funcția de control de stat, au diminuat într-o anumită măsură efectele scontate ale reformei menite să amelioreze mediul de afaceri.

După natura lor, reglementările care conduc la majorarea excesivă a poverii administrative se înscriu în următoarele două categorii:

- **Reglementări nejustificate**, care generează costuri administrative ce depășesc deseori beneficiile publice. Astfel de reglementări sînt rezultatul competenței joase a organelor publice sau al intereselor instituționale și personale. Interesele țin de păstrarea și extinderea atribuțiilor instituționale, care permit o influență și o importanță sporită, precum și crearea de condiții favorabile pentru corupție și favorizarea unor grupuri economice, generînd astfel o competiție neloială în economie și inhibînd activitățile inovatoare;

- **Reglementări ambigue și contradictorii**, care pot fi interpretate și aplicate într-un mod discreționar și, astfel, pot conduce la aplicarea discriminatorie a prevederilor actelor normative, la o previzibilitate și o transparență redusă în reglementare, la corupție și concurență neloială.

Deși în cadrul reformelor au fost examinate și modificate un număr mare de reglementări și de acte permissive, reformele nu au răspuns pe deplin așteptărilor. Astfel, Republica Moldova, în comparație cu Georgia, care a moștenit din perioada sovietică un cadru de reglementare similar, nu a valorificat suficient potențialul de reducere a barierelor administrative (tabelul 4).

Această situație ne relevă o altă problemă majoră, care constă în conformarea slabă a autorităților publice la principiile bunei reglementări, prescise de reformele anterioare, cum ar fi: previzibilitate și transparență în reglementarea activității de întreprinzător; reglementare materială și procedurală prin acte legislative; analiză a impactului de reglementare; echitate în raporturile dintre stat și întreprinzător; aprobare tacită a inițierii și/sau a desfășurării afacerii; ghiseu unic etc. Această situație creează un teren propice pentru corupție și discriminare în reglementare.

VIZIUNEA STRATEGICĂ

Republica Moldova își propune să îmbunătățească

mediul de afaceri, astfel încît pînă în anul 2020 riscurile și costurile asociate fiecărei etape a ciclului de viață al afacerii să fie mai mici decît în țările din regiune, acesta fiind guvernat de principiul liberei concurențe. Impactul îmbunătățirii mediului de afaceri va fi exprimat în sporirea investițiilor, creșterea exporturilor, majorarea numărului de întreprinderi fiabile motivate să implementeze inovații, capabile să creeze locuri de muncă atractive, să asigure productivitate înaltă și producție competitivă orientată spre export, efect susținut prin avansarea Republicii Moldova în clasamentele internaționale *Doing Business*, *Indicele competitivității globale*, *Indicele libertății economice* și *Indicele de performanță logistică*, depășind nivelul mediu din regiune.

Optimizarea procedurilor și a perioadei de timp necesare unui agent economic pentru lansarea, desfășurarea și lichidarea afacerii prin aplicarea unor abordări inovatoare în reglementarea afacerilor, cum ar fi digitalizarea procesului de prestare a serviciilor publice, precum și schimbarea accentului de pe inspecții pe consiliere, inspecțiile fiind realizate în baza principiului riscului perceput, va ameliora semnificativ mediul de afaceri, diminuînd, totodată, costurile administrative inutile și, implicit, va asigura dezvoltarea economică. Pe lângă stimularea directă a afacerilor, a investițiilor și a comerțului exterior, procesul de optimizare, prin abordarea inovativă în prestarea serviciilor publice, va crea o bază și un imbold semnificativ pentru inovații și pentru noi locuri de muncă în sectorul privat.

Soluțiile de reformare a sistemului de reglementare vor fi eficiente și durabile dacă vor fi susținute de mecanisme de impunere și de implementare. În acest sens, se va lucra asupra implicării mai active a sectorului privat în inițierea, elaborarea și revizuirea reglementărilor. Alți participanți importanți la acest proces sînt judecătorii, care vor trebui să răspundă prompt și corect la sesizările cetățenilor și ale întreprinzătorilor privind încălcarea drepturilor acestora de către instituțiile publice, în special în ceea ce privește eliberarea în termenul stabilit a actelor permissive, asigurarea unui sistem transparent de depunere a plîngerilor față de toate instituțiile implicate în reglementarea afacerilor și a comerțului exterior, neimplicarea instituțiilor publice în activitatea de întreprinzător, în cazul în care nu există motive evidente, și recuperarea prejudiciilor aduse de acestea în termen scurt.

Concurența este un factor vital pentru dinamizarea economiei naționale, pentru îmbunătățirea mediului de afaceri și sporirea atractivității acestuia atît pentru lansarea noilor afaceri, cît și pentru dezvoltarea lor. În vederea asigurării unei concurențe eficiente și loiale, Republica Moldova își propune elaborarea și implementarea unui program național în domeniul concurenței și al ajutorului de stat prin preluarea celor mai bune practici europene la prevenirea, reprimarea și limitarea activităților anticoncurențiale ale agenților economici și ale autorităților administrației publice.

Crearea de întreprinderi noi va fi încurajată și prin propagarea istoriilor de succes în domeniul antreprenoriatului, prin sprijinul spiritului întreprinzător, în special în rîndul femeilor, acestea constituind actualmente doar 27,5% din numărul întreprinzătorilor. Mecanismele existente prin care întreprinderile mici și mijlocii beneficiază de instruire, precum și de suport financiar și logistic vor fi extinse și diversificate.

Adițional, eforturile vor fi concentrate pe dezvoltarea capacității infrastructurii calității, menite să faciliteze exporturile și să încurajeze implementarea tehnologiilor avansate la întreprinderile autohtone, inclusiv în agricultură, astfel încît să fie asigurată securitatea consumului. De asemenea, implementarea reformelor în domeniul reglementării și

administrării în sănătate pot ameliora optimal productivitatea și eficiența în Republica Moldova.

Activitatea economică a întreprinderilor are un impact direct asupra mediului. Concomitent, reglementările rigide care vizează protecția mediului impun anumite costuri de conformitate pentru derularea afacerilor. Deși din punctul de vedere al dezvoltării durabile astfel de costuri sînt justificate, există riscul ca mediul de afaceri să le perceapă drept excesive. În acest sens, reglementările noi vor avea în vizor evaluarea impactului asupra mediului, urmărind ca povara administrativă să fie distribuită în mod echitabil asupra agenților economici, fără a distorsiona mecanismele pieței și fără a crea premise pentru concurența neloială.

În sens larg, calitatea mediului de afaceri afectează activitatea investițională și dezvoltarea economică prin costuri administrative și de conformare și prin riscuri asociate cu opacitatea reglementărilor și aplicarea discreționară a sancțiunilor. Promovarea unei reglementări inteligente și a unei abordări orizontale, cu instituirea unor standarde interoperabile în domeniu, va crea condiții pentru valorificarea tuturor oportunităților de dezvoltare a afacerilor.

IMPACTUL SCONTAT

Eliminarea constrîngerilor de reglementare și a costurilor neargumentate ar crea premise pentru o dezvoltare economică mai dinamică, inteligentă și durabilă, încurajînd investițiile în sectoarele productive ale economiei naționale, crearea de produse noi și accesul mai larg pe piețele de desfacere străine.

Efectele directe ale îmbunătățirii cadrului de reglementare vor consta în reinvestirea fondurilor economisite din reducerea cheltuielilor pentru afaceri și crearea locurilor de muncă. Economii din reducerea costurilor administrative pot fi relativ ușor estimate și sînt mai mici decît costurile de conformare cu prevederile de reglementare. Spre deosebire de acestea, economiile din reducerea costurilor de conformare nu pot fi estimate cu o precizie suficientă, însă pot fi deduse din creșterea volumului comerțului, inclusiv a ponderii exporturilor în PIB, care au impact direct proporțional cu dezvoltarea economică și reducerea sărăciei.

Efectele indirecte ar fi, în special, creșterea încrederii investitorilor în mediul de afaceri din Republica Moldova și, ca rezultat, sporirea fluxului de investiții, inclusiv străine. Avînd în vedere că resursele investitorilor locali sînt limitate, investițiile străine ar putea fi un factor major în schimbarea paradigmei de dezvoltare a țării. Mai mult decît atît, îmbunătățirea mediului de afaceri, pe lîngă impactul cantitativ asupra investițiilor, va spori și calitatea acestora, fiind favorizate, în special, afacerile intensive din punct de vedere tehnologic și inovațional. Deoarece acest efect depinde de mai mulți factori, inclusiv de calitatea mediului de afaceri din Republica Moldova, în comparație cu mediul de afaceri din alte țări, nu este posibilă cuantificarea acestuia.

Obiective specifice

Indicatori de monitorizare	2015	2020
Lansarea afacerii		
Durata inițierii afacerii, ore	24	1
Reducerea costului pentru inițierea unei afaceri	cu 50%	cu 80%
Autorizarea în construcții		
Durata obținerii autorizațiilor de construcție, zile	180	100
Reducerea costului obținerii autorizațiilor de construcție	cu 20%	cu 40%
Plata impozitelor		
Reducerea numărului de plăți la achitarea impozitelor, taxelor și contribuțiilor	pînă la 35	pînă la 25

Timpu aferent achitării impozitelor, ore	215	190
Comerțul transfrontalier		
Reducerea numărului de documente necesare pentru operațiile de export/import	pînă la 5	pînă la 4
Reducerea timpului pentru perfectarea documentelor aferente operațiilor de export/import, zile	pînă la 25	pînă la 10
Reducerea costurilor operațiilor de export/import (pe container)	cu 5%	cu 10%
Performanța Serviciilor Logistice (LPI) (activitatea vamală)	2,33	2,55
Performanța Serviciilor Logistice (LPI) (competența logistică)	2,30	2,50
Lichidarea afacerii		
Sporirea ratei de recuperare a investiției	cu 50%	cu 100%
Durata lichidării afacerii, ani	2	1,5
Reducerea numărului de inspecții de stat	cu 20%	cu 40%
Reducerea numărului de rapoarte obligatorii	cu 10%	cu 20%
Reducerea numărului de acte permise	cu 20%	cu 40%
Reducerea costului pentru obținerea actelor permise	cu 20%	cu 40%
Digitalizarea serviciilor publice prestate mediului de afaceri (număr de servicii)	20	toate

Tabele și figuri

Figura 11. Fluxul investițiilor străine directe, milioane dolari SUA

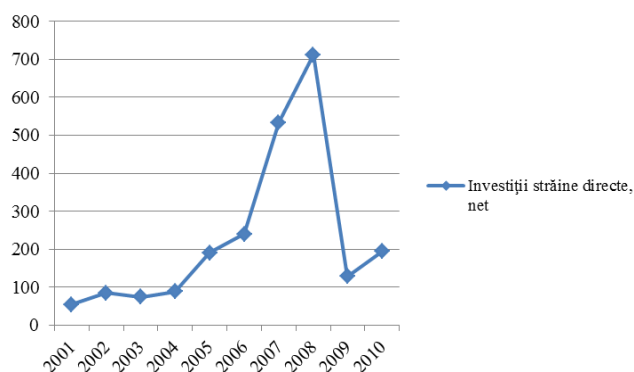
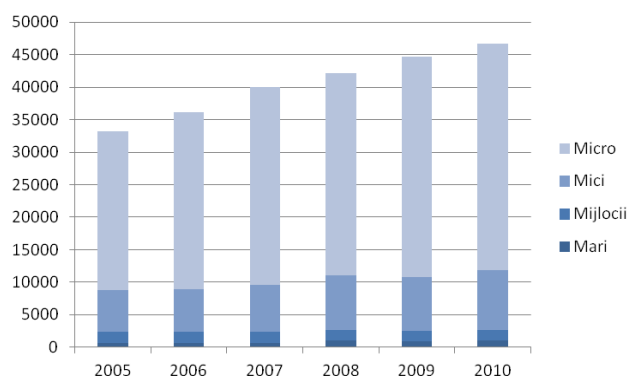
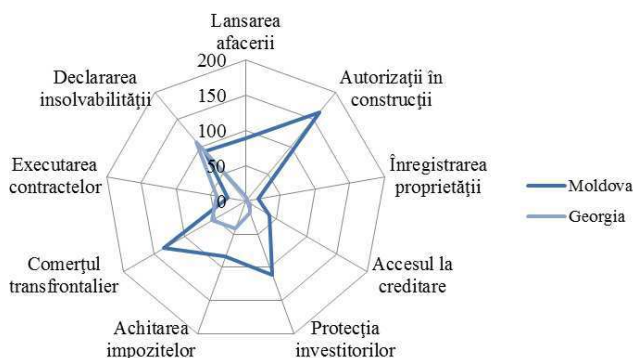

Figura 12. Numărul de întreprinderi în Republica Moldova

Tabelul 4. Republica Moldova vs. Georgia în clasamentul general *Doing Business* 2012

	Moldova	Georgia
Doing Business 2012, clasament	81	16
Lansarea afacerii, clasament	88	7
Proceduri, număr	7	2
Durata, zile	9	2
Costul, % din PNB per capita	9,1	4,3
Capital minim, % din PNB per capita	9,9	0
Autorizații în construcții, clasament	164	4
Proceduri, număr	27	9
Durata, zile	291	74
Costul, % din PNB per capita	79,2	20,2
Conectarea la rețele electrice, clasament	160	89
Proceduri, număr	7	5
Durata, zile	140	97
Costul, % din PNB per capita	660,6	751,3
Înregistrarea proprietății, clasament	18	1
Proceduri, număr	5	1
Durata, zile	5	2
Costul, % din valoarea proprietății	0,9	0,1
Accesul la creditare, clasament	40	8
Puterea drepturilor legale, 0-10	8	8
Profundimea informației creditare, 0-6	4	6
Registrele publice de informație creditară, % din populația adultă	0	0
Birouri private de istorie creditară, % din populația adultă	0,3	29,6
Protecția investitorilor, clasament	111	17
Transparența informației, 0-10	7	9
Responsabilitatea managerială, 0-10	1	6
Litigiile acționarilor, 0-10	6	6
Puterea drepturilor investitorilor, 0-10	4,7	7
Achitarea impozitelor, clasament	83	42
Plăți, număr pe an	48	4
Durata, ore pe an	228	387
Rata globală a impozitelor, % din venit	31,3	16,5
Comerțul transfrontalier, clasament	134	54
Documente necesare la export, număr	6	4
Durata procedurilor de export, zile	32	10
Costul operațional la export, dolari SUA per container	1545	1595
Documente necesare la import, număr	7	4
Durata procedurilor de import, zile	35	13
Costul operațional la import, dolari SUA per container	1740	1715
Executarea contractelor, clasament	26	41
Proceduri, număr	30	36
Durata, zile	352	285
Costul, % din valoarea creanțelor	28,6	29,9
Declararea insolvabilității, clasament	91	109
Durata, ani	2,8	3,3
Cost, % din valoarea proprietății	9	4
Rata de recuperare, cenți per dolar SUA	31,3	25,5

Figura 13. Republica Moldova vs. Georgia în clasamentul *Doing Business* 2012

ENERGIE: FURNIZATĂ SIGUR, UTILIZATĂ EFICIENT

Eficiența și securitatea energetică au un impact direct asupra dezvoltării economice și reducerii sărăciei. La momentul actual, însă, sistemul energetic din Republica Moldova se confruntă cu o serie de probleme. Infrastructura energetică este într-o stare de uzură avansată, iar prețurile la resursele energetice, al căror import constituie 95% din necesar, sînt în creștere. Capacitățile de generare a energiei electrice adecvate sînt insuficiente pe malul drept al Nistrului. La fel, nu există suficiente interconexiuni fizice ale rețelelor cu țările vecine în sectoarele de gaze naturale și de energie electrică. Pierderile în sectorul electroenergetic și termic sînt mari, la fel ca și datorile acumulate de sectorul termoelectric față de furnizorul de gaze naturale. Consumul resurselor energetice este inefficient, iar nivelul de utilizare a surselor de energie regenerabile este limitat (tabelul 5).

ANALIZA SITUAȚIEI

Deși o serie de tendințe sînt comune pentru toate sectoarele, în continuare sînt prezentate particularitățile situației din sectoarele energiei electrice, termice, al gazelor naturale și al resurselor regenerabile de energie.

ENERGIA ELECTRICĂ

Nivelul producerii energiei electrice s-a redus în anul 2010 cu 15% față de anul 2001, cea mai mare cotă din producerea energiei electrice revenind Centralei Electrice cu termoficare nr. 2 (CET-2) – 70–80%. Sînt în scădere procurările de energie electrică din import și de la Centrala Termo-Electrică Moldovenească. Astfel, în anul 2010 acest indicator a scăzut cu circa 21% față de 2009 și, respectiv, cu circa 6% față de 2001 (figura 14). Acest lucru denotă dependența de importul energiei electrice și procurările de la un singur furnizor – Centrala Termo-Electrică Moldovenească, fapt ce afectează securitatea energetică a țării noastre.

Totodată, deși pierderile de energie electrică înregistrate de rețelele de distribuție din Republica Moldova sînt în scădere, nivelul acestora este mai înalt comparativ cu țările dezvoltate (pînă la 10%), fapt ce afectează negativ eficiența energetică a Republicii Moldova (figura 15).

ENERGIA TERMICĂ

Producerea energiei termice este fluctuantă (figura 16). Astfel, în anul 2010 producerea s-a mărit cu circa 9% față de 2009, dar s-a redus cu 12,8% față de 2001. Cea mai mare cotă din producerea energiei termice revine centralelor electrice cu termoficare – 60–65%. Reducerea sarcinii termice este condiționată, printre altele, de debransarea masivă a consumatorilor de la sistemul centralizat de încălzire.

O problemă stringentă a sectorului termoelectric din Republica Moldova sînt datorile istorice mari acumulate de

SA „Termocom” față de centralele electrice cu termoficare (tabelul 6). Ca urmare a analizei datoriilor acumulate de SA „Termocom”, se poate constata că cele mai mari datorii sînt înregistrate față de SA „CET-2”. În perioada analizată datoriile s-au mărit de circa 2 ori, iar gradul mediu de achitare a acestora a constituit 40–60%. Este de menționat că datoriile SA „Termocom” față de SA „CET-1” sînt de 3 ori mai mici comparativ cu cele față de SA „CET-2”, acest fapt datorîndu-se capacităților diferite ale centralelor. Această situație este generată de creșterea datoriilor populației și ale agenților economici pentru energia termică și de neajustarea la timp a tarifelor.

O altă deficiență a sectorului este nivelul înalt al pierderilor de energie termică, care în anul 2010 au constituit 22%. În perioada anilor 2001–2010 se atestă o tendință generală de creștere a acestui indicator cu circa 7,2 puncte procentuale (figura 17).

Clădirile consumă cea mai mare parte din energie (40%) și contribuie cel mai mult la emisia de gaze cu efect de seră. Clădirile ce aparțin sectorului rezidențial denotă cel mai mare consum de energie (65% din toate clădirile). Performanța energetică redusă a clădirilor existente are și un impact social puternic, afectînd în special păturile social vulnerabile ale populației. În medie, ponderea cheltuielilor pentru încălzire constituie de la 15% pînă la 50% din cheltuielile totale ale unei gospodării casnice.

Experiența țărilor europene, precum și cea autohtonă, acumulată ca urmare a implementării unor proiecte de sporire a eficienței energetice a clădirilor existente (renovarea anvelopei clădirilor, modernizarea sistemelor de încălzire etc.), demonstrează că potențialul de reducere a consumului de energie în clădirile existente constituie circa 30–50%, iar în unele cazuri poate atinge 70%.

GAZELE NATURALE

Republica Moldova este dependentă de gazele naturale importate dintr-o singură sursă. Această dependență sporește vulnerabilitatea economiei naționale la creșterea prețului de procurare a gazelor naturale.

Procurările de gaze naturale de către Republica Moldova sînt în scădere (tabelul 7). Astfel, în anul 2010 procurarea de gaze în expresie naturală s-a redus cu circa 16,3% față de 2005. Totodată, procurările de gaze în expresie valorică s-au mărit de circa 2,7 ori în perioada analizată, din cauza creșterii prețului mediu de import al gazelor naturale. La fel, volumul livrărilor de gaze naturale s-a micșorat în expresie naturală, iar în expresie valorică a înregistrat tendințe de creștere din cauza măririi prețului mediu al gazelor livrate. Creșterea prețurilor la importul de gaze naturale are impact negativ atît asupra economiei țării, cît și asupra categoriilor vulnerabile de populație.

RESURSELE REGENERABILE DE ENERGIE ȘI EFICIENȚA ENERGETICĂ

Este evident faptul că, în Republica Moldova, în absența resurselor energetice proprii și în condițiile dependenței tot mai mari de importurile de resurse energetice, asigurarea eficienței energetice și valorificarea resurselor regenerabile de energie constituie priorități strategice.

Eficiența energetică în Republica Moldova este foarte scăzută, fiind de circa 3 ori mai mică comparativ cu țările europene, fapt ce conduce la creșterea substanțială a costului resurselor energetice. Principalele constrîngeri pentru creșterea eficienței energetice în Republica Moldova sînt: (i) consumul mare de energie care conduce la intensitatea energetică sporită; (ii) creșterea prețurilor la resursele energetice, tehnologiile și utilajele uzate din punct de vedere moral și fizic și (iii) lipsa cunoștințelor și capacităților în domeniul eficienței energetice și utilizarea resurselor regenerabile de energie (tabelul 8).

VIZIUNEA STRATEGICĂ

Guvernul Republicii Moldova are ca scop crearea, pînă în anul 2020, a unui complex energetic competitiv și eficient, care va asigura toți consumatorii cu resurse energetice calitative, în mod accesibil și fiabil, va răspunde provocărilor creșterii prețului energiei, dependenței de importul de resurse energetice și impactului sectorului energetic asupra schimbărilor climatice. Viziunea strategică va fi realizată pe baza principiului competitivității și a unei piețe energetice liberalizate.

Specificul situației curente în sectorul energetic, cerințele mereu crescînde ale consumatorilor referitoare la calitatea și siguranța asigurării cu energie, onorarea obligațiilor reciproce „prestator de servicii energetice – consumator”, toate în ansamblu au un impact semnificativ asupra dezvoltării durabile a Republicii Moldova, asupra asigurării fiabile a economiei țării și a populației cu energie și combustibil în cantități necesare și la prețuri rezonabile. Astfel, o politică energetică activă și un cadru legislativ-normativ bine dezvoltat și eficient vor contribui la schimbarea paradigmei dezvoltării economice.

Viziunea strategică pentru dezvoltarea sectorului energetic se bazează pe următorii piloni: (i) asigurarea securității energetice a statului și (ii) sporirea eficienței energetice.

Consolidarea securității energetice se va realiza prin liberalizarea pieței energetice în conformitate cu prevederile Tratatului de constituire a Comunității Energetice, prin integrarea Republicii Moldova în piața energetică europeană și dezvoltarea interconexiunilor de transport a resurselor energetice. Totodată, un accent deosebit se va pune pe optimizarea mixului energetic, pe diversificarea resurselor energetice, precum și pe crearea de noi capacități de generare a energiei.

Asigurarea eficienței energetice se va produce prin: diminuarea intensității energetice în sectorul rezidențial, industrial, de transport și agricol; modernizarea sistemului energetic; implementarea unor tehnologii energetice eficiente; implicarea resurselor energetice proprii, inclusiv a celor regenerabile, în balanța de consum. O importanță majoră se va acorda sensibilizării publicului larg în ceea ce privește necesitatea economisirii energiei, inclusiv prin încurajarea populației de a procura servicii comunale, materiale de construcții, locuințe, aparate de uz casnic și produse cu impact energetic. Economii de energie astfel obținute vor avea un efect favorabil și asupra mediului.

De asemenea, vor fi susținute inovațiile în toate aspectele ce țin de modernizarea sectorului spitalicesc în aspect de asigurare energetică și de sporire a eficienței energetice. Rolul și valoarea tehnologiilor de construcție cu cost redus pentru operarea facilităților medicale va fi cel mai apreciat. O necesitate emergentă va fi asigurarea managementului biosiguranței și bioriscului cu cost redus care este în legătură strînsă cu introducerea tehnologiilor prietenoase mediului în cadrul instituțiilor medicale, în conformitate cu standardele europene sau cu alte standarde moderne.

Pentru dezvoltarea și modernizarea sectorului energetic în conformitate cu viziunea strategică, atragerea investițiilor este crucială. Aceasta presupune: (i) crearea și fortificarea mecanismelor de atragere și de utilizare eficientă a mijloacelor financiare pentru finanțarea proiectelor energetice; (ii) utilizarea rațională a investițiilor statului și a investițiilor private în proiectele de dezvoltare energetică; (iii) dezvoltarea unei baze informaționale și a unei baze de date pentru finanțarea proiectelor energetice.

Pentru realizarea direcțiilor strategice propuse, Guvernul își va canaliza eforturile spre: (i) consolidarea reformei sectorului, inclusiv prin adoptarea noii legislații în domeniul energetic racordate la cerințele UE; (ii) implementarea

măsurilor de promovare a eficienței energetice; (iii) atragerea investițiilor în sector; (iv) fortificarea capacităților instituționale în domeniu.

IMPACTUL SCONTAT

Dezvoltarea sectorului energetic în conformitate cu viziunea strategică va contribui la realizarea conceptului de dezvoltare durabilă a economiei naționale. Acțiunile preconizate vor impulsiona implementarea noii paradigme economice bazate pe „investiții-exporturi” în baza politicii de dezvoltare industrială a țării, vor rezulta în reducerea nivelului sărăciei în urma facilitării accesibilității resurselor energetice pentru populație, precum și în reducerea dependenței de importurile de resurse energetice și consolidarea securității energetice.

Creșterea eficienței energetice va avea o influență directă asupra mai multor sectoare ale economiei naționale, în special a celor ce țin nemijlocit de utilizarea energiei în procesul de producție, dar și de consumul gospodăriilor și instituțiilor publice. La momentul actual, producția intermediară doar în sectorul energetic și în cel al transporturilor însumează peste 17 miliarde de lei.

Creșterea treptată planificată a eficienței energetice cu pînă la 10% ar însemna că mai multe mărfuri ar putea fi produse cu aceeași cantitate de energie sau că același produs intern ar putea fi obținut cu mai puține resurse energetice, ceea ce este echivalent cu mai puține costuri. Economii anuale vor constitui circa 830 milioane de lei, în prețuri curente, către anul 2020.

Aceste economii pot fi canalizate spre noi investiții, în diferite proporții, în funcție de sector. O estimare modestă sugerează că în urma noilor investiții, rata de creștere anuală a PIB-ului pe termen mediu și lung va fi mai mare cu cel puțin 0,2%, în comparație cu scenariul de bază, doar pe seama economiilor obținute.

Obiective specifice

Indicatori de monitorizare	2015	2020
Securitatea energetică		
Realizarea interconexiunilor energetice		
• linii electrice, km		139
• conducte de gaze naturale, km		40
Stimularea utilizării energiei produse din surse regenerabile de energie raportate la consumul total intern, %	10	20
Asigurarea ponderii biocarburanților în totalul carburanților utilizați, %	4	10
Majorarea capacităților interne de producere a energiei electrice, MW		800
Asigurarea ponderii producției anuale de energie electrică din surse regenerabile de energie, %		10
Eficiența energetică		
Reducerea intensității energetice, %		10
Reducerea pierderilor de energie electrică în rețele de transport și de distribuție, %	13	11
Reducerea pierderilor de gaze naturale în rețele de transport și de distribuție, %	20	39
Reducerea pierderilor de energie termică în rețele de transport și de distribuție, %	2	5
Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (comparativ cu anul 1990), %		25
Reducerea consumului de energie în clădiri, %		10
Ponderea clădirilor publice renovate, %		10

Tabele și figuri

Figura 14. Dinamica generării și procurării energiei electrice în Republica Moldova (partea dreaptă a Nistrului), milioane KW

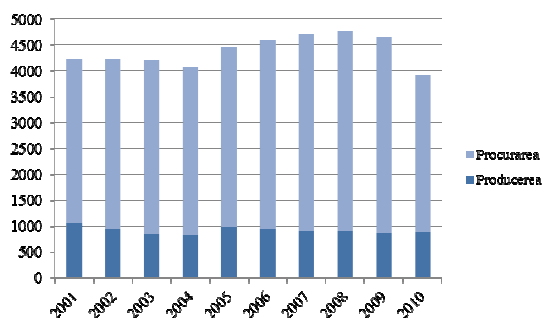

Figura 15. Dinamica pierderilor înregistrate de distribuitorii de energie electrică din Republica Moldova

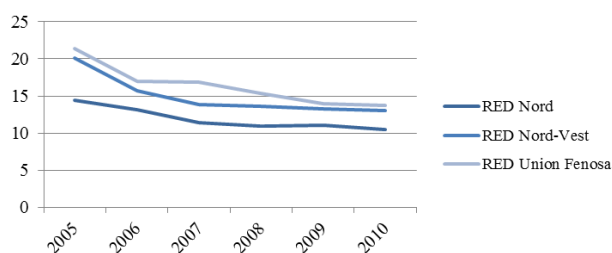

Figura 16. Dinamica producerii energiei termice în Republica Moldova, mii GCal

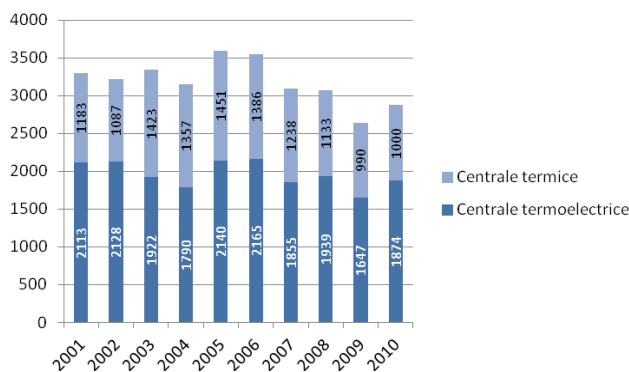
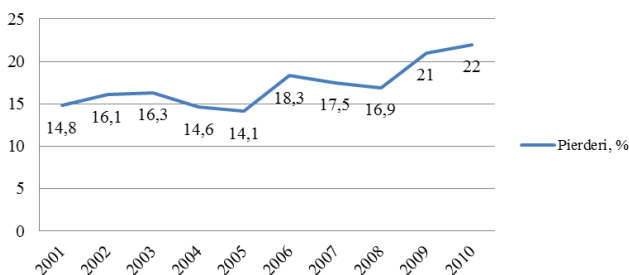

Figura 17. Dinamica pierderilor de energie termică în Republica Moldova

Tabelul 5. Indicatorii privind consumul de resurse energetice și intensitatea energetică

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Consumul intern de resurse energetice, mii tone echivalent carbune (e.c.)	2479	2701	2826	3065	3257	3242	3090	3128	2960	3157
Consumul de energie electrică – total, milioane kWh	2206	2449	2527	2634	2921	3215	3364	3428	3378	3488
Intensitatea energetică a producției industriale, tone e.c. /1000 lei	0,238	0,214	0,177	0,174	0,157	0,145	0,118	0,104	0,131	0,112
Intensitatea electrică a producției industriale, kWh/1 leu	0,325	0,300	0,290	0,249	0,202	0,182	0,154	0,135	0,175	0,146
Consumul mediu anual de energie pe locuitor, tone e.c./persoană	0,683	0,746	0,782	0,851	0,905	0,904	0,864	0,876	0,831	0,886
Consumul mediu anual de energie electrică pe locuitor, kWh/persoană	934	1044	1282	1216	1166	1136	1127	1137	1115	1152
PIB ce revine la 1 kg e.c.	7,69	8,35	9,77	10,45	11,56	13,80	17,29	20,12	20,42	22,76
PIB ce revine la 1 kWh consum de energie electrică, lei	8,64	9,21	10,93	12,16	12,89	13,92	15,88	18,36	17,89	20,60
Intensitatea energetică a PIB, tone e.c./1000 lei PIB	-	0,12	0,10	0,10	0,09	0,07	0,06	0,05	0,05	0,04

Tabelul 6. Dinamica datoriilor SA „Termocom”

Întreprinderea	Datorii încheiate conform Procedurii planului, milioane lei	Datorii curente, milioane lei / % achitării									
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Total
SA „CET-1”	mln.lei 158,1	0	0	0	0	0	60,0	132,3	145,1	37,3	374,7
	%	100	100	100	100	100	59,9	0	0	72,5	
SA „CET-2”	mln.lei 458,7	125,7	106,1	89,2	97,4	81,9	79,2	156,1	250,2	267,5	1253,3
	%	17,0	29,2	29,8	31,9	42,7	69,5	60,9	48,6	47,1	

Tabelul 7. Dinamica volumului de gaze naturale procurate și livrate către consumatorii din Republica Moldova

Indicatori	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Volumul gazelor naturale procurate, milioane m ³ /milioane lei	1418,6	1418,2	1305,4	1226,9	1126,3	1187,8
Prețul mediu al gazelor naturale, dolari SUA/1000 m ³ / lei/1000 m ³	1364,9	2473,3	2727,3	3007,6	3288,4	3674,0
Volumul livrărilor de gaze – total, milioane m ³ /milioane lei	76,1	133,4	172,9	232,3	263,9	250,1
Prețul mediu al gazelor naturale livrate, lei/1000 m ³	962	1744	2089	2451	2920	3093
	1315,0	1322,0	1208,8	1130,8	1030,0	1089,8
	1555,2	2440,5	3148,3	3603,4	3622,3	4362,4
	1183	1846	2604	3187	3517	4003

Tabelul 8. Potențialul tehnic disponibil al principalelor tipuri de surse de energie regenerabilă (SER)

Tipul SER	Potențialul tehnic	
	PJ	Milioane tone echivalent petrol
Solară	50,4	1,2
Eoliană	29,4	0,7
Hidro	12,1	0,3
Biomasă	Deșeurile agricole	7,5
	Lemne de foc	4,3
	Deșeurile de la procesare: lemnului, tesovină	4,7
	Biogaz	2,9
	Biocombustibil	2,1
	Total biomasă	21,5
	Total potențial SER	113,4
Surse de energie cu potențial termic redus, inclusiv geotermală		> 80,0
		> 1,9

SISTEM DE PENSII: ECHITABIL ȘI SUSTENABIL

Asigurarea funcționării unui sistem de pensii echitabil, bazat pe o rată de înlocuire a salariilor care să asigure cetățenilor un trai decent, este miza principală a acestei priorități și motivul pentru care ea face parte din viziunea autorităților pentru Republica Moldova în 2020. În același timp, povara fiscală asociată contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, decalajul în mărimea pensiilor pentru diferite categorii de pensionari, influența tendințelor demografice – migrația și îmbătrânirea populației, luate în ansamblu, au un impact sesizabil asupra economiei naționale și asupra ritmurilor de dezvoltare a acesteia.

ANALIZA SITUAȚIEI

Sistemul public de asigurări sociale este parte integrantă a sistemului de protecție socială, avînd ca obiectiv principal acordarea de prestații în bani persoanelor asigurate, aflate în imposibilitatea obținerii de venituri salariale în urma anumitor situații de risc (bătrînețe, incapacitate temporară sau permanentă de muncă, maternitate, șomaj etc.) și se bazează pe colectarea de contribuții de asigurări sociale de stat de la angajatori și de la persoanele asigurate și pe distribuirea prestațiilor către beneficiari.

Sistemul de pensii din Republica Moldova funcționează în baza schemei sistemului solidar de pensii (*Pay As You Go*), ce consumă 8,8% din PIB. În anul 2010, în sistemul de asigurări sociale achitau contribuții doar 69,6% din populația activă, iar pensiile erau achitate pentru 84,7% din cetățenii care au atins limita de vîrstă, respectiv un număr de 460,5 mii persoane, sau 13% din totalul populației. Astfel, sistemul de pensii are un rol considerabil în asigurarea unui trai decent al populației. În anul 2011 cheltuielile pentru plata pensiilor au constituit 67,8% din totalul cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat.

Actualmente, sistemul de pensii se confruntă cu următoarele provocări:

CUANTUMUL MIC AL PRESTAȚIILOR ȘI NIVELUL SCĂZUT AL RATEI DE ÎNLOCUIRE

Cuantumul pensiei medii pentru limită de vîrstă a constituit, în anul 2010, doar 70,6% din minimul de existență pentru pensionari. Un număr de peste 92,0% din totalul pensionarilor cu pensie pentru limită de vîrstă au primit pensii în quantum mai mic decît minimul de existență pentru pensionari. Rata de înlocuire sau, cu alte cuvinte, raportul dintre pensia medie pentru limită de vîrstă și salariul mediu înregistrat în economie reprezintă

doar 28,2%, pe cînd Codul european de securitate socială stabilește valoarea recomandată a acesteia la 40%. Mai mult decît atît, modelarea sistemului autohton de pensii pe termen lung arată că, în condițiile actuale de funcționare a sistemului, rata de înlocuire se va diminua în continuare pînă la 23% în anul 2020 și pînă la un nivel extrem de mic, de 14%, în jurul anilor 2040. În aceste condiții, crește dramatic presiunea asupra statului de a majora pensiile, fapt ce va conduce la destabilizarea sistemului de pensii. Diminuarea ratei de înlocuire este cauzată de doi factori: (i) modalitatea de indexare a pensiei și (ii) neactualizarea (neindexarea) venitului asigurat din trecut la determinarea pensiei inițiale.

Coeficientul de indexare a pensiei constituie media dintre creșterea anuală a indicelui prețurilor de consum și creșterea anuală a salariului mediu pe țară pentru anul precedent. Creșterea indicelui prețurilor de consum înregistrează, de regulă, ritmuri de creștere mai mici decît cele ale salariului mediu, fapt ce conduce la reducerea ratei de înlocuire. Această modalitate de indexare corespunde practicilor internaționale, în timp ce neactualizarea veniturilor asigurate din trecut este o practică fără precedent.

În sistemul autohton de pensii cuantumul pensiei este calculat în mod diferit pentru perioadele de pînă și după anul 1999. Partea pensiei corespunzătoare perioadei de activitate de pînă la 1999 este calculată astfel încît salariile nominale să fie actualizate odată cu creșterea salariilor pînă la anul precedent anului de pensionare. Partea pensiei după anul 1999 se calculează în baza mediei venitului asigurat fără actualizare în baza evoluției salariilor/prețurilor în această perioadă. Neactualizarea veniturilor asigurate diminuează ratele de înlocuire, care generează diferențe majore între pensionari. Însăși formula de pensii nebalansată la nivelul parametrilor acesteia creează diferențe considerabile între pensionarii al căror quantum al pensiei a fost calculat „pe vechi” și cei al căror quantum al pensiei a fost calculat „pe nou”.

NUMĂRUL MIC DE CONTRIBUABILI ȘI REDUCEREA RAPORTULUI DINTRE NUMĂRUL DE CONTRIBUABILI ȘI PENSIONARI

Sfera de acoperire a sistemului de pensii, precum și numărul de persoane asigurate sînt în descreștere. Începînd cu 2001 pînă în 2010, numărul populației active a scăzut de la 1616,7 mii de persoane pînă la 1235,4 mii, iar cel al persoanelor ocupate – de la 1499,0 mii pînă la 1143,4 mii. Astfel, și numărul contribuabililor în sistemul public de asigurări sociale a coborît pînă la circa 860 mii în 2010. Acest lucru este cauzat, în principal, de emigrarea populației. Potrivit datelor statistice, 311 mii de persoane lucrează peste hotarele Republicii Moldova. În context putem menționa și fenomenul ocupării informale. Astfel, conform estimărilor, în trimestrul II al anului 2011 numărul populației ocupate informal a constituit 406,9 mii de persoane.

Pe de altă parte, numărul de pensionari de toate categoriile a rămas relativ stabil, reducîndu-se cu circa 4,1% față de anul 2001, constituind, la 1 ianuarie 2011, 627,1 mii de persoane. Astfel, raportul dintre populația activă și pensionarii de toate categoriile este de 2:1, iar raportul dintre populația ocupată și pensionari este de 1,8:1. Este de menționat, în acest context, că pentru o funcționare stabilă a sistemelor de pensii de tip solidar este necesară menținerea raportului dintre numărul de contribuabili și numărul de pensionari în jur de 4:1–5:1.

ÎMBĂTRÎNIREA POPULAȚIEI

Evoluția ulterioară a sistemului public de pensii se va agrava din cauza tendințelor demografice. Raportul dintre populația care a depășit vîrsta de 60 de ani și numărul total al populației a constituit 14,4% în anul 2010, comparativ

cu 13,6% în anul 2000. Printre persoanele cu vîrsta de 60 de ani și mai mult prevalează femeile, cu o pondere de 16,8% din totalul populației, ponderea bărbaților constituind 11,8%. Procesul de îmbătrînire este mai accentuat în localitățile rurale, unde ponderea vîrstnicilor de 60 de ani și mai mult este de 15,2% din totalul populației, față de 13,2% în mediul urban. Conform practicii internaționale, o populație se consideră „îmbătrînită” în cazul cînd ponderea vîrstnicilor depășește 12%.

Potrivit scenariilor pesimiste ale prognozelor demografice, către anul 2050 efectivul populației poate să se micșoreze cu pînă la un milion de locuitori. În paralel cu scăderea natalității, numărul populației în vîrstă aptă de muncă (15–59 de ani) urmează să înregistreze o scădere constantă, iar procesul de îmbătrînire demografică a populației se va aprofunda. Astfel, către anul 2050, ponderea populației în vîrstă aptă de muncă se va diminua, în funcție de scenariu, cu circa 11–16 puncte procentuale față de valorile actuale, de la 69,2% pînă la 57,9%.

Totuși, nu scăderea în sine a numărului de populație este evoluția cea mai îngrijorătoare, ci faptul că acestei evoluții i se asociază o degradare continuă a structurii pe vîrste, datorată, în mare parte, procesului de îmbătrînire a populației. Comparativ cu anul 2001, în 2010 s-a redus ponderea populației tinere (corespunzătoare vîrstelor 0–15 ani) de la 24,8% la 17,8% din numărul total al populației și a crescut ponderea populației vîrstnice de peste 57/62 de ani de la 14,4% la 15,5% din numărul total al populației.

Ponderea persoanelor care au depășit pragul actual al vîrstei de pensionare se va majora de la 15,2% pînă la 31,5% în anul 2050. Creșterea ponderii populației vîrstnice va crea o presiune tot mai puternică asupra sistemelor de asigurări sociale.

VÎRSTA DE PENSIONARE DIFERITĂ

Sistemul de pensii în vigoare stabilește vîrsta de pensionare la 57 de ani pentru femei și la 62 de ani pentru bărbați. Perioada minimă de asigurare și, respectiv, de plată a contribuțiilor de asigurări sociale este de cel puțin 15 ani pentru o pensie parțială sau de cel puțin 30 de ani pentru femei și 30,5 ani pentru bărbați pentru pensie deplină. Potrivit normelor legislative deja adoptate, valoarea stagiului total necesar la stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă se va majora pînă la 35 de ani către anul 2020.

În comparație cu țările din Europa Centrală și de Est, vîrsta de pensionare în Republica Moldova este la limita de jos în cazul bărbaților și sub limita minimă în cazul femeilor. Pe de altă parte, și speranța de viață în Republica Moldova este mai mică comparativ cu țările respective. Totuși, majoritatea țărilor din Europa Centrală și de Est planifică o majorare a vîrstei de pensionare în următorii 10 ani, în special este prevăzută egalarea vîrstei de pensionare a femeilor cu cea a bărbaților. Speranța de viață a femeilor este mai mare decît cea a bărbaților în toate țările din Europa Centrală și de Est, inclusiv în Republica Moldova.

Din acest motiv, precum și din cauza faptului că în Republica Moldova vîrsta de pensionare a femeilor este mai mică decît cea a bărbaților, în sistemul autohton de pensionare putem constata diferențe semnificative între numărul de femei și de bărbați beneficiari de pensii, dar și între cuantumul pensiilor acestora. Astfel, în 2010, stagiul mediu de cotizare înregistrat la acordarea pensiei a constituit 32,5 ani pentru femei și 37,5 ani pentru bărbați, iar mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă a constituit 797,1 lei pentru femei și 937,8 lei pentru bărbați, întrucît mărimea pensiei depinde în mod direct de durata stagiului de cotizare, dar și de mărimea contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

NIVELUL SCĂZUT AL VENITULUI ASIGURAT AL CONTRIBUABILILOR

Prin intermediul contribuțiilor de asigurări sociale

achitate, cuantumul pensiilor depinde în mod direct de veniturile populației active și ocupate. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, în anul 2010 mărimea medie lunară a salariului asigurat al persoanelor angajate prin contract individual de muncă a constituit circa 2133 de lei. O realitate a salarizării o constituie veniturile „în plic”. Astfel, veniturile salariale declarate ale persoanelor asigurate fiind mici, cuantumul redus al pensiilor este o consecință directă a acestui fapt.

În același timp, se constată unele discrepanțe de gen la salarizare (în 2010 salariul mediu al femeilor constituia 76% din cel al bărbaților). În final, discrepanțele salariale existente contribuie la conservarea nivelului scăzut al acumulărilor pentru pensii, care ulterior influențează direct cuantumul acestora, fapt ce se răsfrînge asupra nivelului de bunăstare al femeilor și al bărbaților.

NESUSTENABILITATEA FINANCIARĂ A SISTEMULUI DE PENSI

Începînd cu anul 2005 sistemul de asigurări sociale a înregistrat un deficit bugetar care a crescut treptat de la 1,74 milioane de lei pînă la 87,33 milioane de lei în 2007. În anul 2008 bugetul asigurărilor sociale de stat a înregistrat, după o perioadă de 3 ani, un excedent de 47,7 milioane de lei, situația modificîndu-se în 2009 și 2010, cînd bugetul asigurărilor sociale de stat a înregistrat iarăși un deficit bugetar de 25,55 milioane de lei și, respectiv, 213,3 milioane de lei. În anii precedenți deficitul bugetului asigurărilor sociale de stat a fost acoperit din contul soldului mijloacelor bănești la conturile bancare curente ale Casei Naționale de Asigurări Sociale. În anul 2009 deficitul bugetar a fost acoperit din mijloacele financiare ale fondului de rezervă al bugetului asigurărilor sociale de stat și parțial din mijloacele bugetului de stat. Începînd cu anul 2010 deficitul bugetar este acoperit din contul bugetului de stat. Modelarea sistemului autohton de pensii pe termen lung arată că, în condițiile actuale de funcționare a sistemului, acesta va înregistra deficit în următorii 10 ani și un surplus pe termen lung. Surplusul pe termen lung al sistemului de pensii este cauzat doar de reducerea considerabilă a ratei de înlocuire.

REDISTRIBUIREA INECHITABILĂ A MIJLOACELOR FINANCIARE

Legislația Republicii Moldova prevede condiții speciale de stabilire a pensiilor pentru unele categorii de cetățeni: judecători, procurori, funcționari publici, deputați, membri de guvern, aleși locali și colaboratori vamali. Diferența față de condițiile generale de stabilire a pensiei pentru limită de vîrstă constă în unele facilități acordate acestor categorii în ceea ce privește vîrsta de pensionare și stagiul de cotizare, care sînt mai joase. Scopul acordării acestor priorități a fost evidențierea și aprecierea meritelor față de stat. Însă în condițiile trecerii la economia de piață aceste principii își pierd actualitatea. Pensia medie pentru aceste categorii de persoane este, în cazul membrilor de Guvern, de aproape 8 ori mai mare decît pensia medie pentru limită de vîrstă stabilită în condiții generale, iar în cazul funcționarilor publici – de 2,3 ori mai mare.

În scopul respectării principiilor de bază ale sistemului public de asigurări sociale, la momentul actual se fac primii pași spre unificarea sistemului de pensii, ce urmărește ca toți contribuabilii la sistemul public de asigurări sociale să beneficieze de dreptul la pensie pentru limită de vîrstă în baza condițiilor unice. Numărul total al beneficiarilor de pensii pentru unele categorii de cetățeni a constituit 7311 în 2010, sau aproximativ 1,1% din numărul total al beneficiarilor de pensii. Pentru plata pensiilor acestor categorii, în anul 2010 au fost cheltuite 116,49 milioane de lei, sau 2% din totalul cheltuielilor pentru plata pensiilor.

Totodată, din numărul total de beneficiari de pensii de

asigurări sociale de stat, circa 152,4 mii sînt angajați în economia națională. Legislația actuală nu prevede recalcularea pensiei persoanelor care continuă o activitate de muncă. Astfel, deși continuă să achite contribuții de asigurări sociale, acestea nu influențează în nici o măsură mărimea ulterioară a pensiei acestor persoane, mijloacele fiind utilizate pentru acoperirea altor riscuri sociale, cum ar fi indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă.

ATRACTIVITATEA REDUSĂ A SISTEMULUI DE PENSII

Sistemul public de asigurări sociale se confruntă, pe alocuri, cu o lipsă de încredere a populației, în principal din cauza cuantumului redus al pensiilor și a informării insuficiente a populației privind sistemul de pensionare. Astfel, persoanele continuă să se eschiveze de la plata contribuțiilor din veniturile reale, fapt ce periclitează și mai mult buna funcționare a sistemului de pensii.

FONDURI DE PENSII PRIVATE FACULTATIVE SLAB DEZVOLTATE ȘI INEXISTENȚA FONDURILOR DE PENSII PRIVATE OBLIGATORII

Sistemul public de asigurări sociale rămîne a fi unicul mod de protecție a persoanelor în cazul producerii unor riscuri de asigurări sociale, inclusiv pentru limită de vîrstă. În anul 1999 a fost creat cadrul legislativ privind fondurile nestatale de pensii care, potrivit clasificăției Băncii Mondiale, se înscriu în pilonul 3 de pensii sau sisteme de pensii facultative. Cu toate acestea, sistemul privat de pensii în Republica Moldova este practic inexistent. Sînt înregistrate 2 fonduri private de pensii, însă acestea nu desfășoară nici o activitate. Factorii care au determinat această stagnare sînt, pe de o parte, lipsa de interes din partea populației (veniturile mici ale populației nu permit direcționarea unei părți din salariu spre aceste fonduri), iar pe de altă parte, insuficiența motivației pentru angajatori și pentru persoanele fizice care participă la aceste fonduri. În același timp, cadrul legislativ aferent desfășurării activității fondurilor private de pensii obligatorii, care corespund pilonului 2, deocamdată nu există.

GARANȚII DE SECURITATE SOCIALĂ PENTRU LUCRĂTORII EMIGRANȚI

În condițiile amplificării mobilității forței de muncă între state și a fenomenului emigrării populației apte de muncă, coordonarea sistemelor de securitate socială a devenit o componentă importantă a politicii sociale promovate de stat. Efectele negative ale proceselor migraționiste sînt de lungă durată și, de regulă, sînt resimțite fie la întoarcerea în țară a lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor lor, care au activat o perioadă de timp în străinătate, fie la strămutarea pe teritorii altor state, în ambele cazuri aceste persoane neavînd dreptul la prestații de asigurări sociale. În aceste condiții, lucrătorii migranți și membrii familiilor acestora sînt deseori dezavantajați din punct de vedere economic și social față de cetățenii statului de destinație, fiindu-le lezate drepturile de securitate socială, inclusiv dreptul la pensie. Astfel, procesele migraționiste au condus la apariția necesității stringente de încheiere a acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale cu principalele state de destinație a lucrătorilor migranți.

VIZIUNEA STRATEGICĂ

Un sistem de pensii echitabil și sustenabil, care asigură un trai decent după pensionare tuturor categoriilor de persoane, femei și bărbați, este indispensabil pentru coeziunea socială. Nivelul actual inadecvat al pensiilor din Republica Moldova și tendința de diminuare ulterioară a acestora amplifică alarmant presiunea pentru creșterea *ad hoc* a pensiilor, punînd în pericol viabilitatea sistemului de pensii și, implicit, chiar potențialul de dezvoltare economică din scenariul „fără reformă”. Finanțarea unor eventuale majorări de pensii din mijloace din afara sistemului de

pensii reduce șansele de reușită a altor reforme, inclusiv a celorlalte priorități de dezvoltare. Astfel, reforma sistemului de pensii va minimiza, în primul rînd, riscul acestor efecte negative.

Reforma sistemului actual de pensii implică:

A. Modernizarea sistemului solidar de pensii existent (pilonul 1) prin:

- ajustarea sistemului de pensii în corespundere cu principiile organizării și funcționării sistemului public de asigurări sociale și cu standardele internaționale existente;

- îmbunătățirea durabilității financiare a sistemului prin majorarea și unificarea condițiilor privind stagiul de cotizare și vîrsta de pensionare și acumularea de mijloace financiare în fondul de rezervă al bugetului de asigurări sociale de stat;

- asigurarea unei legături mai strînse între contribuțiile de asigurări sociale de stat achitate și mărimea pensiei stabilite persoanelor asigurate;

- întreprinderea unor măsuri complexe pentru dezvoltarea pieței muncii, majorarea retribuiri muncii și îmbunătățirea situației demografice.

B. Analiza oportunității implementării unui sistem cumulativ de pensii (pilonul 2), în al cărui cadru contribuțiile de asigurări sociale sînt investite, în loc să fie cheltuite imediat pentru plata de prestații pensionarilor actuali. Un studiu de oportunitate va fi elaborat pînă la sfîrșitul anului 2015.

Totodată, introducerea unui sistem cumulativ de pensii implică măsuri de pregătire, inclusiv pentru modernizarea sistemului solidar de pensii existent (pilonul 1) și dezvoltarea pieței financiare.

IMPACTUL SCONTAT

Reforma sistemului de pensii va contribui la reducerea ratei sărăciei. Deși evoluția ratei sărăciei este influențată de o multitudine de factori, putem afirma că o creștere mai rapidă a cuantumului pensiei ca urmare a reformei sistemului de pensii va reduce rata sărăciei absolute a pensionarilor într-o proporție mai mare decît în cazul menținerii condițiilor actuale ale sistemului de pensii. Astfel, impactul net al reformei estimează că pînă în anul 2020 ponderea pensionarilor aflați sub pragul absolut al sărăciei se va micșora cu 2 puncte procentuale mai mult decît în scenariul „fără reformă”.

Totodată, un sistem de pensii sustenabil și atractiv va avea repercusiuni pozitive asupra economiei naționale, reducînd din amploarea unor fenomene nedorite, cum ar fi „salariile în plic”, economia tenebră etc.

Obiective specifice

Indicatori de monitorizare	2010	2015	2020
Nivelul minim al ratei de înlocuire a salariilor cu pensii, %			25
Creșterea raportului dintre pensia medie pentru limită de vîrstă și minimul de existență pentru pensionari, %	70,6	75	85
Reducerea ratei sărăciei absolute a pensionarilor, %	28,1	26	23
Reducerea raportului dintre numărul pensionarilor pentru limită de vîrstă cu pensia sub minimul de existență pentru pensionari și numărul total de pensionari pentru limită de vîrstă, %	92	89	84
Reducerea ratei deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat, % (față de media de 1% în anii 2006-2010)		0,5	0
Majorarea numărului de state cu care Republica Moldova a încheiat acorduri în domeniul securității sociale	4	8	12

JUSTIȚIE: RESPONSABILĂ ȘI INCORUPTIBILĂ

Cererea de responsabilitate față de justiție reprezintă o prioritate pentru dezvoltarea economică și socială a Republicii Moldova. Un indiciu elocvent care califică drept alarmantă situația din domeniu este creșterea gradului de neîncredere a cetățenilor în justiție. Conform Barometrului Opiniei Publice, 2/3 din cetățeni nu cred în justiție, iar numărul lor este în creștere. Acest fapt are rezonanțe grave atît asupra mediului de afaceri, afectînd, implicit, perspectivele dezvoltării economice, cit și asupra cetățenilor țării, ale căror drepturi urmează, în ultimă instanță, să fie salvagardate de sistemul judiciar. Apărarea drepturilor

omului și combaterea corupției sint angajamente globale care se află permanent în vizorul autorităților. Totodată, avînd în vedere faptul că realizarea acestor angajamente ține de buna funcționare a justiției, prezenta Strategie este focalizată pe reforma sistemului judecătoresc.

ANALIZA SITUAȚIEI

Percepția justițiabililor privind performanța sistemului judiciar este una nefavorabilă. Conform Sondajului Internațional al Întreprinderilor, efectuat de Corporația Financiară Internațională, doar 31,9% dintre agenții economici din Republica Moldova consideră instanțele judecătorești rezonabile, imparțiale și necorupte, în comparație cu 38,9% dintre agenții economici din Europa de Est.¹⁴ Din aceeași sursă reiese că circa 70% dintre agenții economici din Republica Moldova nu au încredere că instanțele judecătorești le vor proteja dreptul de proprietate, fapt ce afectează negativ intențiile lor de a investi.

În aceeași ordine de idei, gradul de satisfacție al beneficiarilor de servicii ale instanțelor judecătorești privind modul de organizare a proceselor de judecată relevă următoarea apreciere a justițiabililor: dintr-un punctaj maxim de 5 puncte, judecătorii au obținut 3,91 puncte, curțile de apel – 3,76 și Curtea Supremă de Justiție – 3,62¹⁵. În mod normal, miza de eficientizare se pune pe instanțele superioare, care servesc drept exemplu pentru instanțele inferioare, situație ce nu se atestă actualmente în Republica Moldova.

Statistic, lucrurile nu arată mai bine. Productivitatea și eficiența instanțelor judecătorești sint în scădere: numărul de restanțe la sfîrșit de an crește cu circa 20% în cauzele penale, cu 50% în cauzele civile și cu 150% în cauzele economice, în timp ce numărul de cauze intrate pe rol în total pe sistem este în scădere (anul 2009 față de 2007). În aceeași ordine de idei, numărul de judecători a crescut de la 380 în 2007 la 420 în 2009, iar sarcina lunară a acestora a scăzut, respectiv, de la 66,6 la 58,6. Rata de soluționare a cauzelor – un indicator internațional de eficiență utilizat pentru măsurarea performanței instanțelor judecătorești, este la fel în scădere. Cele mai multe restanțe acumulate sint în instanțele economice (număr dublu în 2 ani, de la circa 2000 de restanțe în anul 2007 la circa 5200 în anul 2009), fapt ce impune o atenție sporită în contextul reformei planificate de modificare a jurisdicției economice.

Această situație are următoarele cauze:

PROCEDURI ȘI EFICIENȚĂ OPERAȚIONALĂ

Întîrzierile și amînările proceselor judecătorești constituie o regulă în instanțele judecătorești, luînd amploare în perioada anilor 2006–2008. Astfel, 61% dintre ședințele monitorizate au fost amînate în instanțele judecătorești din Chișinău și 85% – în regiunea de sud-est a Republicii Moldova¹⁶. Ședințele judecătorești amînate aduc prejudicii agenților economici și economiei țării, exprimate în venit național brut ratat pe motiv de absențe de la locul de muncă, estimat la circa 390 milioane de lei anual (tabelul 9).

Doar 60% dintre instanțele judecătorești utilizează tehnologiile de înregistrare audio-video a ședințelor de judecată (deși toate instanțele au fost echipate în acest sens) și circa 25% publică hotărîrile judecătorești pe paginile web ale instanțelor. Astfel, în urma unui studiu efectuat, în iunie 2011, de către Programul USAID pentru Buna Guvernare s-a constatat că 30 de instanțe de judecată (din totalul de 52 de instanțe) nu plasează în integritate astfel de informații

importante pentru public, cum ar fi hotărîrile judecătorești și listele ședințelor.

Continuă să fie emise hotărîri judiciare diferite pe cauze similare, perturbînd siguranța mediului de afaceri și generînd oportunități inegale. Agenții economici consideră lipsa securității și predictibilității juridice și a politicilor publice drept o constrîngere critică în dezvoltare.

Problema impredictibilității juridice va fi exacerbată în măsura în care avansează procesul de absorbție a legislației UE, asumată în contextul integrării europene, după cum o atestă experiența țărilor care au aderat recent la UE. Principiile economiei de piață inspirate de dreptul UE, esența liberului schimb și a pieței interne a UE sint necunoscute profesioniștilor în domeniu, fapt ce afectează implementarea *de facto* a legislației Uniunii Europene.

Impactul duratei remediilor judiciare și al lipsei de uniformitate a jurisprudenței naționale se reflectă și în cauze cu încălcări sistemice ale dreptului de proprietate soluționate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, în perioada anilor 1995–2010, 40% din totalul violărilor constatate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului se referă la dreptul de proprietate în Republica Moldova.

INTEGRITATEA SISTEMULUI JUDICIAR

Procedurile disciplinare în sistemul justiției sint mai mult formale și fără impact vizibil asupra performanței acestuia. În perioada anilor 2001–2008 au fost aplicate 44 de sancțiuni disciplinare față de judecători. În anul 2010 au fost aplicate sancțiuni disciplinare în privința a 10 judecători. Deși se poate constata o anumită funcționare a sistemului disciplinar, numărul de sancțiuni este incommensurabil cu încălcările raportate de rapoartele naționale și internaționale în domeniu.¹⁷ O situație similară poate fi constatată și cu privire la etica și disciplina în rîndul profesiilor juridice conexe.

Corupția erodează statul de drept și afectează reputația și încrederea în stat. Peste 20 mii de persoane au recunoscut că au mituit judecătorii în anul 2009. În medie, fiecare judecător a cerut sau a acceptat în jur de 4 mite pe lună¹⁸. Circa 40% din populație afirmă că este foarte posibil ca o persoană să rezolve o problemă prin mituirea unui judecător.

Analiza comparativă cu alte țări din regiune, în funcție de numărul relativ de persoane cărora li s-a solicitat mită, a plasat, în anul 2008, Republica Moldova printre țările cu populația cea mai vulnerabilă față de corupție¹⁹ (figura 18). Coruptibilitatea sistemului judiciar este implicit confirmată și de indicii de independență a justiției determinat de Freedom House la nivelul de 4,5 (1 fiind cel mai înalt nivel de independență, 7 – cel mai jos nivel). În același context, aproape 30% dintre practicieni afirmă că știu despre situații în care deciziile au fost obiectul unor tentative de influență directă și deliberată²⁰. Concomitent, la fel de alarmant: 69% dintre judecători consideră că statutul lor juridic nu le asigură independența și doar 47% dintre judecători văd utilitatea indicatorilor de performanță în asigurarea independenței sistemului.

Una din cinci persoane din Republica Moldova declară că i s-a cerut mită. 23% au spus că au dat mită în domenii de activitate socială: ocrotirea sănătății, poliție, vamă, învățămînt, administrație publică locală, sector privat. Rolul justiției în combaterea corupției este ilustrat de ponderea dosarelor finalizate în instanță din numărul de persoane puse sub acuzare²¹ (figura 19).

¹⁴ <http://www.enterprisesurveys.org/documents/EnterpriseSurveys/Reports/Moldova-2009.pdf>.

¹⁵ Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 271/12 din 17 septembrie 2009 cu privire la rezultatele sondajului privind gradul de satisfacție a beneficiarilor serviciilor instanțelor judecătorești. Sondaj finanțat de USAID.

¹⁶ Raportul din cadrul Programului OSCE de monitorizare a proceselor de judecată în Republica Moldova, 2009.

¹⁷ De ex., rapoartele Misiunii OSCE în Republica Moldova. Trial Monitoring reports, 2006, 2007 și raportul final 2009.

¹⁸ „Raportul analitic asupra victimizării”, Fundația Soros Moldova, 2010.

¹⁹ „Human Development Report”, PNUD, 2010.

²⁰ „Integritatea și rezistența la corupție a sistemului judiciar”, Transparency International, 2010.

²¹ Raport de evaluare, GRECO, 2010.

Corupția afectează sever păturile vulnerabile. Loviți cel mai dur de declinul economic, oamenii cu venituri mici sînt cei mai dependenți de serviciile publice și cei mai puțin capabili să achite costuri suplimentare aferente mitei și fraudei. Afectînd drepturile de proprietate, corupția lipsește investitorii de compensația pentru riscurile asumate și sporește incertitudinea cu privire la dividendele potențiale. În felul acesta descrește motivația de a investi, fapt ce se reflectă în dezvoltarea economică a țării.

PROTECȚIA DREPTURILOR OMULUI ÎN JUSTIȚIA PENALĂ ȘI PROTECȚIA PERSOANELOR VULNERABILE

Respectarea drepturilor omului, în special în justiția penală, rămîne o aspirație. Condițiile de detenție (sistemul de resocializare, subcultura, lipsa locurilor de muncă după eliberarea din penitenciar) generează recidivă în creștere (60% în anul 2010), expunînd comunitățile la insecuritate, iar contribuabilul – la costuri triple în cazul cînd plîngerile împotriva condițiilor de detenție ajung la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Concomitent, în opinia experților²² prestația sistemului justiției față de persoanele vulnerabile (copii, persoane în etate, minorități, victime) necesită intervenții sistematice.

Modalitatea de colectare a datelor specifice grupurilor vulnerabile și informarea procesului de luare a deciziilor, promptitudinea reacției autorităților, inclusiv a autorității judiciare, specializarea intervențiilor față de persoanele vulnerabile prin instruiți specifice, rolul restaurativ al justiției rămîn la nivel de recomandări.

Situația din justiție explică rata extrem de joasă de raportare din partea femeilor-victime și, în consecință, numărul mic de dosare pe rol la acest subiect, în condițiile în care fiecare a treia femeie cunoaște violența în familie, iar femeile din Republica Moldova sînt mai susceptibile decît bărbații să fie victime ale infracțiunilor.

VIZIUNEA STRATEGICĂ

Justiția în serviciul cetățeanului: această viziune este împărtășită de toți actorii din domeniu și constituie schimbarea calitativă de care are nevoie abordarea reformelor în justiție. În finalitatea reformelor din domeniul justiției, justițiabili vor beneficia de o justiție imparțială, calitativă, responsabilă și realizată în termene optime, cu zero toleranță față de corupție, pentru o dezvoltare durabilă a țării, iar sistemul justiției va oferi remedii efective pentru o dezvoltare economică inclusivă, pentru justiție socială și securitate umană.

În contextul priorității vizate, viziunea autorităților pentru 2020 este consonantă obiectivelor specifice expuse în Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016:

- consolidarea independenței, responsabilității, imparțialității, eficienței și transparenței sistemului judecătoresc;
- eficientizarea procesului de investigație prejudiciară în vederea garantării respectării drepturilor omului, asigurării securității fiecărei persoane și diminuării nivelului de criminalitate;
- ameliorarea cadrului instituțional și a proceselor care asigură accesul efectiv la justiție: asistența juridică efectivă, examinarea cauzelor și executarea hotărîrilor judecătorești în termene rezonabile, modernizarea statutului unor profesii juridice conexe sistemului justiției;
- promovarea și implementarea principiului toleranței zero pentru manifestările de corupție în sectorul justiției;
- implementarea unor măsuri prin al căror intermediu sectorul justiției ar contribui la crearea unui climat favorabil dezvoltării durabile a economiei;

• asigurarea respectării efective a drepturilor omului în practicile și politicile juridice;

• coordonarea, stabilirea și delimitarea atribuțiilor și responsabilităților actorilor principali din sectorul justiției, precum și asigurarea dialogului intersectorial.

Implementarea plenară a reformei sectorului justiției este crucială în vederea implementării viziunii autorităților. Orizontul lărgit pe care îl conferă prezenta Strategie presupune ca efectele implementării acestei reforme să fie resimțite la nivelul întregii societăți.

IMPACTUL SCONTAT

Modul prin care o justiție mai eficientă poate influența dezvoltarea economică este dificil de cuantificat, din cauza că acesta este compus din multiple beneficii individuale ce se completează și contribuie la formarea unei percepții generalizate despre justiție, care poate favoriza sau poate defavoriza investițiile. Dacă ne referim doar la reducerea corupției, estimările foarte modeste pentru anul 2011 apreciază volumul mitelor, plătite din veniturile întreprinderilor, la circa 390 milioane de lei. O reducere a corupției ar rezulta în investirea unei părți din acești bani în scopuri productive, fapt ce ar genera o creștere anuală a PIB-ului cu cel puțin 0,1%. Pe lîngă acest efect pur numeric asupra investițiilor interne, va crește și atractivitatea țării pentru investițiile străine și tehnologiile noi asociate cu acestea, fapt ce va crea efecte colaterale importante.

Reducerea amînărilor de judecată va avea un efect similar atît direct – asupra costurilor suportate de cetățeni și de mediul de afaceri, cît și indirect – asupra climatului investițional și atractivității țării.

Obiective specifice

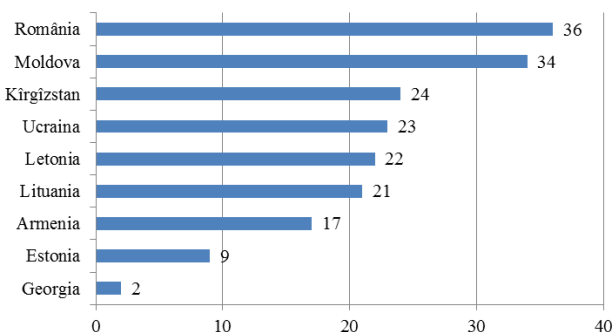
Indicatori de monitorizare	2010	2015	2020
Cota cetățenilor care nu manifestă încredere în justiție, %	67	60	40
Îmbunătățirea indicelui independenței justiției Freedom House	4,5	4	3
Ponderea cauzelor judiciare examinate cu întârziere, %	60	30	10
Ponderea instanțelor judecătorești care respectă normele de transparență decizională (publică hotărîrile judiciare și înregistrează în regim audio-video ședințele de judecată), %	60	100	100
Ponderea litigiilor soluționate pe cale alternativă (extrajudiciară)	0	10	25
Numărul de victime ale corupției, %	20	15	10
Cota agenților economici care consideră instanțele judecătorești rezonabile, imparțiale și necorupte, %	31,9	40	60

Tabele și figuri

Tabelul 9. Estimarea impactului economic al amînărilor și tergiversărilor din instanțele judecătorești

Indicatori statistici	Calcul economic
Numărul amînărilor pe an pe sistem ²³	576 213
Numărul persoanelor care participă în medie la o ședință	7
Salariul mediu pe economie pe o oră de lucru, lei	20
Timp pierdut de un participant în ziua în care cazul a fost amînat, ore	4
Total efect economic „pierdut” de participant pe zi, lei	95
Salariul mediu lunar pe economie (2010), lei	3
Total efect economic pe o ședință amînată, lei	668
Cheltuielile medii de transport ale unui participant (2010), lei	15
Total pierderi pe sistem, dacă nu intervin schimbări, lei	385 036 338

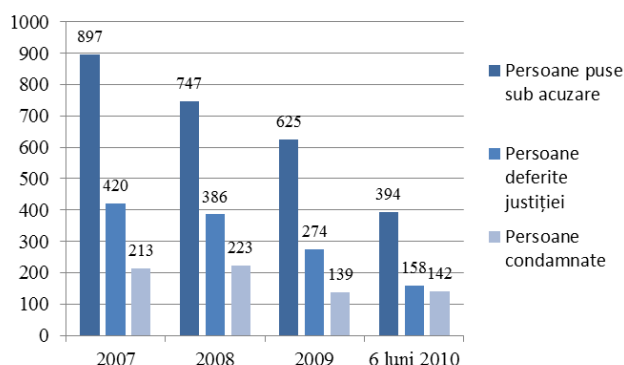
Figura 18. Victime ale corupției, % populației în situație de mită, anul 2008

²² Studiul victimizării, Fundația Soros, 2010.

²³ Estimările au fost efectuate în baza ratei ședințelor amînate, identificată de Raportul OSCE din cadrul Programului de monitorizare a proceselor de judecată în Republica Moldova, 2009, care a concluzionat că 61% din cele 7037 de ședințe monitorizate în instanțele din Chișinău au fost amînate. Estimările includ toate judecătoriile și curțile de apel și numărul total de cauze examinate de acestea în anul 2009.

Figura 19. Ponderea dosarelor finalizate în instanță din numărul de persoane puse sub acuzare

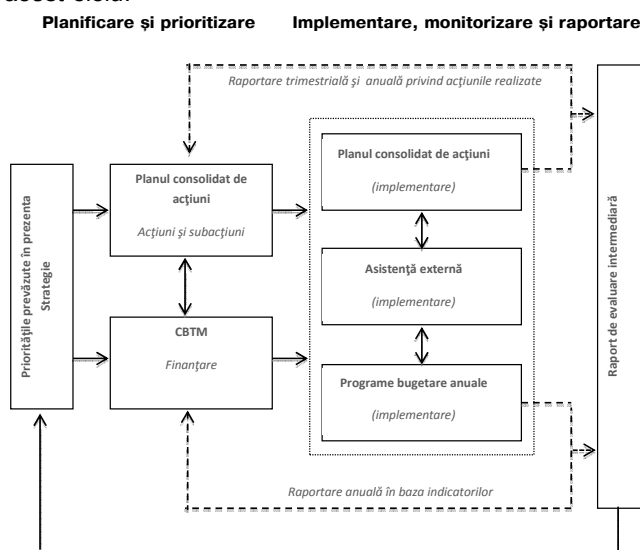

COORDONAREA IMPLEMENTĂRII, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA

Prezenta strategie va sta la baza dezvoltării Republicii Moldova pe termen lung și va asigura o platformă pentru gestionarea și coordonarea reformelor în șapte domenii prioritare care, împreună cu documentele strategice ale Guvernului și cu inițiativele donatorilor, cuprind activitatea tuturor ministerelor și autorităților administrative autonome. Procesul de coordonare, monitorizare și evaluare a Strategiei, precum și funcțiile părților implicate sînt descrise mai jos.

CICLUL INTEGRAT DE PLANIFICARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Republica Moldova trece printr-un proces dinamic de dezvoltare, pe al cărui parcurs se definesc prioritățile de dezvoltare, fiind planificate acțiunile necesare pentru implementarea acestora. Ulterior, după realizarea acțiunilor stabilite, se va desfășura procesul de evaluare a sarcinilor stabilite. Deși documentul prevede o perioadă de 9 ani, începînd cu 2012 și pînă în 2020 planificarea, alocarea resurselor, monitorizarea și raportarea privind acțiunile realizate se vor efectua anual. Schema de mai jos descrie acest ciclu:

Astfel, conform schemei, sistemul de management al Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020” va avea următoarele caracteristici principale:

- Strategia va fi implementată prin actualizarea Planului consolidat de acțiuni deja existent, care include în sine

acțiuni din Programul de activitate al Guvernului, din alte documente naționale și de planificare strategică. Planul consolidat de acțiuni este un cadru de planificare, monitorizare și raportare unic pentru toate instituțiile administrației publice centrale. În mod similar, raportarea privind implementarea acțiunilor din Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020” se va efectua în baza Planului consolidat de acțiuni. În acest scop Cancelaria de Stat a implementat deja un sistem de monitorizare online a Planului consolidat de acțiuni;

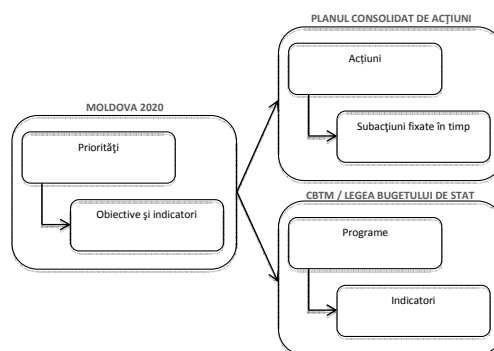
- Ciclul anual de planificare și raportare va permite nu doar monitorizarea permanentă a progresului realizării Strategiei, dar și corectarea, după caz, a măsurilor și activităților planificate. Acest lucru este important pentru că Strategia este de durată lungă, timp în care se pot produce schimbări în mediul intern și extern, fiind necesare anumite ajustări, dar și pentru că în contextul implementării angajamentelor de integrare europeană actuale și viitoare, care au o legătură directă cu prioritățile din Strategie;

- Implementarea multor acțiuni din Strategie va fi imposibilă fără modificarea structurii și a nivelului de finanțare. Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM) va fi cadrul prin al cărui intermediu acțiunile din Strategie care necesită finanțare vor fi prioritizate și finanțate. Stabilirea generală a priorităților în Cadrul bugetar pe termen mediu, elaborarea planurilor sectoriale de cheltuieli și planificarea bugetelor pe bază de programe – toate aceste procese vor trebui să țină cont de prioritățile prevăzute în Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”. Aceste documente vor fi instrumente de evaluare a progresului, deoarece principalii indicatori din Strategie vor fi reflectați în bugetele pe bază de programe și de planuri sectoriale de cheltuieli. Asigurarea acestei sincronizări va fi în responsabilitatea Ministerului Finanțelor, în colaborare cu Cancelaria de Stat;

- Pentru a cunoaște progresele implementării Strategiei și pentru a determina necesitatea realizării unor ajustări ale acțiunilor stabilite, Cancelaria de Stat va efectua, la jumătate de termen, o evaluare a implementării Strategiei. În funcție de circumstanțe și de progresul înregistrat, o astfel de evaluare ar putea fi holistică, de exemplu să cuprindă toate cele șapte priorități, sau tematică – să cuprindă anumite priorități sau aspecte. O astfel de abordare este în conformitate cu mecanismul de monitorizare și evaluare a Strategiei „Europa 2020”.

PROCESUL DE OPERAȚIONALIZARE

Subdiviziunile de analiză, de monitorizare și evaluare a politicilor publice din cadrul ministerelor vor avea un rol important în operaționalizarea Strategiei, asigurînd ca acțiunile pentru implementarea acesteia să fie integrate în ciclul anual de planificare strategică. De rezultatele activității lor s-a ținut cont în procesul de elaborare, la începutului anului 2012, a Cadrului bugetar pe termen mediu pentru anii 2013–2015. Acest proces va fi repetat anual și va oferi tuturor factorilor interesați posibilitatea de a expune în orice moment al procesului de implementare. Această abordare este arătată în următoarea diagramă:

a priorităților Strategiei în cadrul de finanțare ulterior.

Cancelaria de Stat este instituția principală responsabilă de coordonarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei. Aceasta va asigura transpunerea priorităților prevăzute în strategie în Planul consolidat de acțiuni, prezentarea cu regularitate de către toate ministerele de resort și alte instituții a informației pentru sistemul online de monitorizare și prezentarea la timp a rapoartelor de progres Parlamentului, Guvernului, Comitetului pentru Planificare Strategică și Consiliului Național de Participare, precum și factorilor externi interesați.

Ministerele responsabile de priorități vor asigura coordonarea și raportarea în cadrul sferei lor de competență. Ministerele vor asigura coordonarea acțiunilor de realizare a priorităților prevăzute în Planul consolidat de acțiuni și caracterul comprehensiv al acestora, precum și prezentarea necesităților de finanțare în planurile sectoriale de cheltuieli și în bugetele anuale ale autorităților publice.

Ministerele vor asigura informarea grupurilor sectoriale de coordonare ale donatorilor privind gradul de implementare și necesitățile de asistență.

Parlamentul va examina rapoartele de evaluare a implementării Strategiei. Scopul acestei raportări este de a informa legislativul cu privire la progresul înregistrat și problemele existente. Interacțiunea permanentă între Guvern și Parlament este esențială, în special în procesul bugetar.

Consiliul Național de Participare este o platformă importantă în procesul de implementare a Strategiei, formată din reprezentanți ai societății civile. Acesta va fi consultat și la etapa de implementare, prin analiza rapoartelor de monitorizare și evaluare și prin formularea recomandărilor. O importanță deosebită vor avea opiniile și contribuțiile organizațiilor care activează în domenii interconexe, precum egalitatea de gen, drepturile omului, protecția mediului și altele.

792 HOTĂRÎRE **pentru aprobarea bugetului Curții de Conturi** **pe anul 2013**

În temeiul art. 11 alin. (1), (2) și (3) din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 5 decembrie 2008,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se aprobă bugetul Curții de Conturi pe anul 2013 în sumă de 30163,1 mii lei.

Art. 2. – Monitorizarea executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Comisiei economie, buget și finanțe.

Art. 3. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr. 245. Chișinău, 2 noiembrie 2012.

793 HOTĂRÎRE **pentru aprobarea bugetului Curții Constituționale** **pe anul 2013**

În temeiul art. 37 din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se aprobă bugetul Curții Constituționale pe anul 2013 în sumă de 10982,4 mii lei, conform anexei.

Art. 2. – Monitorizarea executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Comisiei economie, buget și finanțe.

Art. 3. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr. 246. Chișinău, 2 noiembrie 2012.

Bugetul Curții Constituționale pe anul 2013

Anexă

Nr. crt.	Grupele de cheltuieli	Suma, mii lei
	Cheltuieli, total	10982,4
1	Retribuirea muncii	4456,0
2	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii (23%)	982,8
3	Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală (3,5%)	149,6
4	Plata mărfurilor și serviciilor	1793,9
5	Deplasări în interes de serviciu	311,4
6	Transferuri peste hotare	25,0
7	Procurarea mijloacelor fixe	103,6
8	Investiții capitale	2500,0
9	Transferuri către populație	660,1

794 HOTĂRÎRE
pentru aprobarea bugetului Comisiei Electorale Centrale
pe anul 2013

În temeiul art. 24 din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se aprobă bugetul Comisiei Electorale Centrale pe anul 2013 în sumă de 13240,2 mii lei.

Art. 2. – Monitorizarea executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Comisiei economie, buget și finanțe.

Art. 3. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr. 247. Chișinău, 2 noiembrie 2012.

795 HOTĂRÎRE
privind prelungirea termenului de activitate al Comisiei
de anchetă pentru verificarea gestiunii fondului forestier,
a zonelor de protecție a apelor riurilor și ale bazinelor
de apă, a parcurilor

În conformitate cu art. 34 din Regulamentul Parlamentului,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se prelungește termenul de activitate al Comisiei de anchetă pentru verificarea gestiunii fondului forestier, a zonelor de protecție a apelor riurilor și ale bazinelor de apă, a parcurilor pînă la data de 1 martie 2013.

Art. 2. – La finalizarea termenului de activitate, Comisia de anchetă va prezenta Parlamentului un raport privind verificarea gestiunii fondului forestier, a zonelor de protecție a apelor riurilor și ale bazinelor de apă, a parcurilor pentru perioada anilor 2001–2012.

Art. 3. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr. 257. Chișinău, 9 noiembrie 2012.

796 HOTĂRÎRE
privind demisia unui deputat în Parlament

În temeiul art. 69 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și al art. 2 alin. (8) din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se ia act de cererea de demisie a deputatului în Parlament Valeriu NEMERENCO, ales din partea Partidului Liberal.

Art. 2. – Se declară vacant un mandat de deputat în Parlament care aparține Partidului Liberal.

Art. 3. – Hotărîrea Parlamentului nr. 3 din 12 ianuarie

2011 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 15, art. 16), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la anexa nr. 3 – Comisia securitate națională, apărare și ordine publică:

domnul deputat Valeriu NEMERENCO, aparținînd Frațiunii parlamentare a Partidului Liberal, se exclude din componența comisiei.

Art. 4. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr. 264. Chișinău, 16 noiembrie 2012.

797 DECRET
privind eliberarea doamnei Maria POSTOICO
din funcția de judecător la Curtea de Apel Bălți

În temeiul art. 25 alin. (1) lit. a) și al art. 26 din Legea cu privire la statutul judecătorului,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Doamna Maria POSTOICO se eliberează din funcția de judecător la Curtea de Apel Bălți, în baza cererii de demisie.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nicolae TIMOFTI

Nr. 374-VII. Chișinău, 21 noiembrie 2012.

798 DECRET
privind numirea doamnei Silvia VRABII
în funcția de judecător la Curtea de Apel Bender

În temeiul art. 116 alin.(5) din Constituția Republicii Moldova și al art.20 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Doamna Silvia VRABII se numește în funcția de judecător la Curtea de Apel Bender.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nicolae TIMOFTI

Nr. 375-VII. Chișinău, 21 noiembrie 2012.

799

D E C R E T

**privind acordarea deplinei puteri doamnei Tatiana
PÎRVU, Ambasador, Reprezentant Permanent
al Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei**

În temeiul art. 86 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și al art. 9 alin. (1) din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. - Doamnei Tatiana PÎRVU, Ambasador,

Reprezentant Permanent al Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei, i se acordă deplinele puteri pentru a semna, în numele Republicii Moldova, cel de-al treilea Protocol adițional la Convenția Europeană privind Extrădarea, adoptat la Strasbourg, la 10 noiembrie 2010.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nicolae TIMOFTI

Nr. 376-VII. Chișinău, 21 noiembrie 2012.

800

D E C R E T

**pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului
dintre Republica Moldova și Regatul Spaniei privind
cooperarea și asistența reciprocă în domeniul vamal**

În temeiul art. 86 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și al art. 7 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. - Se dispune inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Republica Moldova și Regatul Spaniei privind cooperarea și asistența reciprocă în domeniul vamal.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nicolae TIMOFTI

Nr. 377-VII. Chișinău, 21 noiembrie 2012.

PARTEA II
Hotărâri ale Guvernului Republicii Moldova

944 H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea obiectivelor, cerințelor
și condițiilor parteneriatului public-privat pentru
construcția de locuințe și obiective de menire
social-culturală

În temeiul art.11 lit. b) și e) din Legea nr.179-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la parteneriatul public-privat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.165-166, art.605), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă obiectivele, cerințele și condițiile proiectului de parteneriat public-privat privind terenul cu suprafața de 1.2434 ha, cu numărul cadastral 0100522573, din str. Vasile Lupu 61/1, mun. Chișinău, aflat în gestiunea Ministerului Apărării (se anexează).

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul apărării

Nr. 873. Chișinău, 20 noiembrie 2012.

Vladimir FILAT

Valeriu Lazăr
Vitalie Marinuța

Aprobate
prin Hotărârea Guvernului nr.873
din 20 noiembrie 2012

OBIECTIVELE, CERINȚELE ȘI CONDIȚIILE
proiectului de parteneriat public-privat privind terenul
cu suprafața de 1,2434 ha, cu numărul cadastral 0100522573,
din str. Vasile Lupu 61/1, mun. Chișinău, aflat în gestiunea
Ministerului Apărării

Secțiunea 1. Obiectivele parteneriatului public-privat

1. Obiectivele generale ale parteneriatului public-privat pentru construcția de locuințe și obiective de menire social-culturală sînt:

- 1) formarea fondului locativ de serviciu prin atragerea investițiilor private;
- 2) îmbunătățirea și sporirea protecției sociale a militarilor și a membrilor familiilor lor;
- 3) soluționarea problemei asigurării cu spațiu locativ de serviciu;
- 4) asigurarea unui nivel de trai decent al militarilor prin contract și al membrilor familiilor acestora;
- 5) sporirea atractivității serviciului militar prin contract în cadrul Armatei Naționale;
- 6) reducerea fluctuației de personal, în special a tinerilor ofițeri;
- 7) reducerea costurilor generale pentru construcția spațiului locativ de serviciu cu resurse din contul bugetului de stat.

2. Obiectivul specific îl reprezintă construcția spațiului locativ de serviciu în cadrul Armatei Naționale, care presupune:

- 1) finanțarea, proiectarea, construcția și darea în exploatare a spațiului locativ de serviciu;
- 2) finanțarea, proiectarea și construcția obiectivelor de menire social-culturală;
- 3) respectarea unor standarde înalte de calitate la executarea lucrărilor de construcție;
- 4) transferul cotei-părți obținute partenerului public ca finalitate a parteneriatului.

Secțiunea 2. Cerințele generale de aplicare a procedurii de selectare a partenerului privat

3. Selectarea partenerului privat va fi realizată prin aplicarea procedurii de dialog competitiv.

4. Procedura de dialog competitiv se va desfășura în două etape:

1) în prima etapă, partenerul public va transmite spre publicare un comunicat cu privire la inițierea procedurii de dialog competitiv, prin care se va solicita operatorilor economici interesați să prezinte ofertele;

în baza documentației standard de precalificare, întocmite de către partenerul public, operatorii economici interesați își vor depune ofertele în vederea participării la procedura de atribuire;

fiecare operator economic își va depune oferta preliminară în vederea obținerii invitației de participare pentru derularea dialogului cu partenerul public;

operatorii economici care își vor depune oferta vor dobîndi calitatea de ofertant în cadrul procedurii de dialog competitiv. După finalizarea procesului de precalificare a ofertanților, Comisia de selectare a partenerului privat va stabili ofertanții calificați și îi va invita la dialog;

2) în etapa a doua, partenerul public va transpune soluția identificată într-un document intitulat „Documentație-standard finală”, acesta conținînd aspecte tehnice, juridice și financiare care au fost stabilite în urma dialogului cu ofertanții și care satisfac exigențele partenerului public în cazul contractului ce urmează a fi atribuit;

documentația-standard finală reprezintă forma consolidată a tuturor îmbunătățirilor și completărilor aduse

documentației-standard în urma integrării informațiilor obținute pe parcursul derulării dialogului cu ofertanții admiși în prima etapă;

documentația-standard finală se va aproba de către Comisia de selectare a partenerului privat și se va transmite ofertanților cu care aceasta a avut dialogul, odată cu invitațiile de depunere a ofertelor finale. Se interzice transmiterea invitației de depunere a ofertei finale unui ofertant care nu a participat la dialogul competitiv;

ofertele ce urmează a fi depuse se întocmesc în baza cerințelor din forma finală a documentației-standard finale, în scopul atribuirii contractului de parteneriat public-privat.

5. Orice operator economic are dreptul de a-și depune oferta pentru a participa la procedura de dialog competitiv.

6. Mai mulți operatori economici au dreptul de a se asocia cu scopul de a depune o ofertă comună, fără a fi obligați să își legalizeze din punct de vedere formal asocierea. Angajamentul privind asocierea trebuie prezentat în formă scrisă.

Secțiunea 3. Condițiile parteneriatului public-privat

7. Complexul locativ se preconizează a fi constituit din spații locative, obiective de menire social-culturală, infrastructură necesară, teritoriu amenajat conform normelor tehnice și căi de acces. Comisia de selectare a partenerului privat va analiza în detaliu diferitele modele de tranzacție și poate opera modificări/ajustări în documentația-standard, în baza principiilor de cost, calitate și eficiență maximă, precum și în baza resurselor disponibile ale altor potențiali investitori sau ale potențialelor surse de finanțare.

8. Parteneriatul public-privat va funcționa în baza contractului de constituire a parteneriatului public-privat privind construcția de locuințe și obiective de menire social-culturală, încheiat între Ministerul Apărării și ofertantul

cîștigător (și, după caz, societatea de proiect propusă sau selectată de către ofertantul cîștigător cu titlu de partener privat).

Principalele clauze ale contractului de parteneriat public-privat se vor referi la:

1) drepturile și obligațiile părților – contractul va specifica drepturile și obligațiile Ministerului Apărării, ofertantului cîștigător/partenerului privat și/sau ale altor părți relevante, după caz. Ofertantul cîștigător va avea dreptul să folosească terenul cu suprafața de 1,2434 ha, cu numărul cadastral 0100522573, din str. Vasile Lupu 61/1, mun. Chișinău, aflat în gestiunea Ministerului Apărării, în modul determinat de Comisia de selectare a partenerului privat. Partenerul privat va asigura și va finanța efectuarea lucrărilor de proiectare și construcție a complexului locativ și îndeplinirea obligațiilor contractuale financiare fixate în contractul respectiv;

2) efectuarea lucrărilor de construcție – ofertantul cîștigător va asigura efectuarea lucrărilor în conformitate cu documentația de proiect și se va conduce de Legea nr. 721-XIII din 2 februarie 1996 privind calitatea în construcții, precum și de alte acte normative în domeniul construcțiilor;

3) termenele de executare – ofertantul cîștigător va efectua lucrările de proiectare, executare și dare în exploatare a complexului locativ cu obiectivele de menire social-culturală conform termenelor stabilite în contract;

4) riscuri – ofertantul cîștigător își va asuma toate riscurile ce țin de proiectarea, construcția și darea în exploatare a complexului locativ cu obiectivele de menire social-culturală, infrastructură, căi de acces, precum și cu teritoriul amenajat conform normelor tehnice;

5) clauzele de încetare a contractului – în contract se vor specifica temeiurile de reziliere a contractului și efectele rezilierii.

945

HOTĂRÎRE

pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene (Acord de validare) și acordarea deplinei puteri doamnei Lilia BOLOCAN, director general al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene (Acord de validare).

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene (Acord

de validare).

3. Se acordă depline puteri doamnei Lilia BOLOCAN, director general al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, pentru semnarea proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene (Acord de validare).

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene**

Nr. 874. Chișinău, 22 noiembrie 2012.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

946**HOTĂRÎRE****cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Libaneze privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Libaneze privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Libaneze privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Viceprim-ministru,
ministrul economiei**Iurie Leancă****Valeriu Lazăr**

Nr. 875. Chișinău, 22 noiembrie 2012.

947**HOTĂRÎRE****pentru aprobarea Avizului la proiectul de lege privind completarea art. 53 al Legii învățământului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul

de lege privind completarea art. 53 al Legii învățământului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**
Ministrul educației
Ministrul justiției**Maia Sandu**
Oleg Efrim

Nr. 876. Chișinău, 22 noiembrie 2012.

948**HOTĂRÎRE****cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Regatului Maroc privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Regatului Maroc privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Regatului Maroc privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Viceprim-ministru,
ministrul economiei**Iurie Leancă****Valeriu Lazăr**

Nr. 877. Chișinău, 22 noiembrie 2012.

949**HOTĂRÎRE****cu privire la aprobarea Avizului asupra proiectului de lege pentru completarea articolului 20 din Legea nr.1347-XIII din 9 octombrie 1997 privind deșeurile de producție și menajere**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul asupra proiectului de lege pentru completarea articolului 20 din

Legea nr.1347-XIII din 9 octombrie 1997 privind deșeurile de producție și menajere.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul mediului
Ministrul justiției**Valeriu Lazăr**
Gheorghe Șalaru
Oleg Efrim

Nr. 878. Chișinău, 22 noiembrie 2012.

950 HOTĂRÎRE

cu privire la modificarea și completarea

Hotărîrii Guvernului nr.939 din 16 august 2007

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Hotărîrea Guvernului nr.939 din 16 august 2007 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.131-135, art.975), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1) în punctul 2 al hotărîrii, cifra „77” se substituie cu

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Ministrul apărării

Ministrul finanțelor

Nr. 879. Chișinău, 22 noiembrie 2012.

cifra „80”;

2) punctul 6 litera a) din anexa nr.1 se completează cu subpunctul 12¹) cu următorul conținut:

„12¹) asigură implementarea guvernării electronice și a serviciilor electronice pentru cetățeni în sectorul apărării;”;

3) anexa nr.2 se completează cu poziția „Serviciul e-Transformare”.

Vladimir FILAT

Vitalie Marinuța

Veaceslav Negruța

951 HOTĂRÎRE

cu privire la Strategia națională în domeniul proprietății

intelectuale pînă în anul 2020

În scopul dezvoltării sistemului național de protecție a obiectelor de proprietate intelectuală și al realizării obiectivelor Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” pentru anii 2011-2014, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

Strategia națională în domeniul proprietății intelectuale pînă în anul 2020, conform anexei nr.1;

Planul de acțiuni pentru anii 2012-2014 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale pînă în anul 2020, conform anexei nr. 2.

2. Ministerele și instituțiile vizate:

vor întreprinde măsurile necesare pentru realizarea Strategiei nominalizate;

vor prezenta anual Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală informații privind rezultatele îndeplinirii acțiunilor

incluse în Planul de acțiuni;

Agentia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală va elabora raportul de monitorizare consolidat și-l va prezenta în termen de 30 de zile Comisiei Naționale pentru Proprietatea Intelectuală;

după aprobarea raportului de către Comisia Națională pentru Proprietatea Intelectuală, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală va prezenta Guvernului în termen de 30 de zile raportul de monitorizare și îl va publica pe pagina sa web oficială.

3. Guvernul va examina rezultatele realizării prevederilor Strategiei și ale Planului de acțiuni la finalizarea fiecărei perioade de implementare și va aproba planuri noi pentru perioadele ulterioare.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,

ministrul economiei

Nr. 880. Chișinău, 22 noiembrie 2012.

Vladimir FILAT

Valeriu Lazăr

Anexa nr. 1
la Hotărîrea Guvernului nr.880
din 22 noiembrie 2012

STRATEGIA NAȚIONALĂ

în domeniul proprietății intelectuale pînă în anul 2020

Introducere

Strategia națională în domeniul proprietății intelectuale pînă în anul 2020 (în continuare – Strategie) definește perspectivele Sistemului național de proprietate intelectuală, obiectivele strategice, măsurile și acțiunile specifice pentru realizarea acestora. Prezenta Strategie constituie o continuare a Strategiei de dezvoltare a sistemului național de protecție și utilizare a obiectelor de proprietate intelectuală pînă în anul 2010, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 1143 din 18 septembrie 2003 (în continuare – Strategia 2003).

Strategia 2003 a fost orientată spre asigurarea funcționării eficiente a Sistemului național de proprietate intelectuală (PI), susținerea și promovarea creativității, afirmarea pe plan internațional a țării în calitate de partener egal

în drepturi, crearea bazei social-economice, culturale, organizatorice și de drept, în vederea integrării potențialului intelectual național în cel regional și mondial.

Cea mai importantă realizare a Strategiei 2003 a constituit-o perfecționarea legislației în domeniul PI, obiectiv prevăzut în Programul național de implementare a Planului de acțiuni RM-UE și în Strategia de creștere economică și reducere a sărăciei. În prezent, Republica Moldova dispune de un cadru normativ avansat în domeniu, care corespunde normelor internaționale și acquis-ului comunitar.

O atenție deosebită s-a acordat activităților de promovare a Sistemului național de PI, ca prioritară fiind instruirea, pregătirea și perfecționarea cadrelor în domeniu, conștientizarea și informarea societății civile, a sferei cercetare-dezvoltare (C-D) și a mediului de afaceri cu privire la

importanța protecției și respectării drepturilor de proprietate intelectuală (DPI).

În aceeași perioadă, s-a extins cooperarea internațională în domeniul PI, s-au dezvoltat și s-au consolidat relațiile de colaborare cu Organizația Mondială a Proprietății Intellectuale (OMPI), Uniunea Internațională privind Protecția Noilor Soiuri de Plante (UPOV), Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE), Oficiul Euroasiatic de Brevete (OEAB), Oficiul European de Brevete (OEB), cu oficiile de specialitate din diferite țări, inclusiv din cele ale Uniunii Europene (UE) și ale Comunității Statelor Independente (CSI).

Asigurarea informațională a sistemului de protecție juridică a obiectelor de proprietate intelectuală (OPI) s-a dezvoltat continuu și a atins performanțe notabile. În prezent, utilizatorii au acces on-line gratuit la informația din domeniul PI, inclusiv la Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPI), la bazele de date, precum și la deciziile instanțelor de judecată pe cazurile de PI.

În afară de realizările înregistrate, Republica Moldova continuă să se confrunte cu un șir de probleme ce țin de domeniul PI: gradul insuficient de valorificare a rezultatelor creației intelectuale și a activității inovative, care constituie fundamentul unei economii competitive bazate pe cunoaștere; nivelul înalt al pirateriei și al contrafacerii, ceea ce prezintă un pericol major pentru securitatea economică a țării și pentru sănătatea consumatorului autohton; implicarea slabă a titularilor OPI în acțiunile de apărare a DPI, fapt care reduce considerabil eficiența aplicării măsurilor de apărare a drepturilor de PI; valorificarea extrem de redusă a potențialului PI de întreprinderile mici și mijlocii (IMM); numărul mare de cazuri de concurență neloială și depunere a cererilor de înregistrare a OPI cu rea-credință; nivelul insuficient al culturii în domeniul PI; lipsa transparenței în activitatea organizațiilor de gestiune colectivă a drepturilor de autor și conexe etc. În consecință, proprietatea intelectuală nu și-a ocupat deocamdată locul de factor-cheie în dezvoltarea economică, socială și culturală a țării.

La etapa actuală, PI constituie o preocupare majoră în găsirea soluțiilor pentru creșterea economică, dezvoltare și competitivitate, ocuparea forței de muncă și ridicarea nivelului de bunăstare a populației atât în țările dezvoltate, cât și în cele aflate în curs de dezvoltare. În special, sectoarele industriale care se bazează pe protecția DPI contribuie substanțial la dezvoltarea economică. Un regim clar și eficient al DPI este condiția vitală pentru atragerea investițiilor străine directe, promovarea cercetării-dezvoltării și a transferului de tehnologii.

Conform constatărilor Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), DPI puternice corelează pozitiv cu investițiile străine directe: o creștere de 1% a numărului de brevete corespunde cu o creștere de 2,8% a investițiilor străine directe, iar o îmbunătățire de 1% a protecției drepturilor de autor și a mărcilor mărește investițiile străine directe cu 3,8% și, respectiv, cu 6,8%. Pe de altă parte, DPI slabe reprezintă bariere serioase pentru sfera licențierilor tehnologice internaționale și reduc, în special, investițiile directe în sectoarele software și farmaceutic. Cel puțin 25% dintre firmele high-tech americane, germane și japoneze au refuzat să investească direct sau prin intermediul asocierilor în participatie în țările aflate în curs de dezvoltare, cu DPI slabe.

Produsele intelectuale, informația și cunoștințele, potențialul spiritual, științific și cultural al societății contem-

porane sînt forța motrice a dezvoltării durabile și determină competitivitatea economică. Toate acestea demonstrează creșterea rolului PI în societatea modernă, iar eforturile guvernelor de a investi în consolidarea regimurilor de PI nu sînt considerate cheltuieli, ci mai degrabă – investiții generatoare de valoare adăugată și creștere economică.

O importanță deosebită se acordă proprietății intelectuale în Uniunea Europeană. Unul dintre elementele-cheie ale Strategiei de la Lisabona (revizuite) pentru creștere și locuri de muncă îl constituie îmbunătățirea modului de gestionare a DPI, deoarece aceste drepturi, în special brevetele, sînt legate de inovație, care reprezintă, la rîndul său, o constituentă importantă a competitivității. Strategia drepturilor de proprietate industrială pentru Europa (COM/2008/0465 final) definește acțiunile necesare pentru realizarea unui sistem al DPI de înaltă calitate, accesibil și coerent, care să acționeze ca un catalizator pentru inovare și să contribuie la îndeplinirea Strategiei de la Lisabona. O abordare bine fundamentată, armonizată și progresivă cu privire la drepturile de proprietate intelectuală este esențială pentru realizarea obiectivelor ambițioase ale Strategiei Europa 2020, care definește obiectivele și prioritățile strategice ale UE menite să consolideze competitivitatea europeană la nivel global.

Rezultatele activității intelectuale sînt o componentă importantă a bogăției naționale a Republicii Moldova, însă deocamdată potențialul lor nu este pe deplin apreciat și valorificat. Stabilizarea economiei și impulsarea creșterii sale bazate pe cunoaștere și inovare, sporirea competitivității, dezvoltarea producției și comerțului, a științei și culturii, ocuparea forței de muncă etc. dictează necesitatea atragerii ascendente a PI în aceste activități fundamentale.

Ținînd cont de aceste premise, noua Strategie națională în domeniul proprietății intelectuale are drept scop definirea condițiilor necesare în vederea dezvoltării și consolidării unui cadru juridic, instituțional și social adecvat pentru crearea, protecția, gestionarea și valorificarea plenară a potențialului proprietății intelectuale care să contribuie la dezvoltarea unei economii naționale competitive, bazate pe cunoaștere și inovare.

Elaborarea Strategiei a fost precedată de desfășurarea, sub egida Comisiei Naționale pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI), a unor consultări extinse în scopul evaluării situației și a problemelor existente, cu implicarea organelor relevante ale administrației publice centrale, a mediului academic, a organizațiilor nonguvernamentale și a societății civile, urmate de o analiză complexă a stării curente de lucruri în domeniul PI. De asemenea, în cadrul unui Proiect OMPI¹, a fost realizată o serie de interviuri detaliate cu peste 50 de instituții, agenți economici, organizații neguvernamentale etc. Ca rezultat, în comun cu experții OMPI au fost identificate obiectivele prioritare ale Strategiei naționale în domeniul PI, precum și măsurile și acțiunile specifice pentru atingerea lor. În procesul de elaborare a Strategiei, au avut loc consultări și în cadrul grupurilor de lucru ale CNPI în vederea definirii structurii și obiectivelor documentului, acestea fiind aprobate de CNPI.

La elaborarea prezentei Strategii au fost analizate și luate în considerare documentele de politici naționale avînd tangență cu PI, concluziile și recomandările privind cadrul strategic pentru direcționarea reformelor și a priorităților în perioada ce urmează, formulate de experții europeni în cadrul Proiectului „Suport pentru implementarea acordurilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană”, finanțat de UE², recomandările experților din cadrul Proiectului

¹ Proiect DA_10_05: „Improvement of National, Sub Regional and Regional IP Institutional and User Capacity”. CDIP/3/INF/2. http://www.wipo.int/edocs/mdocs/moldocs/en/cdip_3/cdip_3_inf_2.pdf

² Legislația și politica în domeniul proprietății intelectuale. Armonizarea legislației Republicii Moldova cu standardele UE = Intellectual property law and policy. Law approximation to EU standards in the Republic of Moldova/Eugene Stuart, Edoardo Fano, Linda Scales [et al.]; – Chișinău: „Sinectica-Com” SRL, 2010. – 291; 277 p. – Setul de ghiduri pentru armonizarea legislației sectoriale (în continuare – SLAG).

OMPI menționat, precum și Recomandările OMPI privind elaborarea strategiilor naționale de PI în țările aflate în tranziție³.

Capitolul I. Sistemul național de proprietate intelectuală:

situația curentă și problemele existente

Economia de piață este de neconceput fără un sistem eficient de protecție a proprietății intelectuale. Este incontestabil faptul că sistemul de protecție a proprietății intelectuale este unul dintre cele mai importante atribute ale statalității, iar art. 33 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, consfințește dreptul cetățenilor la proprietatea intelectuală (PI), interesele lor materiale și morale ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală fiind apărute de lege.

Sistemul național de proprietate intelectuală reprezintă ansamblul prevederilor legale pe baza cărora orice persoană își realizează, își dobândește și își apără drepturile ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală (cadrul normativ), al instituțiilor implicate în realizarea acestor prevederi (cadrul instituțional), al elementelor și relațiilor care asigură și susțin buna funcționare a sistemului (infrastructura sistemului de PI), precum și al beneficiarilor acestui sistem.

1.1. Cadrul normativ al protecției proprietății intelectuale în Republica Moldova

De la declararea independenței și pînă în prezent, Republica Moldova a aderat la principalele organizații internaționale și regionale, precum și la 32 de tratate internaționale în domeniul PI, inclusiv:

23 – administrate de OMPI (din totalul de 24);

3 – administrate, respectiv, de Uniunea Internațională privind Protecția Noilor Soiuri de Plante (UPOV), Organizația Mondială a Comerțului (OMC) și de Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO);

6 – din cadrul CSI.

În perioada menționată a fost creat și s-a consolidat un cadru normativ complex privind proprietatea intelectuală, ce cuprinde legislația națională și tratatele internaționale în domeniul PI, la care Republica Moldova este parte (<http://agepi.gov.md/md/legislation/>).

Legislația națională din domeniul proprietății intelectuale a cunoscut o dezvoltare continuă, în paralel cu integrarea țării în sistemul economic mondial. Astfel, aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului (OMC) în anul 2001, a fost precedată de modificarea, în perioada 1997-2000, a legilor cu privire la protecția obiectelor de proprietate intelectuală (invenții, soiuri de plante, design industrial, mărci și denumiri de origine, topografii ale circuitelor integrate, obiecte protejate de dreptul de autor și drepturile conexe), precum și a legislației civile și administrative în scopul conformării acestora cerințelor impuse de Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (Acordul TRIPS). În același context, în anul 2007, a fost adoptat un șir de amendamente la Codul penal, prin care au fost prevăzute sancțiuni penale pentru cazurile de încălcare a drepturilor de PI.

Evoluția Republicii Moldova pe calea integrării europene a determinat armonizarea legislației din domeniul proprietății intelectuale cu acquis-ul comunitar, în scopul asigurării unui nivel de protecție și de respectare a drepturilor de proprietate intelectuală echivalent celui existent în Uniunea Europeană și în conformitate cu angajamentul asumat de țara noastră în temeiul art. 49 al Acordului de Parteneriat și Cooperare (APC) dintre Republica Moldova și UE.

Astfel, în perioada 2007-2010 întregul cadru legislativ ce ține de domeniul PI a fost revizuit, fiind adoptate, în redacție nouă, 6 legi speciale armonizate cu legislația Uniunii Europene, ce reglementează protecția obiectelor de proprietate industrială și a operelor protejate de dreptul de autor și drepturile conexe, și anume: Legea nr. 161-XVI din 12 iulie 2007 privind protecția desenelor și modelelor industriale; Legea nr. 38-XVI din 29 februarie 2008 privind protecția mărcilor; Legea nr. 39-XVI din 29 februarie 2008 privind protecția soiurilor de plante; Legea nr. 50-XVI din 7 martie 2008 privind protecția invențiilor; Legea nr. 66-XVI din 27 martie 2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate; Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

De asemenea, în legile de specialitate din domeniul proprietății intelectuale a fost implementată Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Legea nr. 655-XIV din 29 octombrie 1999 privind protecția topografiilor circuitelor integrate, elaborată în corespundere cu legislația internațională relevantă, completează cadrul normativ în domeniul PI.

Intrarea în vigoare a noilor legi a atras un șir de acțiuni ce urmau să asigure punerea legislației în vigoare în concordanță cu prevederile legilor menționate, precum și aplicarea lor eficientă. În acest scop, au fost elaborate și aprobate, prin hotărâri de Guvern, regulamentele aferente legilor în cauză, de asemenea au fost amendate și ajustate alte acte legislative de importanță majoră pentru funcționarea sistemului de PI.

Actualmente, cadrul juridic național din domeniul proprietății intelectuale este în concordanță atât cu normele internaționale, cât și cu cele ale Uniunii Europene. Totodată, procesul de armonizare a legislației trebuie să fie unul continuu, pentru a face față schimbărilor permanente generate de evoluția domeniului de referință atât la nivel internațional, cât și la nivelul UE.

În timp ce cadrul legislativ este destul de avansat, o sarcină primordială pentru următorii ani rămîne implementarea acestuia, în special partea ce ține de asigurarea respectării drepturilor. Aceasta nu reprezintă doar o activitate de consolidare a personalului, de specializare și/sau instruire în cadrul instituțiilor relevante care, de altfel, se efectuează cu sprijinul considerabil acordat de donatori prin intermediul unor proiecte, inclusiv prin Proiectul TWINNING al UE⁴. Pentru Republica Moldova, gestionarea implementării (inclusiv activitățile conjugate antipiraterie) și implicarea mai activă a titularilor de drepturi în activitatea de aplicare a legilor rămîn a fi factori critici.

Conform constatărilor experților europeni, impedimentele principale în calea armonizării depline a legislației cu standardele UE în domeniul respectării drepturilor de PI în Republica Moldova se referă la o serie de bariere în calea aplicării eficiente a drepturilor de proprietate intelectuală. Aceste bariere includ: coordonarea neadecvată a instituțiilor implicate în asigurarea respectării drepturilor; absența unei direcții strategice pentru implementare (inclusiv lipsa unor date concrete vizînd planificarea, desfășurarea activităților și rezultatele obținute în lupta contra pirateriei și a contrafacerii); completarea insuficientă cu personal și alte constrîngeri vizînd anumite mijloace/resurse; necesitatea de instruire continuă a organismelor de implementare și de sporire a inițiativelor de sensibilizare; necesitatea de

³ Guidance for the Development of a National Intellectual Property Strategy in countries in transition. Prepared by the Division for Certain Countries in Europe and Asia. WIPO. http://www.wipo.int/export/sites/www/dcea/en/pdf/tool_7.pdf

⁴ Proiectul TWINNING „Suport pentru implementarea și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană, a fost implementat cu succes în perioada 1 noiembrie 2010 – 30 aprilie 2012.

a atinge un nivel mai înalt de specializare judiciară pentru cauzele ce țin de PI; lipsa unei angajări suficiente a titularilor de drepturi în procesul de implementare, precum și nivelul redus de dezvoltare a sistemului de gestionare colectivă a drepturilor de autor și drepturilor conexe în Republica Moldova.⁵

1.2. Cadrul instituțional al Sistemului național de proprietate intelectuală

Odată cu crearea și consolidarea sistemului legislativ în domeniul proprietății intelectuale, în Republica Moldova s-a constituit și a evoluat cadrul instituțional necesar pentru protecția, respectarea și apărarea drepturilor de PI. În prezent, acesta include următoarele instituții și structuri abilitate cu atribuții și responsabilități directe în domeniul proprietății intelectuale:

- Agentia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală;
- Sistemul judiciar;
- Procuratura Generală;
- Serviciul Vamal;
- Ministerul Afacerilor Interne;
- Consiliul Concurenței;
- Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor;
- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Rolul central în acest sistem îi revine **Agenciei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI)** care organizează și efectuează, potrivit legii, protecția juridică a proprietății intelectuale pe teritoriul Republicii Moldova; elaborează propuneri referitoare la politica de stat și la cadrul normativ-legislativ privind protecția proprietății intelectuale, precum și propuneri vizând perfecționarea legislației naționale în domeniu; organizează și gestionează sistemul național de protecție a proprietății intelectuale în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte; elaborează propuneri privind dezvoltarea sistemului național de protecție a proprietății intelectuale etc. AGEPI, de asemenea, reprezintă Republica Moldova în cadrul organizațiilor internaționale și interstatale pentru protecția proprietății intelectuale și este oficiul receptor/oficiul țării de origine pentru cererile de brevetare/inregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală în străinătate, conform tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. AGEPI este independentă în adoptarea deciziilor și hotărârilor privind protecția juridică a OPI.

În cadrul AGEPI este instituită **Comisia de Contestatii** - organ specializat de competența căruia ține soluționarea pe cale extrajudiciară a contestațiilor depuse împotriva deciziilor de înregistrare/brevetare sau de respingere a cererilor de înregistrare/brevetare a OPI. Hotărârile adoptate de Comisia de Contestatii a AGEPI pot fi atacate de părți în instanțele judecătorești în modul și în termenele stabilite de actele legislative din domeniul proprietății intelectuale, precum și de legislația de procedură civilă.

În perioada anilor 2003-2011, din 1199 de hotărâri emise de Comisia de Contestatii, în instanța de judecată au fost atacate 111 (9,2%), dintre care 70 de hotărâri au fost menținute, iar 41 de hotărâri au fost anulate, respectiv, 36,9% din cele atacate sau 3,4% din totalul celor adoptate. Numărul redus de litigii ajunse în instanța de judecată atestă profesionalismul înalt al membrilor Comisiei de Contestatii AGEPI.

În scopul asigurării respectării drepturilor, în anul 2003 pe lângă AGEPI a fost instituit **Arbitrajul specializat în domeniul proprietății intelectuale**. Arbitrajul soluționează litigii care decurg din relații contractuale și din alte relații de drept civil la desfășurarea activității legate de proprietatea intelectuală.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 139 din 2 iulie

2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, AGEPI instituie **Comisia de mediere în domeniul proprietății intelectuale**, care examinează și soluționează litigiile atribuite în competența acesteia conform legilor speciale din domeniul proprietății intelectuale, precum și litigiile din domeniul gestiunii colective a dreptului de autor și a drepturilor conexe. În prezent, în cadrul AGEPI se află în proces de elaborare Regulamentul Comisiei menționate.

Un rol extrem de important în asigurarea respectării drepturilor de PI îi aparține sistemului judiciar. Conform legislației Republicii Moldova, titularii de drepturi sau persoanele ale căror drepturi au fost încălcate, pot iniția proceduri civile, administrative sau penale privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală. În prezent, datorită numărului relativ mic de litigii ce țin de domeniul proprietății intelectuale, în Republica Moldova nu există instanțe specializate în soluționarea acestora. Totodată, conform art. 33 alin. (3¹) al Codului de procedură civilă, **Curtea de Apel Chișinău** este abilitată cu competența necesară de a judeca în primă instanță litigiile din domeniul proprietății intelectuale. Hotărârile acestei instanțe pot fi atacate cu recurs la **Curtea Supremă de Justiție**, în modul stabilit de lege.

În scopul familiarizării publicului larg cu rezultatele examinării litigiilor din domeniul PI și în contextul realizării Planului de Acțiuni RM-UE vizând asigurarea accesului publicului larg la informația legală și la jurisprudența din domeniu, AGEPI a inițiat în anul 2007 publicarea pe pagina sa web (<http://agepi.gov.md/md/practice/decisions/>) a deciziilor și a hotărârilor instanțelor judecătorești pe cazurile de proprietate intelectuală. La 1 ianuarie 2012 numărul total al acestora a atins cifra de 266, dintre ele 170 (67,7%) se referă la mărci, 19 (7,1%) - la invenții, 7 (2,6%) - la desene și modele industriale și 60 (22,6%) - la drepturi de autor și conexe.

Unul dintre mijloacele eficiente de asigurare a respectării drepturilor de PI îl reprezintă legislația penală, care are scopul de a apăra împotriva infracțiunilor persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea etc., precum și de a preveni săvârșirea de noi infracțiuni. Un rol deosebit în aplicarea legii penale cu referire la respectarea drepturilor de PI în Republica Moldova îi revine **Procuraturii Generale**. Dată fiind importanța acordată acestui domeniu și în conformitate cu Hotărârea Parlamentului nr. 77 din 4 mai 2010 privind aprobarea structurii Procuraturii Generale, în cadrul acesteia a fost creată Secția tehnologiei informaționale și investigații ale infracțiunilor în domeniul informaticii, ca o subdiviziune structurală independentă cu subordonare directă Procurorului General.

O componentă vitală a Sistemului național de proprietate intelectuală, indispensabilă oricărui stat de drept, care derivă și din obligațiile asumate de Republica Moldova în virtutea acordurilor internaționale la care este parte, în primul rând Acordul TRIPS, ține de implementarea măsurilor de protecție a drepturilor de PI la frontieră. Autoritatea competentă în acest domeniu este **Serviciul Vamal**, activitatea căruia se desfășoară în conformitate cu prevederile legislației naționale și internaționale în vigoare din domeniul de referință și se realizează în colaborare cu instituțiile și organizațiile implicate în asigurarea protecției proprietății intelectuale și cu titularii de drepturi asupra obiectelor de proprietate intelectuală. Această activitate are drept obiectiv principal asigurarea aplicării eficiente a măsurilor de protecție la frontieră în scopul protejării drepturilor și intereselor legitime ale titularilor de drepturi prin contracararea traficului internațional cu produse contrafăcute și opere-pirat, a căror comercializare cauzează prejudicii titularilor de drepturi, generează acte de concurență neloială

⁵ SLAG

și reprezintă un pericol major pentru securitatea economică a țării și pentru sănătatea consumatorului autohton.

La acest compartiment, începând cu anul 2008, a fost realizat un șir de măsuri, în special în ceea ce privește asigurarea respectării drepturilor la frontieră, reglementate de Capitolul XII din Codul vamal, elaborat în baza prevederilor Acordului TRIPS și modificat în temeiul prevederilor Regulamentului (CE) nr. 1383/2003 al Consiliului din 22 iulie 2003 privind intervenția autorităților vamale împotriva mărfurilor suspectate de a aduce atingere anumitor drepturi de proprietate intelectuală, precum și măsurile care trebuie aplicate mărfurilor care aduc atingere anumitor drepturi de proprietate intelectuală.

Mecanismul actual de aplicare a măsurilor de protecție la frontieră în privința obiectelor de proprietate intelectuală prevede inițierea acestora, la cererea titularului de drept sau la inițiativa organului vamal (procedura *ex-officio*), cu notificarea titularului de drept, dacă sînt temeiuri suficiente de a considera că mărfurile aduc atingere unui drept de proprietate intelectuală, urmînd ca titularul de drepturi să inițieze în termenul stabilit procedura în judecată. În caz contrar, organul vamal dispune eliberarea mărfurilor. Realizarea cu succes a procedurilor expuse mai sus implică o colaborare strînsă între organele vamale și titularii de drepturi. Specificul raporturilor juridice din sfera proprietății intelectuale indică asupra faptului că protecția eficientă a drepturilor de PI, inclusiv în cadrul realizării controlului vamal, este în cea mai mare măsură condiționată de inițiativa și interesul manifestat de titularii de drepturi. În acest sens, se constată carențe majore, unul dintre motive fiind piața relativ mică a Republicii Moldova în comparație cu cea a țărilor limitrofe și, în consecință, interesul redus al titularilor de drepturi.

Ministerul Afacerilor Interne este abilitat cu competențe în domeniul prevenirii și combaterii delictelor din domeniul proprietății intelectuale. Activitatea ce ține de prevenirea și contracararea fenomenelor pirateriei și contrafacerii bunurilor este coordonată de Direcția Investigare a Fraudelor din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Funcționarea acesteia este organizată și se realizează conform principiului supravegherii operative a principalelor domenii de activitate economică, în baza interacțiunii practice cu subdiviziunile Departamentului Poliție, colaborării cu alte organe de drept și control abilitate cu atribuții speciale, prevăzute de lege. Direcția Investigare a Fraudelor organizează desfășurarea acțiunilor preventiv-profilactice, de urmărire penală și a măsurilor operative de investigație al subdiviziunilor din teritoriu pentru prevenirea, depistarea și documentarea infracțiunilor, a cazurilor de contrabandă și trafic ilicit cu mărfuri, a crimelor din domeniul sistemelor informatice și a proprietății intelectuale, a actelor de contrafacere și protejarea persoanelor fizice și juridice împotriva unor activități economice și antreprenoriale ilicite și de concurență neloială. O problemă majoră cu care se confruntă Ministerul Afacerilor Interne este lipsa personalului specializat în domeniul sistemelor informatice și al proprietății intelectuale.

Promovarea creației și inovației și stimularea creșterii economice sînt obiective comune ale legislației în domeniul concurenței și al proprietății intelectuale. Sînt necesare un grad ridicat de protecție și respectare a DPI, precum și o aplicare riguroasă a normelor în materie de concurență, pentru a preveni abuzurile care pot frîna inovația sau pot împiedica accesul pe piață, în special în cazul IMM-urilor.⁶ Proprietatea intelectuală este un atribut indispensabil al

economiei de piață, dezvoltarea căreia se bazează pe un mediu concurențial sănătos. Formarea și menținerea acestuia în Republica Moldova ține de activitatea **Consiliul Concurenței (CC)**. CC are ca scop promovarea politicii statului în domeniul protecției concurenței, limitarea și reprimarea activității anticoncurențiale a agenților economici, a autorităților administrației publice, precum și efectuarea controlului asupra executării legislației cu privire la protecția concurenței. CC efectuează, de asemenea, expertiza proiectelor de acte legislative prin prisma impactului pe care îl pot genera acestea asupra mediului concurențial și elimină prevederile care pot genera bariere la intrarea/ieșirea pe anumite piețe, pot conduce la crearea de condiții mai avantajoase pentru anumiți agenți economici, discriminarea altora etc.

Examinarea cazurilor de concurență neloială a ținut nemijlocit de competența Direcției controlul concurenței neloiale și a publicității, create în cadrul Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței C (actual CC). În perioada 2007 – octombrie 2011 Consiliul administrativ al Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței C a inițiat 29 de cazuri pe semne de încălcare a legislației cu privire la protecția concurenței, în special, cele ce țin de concurență neloială cu implicarea unui drept exclusiv asupra mărcii.

Epoca contemporană este de neconceput fără tehnologiile informaționale și de comunicare, serviciile on-line și comerțul electronic. Totodată, protecția PI în era digitală este o provocare majoră, cu care în prezent se confruntă atît țările dezvoltate, cît și cele în curs de dezvoltare. Încălările drepturilor de PI în mediul on-line constituie un fenomen global, iar echilibrul dintre măsurile care trebuie adoptate pentru combaterea eficientă a acestui flagel și accesul liber la Internet constituie o problemă a cărei soluționare este din ce în ce mai dificilă din cauza dezvoltării vertiginoase a tehnologiilor informaționale și a evoluției mult mai lente a cadrului legislativ din acest domeniu. În condițiile actuale, ținînd cont de nivelul înalt de dezvoltare a tehnologiilor informaționale și de comunicare în Republica Moldova, **Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor** devine una dintre principalele componente ale Sistemului național de PI. Printre funcțiile și responsabilitățile sale care au tangență cu asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală se numără: elaborarea, monitorizarea, implementarea și evaluarea politicilor publice în domeniile societății informaționale, informatizării, tehnologiilor informaționale, comunicațiilor, evidenței de stat și resurselor informaționale de stat; coordonarea și monitorizarea proceselor de implementare a tehnologiilor informațional-comunicaționale în diferite domenii ale economiei naționale, precum și de informatizare a activității autorităților publice.

Deși importanța respectării drepturilor de PI în mediul digital este indiscutabilă, actualmente Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor nu dispune de personal specializat în domeniul proprietății intelectuale.

În perioada 2007-2011 s-a atestat o tendință de creștere a utilizării software cu respectarea drepturilor de autor asupra acestuia. În acest sens, studiul efectuat de Business Software Alliance (BSA)⁷ cu privire la pirateria software pentru computere personale, constată că ponderea software-ului ilegal în totalul software-ului utilizat în Republica Moldova a scăzut de la 92% în 2007 la 90% în 2011, în același timp, valoarea comercială a software-ului nelicențiat s-a majorat de la 43 la circa 45 de milioane dolari SUA. Utilizarea ilicită a software-ului reduce considerabil piața legală de tehnologii informaționale din Republica Moldova.

Totodată, conform concluziilor experților⁸, nu este

⁶ Comunicare a Comisiei către Parlamentul european, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor. O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală. Stimularea creativității și inovației pentru a oferi Europei creștere economică, locuri de muncă de înaltă calitate, bunuri și servicii de primă clasă. Bruxelles, 24 mai 2011, COM(2011) 287 final.

⁷ http://portal.bsa.org/globalpiracy2011/downloads/study_pdf/2011_BSA_Piracy_Study-InBrief.pdf

⁸ SLAG

rezonabil de așteptat rezultate considerabile în ceea ce privește asigurarea realizării drepturilor în Republica Moldova, în cazul în care principalii titulari de drepturi (inclusiv ai drepturilor de proprietate industrială) nu sprijină eforturile de aplicare a legislației, demonstrând o anumită indiferență față de piața moldovenească relativ mică.

O altă autoritate cu responsabilități în domeniul PI este **Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare** care deține un șir de atribuții referitoare la soiurile de plante, prin intermediul Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante (Comisia de stat). În comun cu AGEPI, Comisia de stat realizează politica țării în domeniul protecției juridice a soiurilor noi de plante.

Comisia de stat efectuează testarea soiurilor în cadrul centrelor sale de testare, stațiunilor experimentale, instituțiilor specializate și laboratoarelor, în corespundere cu metodologiile și termenele stabilite și în baza standardelor internaționale, în vederea aprecierii conformității lor cu condițiile de brevetabilitate (distinctivitate, uniformitate și stabilitate (DUS)). De asemenea, Comisia de stat efectuează testarea soiurilor în vederea aprecierii valorii lor culturale și de utilizare (VCU), ține Registrul soiurilor de plante, care cuprinde soiurile admise pentru producere și comercializare în Republica Moldova. Comisia de stat și AGEPI reprezintă Republica Moldova în Uniunea Internațională privind Protecția Noilor Soiuri de Plante (UPOV), precum și în alte organizații internaționale și interguvernamentale pentru protecția soiurilor de plante, cooperând cu acestea pe plan bilateral și multilateral.

Printre funcțiile de bază ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare care au tangență cu PI se numără și gestionarea mărcilor-proprietate a statului, în conformitate cu actele legislative și normative în vigoare, Ministerul fiind responsabil de utilizarea adecvată și promovarea acestora pe piețele internă și externe, precum și de asigurarea protecției lor la nivel național și în străinătate.

Prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 644 din 19 iulie 2010, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a fost desemnat în calitate de autoritate competentă abilitată cu atribuții și responsabilități referitoare la produsele agricole și alimentare cu denumiri de origine și indicații geografice și la specialitățile tradiționale garantate, conform domeniului reglementat.

Alături de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în baza aceleiași hotărîri a Guvernului, au fost desemnate în calitate de autorități competente, pentru categoriile de produse din domeniile reglementate, și alte 4 ministere: Ministerul Sănătății, Ministerul Culturii, Ministerul Mediului și Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor. Toate aceste autorități urmează să instituie și să dezvolte, fiecare în domeniul său de competență, sistemele și procedurile specifice aferente recunoașterii, înregistrării și utilizării denumirilor de origine și indicațiilor geografice pentru produsele din domeniile reglementate, precum și înregistrării și producerii specialităților tradiționale garantate. Punerea în aplicare a acestor instrumente valoroase ale marketingului are menirea să contribuie la dezvoltarea teritoriilor, atragerea investițiilor și a forței de muncă în zonele rurale, obținerea avantajelor economice și sociale.

Importanța PI, prezența sa în toate domeniile vieții economice și sociale, atât la nivel național, cât și internațional, determină necesitatea implicării active în funcționarea Sistemului național de PI a autorităților publice centrale care, deși nu au atribuții și responsabilități directe în domeniul PI, joacă un rol deosebit în asigurarea condițiilor propice pentru crearea, utilizarea și valorificarea proprietății intelectuale. Cele mai importante în acest sens sînt:

Academia de Științe a Moldovei;
Ministerul Economiei;

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;
Ministerul Justiției;
Ministerul Finanțelor;
Ministerul Culturii;
Ministerul Educației;
Ministerul Sănătății.

Academia de Științe a Moldovei este o componentă esențială a Sistemului național de PI, fiind instituția publică de interes național în sfera științei și inovării. Odată cu adoptarea Codului nr. 259 din 15 iulie 2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, Academiei de Științe a Moldovei i-au fost delegate competențele Guvernului în vederea realizării politicii de stat în sfera științei și inovării și i-a fost atribuit rolul de coordonator al activității științifice și inovaționale, de consultant științific al autorităților publice ale Republicii Moldova, de promotor al inovațiilor și al transferului tehnologic. Ținînd cont de statutul Academiei de Științe a Moldovei, rolul său este decisiv în promovarea valorilor societății bazate pe cunoaștere și în utilizarea eficientă a proprietății intelectuale, în atragerea investițiilor sectorului privat în cercetare, transformarea inovării în factor de creștere a competitivității, în sporirea capacităților de inovare ale instituțiilor de cercetare și ale centrelor universitare etc.

Ministerul Economiei are misiunea de a asigura evoluția unei economii durabile prin optimizarea cadrului de reglementare a activității de întreprinzător, prin dezvoltarea tehnologică și asigurarea competitivității, crearea unui mediu investițional atractiv și predictibil, contribuirea la acțiunile de demonopolizare a pieței interne și de eliminare a practicilor anticoncurențiale, precum și prin cooperare economică internațională. Chiar dacă misiunea Ministerului Economiei nu încadrează explicit proprietatea intelectuală, aceasta este, practic, piatra de temelie a fiecăreia dintre componentele enumerate. Această afirmație se sprijină pe natura PI, ca factor-cheie al economiei de piață, bazată pe proprietatea privată, pe libera concurență, competitivitate, cunoaștere și inovare, precum și pe integrarea în economia globală.

Rolul Ministerului Economiei în funcționarea și dezvoltarea Sistemului național de PI este unul crucial, în special la etapa actuală, deoarece economia al cărei fundament este proprietatea, constituie principalul beneficiar al acestui sistem. Or, în epoca contemporană proprietatea intelectuală reprezintă fundamentul economic al economiei bazate pe cunoștințe. Astfel, în cadrul Ministerului Economiei sînt create mai multe subdiviziuni care implică și domeniul PI.

Totodată, în subordinea sau în coordonarea acestui Minister se află un șir de instituții care, de asemenea, au tangență cu domeniul PI și joacă un rol important în procesul de valorificare a potențialului proprietății intelectuale, inclusiv: Inspectoratul Principal de Stat pentru Supravegherea Pieței, Metrologie și Protecție a Consumatorilor; Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova (MIEPO); Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM).

În condițiile cooperării economice internaționale și orientării politicii interne și externe a țării spre integrarea europeană, în contextul dezvoltării Sistemului național de PI, deosebit de important este, de asemenea, rolul **Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE)**. Grație activității MAEIE, Republica Moldova este în prezent parte la 32 de tratate internaționale în domeniul PI, la numeroase acorduri internaționale, comisii mixte, în special de ordin economic, ce implică și respectarea drepturilor de PI, contribuind prin aceasta la promovarea și integrarea Sistemului național de PI în cel mondial.

În virtutea responsabilității privind promovarea politicii externe a Republicii Moldova, și anume promovarea

comerțului exterior și atragerea investițiilor străine, MAEIE abordează dimensiunea în cauză drept una prioritară. Relevanța acestor activități ale MAEIE pentru Sistemul național de proprietate intelectuală derivă din natura economică a acestuia și din corelația strânsă dintre volumul investițiilor străine și nivelul de protecție a drepturilor de PI. În conformitate cu prevederile „Strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015”, MAEIE promovează în mod constant dialogul și colaborarea comercial-economică a Republicii Moldova cu statele lumii prin intermediul diferitor acțiuni. În context, potențialul de promovare a performanțelor Sistemului național de PI de către MAEIE este semnificativ și urmează a fi valorificat pe deplin.

Ministerul Justiției efectuează expertiza juridică a tuturor proiectelor de acte legislative, inclusiv în domeniul proprietății intelectuale. De asemenea, una dintre funcțiile de bază ale Ministerului Justiției constă în monitorizarea procesului de implementare a legislației. Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 241 din 9 decembrie 1991 cu privire la înregistrarea întreprinderilor ce funcționează pe teritoriul Republicii Moldova, pe lângă Ministerul Justiției a fost creată **Camera Înregistrării de Stat**, care efectuează înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali și duc evidența acestora. Conform datelor prezentate de Camera Înregistrării de Stat, la 6 octombrie 2010, din totalul de 154335 de agenți economici înregistrați în Registrul de stat, cca 8000 (5,2%) au declarat la înregistrare unul sau mai multe genuri de activitate din domeniul dreptului de autor și/sau al proprietății industriale.

În virtutea atribuțiilor sale funcționale, Camera Înregistrării de Stat se confruntă cu unele probleme care vizează obiectele de proprietate intelectuală și anume cele ce țin de relațiile dintre denumirile comerciale și mărci, pe de o parte, și evaluarea neunivocă a drepturilor patrimoniale asupra OPI, ceea ce distorsionează practica aplicării art. 106 al Codului civil cu privire la majorarea capitalului social din contul drepturilor asupra OPI, în calitate de aport la patrimoniul societății comerciale, pe de altă parte. Aceste probleme vin să confirme o dată în plus necesitatea unei abordări sistematice a domeniului de PI.

Un rol primordial privind buna funcționare a Sistemului național de PI, încurajarea creării și valorificării OPI prin intermediul mecanismelor financiare și fiscale îi aparține **Ministerului Finanțelor**.

În condițiile actuale, același rol important în consolidarea Sistemului național de PI îi revine și **Ministerului Culturii**, care promovează politica statului în sfera culturii, artelor, editării, poligrafiei, comerțului cu carte și bibliotecilor. Este incontestabil faptul că toate aceste domenii au legătură nemijlocită cu proprietatea intelectuală, în special cu legislația privind dreptul de autor și drepturile conexe.

Dacă până nu demult creșterea economică se asocia preponderent cu dezvoltarea tehnologică și inovarea în domeniile tehnice, odată cu trecerea la „economia digitală” domeniul culturii trece la un nivel calitativ nou de dezvoltare și comunicare. Serviciile culturale se transformă tot mai mult în așa-numite „industrii culturale”, care produc și distribuie numeroase bunuri și servicii. Mai mult ca atât, cultura contribuie la catalizarea creativității și inovării⁹. Este necesar de a încuraja dezvoltarea industriilor culturale și creative în Republica Moldova, după exemplul țărilor din UE, unde industriile culturale și creative sînt întreprinderi cu un mare potențial economic și inovator, constituind unul dintre cele mai dinamice sectoare, cu un aport de circa 2,6% din PIB-ul Uniunii, cu un potențial semnificativ de creștere care

asigură locuri de muncă de calitate pentru circa 5 milioane de persoane. În contextul dat, printre atribuțiile de importanță majoră ale Ministerului Culturii se numără revitalizarea și consolidarea tradițiilor și obiceiurilor locale specifice, încurajarea renașterii și dezvoltării industriei meșteșugurilor populare tradiționale care, sub egida OMPI, se înscriu, de asemenea, în contextul eforturilor comunității internaționale de a găsi mecanisme eficiente pentru protecția cunoștințelor tradiționale și a folclorului.

Totodată, în conformitate cu Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 644 din 19 iulie 2010, Ministerul Culturii este desemnat în calitate de autoritate competentă abilitată cu atribuții și responsabilități referitoare la obiectele de artizanat cu denumiri de origine și indicații geografice.

Ministerul Educației, în prezent, nu are atribuții directe referitoare la proprietatea intelectuală, însă rolul său urmează să fie unul proactiv în edificarea societății bazate pe cunoaștere, în sporirea capacităților Sistemului național de PI prin introducerea în programele de studii, la diferite nivele de instruire, a disciplinelor legate de proprietatea intelectuală. Acest fapt va contribui esențial la creșterea gradului de cultură în domeniul PI, ceea ce va avea un efect benefic asupra proceselor de creare, protecție și respectare a drepturilor de PI în Republica Moldova. Actualmente, în programele de studii ale mai multor universități din țara noastră există discipline legate de proprietatea intelectuală: Dreptul PI (în 12 instituții), Managementul inovațional (8), Marketingul produselor noi (3), Economia PI (3), Protecția PI (1), Evaluarea PI (1).

Inițiativele AGEPI privind introducerea disciplinei facultative „Protecția PI” în curricula universitară a unor facultăți, au fost salutate de Minister, urmînd să fie traduse în viață în următorii ani prin deciziile senatelor universitare cu extinderea acestora și asupra învățămîntului preuniversitar. Școlarizarea în domeniul PI la nivelul întregii societăți este o sarcină imperativă, realizarea căreia necesită implicarea pleneră a Ministerului Educației.

În conformitate cu obligațiile asumate de Republica Moldova ca țară membră a OMC, în virtutea Acordului TRIPS, **Ministerul Sănătății** este implicat în realizarea prevederilor ce țin de asigurarea confidențialității datelor nedivulgate la aprobarea comercializării produselor farmaceutice care conțin entități chimice noi și în virtutea Declarației de la Doha cu privire la Acordul TRIPS și sănătatea publică.

De asemenea, cum s-a menționat mai sus, Ministerul Sănătății este autoritatea competentă abilitată cu atribuții și responsabilități referitoare la apele minerale medicinale, ceaiurile medicinale și produsele parafarmaceutice cu denumiri de origine și indicații geografice.

1.3. Coordonarea funcționării Sistemului național de proprietate intelectuală

Din prezentarea sumară a cadrului instituțional, rezultă că în Sistemul de PI din Republica Moldova sînt integrate mai multe componente funcționale care activează la diferite niveluri de capacitate și eficacitate. Acest fapt creează uneori condiții de confuzie administrativă și diluează atât efortul general de implementare a legislației, cît și impactul pozitiv scontat asupra economiei și altor domenii de activitate ce implică proprietatea intelectuală. Astfel, există o necesitate stringentă de coordonare a activității acestor structuri în baza unei strategii clare și coerente. Totodată, complexitatea domeniului de PI, multitudinea implicărilor sale în toate ramurile vieții economice, culturale și sociale, necesitatea prevenirii și contracarării încălcărilor drepturilor de PI, a fenomenelor de contrafacere și piraterie necesită consolidarea tuturor capacităților care vizează acțiunile

⁹ Comunicarea Comisiei către Parlamentul european, Consiliul, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor privind o agendă europeană pentru cultură într-o lume în proces de globalizare. Bruxelles, 10 mai 2007 COM (2007) 242 final.

coordonate ale diferitor factori de decizie.

În scopul abordării operative, complete și strategice a problemelor legate de funcționarea Sistemului național de PI, prin Hotărârea Guvernului nr. 489 în anul 2008 a fost creată **Comisia Națională pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI)** fiind aprobat și Regulamentul acesteia. Din componența CNPI fac parte persoane cu funcții de răspundere din următoarele instituții: AGEPI, Academia de Științe a Moldovei, Ministerul Economiei, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Serviciul Vamal, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Centrul pentru Protecția Consumatorilor, Comitetul executiv al UTA Găgăuzia. Președinte al CNPI este viceprim-ministrul Republicii Moldova, ministrul economiei.

CNPI este un organ consultativ pe lângă Guvern, constituit în scopul coordonării și asigurării interacțiunii ministerelor, a altor autorități administrative centrale, precum și ai titularilor drepturilor de PI în activitățile orientate spre dezvoltarea și consolidarea Sistemului național de proprietate intelectuală, combaterea și prevenirea încălcărilor DPI și lupta cu contrafacerea, importul și comercializarea în Republica Moldova a produselor contrafăcute.

Începând cu anul 2010, activitatea CNPI s-a intensificat, iar în scopul eficientizării acestei activități au fost create grupuri de lucru, cu participarea reprezentanților instituțiilor relevante, a titularilor de drepturi, organizațiilor de gestiune colectivă, mediului de afaceri. Totodată, membrii CNPI au constatat necesitatea de a extinde reprezentarea instituțiilor în cadrul CNPI, de a institui un grad minim de reprezentare, precum și de a revizui Regulamentul CNPI, în vederea sporirii atribuțiilor acesteia, în special în contextul realizării eficiente a rolului CNPI în calitate de coordonator al funcționării Sistemului național de PI. Comisia în cauză trebuie să devină un organ decizional de nivel înalt și să-și asume un rol strategic în aplicarea legislației din domeniul DPI.

O prioritate a CNPI este dezvoltarea unui sistem informațional unic integrat în domeniul DPI, care va oferi organelor cu atribuții de aplicare a legislației suportul necesar pentru combaterea contrafacerii și pirateriei, va spori cooperarea și coordonarea în domeniul PI, va oferi titularilor posibilitatea de a contribui la apărarea drepturilor deținute și va îmbunătăți sistemul de protecție a DPI.

Pentru facilitarea schimbului de informații între autoritățile competente în domeniul apărării DPI, elaborarea rapoartelor, analizelor, studiilor și statisticilor în domeniu, în cadrul AGEPI a fost creat un **Punct Informațional în domeniul PI**. Aceasta este și una dintre acțiunile prioritare a Planului de acțiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană (ZLSAC), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1125 din 14 decembrie 2010. Acest Punct informațional va îndeplini funcțiile unui observator al respectării drepturilor de PI.

1.4. Infrastructura în domeniul proprietății intelectuale

Caracterul complex și multisectorial al PI impune crearea unei infrastructuri funcționale și eficiente a Sistemului național de proprietate intelectuală, capabilă să faciliteze dobândirea protecției, activitățile de promovare și valorificare a creațiilor intelectuale.

Infrastructura în domeniul proprietății intelectuale cuprinde ansamblul de elemente și relații menite să asigure și să susțină buna funcționare a domeniului. Aceasta include aspectele organizaționale, informaționale și de consulting a activităților de elaborare și valorificare a PI. Ea întrunește activitatea mandatarilor în proprietatea intelectuală, a evaluatorilor, organizațiilor de gestiune colectivă a dreptului

de autor și drepturilor conexe, centrelor informaționale și de consulting, centrelor de transfer tehnologic, precum și infrastructura procesului inovativ.

Corpul de mandatarilor autorizați în domeniul PI este un element indispensabil al tuturor sistemelor naționale de proprietate intelectuală prin intermediul căruia, conform prevederilor art. 2 al Convenției de la Paris pentru Protecția Proprietății Industriale la care Moldova este parte, se asigură reprezentarea persoanelor fizice și juridice în oficiile naționale. Reprezentarea prin mandatar este facultativă pentru rezidenți și obligatorie pentru nonrezidenți.

Conform prevederilor Codului cu privire la știință și inovare nr. 259-XV din 15 iulie 2004, atestarea și înregistrarea mandatarilor autorizați se efectuează de către AGEPI. În perioada 1993-2011 pentru activitatea în acest domeniu au fost atestate și înregistrate 109 persoane, dintre care activează efectiv aproximativ jumătate.

Corpul de mandatarilor autorizați din Republica Moldova, spre deosebire de țările cu o experiență bogată în domeniul PI, este doar la începutul procesului de consolidare: organizația obștească Asociația mandatarilor autorizați, care a fost creată în 2007, este în curs de constituire, întrunind în prezent doar 7 membri. Acest fapt nu permite o reprezentare adecvată a intereselor mandatarilor autorizați, a poziției lor în problemele ce țin de domeniul PI, atât sub aspect metodologic, cât și normativ.

Activitatea profesională a evaluatorilor obiectelor de proprietate intelectuală, imperativ necesară oricărui sistem de PI, a demarat în Republica Moldova după adoptarea Legii cu privire la activitatea de evaluare nr. 989-XV din 18 aprilie 2002, a Regulamentului cu privire la evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală și a Regulamentului cu privire la atestarea evaluatorilor obiectelor de proprietate intelectuală adoptate prin Hotărârea Guvernului nr. 783 din 30 iunie 2003. Atestarea și înregistrarea evaluatorilor OPI sînt efectuate de AGEPI în conformitate cu prevederile Regulamentelor menționate. Pînă în prezent au fost atestați 22 de evaluatori ai OPI, dintre care activează 20. Totodată, pentru majoritatea dintre aceștia, evaluarea OPI reprezintă un domeniu auxiliar, preponderentă fiind activitatea de evaluare a imobilului. Astfel, conform datelor de care dispune AGEPI, anual se efectuează circa 80-100 de evaluări ale OPI, ceea ce e foarte puțin în raport cu numărul de OPI protejate. Acest fapt demonstrează o dezvoltare insuficientă a pieței OPI și o antrenare redusă a acestora în circuitul economic în calitate de active imateriale.

În domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe, principalul element al infrastructurii îl reprezintă organizațiile de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale, care activează în baza principiului nonprofit și sînt fondate prin liberă asociere și nemijlocit de titularii dreptului de autor și/sau ai drepturilor conexe, care fie devin membri ai acestor organizații, fie le deleagă împuterniciri printr-un contract în formă scrisă. La 31 decembrie 2011 în Republica Moldova activau 5 organizații de acest gen.

În conformitate cu Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, AGEPI avizează, în modul stabilit de Guvern, activitatea organizațiilor de gestiune colectivă, dacă acestea întrunesc condițiile stabilite de lege, indicînd drepturile și categoriile titularilor de drepturi asupra cărora se extinde gestiunea colectivă. În prezent există două organizații de gestiune colectivă avizate de AGEPI, care eliberează licența extinsă și licența obligatorie.

De asemenea, AGEPI deține funcția de control asupra activității organizațiilor de gestiune colectivă, monitorizează și supraveghează activitatea acestor organizații. În urma controalelor efectuate, s-au constatat mai multe carențe în activitatea organizațiilor de gestiune colectivă, pentru

înlăturarea cărora se impune un șir de măsuri menite să asigure transparența și buna funcționare a acestora.

Centrele informaționale de consulting și de transfer tehnologic reprezintă elemente integrante ale infrastructurii proprietății intelectuale de o importanță exclusivă, întrucât creșterea vertiginoasă a rolului pe care îl joacă cunoștințele și informația în dezvoltarea economică și socială, pe de o parte, și constientizarea insuficientă a acestui fapt de către publicul larg, pe de altă parte, dictează necesitatea stringentă de a încuraja activitățile de valorificare a produselor intelectuale.

Componenta informațională și de consulting a infrastructurii Sistemului de PI în Republica Moldova, ca și în alte țări postsocialiste, nu este suficient de dezvoltată, întrunind până în prezent doar structuri ale sistemului informațional de stat (bibliotecile tehnico-științifice, resursele informaționale ale AGEPI și ale Agenției de Inovare și Transfer Tehnologic, ale centrelor universitare și academice, ale saloanelor și expozițiilor tehnice) și cele finanțate din surse provenite din asistența organismelor internaționale sau ale altor state.

Același lucru, în mare măsură, se referă și la structurile de transfer tehnologic, care se bazează pe valorificarea inovațiilor. În prezent în Republica Moldova există doar două structuri de acest fel:

Agencia de Inovare și Transfer Tehnologic (AITT), creată în anul 2004, în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, verigă esențială a infrastructurii de inovare și, implicit, a celei de proprietate intelectuală. AITT are menirea de a coordona și de a încuraja transferul tehnologic, precum și de a valorifica invențiile prin selectarea și finanțarea proiectelor inovaționale. Realizarea proiectelor inovaționale se efectuează în bază de cofinanțare în proporție de 50:50% din sursele private și cele ale bugetului de stat, contribuția statului fiind nerambursabilă. În conformitate cu sarcinile trasate, AITT a creat trei parcuri științifico-tehnologice („Academica”, „Inagro” și „Micronanoteh”) și un incubator de inovare, în care actualmente activează circa 40 de rezidenți.

Biroul de Proprietate Intelectuală din cadrul Universității de Stat din Moldova, creat în anul 2010, cu suportul finanțatorilor străini.

Prin hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică a fost lansat concursul de proiecte privind organizarea a două incubatoare de inovare în cadrul Universităților din Republica Moldova. În rezultatul concursului proiectelor, în anul 2011, au fost create Incubatoarele de Inovare „Politehnica”, fiind desemnat în calitate de administrator Universitatea Tehnică a Moldovei și Incubatorul Educațional Inovațional „Universcience”, administrator fiind desemnat Universitatea Academiei de Științe a Moldovei.

Cea mai mare parte a informațiilor de specialitate este oferită de **AGEPI**, care deține Colecția Națională de documente în domeniul PI, ce număra, la 1 ianuarie 2012, circa 26,5 mln de documente naționale și din alte țări, majoritatea – în format electronic. De asemenea, AGEPI oferă acces gratuit on-line la Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPi) și la următoarele Baze de Date: Invenții, Mărci, Soiuri de plante, Design Industrial, Rezultate științifice, la adresa www.db.agepi.md. Prin intermediul site-ului AGEPI utilizatorii pot accesa și baze de date ale OPI din alte țări.

În pofida accesului la informațiile din domeniul PI, puțini utilizatori ai sistemului efectuează cercetări documentare de sine stătător, fie din necunoaștere, fie din ignoranță, ceea ce deseori conduce la respingerea cererilor de brevete/înregistrare, sau la apariția unor litigii privind încălcarea drepturilor de PI. Prin urmare, prestarea serviciilor de consultanță și acordarea asistenței de specialitate rămân

acțiuni actuale și prioritare pentru funcționarea eficientă a Sistemului național de PI.

Una dintre cele mai importante și totodată mai vulnerabile componente ale infrastructurii proprietății intelectuale și, în consecință, a celei de inovare din Republica Moldova este componenta financiară, care include mai multe instituții și instrumente financiare destinate sprijinului activității inovative și implicit a protecției și valorificării PI, cum ar fi: fondurile de risc (venture), creditele preferențiale, facilitățile fiscale, granturile speciale pentru cofinanțarea proiectelor inovaționale etc. Actualmente în Republica Moldova doar ultima componentă este prezentă, fiind necesară elaborarea cadrului legislativ ce ar promova și ar reglementa și celelalte componente.

1.5. Rolul întreprinderilor mici și mijlocii în dezvoltarea potențialului de inovare și valorificarea proprietății intelectuale

În contextul trecerii la modelul de dezvoltare economică bazată pe cunoaștere și inovare, o atenție din ce în ce mai mare la nivel mondial, dar în mod deosebit în țările cu economie în tranziție, cum este și Republica Moldova, se acordă întreprinderilor mici și mijlocii (IMM).

Conform datelor Biroului Național de Statistică, în 2010 sectorul IMM în Republica Moldova număra 45,6 mii de întreprinderi, ceea ce reprezintă circa 97,6% din numărul total de întreprinderi, mai mult decât media globală (care constituie 90%). În cadrul acestora activau 309,4 mii de persoane (58,8% din numărul total de angajați), iar aportul acestor întreprinderi în PIB este în creștere și constituie 35,5%. În pofida rolului considerabil al întreprinderilor mici și mijlocii pentru vitalitatea economiei și a potențialului lor de inovare sporit, acesta nu este valorificat pe deplin. Ca și în alte țări din spațiul Comunității Statelor Independente (CSI), întreprinderile mijlocii din Republica Moldova nu sînt utilizatori activi ai Sistemului de proprietate intelectuală, iar cele mici și microîntreprinderile nu sînt inovative. Or, fără o implicare activă a IMM-urilor în dezvoltarea competitivității bazată pe inovare și pe valorificarea PI nu este posibilă o creștere economică durabilă.

În Republica Moldova încurajarea activității IMM-urilor se efectuează indiferent de sfera de activitate a acestora, iar susținerea inovării – indiferent de proporțiile businessului. Astfel, acordarea granturilor pentru implementarea proiectelor inovaționale se efectuează de către AITT în baza constatării caracterului inovativ al activității acestora. Totodată, facilitățile pentru IMM-uri, conform prevederilor Legii nr. 206-XVI din 7 iulie 2006 privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, se aplică în cazul în care numărul mediu scriptic anual al angajaților nu depășește 249 de persoane, suma anuală a veniturilor din vânzări (cifra de afaceri) – 50 mil. lei, valoarea totală anuală de bilanț a activelor – 50 mil. lei.

Se consideră că doi factori principali frînează valorificarea PI: pe de o parte, costurile mari ale protecției și, pe de altă parte, constientizarea insuficientă de către managerii IMM-urilor a modului în care funcționează Sistemul de PI. Pentru încurajarea IMM-urilor în vederea protecției și utilizării PI, chiar și țările economic dezvoltate economic aplică diferite măsuri, inclusiv financiare. În Republica Moldova, reducerile la taxele pentru serviciile în domeniul protecției OPI pentru IMM-uri sînt ajustate la capacitățile limitate de plată ale acestora și la criteriile stipulate în Legea nr. 206-XVI din 7 iulie 2006. Astfel, în cazul IMM-urilor, taxele cu referire la invenții constituie doar 15% din cuantumul taxelor obișnuite, la design industrial – 35%, la mărci – 50%. Luînd în considerare faptul că sub incidența facilităților menționate cad circa 98% din totalul întreprinderilor funcționale, aceste facilități constituie un important instrument de încurajare a protecției și valorificării produselor intelectuale de către IMM-uri.

Totodată, acordarea facilităților nu salvează automat situația. O problemă mult mai dificilă, a cărei soluționare este de lungă durată, constă în creșterea gradului de conștientizare a importanței și a avantajelor pe care le oferă drepturile exclusive de PI și inovațiile. În acest proces este necesară implicarea activă a diferitor actori, inclusiv a Ministerului Economiei, Ministerului Educației, AGEPI, AITT, ODIMM etc., de asemenea, sînt necesare programe speciale destinate exclusiv IMM-urilor și întreprinzătorilor individuali, materiale de instruire, transfer de bune practici etc.

În mod special, pentru necesitățile IMM-urilor, AGEPI a lansat în anul 2009 un nou tip de servicii – prediagnoza proprietății intelectuale, utilizat pe larg în unele țări ale UE (Franța, România etc.). Acest serviciu în Republica Moldova se acordă gratuit și reprezintă, de fapt, un audit al întreprinderii în ceea ce privește proprietatea intelectuală, inclusiv cultura de PI în cadrul acesteia, cu trecerea în revistă a tuturor creațiilor intelectuale utilizate, a modalităților adecvate de asigurare a protecției și de valorificare a lor în dezvoltarea afacerii, elucidarea riscurilor existente dacă se ignoră protecția PI. Pînă la sfîrșitul anului 2011, au fost efectuate studii de prediagnoză la 78 de întreprinderi. Totodată, nu toate întreprinderile contactate de AGEPI acceptă prestarea acestui serviciu, fapt ce confirmă o dată în plus conștientizarea insuficientă de către managerii întreprinderilor a importanței PI și necesitatea sporirii eforturilor în vederea depășirii acestei situații.

1.6. Stimulente în sprijinul creării, protecției și valorificării proprietății intelectuale

Pentru țările postsocialiste, în virtutea condițiilor istorice de activitate economică și științifică planificată, care și-au lăsat adînc amprenta, edificarea economiei bazate pe cunoaștere și inovare este condiționată în mare măsură de acordarea din partea statului a stimulentei în sprijinul creării, protecției și valorificării proprietății intelectuale.

Țările occidentale, începînd cu anii '80 ai sec. XX, au conștientizat importanța și au acumulat o experiență bogată privind aplicarea diverselor modalități de susținere a inovării. Printre acestea se numără: finanțarea directă a activității de cercetare-dezvoltare (C-D) prin acordarea subsidiilor și granturilor; creditele preferențiale; facilitățile fiscale, aplicarea taxelor vamale diminuate sau anularea lor la importul tehnologiilor avansate și a utilajelor destinate cercetărilor științifice; reducerea taxelor de protecție a PI; susținerea fondurilor cu capital de risc (venture); promovarea clusterelor inovatoare, a companiilor spin-off, nou-înființate (start-up) și business angels etc.

În Republica Moldova, în acest scop se practică doar dotațiile directe din mijloacele bugetului de stat pentru realizarea proiectelor inovatoare și reducerile la taxele de protecție a PI. În prezent, de diverse scutiri și înlesniri beneficiază un număr mare de persoane fizice și juridice, inclusiv organizațiile din sfera științei și inovării. Acestea din urmă, pe lîngă alte înlesniri substanțiale, sînt scutite de taxele pentru menținerea în vigoare a brevetului în primii cinci ani pentru invențiile create în baza cercetărilor științifico-tehnologice finanțate din bugetul de stat.

Dotațiile în formă de granturi pentru finanțarea proiectelor inovatoare sînt acordate prin intermediul AITT în bază de concurs. O condiție importantă a acordării acestora este participarea capitalului privat la finanțarea proiectului în proporție de minimum 50%.

Posibilitatea aplicării facilităților privind impozitarea profitului, practicate pînă în 2008 a fost eliminată, odată cu stabilirea pentru toți agenții economici a cotei „zero” la impozitul pe profit. În cazul revenirii la impozitarea profitului, aceste facilități urmează a fi revigorate.

Pe de altă parte, în actele normative ale Republicii Moldova lipsesc prevederi ce ar reglementa atribuirea

calificativului „întreprindere inovativă” și „produs inovativ”, nu sînt stabilite criteriile de determinare a gradului de noutate a produselor și tehnologiilor, fapt ce împiedică nu numai monitorizarea procesului inovativ, a nivelului tehnic al întreprinderilor, evidențierea celor ce aplică tehnologii avansate, dar și încurajarea procesului inovativ, deoarece nu permite identificarea companiilor încadrate în valorificarea inovațiilor.

Datorită faptului că obiectele de proprietate intelectuală dispun de un potențial de dezvoltare enorm și extrem de valoros, în condițiile societății bazate pe cunoaștere și a epuizării resurselor naturale, asigurarea unui management eficient al creațiilor intelectuale a devenit un element important al gestiunii corporative. Astfel, noțiunile de „management al proprietății intelectuale”, „gestiune (management) a cunoștințelor” și „management al inovării”, în țările dezvoltate, sînt prezente în preocupările manageriale, dar și în cele ce țin de politicile economice și sectoriale.

În Republica Moldova activitățile de gestiune a proprietății intelectuale sînt pînă în prezent la periferia intereselor managementului, importanța acestora fiind în majoritatea cazurilor subapreciată sau ignorată. Spre deosebire de țările dezvoltate, în cadrul întreprinderilor mari din Republica Moldova actualmente, practic, lipsesc subdiviziuni speciale axate pe managementul proprietății intelectuale (cunoștințelor, inovării, informațiilor). Această stare a lucrurilor este o consecință a faptului că proprietatea intelectuală nu este deocamdată recunoscută de antreprenori drept patrimoniu generator de avantaje competitive și de venituri importante.

Chiar și în întreprinderile mari gestiunea PI este pusă prin cumul în sarcină unei singure persoane, de regulă a unui jurist, activitatea căruia deseori se reduce doar la obținerea titlurilor de protecție, prelungirea valabilității (reînnoirea) acestora, soluționarea litigiilor, nefiind practic implicat în gestiunea proprietății intelectuale. Totodată, portofoliile obiectelor de proprietate intelectuală ale întreprinderilor mari sînt în permanentă creștere, unele deținînd peste 100 de OPI, or, gestionarea eficientă a acestora necesită crearea unor structuri speciale și o abordare sistemică și profesională. Unele întreprinderi preferă să încheie cu firmele de consulting în domeniul PI contracte de deservire în vederea utilizării eficiente a portofoliului de OPI. Această modalitate are prioritățile ei și este binevenită, în mod special, pentru IMM-uri.

Pe parcursul ultimilor ani au fost întreprinse măsuri concrete în vederea gestiunii PI în universități și instituțiile din sfera C-D. Actualmente, doar cîteva centre universitare (Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei și Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testimitanu”) dispun de secții (centre), funcțiile cărora sînt axate în mod exclusiv pe brevetarea invențiilor și gestiunea eficientă a creațiilor intelectuale. În instituțiile de cercetare există cîte o persoană responsabilă de aceste activități, specializată în problemele inovării și protecției proprietății intelectuale. Este imperios necesar de a transpune în viață Recomandarea Comisiei privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe și Codul de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare din 10 aprilie 2008 (2008/416/CE).

În aspect mondial piața OPI, în special a inovațiilor, pe parcursul ultimelor două decenii a devenit cel mai dinamic segment al pieței, ritmurile anuale de creștere ale căruia se estimă la cca 20%. Cît privește piața OPI și evoluția ei în Republica Moldova, informațiile detaliate în acest sens lipsesc. Biroul Național de Statistică nu operează cu date privind capacitatea și indicatorii pieței OPI. Actualmente,

o estimare a tendințelor generale privind funcționarea și dinamica acestei piețe poate fi efectuată doar în baza informațiilor înscrise în Registrul contractelor de transmitere a drepturilor, gestionat de AGEPI. Totodată, includerea OPI în registrul nominalizat în Republica Moldova, la fel ca în țările occidentale, este facultativă, ceea ce nu permite o evidență adecvată a acestora.

Informațiile privind înregistrarea contractelor de transmitere a drepturilor pe parcursul ultimilor zece ani denotă o creștere destul de lentă a tranzacțiilor cu OPI, o dominație absolută a comercializării mărcilor față de alte OPI (94 %), o supremație a cesiunii comparativ cu licențierea (89%) și prevalarea pe piața OPI a companiilor străine (cca 65%). În valori absolute, cuantumul anual al invențiilor comercializate este de ordinul unităților (2006 – 9, 2007 – 1, 2008 – 3, 2009 – 5).

Ca urmare a încadrării insuficiente a proprietății intelectuale în relațiile de piață, se constată și un nivel extrem de scăzut al capitalizării acesteia. Astfel, ponderea activelor imateriale în totalul activelor de lungă durată în Republica Moldova constituie cca 1%, pe când în țările industrializate ale Europei Occidentale și SUA – cca 50 % și, respectiv, 70 %. Unice sînt și cazurile utilizării valorii OPI în calitate de contribuție la formarea capitalului social al societăților comerciale sau includerea acesteia în capitalurile sociale ale întreprinderilor funcționale, fapt ce indică un nivel insuficient al culturii inovaționale. Astfel, activele corporative în Republica Moldova sînt subevaluate semnificativ.

1.7. Promovarea proprietății intelectuale

Promovarea proprietății intelectuale este imperativă pentru țările postsovietice, inclusiv pentru Republica Moldova, care, în virtutea condițiilor istorice, nu au tradiții în ceea ce privește protecția și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și se confruntă cu multiple probleme cauzate de cunoașterea insuficientă și de gradul scăzut de cultură în domeniul respectiv, la nivelul întregii societăți. Printre acestea se numără aplicarea inefficientă a mecanismelor de protecție, apărare și respectare a drepturilor de PI; gradul înalt de contrafacere și piraterie, inclusiv utilizarea largă a programelor de calculator nelicențiate; numărul relativ mare al cazurilor de concurență neloială cu implicarea drepturilor de PI, de depunere a cererilor de înregistrare a OPI cu rea-credință; valorificarea insuficientă a OPI, în special implementarea invențiilor; utilizarea extrem de redusă a potențialului PI de către mediul de afaceri etc.

Activitățile de promovare a Sistemului național de PI, de instruire, comunicare și diseminare a cunoștințelor și a informației din domeniu sînt organizate și realizate preponderent de AGEPI, în virtutea funcțiilor sale. Ele au menirea de a spori nivelul de conștientizare de către societate a faptului că drepturile de proprietate intelectuală, aplicate corect, sînt capabile să revigoreze toate sectoarele vieții economice, să stimuleze creativitatea, inovația și progresul spre binele întregii țări. Ele sînt orientate, de asemenea, spre cultivarea respectului față de munca intelectuală și rezultatele ei, materializate în proprietatea intelectuală, precum și sensibilizarea societății privind daunele și pericolele ce le comportă produsele contrafăcute și pirat pentru bunăstarea și sănătatea oamenilor.

Pentru facilitarea conlucrării cu sfera antreprenoriat/servicii, cercetare-dezvoltare, cu mediul academic și universitar, cu instituțiile mass-media, antrenate în procesul de informare și comunicare în domeniul PI, AGEPI elaborează și editează diverse publicații de popularizare a domeniului de PI, organizează școlarizări, cursuri și traininguri tematice, seminare naționale, regionale și internaționale pe cele mai actuale probleme de protecție și valorificare a drepturilor de PI pentru diverse categorii de beneficiari (reprezentanți ai autorităților publice centrale investite cu responsabilități

în domeniul asigurării și respectării DPI, ai instanțelor judecătorești, ai instituțiilor academice și ai universităților, ai businessului, mandatarilor autorizați, evaluatori, inventatori, studenți etc.), emisiuni tematice la radio și TV cu referire la proprietatea intelectuală, diverse concursuri etc.

Grăție activităților susținute de promovare a proprietății intelectuale, în Republica Moldova se aprofundează tot mai mult procesul de conștientizare a rolului proprietății intelectuale ca resursă valoroasă și mecanism puternic de dezvoltare a creativității și a inovațiilor. Însă creșterea gradului de cultură în domeniul PI la scara întregii societăți, după exemplul țărilor dezvoltate, necesită includerea educației privind proprietatea intelectuală în Sistemul național de învățămînt la toate nivelurile: preuniversitar, profesional-tehnic, universitar și postuniversitar, acest fapt presupunînd implicarea activă a Ministerului Educației în acest proces.

Totodată, în condițiile informatizării societății, răspîndirii masive a Internetului și performanțelor înregistrate de Republica Moldova în domeniul tehnologiilor informaționale și de comunicare, tot mai pregnant se impune necesitatea de a utiliza în deplină măsură posibilitățile tehnicilor moderne de diseminare a informației și de prestare a serviciilor de consultanță on-line, după modelul oficiilor de PI din țările Uniunii Europene. Paralel cu realizările înregistrate pe parcursul ultimilor ani în ceea ce privește asigurarea accesului gratuit on-line la informația publică privind cererile/titlurile de PI și implementarea sistemului de utilizare a semnăturii digitale, mai rămîn neexplorate multe dintre atuurile tehnologiilor informaționale și de comunicare, care pot fi aplicate în beneficiul actualilor sau potențialilor utilizatori ai Sistemului național de PI atît din țară, cît și de peste hotarele ei, cum ar fi depunerea electronică a cererilor de înregistrare/brevetare a OPI, plata electronică a taxelor, corespondența electronică în acțiunile de procedură etc.

1.8. Principalii indicatori ai funcționării Sistemului național de proprietate intelectuală

Funcționarea Sistemului național de PI se caracterizează printr-o diversitate amplă de activități, însă în prezent nu există un sistem adecvat și echilibrat de monitorizare a acestora. Mai mult ca atît, unele activități, cum ar fi brevetarea/inregistrarea OPI sînt monitorizate în cele mai mici detalii, grăție unui sistem performant de standarde internaționale, instituit de OMPI, în timp ce informația privind valorificarea OPI, efectul lor economic, impactul asupra dezvoltării competitivității, litigiile ce implică OPI, ratele contrafacerii și ale pirateriei etc. este fragmentară, colectată de diferite instituții, nefiind disponibilă altor componente ale Sistemului de PI, în plus, deseori impactul este evaluat doar în termeni calitativi, neexistînd metode de evaluare cantitativă etc. Acest fapt conduce la imposibilitatea monitorizării adecvate a funcționării Sistemului de PI în integritatea sa și dictează necesitatea de a găsi soluții pentru a lichida lacunele existente. Una dintre aceste soluții ar fi crearea unei baze de date centralizate, ce ar permite stocarea și schimbul rapid de informații relevante.

La etapa actuală, principalii indicatori ai funcționării sistemului reflectă, în dinamică, activitățile de depunere a cererilor de brevetare/inregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală în Republica Moldova, atît pe cale națională, cît și internațională, eliberarea titlurilor de protecție, soluționarea litigiilor cu implicarea OPI, activitățile de promovare a Sistemului de PI, de prestare a serviciilor de specialitate în domeniul PI, precum și datele disponibile privind valorificarea drepturilor de PI și protecția drepturilor de PI la frontieră.

Din momentul creării Sistemului național de PI, activitatea de brevetare/inregistrare a obiectelor de proprietate industrială, iar din 2005 – și cea de înregistrare a obiec-

telor ocrotite de dreptul de autor și drepturile conexe sînt monitorizate de AGEPI. Datele statistice (lunare, anuale și cumulate) sînt publicate pe site-ul <http://agepi.gov.md/> și servesc drept indici de referință pentru perfectarea diferitor rapoarte statistice și studii referitoare la aceste activități. Anual se efectuează, pe fiecare OPI în parte și în ansamblul lor, o analiză comparativă a principalilor indici, care este reflectată în rapoartele anuale ale AGEPI publicate și în format electronic, fiind accesibile și pe web site. De asemenea, alături de celelalte state membre, Republica Moldova, prin intermediul AGEPI ca oficiu de specialitate în domeniul PI, prezintă OMPI rapoartele anuale tehnice referitoare la activitatea de brevetare/înregistrare a OPI, conform unor forme stabilite, datele fiind ulterior incluse în rapoartele statistice ale OMPI și publicate pe site-ul www.wipo.org.

1) Activitatea de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate industrială

O generalizare a indicilor statistici pentru întreaga perioadă de existență a Sistemului național de PI (1993-2011) este reflectată în tabelul 1. Astfel, din totalul de 107765 de cereri privind acordarea protecției în Republica Moldova diverselor obiecte de proprietate industrială, cea mai mare pondere revine mărcilor (85,7%), urmate de desene și modele industriale (7,3%) și invenții (inclusiv brevete de scurtă durată – BSD) (5,7%). Circa 25% din cereri au fost depuse de solicitanți naționali, restul de 75% revenind solicitanților străini, care au acționat atît pe cale națională, cit și pe cale internațională, prin sistemele de la Madrid – pentru mărci, Haga – pentru design industrial, Lisabona – pentru denumiri de origine, Tratatul de Cooperare în domeniul Brevetelor (PCT) – pentru invenții.

Tabelul 1

Depunerea cererilor de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate industrială (1 ianuarie 1993-31 decembrie 2011)

Obiectele de proprietate industrială	Cereri depuse de solicitanți:		Total	%
	naționali	străini		
1	2	3	4	5
Mărci	19686	72656	92342	85,7
Desene și modele industriale (DMI)	1488	6410	7898	7,3
Invenții (inclusiv BSD)	5440	714	6154	5,7
Modele de utilitate (MU)*	227	32	259	0,2
Denumiri de origine (DO)	12	835	847	0,8
Soiuri de plante (SP)	253	13	265	0,2
Total	27106	80659	107765	100
%	25,2	74,8	100	

* Cererile pentru MU au fost recepționate pînă la data intrării în vigoare a Legii nr. 50-XVI din 7 martie 2008 privind protecția invențiilor, iar din această dată au început a fi recepționate cereri de brevet de scurtă durată.

Datele statistice referitoare la protecția proprietății intelectuale nu sînt doar o sursă prețioasă de informare, ci și o reflectare a maturității economiei de piață, a liberei concurențe, a interesului investitorilor străini față de țara dată etc.

Astfel, activitatea de brevetare a invențiilor, în general, este considerată drept un indicator economic al țării respective. Statisticile privind cererile de brevete sînt utilizate ca o măsură empirică a rezultatelor inovării (ce-i drept, cu un oarecare decalaj în timp, deoarece de la cercetare pînă la depunerea cererii trece o anumită perioadă). Ele oferă informații despre domeniile de interes economic, despre activitatea de cercetare a diferitor persoane fizice și juridice etc., care pot fi utilizate pentru realizarea anumitor studii

științifice și economice și pentru analizarea activității de inovare.

În scopul evidenței activității inventive a diferitor categorii de solicitanți, în primul rînd a instituțiilor din sfera C-D, începînd cu anul 2003, AGEPI monitorizează infrastructura cererilor de brevetare depuse. Astfel, în perioada 2003-2011 cele mai active s-au dovedit a fi instituțiile de învățămînt superior și cele din sfera C-D, care în ansamblu au depus 54% din cereri, urmate de persoanele fizice (42%), întreprinderi și organizații (4%).

Originea cererilor de brevetare a invențiilor este o sursă de informare privind interesul față de piața Republicii Moldova, și, implicit, privind potențialele investiții străine directe. Or, întreprinzătorii/investitorii străini obișnuiesc să-și asigure protecția afacerilor inclusiv prin asigurarea respectării drepturilor de PI. Din totalul cererilor de brevetare a invențiilor, care au parvenit prin procedura națională și prin Convenția Eurasiatică de Brevete (CEAB), 51% provin de la solicitanți străini, dintre aceștia doar 9,4% provin din țările membre ale OEAB¹⁰, iar 90,6% – din țările nemembre ale OEAB, inclusiv 56% – din țările membre ale Organizației Europene de Brevete (OEB), care include toate țările membre ale UE și alte 10 țări din Europa. Prin urmare, aplicarea mecanismelor Convenției Europene de Brevete (CEB) ar facilita în mare măsură accesul unor brevete europene puternice pe teritoriul țării noastre și, implicit, ar stimula atragerea investițiilor străine.

În condițiile economiei de piață, informația privind protecția mărcilor este, de asemenea, foarte relevantă pentru aprecierea situației referitoare la mediul concurențial, domeniile de interes economic, activitatea de întreprinzător, interesul investitorilor străini față de piața Republicii Moldova etc. Activitatea de înregistrare a mărcilor este destul de dinamică, mărcile constituind cea mai mare parte a obiectelor de proprietate industrială pentru care se solicită protecție.

Prin procedura națională, în perioada 1993-2011 au fost depuse 32766 de cereri, inclusiv 19686 – de solicitanți naționali, iar 13080 – de solicitanți străini din 90 de țări. În acest sens, cele mai active țări sînt: Statele Unite ale Americii, Regatul Unit al Marii Britanii, Japonia, Elveția etc.

Prin procedura internațională, în aceeași perioadă au fost depuse 59576 de cereri privind înregistrarea internațională a mărcilor de către solicitanți din 71 de țări-membre ale Sistemului de la Madrid. În acest sens, cele mai active sînt: Germania, Elveția, Franța, Italia.

Pe de altă parte, mărcile aparținînd titularilor naționali sînt obiectele de PI cel mai bine protejate peste hotarele țării, doar prin Sistemul de la Madrid fiind depuse pînă la sfîrșitul anului 2011 cca 430 de cereri internaționale. Acest fapt este o dovadă a conștientizării mai bune de către producătorii autohtoni a importanței protecției DPI în țările destinate exportului.

O informație utilă pentru studiul pieței o constituie clasele de produse/servicii pentru care se solicită înregistrarea mărcilor: în cazul solicitanților naționali, aceasta reflectă activitatea producătorilor/prestatorilor de servicii locali, iar în cazul celor străini – interesul față de extinderea afacerilor în Republica Moldova.

Pentru studiul pieței sînt relevante și produsele pentru care se înregistrează desenele și modelele industriale, precum și originea cererilor. Astfel, prin procedura națională, în perioada 1993-2011 au fost depuse cereri de protecție a DMI de către solicitanți din 30 de țări, majoritatea absolută fiind din Republica Moldova, iar din țările străine cei mai activi au fost solicitanții din România, Federația Rusă,

¹⁰ Țările membre OEAB: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Kirghizstan, Kazahstan, Federația Rusă, Tadjikistan, Turkmenistan, Republica Moldova (pînă la 26 aprilie 2012: prin Legea nr. 78 din 21 aprilie 2011 Republica Moldova a denunțat Convenția eurasiatică privind brevetele).

Statele Unite ale Americii, Ucraina și Franța.

Prin procedura internațională, în perioada 1994-2011 au fost depuse cereri de protecție a DMI de către solicitanți din 42 de țări, cele mai multe cereri provenind din Germania, Elveția, Franța, Italia, Grecia, Olanda și Belgia. Cele mai solicitate produse care încorporează DMI au fost ceasurile, îmbrăcămintea, articolele textile și cele de giuvaiererie, diverse piese și accesorii ale instrumentelor de măsură, control și semnalizare etc.

În perioada de referință au fost eliberate 28093 de titluri de protecție pentru OPI depuse pe cale națională și a fost acordată protecție pentru 62341 de OPI depuse pe cale internațională și regională a Convenției Eurasiatice de Brevete (CEAB), adică în total au obținut protecție peste 90400 de OPI. La 31 decembrie 2011 erau valabile peste 74000 de OPI, dintre acestea circa 27% aparținând titularilor naționali. Informația detaliată privind OPI protejate pe teritoriul Republicii Moldova este prezentată în tabelul 2.

Tabelul 2

Protecția acordată OPI (1 ianuarie 1993-31 decembrie 2011) și valabilitatea acestora pe teritoriul Republicii Moldova (la data de 31 decembrie 2011)

OPI	Calea națională		Calea internațională/ regională		Total		
	Protejate	Valabile	Protejate	Valabile	Protejate	Valabile	%
Mărci	22262	18321	49398	46142	71660	64463	87,1
Invenții (inclusiv BSD)	4281	1140	6023	4016	10304	5156	7,0
DMI	1270	592	6107	2919	7377	3511	4,7
MU	184	42			184	42	0,1
SP	89	86			89	86	0,1
DO	7	7	813	787	820	794	1,0
Total:	28093	20188	62341	53864	90434	74052	100

Din datele prezentate se observă că doar 27% din brevetele eliberate pe cale națională sînt valabile. Or, menținerea în vigoare a brevetelor reprezintă un indicator important al valorii economice a acestora.

De menționat că titularii de brevete din sfera cercetare-inovare sînt scutiți de plata taxelor de menținere în vigoare a brevetelor pentru primii 5 ani. Astfel, numărul de brevete valide după 5 ani reprezintă un indicator relevant pentru aprecierea obiectivă a valorii lor economice. La 31 decembrie 2011 numărul acestora era de doar 324 de brevete (28% din cele valabile), 259 (80%) aparținând titularilor naționali și 65 (20%) – titularilor străini. Titularii naționali care și-au menținut brevetele în vigoare mai mult de 5 ani se repartizează în modul următor: persoane fizice – 107 (41%), persoane juridice – 152 (59%), inclusiv 118 (46%) – organizații din sfera științei și inovării.

Un indice nu mai puțin relevant este și „vîrsta” medie a brevetelor valabile, care, de asemenea, este în corelație directă cu valoarea economică a acestora. Astfel, „vîrsta” medie a brevetelor eliberate prin procedura națională este de 6,2 ani, totodată „vîrsta” medie a brevetelor eliberate titularilor naționali constituie 5,4 ani, iar a brevetelor eliberate titularilor străini – 14,7 ani. Aceste cifre demonstrează interesul sporit al titularilor străini pentru menținerea în vigoare a brevetelor și după 5 ani.

Nu toate invențiile brevetate se implementează în producție, or datele despre acestea ar oferi cea mai prețioasă informație despre efectul economic al invențiilor, însă ele, din diverse motive, nu sînt reflectate adecvat în rapoartele statistice periodice.

Semnele distinctive, de origine și calitate, precum și designul industrial și specialitățile tradiționale garantate se integrează în activitatea economică mult mai intens și mai rapid.

Pentru Republica Moldova, care este o țară prepon-

derent agrară, cu tradiții bogate în producerea vinurilor de calitate și a altor produse agricole și alimentare, precum și a celor artisanale, o importanță incontestabilă o au indicațiile geografice (IG) și denumirile de origine (DO). Aceste OPI reprezintă instrumente eficiente de marketing, potențialul cărora încă nu este valorificat pe deplin. Sistemul național de protecție a IG este în proces de consolidare.

În ansamblu, în perioada de pînă la 31 decembrie 2011 pe teritoriul Republicii Moldova erau protejate 794 de DO, inclusiv 7 – depuse prin procedura națională, 2 dintre care sînt DO autohtone „Ciumai” și „Românești”, pentru vinuri, 7 – sînt originare din Republica Cehă, iar 787 – din 20 țări membre ale Aranjamentului de la Lisabona privind protecția denumirilor de origine și înregistrarea lor internațională (1958), la care Republica Moldova este parte din 5 aprilie 2001. DO protejate pe teritoriul Republicii Moldova se referă la 21 de clase de produse ale Clasificării Internaționale a Produselor și Serviciilor (CIPS). În top se află DO pentru vinuri și alte băuturi alcoolice (circa 70%), urmate, la o distanță foarte mare, de produsele agricole și alimentare (cașcavaluri, brînzeturi, uleiuri vegetale, carne și produse din carne, produse de patiserie, fructe și legume, nuci, miere etc.), produsele artisanale și minerale etc.

2) Activitatea de înregistrare a obiectelor ocrotite de dreptul de autor și drepturile conexe

O importanță deosebită o are protecția dreptului de autor și a drepturilor conexe. Deși înregistrarea operelor protejate prin legislația dreptului de autor este facultativă, în perioada de monitorizare (2005-2011) au fost înregistrate 2259 de asemenea obiecte. În topul general al înregistrărilor se află operele literare și științifice, totodată, pe parcursul ultimilor ani se observă o tendință de modificare a infrastructurii înregistrărilor, care reflectă noile realități ale erei digitale și dezvoltarea industriilor culturale. Astfel, pe parcursul anului 2011 mai solicitate au fost operele audiovizuale, cele literare și cele de artă plastică (20%, 18% și, respectiv, 15% din numărul total al cererilor), urmate de operele științifice (12%), fonograme (11%) și operele muzicale (9%).

Pentru apărarea intereselor titularilor dreptului de autor și ai drepturilor conexe, pentru combaterea producerii și difuzării ilegale a exemplarelor de opere și fonograme, în Republica Moldova se utilizează sistemul marcajelor de control. Astfel, datele privind titularii marcajelor de control și marcasele de control eliberate reprezintă indici statistici relevanți privind valorificarea legală a operelor protejate prin legislația dreptului de autor.

Conform datelor din Registrul de stat al titularilor marcajelor de control, ținut și administrat de AGEPI, la sfîrșitul anului 2011 numărul titularilor a atins cifra de 237, dintre ei doar 92 de titulari dețineau certificate valabile și pe parcursul anului respectiv doar 38 au solicitat eliberarea marcajelor de control.

În perioada 2003-2011 au fost eliberate peste 11 mil 73 mii de marcase de control. Totodată, începînd cu anul 2005, cînd s-au eliberat peste 2 mil de marcase de control, numărul acestora a fost în continuă scădere. Această diminuare este cauzată de dezvoltarea tehnologiilor informaționale, a Internetului și a posibilităților de accesare/descărcare a operelor în format digital, ceea ce a determinat înlocuirea treptată a unor suporturi materiale cu altele, de mare capacitate. Astfel, pe parcursul ultimilor 4 ani nu se mai solicită marcase de control pentru casete video, iar în 2011 a scăzut brusc și numărul marcajelor de control pentru casete audio, acesta constituind doar 0,43% din numărul marcajelor de control eliberate.

3) Valorificarea drepturilor de proprietate intelectuală

Unicii indicatori monitorizați în mod sistematic cu referire la valorificarea DPI țin de transmiterea drepturilor asupra OPI și de gajarea acestora, înregistrate la AGEPI. Conform

datelor statistice de referință pe ultimii 10 ani, cea mai mare parte a contractelor înregistrate se referă la cesiuni (87,5%), iar dintre OPI – la mărci (92%). Dat fiind faptul că înregistrarea contractelor de licență nu este obligatorie, starea reală de lucruri cu privire la valorificarea drepturilor de PI nu poate fi apreciată, lipsind și datele privind implementarea invențiilor brevetate și efectul lor economic.

4) Soluționarea litigiilor cu implicarea obiectelor de proprietate intelectuală

Datele statistice referitoare la litigiile cu implicarea OPI țin de 2 categorii: contestațiile examinate la Comisia de Contestații (CC) a AGEPI (în perioada 2005-2011) și litigiile examinate în instanțele judecătorești (în perioada 2003-2011). În ambele cazuri, majoritatea absolută a litigiilor au ca obiect mărcile – 92,5% și respectiv 88,7%. O pondere mult mai redusă au litigiile referitoare la invenții (2,2% și 6,3%) și la DMI (3,5% și 5,1%).

Începând din anul 2007, AGEPI publică pe site-ul său oficial informația referitoare la deciziile instanțelor de judecată pe cazurile de PI, însă nu toate deciziile sînt comunicate AGEPI, de regulă, doar cele în care Agenția este parte în proces.

5) Protecția drepturilor de proprietate intelectuală la frontieră

Conform informației oferite de Serviciul Vamal, în perioada 2002-2011 au fost depuse 282 de cereri de intervenție a organului vamal privind protecția drepturilor de PI la frontieră, din 2004 înregistrându-se o creștere continuă a acestei activități.

În același timp, începând cu 2007, Serviciul Vamal monitorizează numărul de OPI care beneficiază de protecție, dat fiind că printr-o singură cerere poate fi solicitată protecția mai multor OPI. În raport cu anul 2010, în 2011 s-a înregistrat o creștere de 2,4 ori a numărului de OPI cărora li se aplică protecție la frontieră, majoritatea absolută fiind mărci. În 2011 s-a înregistrat o creștere considerabilă a numărului de OPI ce aparțin titularilor străini (de la 77 la 323), fapt care atestă sporirea încrederii acestora ca rezultat al consolidării capacităților Serviciului Vamal în domeniul PI.

Pe parcursul anului 2011 s-au înregistrat 29 de rețineri de mărfuri în baza art. 302 (procedura *ex-officio*) sau 304 (în baza cererii de intervenție a SV) ale Codului vamal al Republicii Moldova. Astfel, din cele 29 de rețineri de produse, efectuate în urma notificărilor adresate de titularii de drepturi către Serviciul Vamal, au fost confirmate mai multe cazuri de produse contrafăcute. În comparație cu anul 2010, numărul cazurilor de reținere în baza procedurii *ex-officio* și a cererilor de intervenție a crescut de 2,4 ori.

6) Activități de promovare a Sistemului de proprietate intelectuală

Promovarea Sistemului de PI are drept scop ridicarea gradului de conștientizare a societății cu privire la importanța protecției și respectării DPI. În acest scop, pentru diferite categorii de beneficiari se organizează: diverse seminare tematice (naționale, regionale, cu participare internațională); activități de diseminare a informației în cadrul expozițiilor naționale și internaționale și prin intermediul emisiunilor radio și TV, a conferințelor de presă; editarea de lucrări metodice și de popularizare a domeniului de PI; concursuri; manifestări de amploare consacrate PI etc.

Majoritatea activităților menționate sînt organizate de AGEPI în comun cu diverse autorități ale administrației publice centrale, instituții și organizații din sfera științei și inovării și universități, precum și în baza acordurilor de colaborare. Pe parcursul perioadei 2003-2011, anual, au fost organizate în medie circa 200 de asemenea activități.

Pregătirea cadrelor în domeniul PI este o preocupare majoră a AGEPI și se efectuează în cadrul cursurilor de consilieri în domeniul PI, cu o durată de 162 de ore, și cursurilor de evaluatori ai obiectelor de proprietate intelectuală, cu o durată de 164 de ore.

7) Prestarea serviciilor de specialitate în domeniul proprietății intelectuale

Paralel cu serviciile cu semnificație juridică ce țin de brevetarea/înregistrarea și protecția OPI, AGEPI prestează un sir de servicii de specialitate în domeniul PI. Principalele servicii de acest tip se referă la acordarea consultațiilor și efectuarea cercetărilor documentare tematice pentru diverse OPI. Începând cu anul 2009 a fost introdus un nou tip de servicii de specialitate – prediagnoza PI, despre care s-a menționat mai sus, la pct. 1.5.

Pe parcursul perioadei 2003-2011 numărul de servicii prestate a crescut continuu, atingînd în anul 2011 circa 13000. Majoritatea dintre acestea (92%) se referă la acordarea consultațiilor.

Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale, un rol tot mai important în prestarea serviciilor AGEPI îl are site-ul <http://agepi.gov.md/>, elaborat și lansat în anul 1998, în anii 2004 și 2011 fiind elaborate noi formate ale acestuia.

Odată cu extinderea accesului la Internet, tot mai mulți utilizatori accesează informațiile din domeniul PI plasate pe site-ul AGEPI, avînd acces gratuit on-line la informația actualizată, inclusiv la Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPI) și la bazele de date „Invenții”, „Mărci”, „Soriuri de plante”, „Design Industrial” și „Rezultate științifice”. Astfel, în perioada ianuarie-martie 2012, au fost înregistrate 243950 de vizualizări ale site-ului (în medie cite 2710 pe zi) și circa 111 mii de vizitatori, dintre aceștia 102256 fiind vizitatori noi.

1.9. Analiza SWOT a Sistemului național de proprietate intelectuală

În urma analizei situației curente, prezentate în punctele 1.1.-1.8., au fost evidențiate punctele tari și punctele slabe ale Sistemului național de PI, care depind de factorii interni, precum și oportunitățile ce pot favoriza, dar și amenințările ce pot afecta dezvoltarea acestuia, care țin de factorii externi. Rezultatele analizei sînt reflectate în matricea SWOT, prezentată mai jos.

Matricea SWOT

Puncte forte (strengths)	Puncte slabe (weaknesses)
• Cadrul legislativ de PI armonizat cu normele internaționale în domeniul și cu acquis-ul comunitar; • Sustinerea politică a domeniului de PI; • Gradul înalt de integrare în organismele internaționale și regionale din domeniul PI; • Calitatea de membru a Republicii Moldova la un număr mare de tratate internaționale și regionale din domeniul PI; • Existența unui organ de coordonare între instituțiile cu responsabilități în domeniul PI (CNPI); • Gradul înalt de dezvoltare a tehnologiilor informaționale și de acoperire cu rețeaua Internet a întregului teritoriu al țării; • Unificarea instituțională a proprietății industriale cu dreptul de autor și drepturile conexe; • Oficiul de PI (AGEPI) performant din punct de vedere administrativ, profesional, logistic și tehnic, cu o imagine bună în țară și peste hotare; • Colaborarea eficientă a AGEPI cu organizațiile internaționale și regionale în domeniul PI, cu oficiile de specialitate din alte țări și cu instituțiile cu responsabilități în domeniul PI din țară, cu comunitatea de afaceri, mediul academic și universitar; • Suportul din partea OMPI, OEB, UE etc.; • Activitatea intensă de scarlarizare în domeniul PI și de promovare a acestuia în mediul de afaceri, sfera C-D, universități, organizații neguvernamentale, societatea civilă etc.; • Gradul înalt de transparență decizională: informarea și consultarea publicului larg pe marginea proiectelor de acte normative elaborate, discutarea și promovarea acestora etc.; • Oferirea accesului on-line gratuit la BD pe diverse OPI; • Infrastructura de PI dezvoltată, existentă corpului de mandatarilor autorizați, de evaluatori în PI, de consilieri în domeniul PI; • Dezvoltarea infrastructurii inovaționale; • Potențialul de cercetare-dezvoltare înalt; • Condițiile naturale și climatice favorabile pentru dezvoltarea mai multor tipuri de produse cu valoare adăugată înaltă (IG, DO, STG).	• Condițiile economice dificile; • Nivelul insuficient de cultură în domeniul PI la scara întregii societăți, ceea ce generează un grad înalt de contrafacere și piraterie, un număr mare de cazuri de concurență neloială, depunere cu rea-credință a unor cereri de înregistrare a OPI etc.; • Capacitățile instituționale insuficiente ale instituțiilor cu responsabilități în domeniul PI; • Comunicarea insuficientă între instituțiile cu responsabilități în domeniul PI; • Lipsa unei Baze de Date comune AGEPI-Ministerul Afacerilor Interne-Serviciul Vamal etc. în domeniul proprietății intelectuale; • Utilizarea insuficientă a potențialului de inovare a OPI, implementarea slabă a invențiilor brevetate; • Nivelul insuficient de dezvoltare a transferului tehnologic; • Utilizarea insuficientă a potențialului PI de către IMM-uri; • Potențialul economic redus al invențiilor brevetate, fapt ce conduce la un număr mic de brevete menținute în vigoare după 5 ani; • Gradul scăzut de brevetare a invențiilor autohtone peste hotare; • Lipsa în cadrul AGEPI a unei subdiviziuni de management al calității; • Lipsa unui sistem de depunere on-line a cererilor de înregistrare a OPI și de achitare on-line a taxelor de protecție a OPI; • Lipsa raportării periodice a indicatorilor statistici ai activității inovative; • Dezvoltarea insuficientă a serviciilor de consultanță și informaționale în domeniul PI; • Decalajul excesiv între activitatea de brevetare/înregistrare a OPI a solicitanților din municipiul Chișinău și din alte localități; • Activitatea scăzută a Asociației mandatarilor autorizați; • Lipsa integrării educației privind proprietatea intelectuală în Sistemul național de învățămînt; • Managementul neadecvat al activităților de elaborare, protecție și valorificare a creațiilor intelectuale; • Lipsa informațiilor detaliate despre piața OPI și evoluția ei.

Oportunități (opportunities)	Amenințări (threats)
• Politică statului orientată spre integrarea Republicii Moldova în spațiul european; • Extinderea efectelor brevetului european pe teritoriul Republicii Moldova și aderarea la OEB; • Creșterea investițiilor străine directe în economie; • Extinderea programelor de dezvoltare din partea OMPI, OEB, UE, Oficiului pentru Armonizare în Piața Internă (OAPI) etc.; • Accesarea programelor și fondurilor europene pentru dezvoltarea capacităților Sistemului național de PI; • Crearea unei instanțe judecătorești specializate; • Crearea centrelor comune de informare; • Crearea sistemului informațional unic în domeniul PI; • Preluarea celor mai bune practici de management al PI de către titularii de drepturi de la partenerii străini; • Crearea unui regim stimulator pentru dezvoltarea sferei C-D, implementarea inovațiilor și protecția PI în străinătate.	• Instabilitatea politică; • Criza economică mondială; • Fragmentarea Sistemului național de PI ca urmare a reformării sectoriale; • Crearea unui mecanism unic de taxe pentru serviciile acordate de instituțiile publice; • Schimbarea procedurii de examinare a cazurilor de PI în instanțele de fond; • Posibilitățile reduse ale statului în domeniul finanțării investițiilor în infrastructura de inovare; • Concurența acerbă pe piețele externe de desfacere pentru produsele moldovenesti tradiționale; • Pasivitatea/neimplicarea titularilor de drepturi în acțiunile de apărare a drepturilor de PI; • Dezinteresul societății civile față de fenomenele de contrafacere și piraterie, neimplicarea sa în combaterea acestor fenomene.

1.10. Definirea problemelor care necesită implicarea Guvernului prin aplicarea Strategiei

Prezenta Strategie își propune o abordare complexă, multidisciplinară și echilibrată a problemelor ce țin de domeniul PI, bazată pe un grad înalt de cooperare inter-departamentală, interdisciplinară și intersectorială la toate nivelurile, menită să consolideze Sistemul Național de PI.

Paralel cu descrierea detaliată a situației curente privind Sistemul național de proprietate intelectuală, expusă în pct. 1.1.-1.8 și ca urmare a analizei SWOT prezentate în pct. 1.9 al Capitolului prezent, au fost evidențiate mai multe probleme (puncte slabe) ce persistă în domeniul proprietății intelectuale, inclusiv amploarea și gravitatea acestora. Problemele respective sînt atît de ordin instituțional (privind capacitățile, funcționalitatea și interacțiunea dintre diferitele organisme), cît și sistemic (privind procesele de creare, protecție și valorificare a obiectelor de PI, de inovare, de informare etc.).

Principalele probleme cu care se confruntă Sistemul Național de PI și care necesită implicarea Guvernului prin aplicarea Strategiei sînt următoarele:

lipsa mecanismelor eficiente de stimulare a muncii intelectuale și a activității inovative;

utilizarea extrem de redusă și inefficientă a potențialului PI de către mediul de afaceri, în special IMM-uri, precum și în promovarea exporturilor și a imaginii favorabile a țării peste hotare;

protecția insuficientă a OPI în țările destinate exportului și lipsa instrumentelor de susținere a brevetării invențiilor autohtone în străinătate;

lipsa unor mecanisme de susținere și dezvoltare a pieței OPI;

dezvoltarea insuficientă a sistemului național de protecție a indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate, neutilizarea potențialului competitiv și avantajelor economice multiple ale acestuia;

gradul insuficient de valorificare a proprietății intelectuale, a cunoștințelor tradiționale, a folclorului și a patrimoniului cultural imaterial, inclusiv de protecție și păstrare a acestora;

capacitățile instituționale reduse ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de PI;

nivelul înalt al pirateriei și contrafacerii, lipsa unor măsuri consolidate și a unei infrastructuri eficiente de prevenire și combatere a acestor fenomene;

implicarea slabă a titularilor OPI în acțiunile de apărare a DPI;

nivelul scăzut al cunoștințelor și al culturii în domeniul PI, lipsa în Sistemul național educațional a unor discipline de PI cu conținut adaptat pentru fiecare nivel: preuniversitar, profesional-tehnic, universitar și postuniversitar.

Soluționarea problemelor menționate impune un set de

obiective, domenii prioritare de acțiune și măsuri pentru realizarea viziunii strategice a Sistemului național de PI – aceea de a deveni un instrument fundamental pentru dezvoltarea economică, socială și culturală a Republicii Moldova. Realizarea acestor deziderate necesită implicarea și eforturile susținute din partea tuturor actorilor implicați în Sistemul național de PI, menționați în compartimentul 1.2 din Capitolul I al prezentei Strategii, în baza unor planuri de acțiuni concrete aprobate de Guvern. Obiectivele Strategiei, măsurile și acțiunile specifice în vederea realizării acestora sînt concretizate în capitolele ce urmează.

Capitolul II. Misiunea, viziunea și obiectivele generale ale Strategiei

Viziunea strategică: Proprietatea intelectuală trebuie să devină un instrument fundamental în crearea unui mediu favorabil inovării, creativității și liberei concurențe, pentru dezvoltarea economică, socială și culturală a Republicii Moldova.

Misiunea strategică: Dezvoltarea și consolidarea unui cadru juridic, instituțional și social adecvat pentru crearea, protecția, gestionarea și valorificarea plenară a potențialului proprietății intelectuale, care să corespundă standardelor internaționale și să contribuie la dezvoltarea unei economii naționale competitive, bazate pe cunoaștere și inovare.

Caracterul complex și multifuncțional al proprietății intelectuale, implicarea sa în toate domeniile vieții economice, științifice, culturale și sociale a țării condiționează, pe de o parte, necesitatea unei abordări sistemice atît din punct de vedere juridic, cît și instituțional, iar pe de altă parte, gestionarea corectă a acestora creează oportunitatea de a obține efecte sinergice pozitive în diverse domenii și de a stimula creativitatea, inovația și creșterea economică a țării.

În contextul dat, este necesar să se realizeze un sir de măsuri adecvate pentru integrarea progresivă a PI în toate sferile activității economice, științifice, culturale și sociale a Republicii Moldova. Obiectivele generale în acest sens sînt următoarele:

1. Încurajarea creării, protecției și utilizării proprietății intelectuale ca instrument-cheie în crearea condițiilor pentru tranziția țării la modelul inovațional al creșterii economice.

2. Perfecționarea continuă a cadrului normativ din domeniul proprietății intelectuale, inclusiv prin armonizarea sa cu legislația Uniunii Europene și implementarea tratatelor internaționale în materie la care Republica Moldova este parte.

3. Dezvoltarea și modernizarea Sistemului național de proprietate intelectuală, sporirea transparenței și coerenței sale.

4. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de PI, dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de prevenire și combatere a fenomenelor contrafacerii și pirateriei.

5. Promovarea și dezvoltarea unei culturi înalte în materie de PI, sensibilizarea și conștientizarea publicului larg cu privire la rolul PI și sporirea interesului față de protecția și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

6. Dezvoltarea cooperării internaționale, regionale și bilaterale în domeniul PI și integrarea Republicii Moldova în spațiul intelectual internațional și european.

Obiectivele generale sînt detaliate în vederea implementării lor prin obiective specifice care, la rîndul lor, se realizează prin măsuri și acțiuni specifice.

Capitolul III. Măsuri specifice în vederea realizării Strategiei

Obiectivul general 1. Încurajarea creării, protecției și utilizării proprietății intelectuale ca instrument-cheie în crearea condițiilor pentru tranziția țării la modelul inovațional al creșterii economice

Obiectivul specific 1.1. Sporirea rolului proprietății intelectuale și al inovării în dezvoltarea țării

Epuizarea resurselor naturale disponibile, diminuarea ritmurilor creșterii economice și acutizarea luptei concurențiale au accelerat semnificativ necesitatea elaborării unor noi căi de dezvoltare. Acest proces, însoțit de globalizarea tuturor activităților umane, a condus la conștientizarea rolului exclusiv al cunoștințelor și al inovării în elaborarea noilor soluții de dezvoltare bazate pe tehnologii avansate, direcționate spre edificarea societății bazate pe cunoaștere, diminuarea consumului de resurse naturale și crearea avantajelor competitive. În mod deosebit, aceste deziderate sînt actuale pentru Republica Moldova, care este extrem de vulnerabilă în ceea ce privește resursele energetice, dar și la capitolul competitivității internaționale a produselor și serviciilor.

Transformarea cunoștințelor și a inovării în principala forță motrice a creșterii economice și a ocupării forței de muncă a condus la faptul că, actualmente, guvernele tuturor țărilor dezvoltate sînt preocupate de accelerarea creării și valorificării diverselor produse ale activității intelectuale. Acest fapt se reflectă în promovarea tehnologiilor și produselor noi, a căror aplicare asigură avantaje competitive prin majorarea valorii adăugate de proveniență științifică și prin susținerea imaginii pozitive a țării în exterior.

Caracterul complex și multidimensional al valorificării produselor intelectuale și a inovațiilor demonstrează că acest proces se poate solda cu succese doar în condițiile unei economii ce funcționează în baza principiilor veritabile ale pieței și ale proprietății private. Doar aplicarea acestor principii poate încuraja în mod firesc elaborarea și implementarea creațiilor intelectuale de către sectorul privat.

Totodată, dinamismul dezvoltării tehnologice a societății moderne nu admite axarea politicilor de motivare a procesului de inovare în mod exclusiv pe așteptările privind formarea unui mediu concurențial favorabil ce ar încuraja sectorul privat în valorificarea produselor intelectuale. O astfel de stare ar putea conduce la o stagnare a dezvoltării tehnologice. Este necesară promovarea și încurajarea de către stat a activităților de elaborare și valorificare a OPI. Cele mai importante modalități în acest sens sînt consolidarea infrastructurii proprietății intelectuale și asigurarea funcționalității ei, perfecționarea mecanismului de susținere financiar-economică a activității de inovare, asigurarea unui management adecvat al proprietății intelectuale, extinderea pieței OPI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- încurajarea formării unui climat inovațional favorabil, fundamentat pe valorile societății bazate pe cunoaștere și pe utilizarea eficientă a proprietății intelectuale;
- edificarea unui mediu concurențial matur, capabil să contribuie la investițiile în crearea și valorificarea produselor intelectuale inovative prin fundamentarea realistă a ratelor medii ale rentabilității în activitățile economice tradiționale;
- promovarea parteneriatelor dintre industrie și sfera C-D, dintre sectorul public și cel privat în scopul stimulării investițiilor private în cercetare, protecția DPI și inovare;
- crearea cadrului necesar pentru transformarea inovării în condiția majoră a creșterii competitivității și stimularea utilizării potențialului proprietății intelectuale ca instrument de obținere a avantajelor concurențiale;
- asigurarea corelației optime dintre reglementarea administrativă și cea bazată pe mecanismele de piață a modalităților de încurajare a activității intelectuale.

Obiectivul specific 1.2. Sporirea capacităților de inovare ale instituțiilor de cercetare, ale centrelor universitare și ale mediului de afaceri

Elaborarea de noi informații, cunoștințe și invenții repre-

zintă punctul de pornire al procesului inovațional, a cărui componentă fundamentală este creativitatea. Principalii generatori ai cunoștințelor și inovațiilor în Republica Moldova sînt: instituțiile de cercetare academice și de ramură; centrele universitare cu profil tehnic, în domeniul științelor exacte și științelor naturii; mediul de afaceri; inventatorii și oamenii de creație artistică și tehnică, în calitate de persoane fizice.

Valorile economiei de piață, oportunitatea de încadrare a sectorului privat în activitățile de inovare, impun tot mai intens necesitatea axării C-D și a inovării pe cererea din partea sectorului de producție al economiei naționale, pe nevoile reale ale societății.

Obiectivul protecției drepturilor de PI pentru universități trebuie să fie orientat spre încurajarea aplicării economice a rezultatelor activității de cercetare și a cunoștințelor generate, în beneficiul publicului și pentru a crea valoare, pentru a face funcția de cercetare mai atractivă și mai bine promovată.

Managementul PI trebuie să devină un instrument eficient pentru maximizarea beneficiilor provenite din utilizarea rezultatelor activității intelectuale. Pentru aceasta este necesară evaluarea rezultatelor științifice obținute în cadrul universităților pentru a identifica rezultatele cercetărilor cu potențial comercial, a elabora strategia de protecție a drepturilor de PI, a găsi parteneri industriali potriviți și a negocia contractele corespunzătoare cu aceștia.

Încurajarea activității de inovare a sectorului privat trebuie să se bazeze pe principiile economiei de piață. Protecția adecvată a DPI trebuie să devină un instrument de politică pentru atragerea investițiilor private în activitatea de inovare, cu beneficiile sale pentru societate, generatoare de stimulente sociale optime privind activitatea inovatoare a sectorului privat. La rîndul său, mediul de afaceri trebuie să devină un factor-cheie în generarea de inovații și cel mai important consumator al acestora, astfel încît scopul suprem al procesului inovațional să consistă în valorificarea eficientă a inovațiilor de către antreprenoriat.

Este necesară încurajarea în continuare a creației intelectuale individuale, atît în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe, cît și în cel al proprietății industriale, inclusiv al invențiilor.

Orice efort de încurajare a elaborării unor cunoștințe noi, inclusiv a invențiilor, urmează a fi însoțit de acțiuni de motivare a protecției lor juridice în calitate de OPI, ceea ce creează condiții de valorificare a acestora adecvate economiei de piață.

Specificul dezvoltării inovaționale a Republicii Moldova, în calitate de țară mică cu un potențial inovativ fragmentat, impune oportunitatea de a încuraja implementarea tehnologiilor și produselor noi, indiferent de originea acestora, și necesitatea brevetării invențiilor autohtone în străinătate.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- atragerea investițiilor sectorului privat în cercetare, inovare și protecție a proprietății intelectuale;
- dezvoltarea capacităților unităților publice de cercetare, întreprinderilor, mediului de afaceri privind managementul proprietății intelectuale;
- extinderea cererii de cercetare-dezvoltare-inovare prin sporirea potențialului de absorbție a inovațiilor de către mediul de afaceri;
- crearea cadrului necesar în vederea sporirii capacităților de C-D și de valorificare a DPI ale instituțiilor de cercetare, centrelor universitare și mediului de afaceri;
- elaborarea și aprobarea unor modalități de susținere a brevetării invențiilor în străinătate.

Obiectivul specific 1.3. Extinderea rolului proprietății intelectuale în promovarea comerțului și în atragerea investițiilor. Protecția și utilizarea adecvată

a semnelor distinctive, de origine și calitate, a designului industrial și a specialităților tradiționale garantate

În condițiile economiei de piață, obiectele de proprietate industrială protejate adecvat, în special semnele distinctive (mărcile, numele comerciale, numele de domeniu), de origine și calitate (indicațiile geografice și denumirile de origine), precum și designul industrial și specialitățile tradiționale garantate reprezintă instrumente valoroase ale marketingului, care îndeplinesc funcții specifice de stimulare a concurenței, dezvoltare a competitivității, promovare a comerțului și atragere a investițiilor.

Activitatea economică depinde în mare măsură de prezența pe piață a unor mărci puternice, cu o notorietate avansată, inclusiv la nivel internațional, și cu un nivel de protecție adecvat. Mărcile sunt actualmente principalele modalități de promovare a imaginii întreprinderilor, produselor și serviciilor în mediul consumatorilor. Ele trebuie să devină un factor important în formarea unui mediu concurențial sănătos.

Luând în considerare potențialul Republicii Moldova de a produce o gamă largă de produse cu calități deosebite, caracteristici sau reputație atribuite originii lor geografice, condițiilor naturale și/sau etnografice specifice (climă, componenta apei, solului etc.) sau care sunt datorate tradițiilor cultural-etnografice și profesionale practicate doar de localnicii zonei respective, este necesar de accelerat procesul de recunoaștere și protecție a indicațiilor geografice și a denumirilor de origine, precum și a specialităților tradiționale garantate, atât pe plan național, cât și internațional.

În condițiile mondializării comerțului, potențialul obiectelor de PI, în primul rând al mărcilor și indicațiilor geografice, trebuie utilizat în scopul promovării imaginii favorabile a țării (brandingul de țară). O posibilă soluție în acest sens ar fi efectuarea unor activități de rebranding pentru promovarea imaginii pozitive a Republicii Moldova în străinătate, însoțită de măsuri complexe de susținere a acestora, pe de o parte, și de îmbunătățirea imaginii pozitive a produselor/serviciilor moldovenești prin promovarea brandului de țară, pe de altă parte.

Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale și a comerțului electronic, a crescut semnificativ utilizarea semnelor distinctive în mediul digital. În scopul prevenirii litigiilor ce pot apărea în cazul înregistrării unor mărci în calitate de nume comerciale sau nume de domeniu și viceversa, se impune oportunitatea coordonării activităților de înregistrare a acestora.

Designului industrial îi revine un rol important în dezvoltarea producției industriale, a comerțului, a unui mediu puternic concurențial și a IMM-urilor inovative. El trebuie să devină un instrument puternic în scopul diversificării gamei de produse și satisfacerii cerințelor dinamice impuse de consumatori.

În scopul diversificării gamei de produse/servicii și al extinderii ariei geografice de export al produselor din Republica Moldova, trebuie utilizat în deplină măsură potențialul competitiv al instrumentelor de PI – al mărcilor, ca semne distinctive, al indicațiilor geografice și denumirilor de origine ca indicatori ai originii și calității, al specialităților tradiționale garantate, ca produse legate de tradițiile poporului, precum și al designului industrial – care contribuie la creșterea competitivității produselor și valorii adăugate a acestora.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

– diseminarea cunoștințelor privind rolul semnelor distinctive și al designului industrial în încurajarea concurenței, creșterea competitivității, promovarea comerțului și atragerea investițiilor;

– atragerea mai activă a PI, în special a mărcilor și indicațiilor geografice, în crearea, dezvoltarea și promovarea imaginii pozitive a țării în străinătate;

– promovarea brandului de țară în vederea îmbunătățirii imaginii produselor/serviciilor moldovenești;

– crearea premiselor de diminuare a riscurilor de contrafacere a produselor/serviciilor și de concurență neloială prin sporirea eficienței protecției semnelor distinctive și a designului industrial;

– elaborarea de recomandări în vederea avansării procesului de înregistrare și utilizare a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate;

– instituirea unor mecanisme de coordonare a activităților de protecție și de utilizare a semnelor distinctive în mediul digital și în calitate de nume comerciale.

Obiectivul specific 1.4. Sporirea rolului dreptului de autor și al drepturilor conexe în dezvoltarea culturii, industriilor culturale și tehnologiilor informaționale

Specificul protecției obiectelor dreptului de autor și ale drepturilor conexe în raport cu protecția proprietății industriale, caracterul extrem de neomogen al componentelor acestor drepturi, dinamismul dezvoltării tehnologiilor informaționale, în special a celor de multiplicare și difuzare a operelor, precum și complexitatea procesului de gestiune a valorificării acestora, determină necesitatea unor activități continue și sistematice de sporire a performanțelor în asigurarea protecției, valorificării eficiente și combaterii pirateriei. În contextul dat, atât la nivel internațional, cât și național domeniul proprietății intelectuale are destule restanțe în materie de asigurare a protecției obiectelor dreptului de autor, în special în mediul digital.

Luând în considerare ponderea mereu crescândă în formarea PIB-ului și bugetului public a industriilor culturale și a tehnologiilor informaționale, activitatea cărora ține de domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe, este extrem de importantă crearea condițiilor favorabile pentru încurajarea activității de creație, asigurarea unei protecții eficiente a operelor respective și a remunerării echitabile și motivaționale a autorilor.

Pentru a asigura buna lor funcționare, precum și pentru a reflecta în mod transparent, onest și imparțial activitățile lor, organizațiile de gestiune colectivă urmează să depună eforturi susținute în vederea creării web site-urilor accesibile și atractive, care să conțină:

listele autorilor sau interpreților autohtoni pe care îi reprezintă, actualizate cel puțin o dată pe an, în scopul identificării eventualilor moștenitori, în cazurile de deces ale titularilor de drepturi, și repartizării remunerației de autor cuvenite;

informația cu privire la deciziile adoptate, în special la cele referitoare la majorarea tarifelor și stabilirea comisionului reținut, modalitatea de determinare a încasărilor pentru fondul social de ajutorare materială și pentru fondul de promovare a intereselor membrilor organizațiilor de gestiune colectivă;

informația privind colectarea și distribuirea remunerației, comisionul reținut, modalitatea de verificare a gestiunii economice și financiare de către membrii organizațiilor de gestiune colectivă, alte informații de interes public.

Ținând cont de principiile de administrare a drepturilor patrimoniale în vederea colectării și distribuirii remunerației de autor, urmează să fie consolidată capacitatea instituțională a organizațiilor de gestiune colectivă, precum și colaborarea lor cu alte organizații de acest gen. De asemenea, necesită a fi instituite relații de cooperare cu organele de stat cu atribuții în domeniul respectării dreptului de autor și a drepturilor conexe, precum și cu organele de drept care asigură aplicarea normelor legale.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- continuarea procesului de modernizare a domeniului dreptului de autor și drepturilor conexe;
- crearea mecanismelor necesare în vederea sporirii nivelului de respectare a prevederilor legislației în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe în mediul digital;
- elaborarea de recomandări și acordarea asistenței privind perfecționarea activității de gestiune colectivă a drepturilor de autor și conexe, consolidarea capacităților funcționale și a celor de conlucrare ale organizațiilor de gestiune colectivă din țară cu organizațiile de profil din străinătate;
- încurajarea activităților de conservare și protecție a folclorului și a patrimoniului cultural național;
- organizarea campaniilor de informare a publicului în vederea avansării procesului de prevenire și contracarare a fenomenelor de piraterie și contrafacere.

Obiectivul specific 1.5. Modernizarea instrumentelor de valorificare și promovare a proprietății intelectuale.

În societatea modernă, principalele rezerve ale dezvoltării economice sînt concentrate pe valorificarea eficientă a factorilor imateriali ce țin de domeniul proprietății intelectuale. Produsele intelectuale trebuie să devină obiecte ale relațiilor de piață și surse potențiale ale unor venituri importante. Acest fapt impune necesitatea asigurării unui management adecvat al activităților de elaborare, protecție și valorificare a creațiilor intelectuale. Riscurile legate de pierderea drepturilor asupra OPI, prejudiciile cauzate de utilizarea lor ilicită sporesc actualitatea unui management eficient al proprietății intelectuale.

Stimularea valorificării de către sectorul real al economiei naționale a OPI, în special a invențiilor, impune utilizarea unor motivații aplicate selectiv pentru susținerea activității întreprinderilor inovative.

Rezultatele cercetărilor, în majoritatea cazurilor, nu se implementează, deseori apar dificultăți în finanțarea protecției acestora în calitate de OPI. Unele instituții nu au cunoștințe privind potențialul economic al produselor intelectuale create și, fără această cunoaștere, este dificil de a atrage investițiile necesare pentru protecția și valorificarea lor.

Un important indice al integrării proprietății intelectuale în circuitul economic în condițiile economiei de piață sînt indicatorii pieței obiectelor de proprietate intelectuală. În scopul avansării procesului de integrare a OPI în activitățile economice, este necesară dezvoltarea pieței interne a OPI, în special a inovațiilor, care în prezent este doar la faza de constituire.

Pentru a spori nivelul de capitalizare a proprietății intelectuale este necesar de a stimula încadrarea acesteia în relațiile de piață, inclusiv prin utilizarea valorii OPI în calitate de contribuție la formarea capitalului social al societăților comerciale sau includerea acestor valori în capitalurile sociale ale întreprinderilor funcționale, ceea ce va contribui la o evaluare mai adecvată a activelor corporative în Republica Moldova.

Este necesar, după modelul țărilor cu economii inovative și cultură inovațională avansată, de dezvoltat criterii și parametri de inovare care pot fi utilizați pentru a evalua progresele înregistrate și, de asemenea, pot furniza informații care urmează să fie utilizate atunci cînd se fac topurile inovării sau se acordă premii pentru întreprinderile individuale inovative, inclusiv criterii de atribuire a calificativului „întreprindere inovativă”. În calitate de astfel de criterii, de regulă, se utilizează ponderea producției inovaționale în volumul global al acesteia care, la rîndul ei, implică necesitatea unei definiții a producției respective. La nivel național, în calitate de criterii de inovare se utili-

zează ponderea produsului inovațional în PIB, în export și în consumul intern.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- asigurarea mobilității colectivelor de cercetare prin cooperarea instituțiilor și cercetătorilor din diverse sfere și domenii pentru realizarea în comun a unor proiecte inovaționale concrete;
- antrenarea sectorului privat în extinderea infrastructurii inovării prin încurajarea creării centrelor de consulting, informaționale, de transfer tehnologic etc.;
- încurajarea absorbției tehnologiilor avansate din străinătate în baza facilitării leasingului acestora, motivarea protecției invențiilor autohtone în alte țări, atragerea investițiilor străine în sectorul C-D-I etc.;
- asigurarea accesului mediului de afaceri la rezultatele cercetărilor finanțate din surse bugetare;
- elaborarea și aprobarea unor criterii adecvate privind atribuirea calificativelor „întreprindere inovativă”, „tehnologie avansată”, „produs nou (inovativ)”;
- aplicarea unor indicatori de progres ai inovării compatibili cu cei utilizați în UE: ponderea întreprinderilor inovative, ponderea produselor inovative în export, în PIB, în producția globală a întreprinderii etc.;
- încurajarea procesului de formare și extindere a pieței produselor intelectuale, crearea condițiilor pentru monitorizarea acesteia, atragerea invențiilor create din sursele bugetare și a know-how-ului în relațiile de piață;
- creșterea capacității de identificare a activelor imateriale ale întreprinderilor și a gradului de încadrare a acestora în bilanțurile contabile;
- susținerea activității de capitalizare a OPI prin eliminarea barierelor din calea includerii valorii lor în activele corporative și estimarea adecvată a acestora;
- adoptarea și asigurarea aplicării unor instrumente financiare eficiente de susținere și motivare a activităților de inovare (credite preferențiale, fonduri venture, facilități fiscale etc.).

Obiectivul specific 1.6. Încurajarea utilizării proprietății intelectuale de către întreprinderile mici și mijlocii

Consolidarea avantajelor competitive ale IMM într-o perspectivă durabilă este posibilă doar în condițiile utilizării potențialului enorm oferit de domeniul proprietății intelectuale în condițiile societății bazate pe cunoaștere, ale promovării tehnologiilor avansate, implementării unor produse și servicii noi. Pentru IMM dezvoltarea inovațională deseori poate fi unica cale de supraviețuire. Totodată, IMM au cel mai mult nevoie de susținere în promovarea valorificării proprietății intelectuale și a inovării, în special. Acest fapt reiese atît din capacitățile reduse de finanțare ale IMM, cît și din lipsa unor echipamente performante de cercetare, iar în cele mai multe cazuri – și a competențelor profesionale în unele domenii. Deseori managementul IMM nu apreciază la justa valoare prioritățile valorificării OPI și avantajele concurențiale ce pot fi obținute din aplicarea acestora. Prin urmare, infrastructura proprietății intelectuale, inclusiv cea inovațională, trebuie să fie destinată în primul rînd activității IMM.

Potențialul de inovare al IMM este enorm și se bazează pe crearea și valorificarea PI. Specificul acesteia constă în caracterul său universal, fiind concomitent generată și valorificată atît în cadrul marilor corporații, cît și în cel al întreprinderilor mici și mijlocii. Mai mult decît atît, pentru multe sfere de activitate, bazate pe creativitate și inovare, businessul mic dispune de un șir de priorități, cele mai evidente dintre acestea fiind următoarele:

- IMM asigură, de regula, condiții mult mai favorabile activității de creație, care dispune de un caracter pur individual și este în disonanță cu tendințele de birocratizare

și ierarhizare excedentară, caracteristice întreprinderilor mari;

- în IMM inventatorul, proprietarul și managerul reprezintă deseori aceeași persoană, fapt ce elimină contradicțiile caracteristice gestiunii corporative;

- noile tehnologii informaționale creează pentru IMM condiții de activitate care anterior erau accesibile doar marilor corporații.

În condițiile în care implementarea inovațiilor a devenit un factor determinant al creșterii economice, iar prioritățile IMM s-au manifestat pe deplin în activitățile economice practice, încurajarea dezvoltării acestora pe calea inovațională a devenit un imperativ al timpului.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- informarea mediului de afaceri cu privire la oportunitățile comerciale oferite de PI și sporirea beneficiilor IMM provenite din utilizarea OPI;

- stimularea cu prioritate a procesului inovațional din cadrul IMM;

- oferirea accesului IMM la informațiile privind protecția proprietății intelectuale și serviciile de prediagnoză a PI;

- încurajarea creării și funcționării întreprinderilor mici și de tip start-up;

- asigurarea accesului IMM inovative la sursele financiare în condiții preferențiale (credite, granturi etc.);

- crearea condițiilor necesare pentru stimularea interesului IMM pentru dezvoltarea inovațională.

Obiectivul general 2. Perfecționarea continuă a cadrului normativ din domeniul proprietății intelectuale, inclusiv prin armonizarea lui cu legislația Uniunii Europene și implementarea tratatelor internaționale în materie la care Republica Moldova este parte

Obiectivul specific 2.1. Continuarea procesului de perfecționare și armonizare a legislației în domeniul proprietății intelectuale

În procesul de evaluare de către experții europeni a progresului înregistrat de Republica Moldova în armonizarea legislației cu standardele UE în domeniul drepturilor de PI¹¹, s-a constatat că cele mai multe realizări au fost obținute în ultimii ani. Cu toate acestea, mai există anumite lacune în ceea ce privește armonizarea deplină. În opinia experților, acestea nu sînt de ordin legislativ, ci mai mult de ordin sistemic și țin de optimizarea funcționării domeniului în ansamblu.

Totodată, procesul de perfecționare și armonizare a legislației de proprietate intelectuală este unul continuu, dată fiind complexitatea domeniului și interconexiunea sa cu cele mai diverse ramuri ale economiei, științei, culturii atît la nivel național, cît și internațional. Ultimele evoluții puse în discuție în cadrul comitetelor permanente ale OMPI în domeniul brevetelor, mărcilor, designului industrial, indicațiilor geografice, dreptului de autor etc., atenția de care se bucură domeniul PI atît în cadrul OMPI, OMC, Comisiei Economice a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE), Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), cît și în cadrul UE, precum și la nivel regional, atestă o permanentă schimbare și dezvoltare ascendentă a acestuia. În consecință, Sistemul național de PI trebuie ajustat în permanentă la evoluțiile ce intervin.

Nu mai puțin important este procesul de ajustare a cadrului legislativ național la schimbările sau obligațiile asumate de Republica Moldova ca urmare a semnării unor acorduri bilaterale de ordin politic sau economic ce implică și domeniul PI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- monitorizarea permanentă a sistemului internațional și a celui din Uniunea Europeană de protecție și respectare a DPI în scopul evaluării gradului de armonizare a siste-

mului național și, la necesitate, elaborării proiectelor noi de reglementări;

- continuarea procesului de ajustare a legislației naționale la normele de procedură ale UE prin adoptarea unor modificări și completări ale regulamentelor conexe legilor de specialitate din domeniul PI;

- definitivarea elaborării actelor normative subordonate Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe, armonizată cu *acquis-ul* comunitar;

- completarea cadrului normativ național cu prevederi privind controlul *ex-officio*, întru realizarea obligațiilor ce revin Republicii Moldova în virtutea Acordului UE-RM privind protecția indicațiilor geografice;

- analiza comprehensivă și îmbunătățirea cadrului normativ național privind mijloacele de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova.

Obiectivul specific 2.2. Promovarea intereselor Republicii Moldova în procesul de elaborare a normelor de drept internațional în domeniul proprietății intelectuale în cadrul organizațiilor internaționale și regionale

Calitatea de membru cu drepturi depline a Republicii Moldova în organizațiile internaționale sau regionale din domeniul PI reprezintă o oportunitate de a promova și de a apăra interesele sale naționale în procesul de elaborare a normelor juridice internaționale sau regionale pertinente. Poziția țării referitoare la problemele vizate urmează să fie coordonată în primul rînd la nivel național, conform prevederilor legislației în vigoare.

Măsuri și acțiuni specifice:

- elaborarea documentelor aferente participării și reprezentării intereselor naționale în cadrul Consiliului Interstatal pentru problemele protecției juridice și apărării proprietății intelectuale;

- participarea și reprezentarea intereselor naționale la lucrările Comitetelor permanente, ale Grupurilor de experți etc. în cadrul OMPI și al altor organisme internaționale axate pe problematica proprietății intelectuale.

Obiectivul general 3. Dezvoltarea și modernizarea Sistemului național de proprietate intelectuală, sporirea transparenței și coerenței sale

Sistemul național de proprietate intelectuală existent este complex din punct de vedere instituțional și funcțional și se bazează pe un fundament legislativ solid și integrat în sistemul internațional. Pentru a eficientiza funcționarea acestuia este necesar de soluționat problemele de sistem existente prin creșterea gradului de cooperare dintre instituții și a transparenței, prin dezvoltarea unor subsisteme noi (domeniul indicațiilor geografice), dezvoltarea profesională, precum și a unei infrastructuri adecvate.

Modernizarea Sistemului național de proprietate intelectuală urmărește alinierea acestuia la necesitățile dezvoltării economice, industriale și sociale a țării. În acest context, este deosebit de utilă preluarea experienței țărilor economice dezvoltate, în care PI este un factor important al creșterii competitivității și bunăstării.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- dezvoltarea unui grad mai înalt de cooperare și comunicare dintre instituțiile implicate în sistemul de PI;

- crearea și dezvoltarea Sistemului național de protecție a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate;

- preluarea celor mai bune practici europene din domeniul protecției obiectelor de PI și al respectării drepturilor de PI;

- armonizarea legislativă și instituțional-tehnologică a Sistemului național de brevete cu Sistemul brevetului

¹¹ SLAG

europăan;

- implementarea unui mecanism de colectare, procesare și diseminare a datelor privind respectarea drepturilor de PI, asigurarea unui dialog constructiv cu persoanele interesate;

- crearea cadrului necesar pentru consolidarea și susținerea infrastructurii inovaționale a unităților de cercetare-dezvoltare și a entităților de transfer tehnologic și inovare;

- dezvoltarea unor modalități eficiente și echilibrate privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și lupta împotriva contrafacerii și pirateriei;

- dezvoltarea unei rețele de informare în domeniul proprietății intelectuale la nivel național, în corespundere cu practicile europene;

- acordarea asistenței în vederea perfecționării activității corpului de mandatar autorizați și a evaluatorilor în domeniul proprietății intelectuale;

- monitorizarea activităților și acordarea asistenței în vederea consolidării managementului organizațiilor de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe;

- sprijinirea activității uniunilor de creație și a altor asociații nonguvernamentale din țară care activează în domeniul PI.

Obiectivul general 4. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de prevenire și combatere a fenomenelor contrafacerii și pirateriei

Obiectivul specific 4.1. Coordonarea activităților diverselor autorități publice implicate în protecția drepturilor de proprietate intelectuală prin intermediul unei conduceri strategice

Pentru depășirea impedimentelor în calea armonizării depline a legislației naționale cu standardele UE în domeniul drepturilor de PI, în Republica Moldova sînt necesare măsuri susținute de implementare eficientă a acestora și implicarea tuturor instituțiilor responsabile.

Sub acest aspect, un rol decisiv îi revine Comisiei Naționale pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI) nu doar în vederea coordonării activității diferitor ministere și instituții abilitate cu responsabilități în domeniul PI, ci și pentru a asigura conducerea necesară și a orienta activitatea profesională întru executarea legislației în vigoare privind asigurarea respectării drepturilor de PI în Republica Moldova.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- intensificarea activității CNPI în vederea dezvoltării unui sistem de bune practici privind protecția PI și de realizare a efectului maxim în reducerea pirateriei și contrafacerii;

- stabilirea de către CNPI a măsurilor necesare pentru corelarea responsabilităților instituțiilor publice în domeniul PI;

- elaborarea și adoptarea de către CNPI a unor metodologii de evaluare a cauzelor și a amplitudinii fenomenelor contrafacerii și pirateriei, precum și a contribuției PI la dezvoltarea economiei;

- crearea cadrului necesar pentru consolidarea rolului CNPI în dezvoltarea Sistemului național de PI și în lupta cu pirateria și contrafaceria;

- crearea paginii web a CNPI în vederea asigurării unui grad înalt de transparență în activitatea acesteia.

Obiectivul specific 4.2. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția juridică a proprietății intelectuale

Protecția juridică a proprietății intelectuale pe teritoriul Republicii Moldova, sub formă de proprietate industrială, drept de autor și drepturi conexe, este organizată și

coordonată de către AGEPI, în conformitate cu legislația națională în vigoare. Dat fiind rolul central care îi revine în asigurarea funcționalității Sistemului și multitudinea funcțiilor și atribuțiilor pe care le îndeplinește, AGEPI trebuie să îmbunătățească eficiența activității sale.

Drept urmare a modernizării sistemului național de PI, inclusiv prin adoptarea cadrului normativ în domeniul protecției indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate și desemnării autorităților competente în acest domeniu, este necesară dezvoltarea mecanismelor practice în vederea valorificării potențialului acestor OPI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- analiza comprehensivă a structurii instituțional-organizatorice și a capacităților AGEPI în vederea consolidării capacităților instituționale și operaționale ale AGEPI de a răspunde provocărilor globalizării și erei digitale, instituirea unui sistem de management al calității în activitățile AGEPI;

- dezvoltarea resurselor umane în domeniul PI prin asigurarea unui sistem de instruire și de formare continuă a personalului AGEPI, crearea unui sistem de pregătire a formatorilor („train the trainer”) în domeniul PI;

- modernizarea sistemului tehnologiilor informaționale în AGEPI și ajustarea acestuia la tehnologiile utilizate în oficiile de PI din statele UE și OEB;

- implementarea sistemului de depunere electronică a documentelor utilizînd semnătura digitală și gestionarea electronică a documentelor în cadrul AGEPI;

- diversificarea serviciilor în domeniul proprietății intelectuale și creșterea calității acestora;

- extinderea activităților de promovare a Sistemului național de PI la nivel local și regional; preluarea celor mai bune practici privind sensibilizarea, educarea și familiarizarea publicului cu domeniul și importanța PI;

- intensificarea cooperării AGEPI cu autoritățile naționale ce dețin atribuții și responsabilități în domeniul proprietății intelectuale, cu Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), cu instituții și asociații de susținere a activității antreprenoriale, precum și cu organisme europene și internaționale;

- elaborarea mecanismelor practice de consolidare a capacităților instituționale și operaționale ale autorităților competente: Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Culturii, Ministerului Sănătății, Ministerului Mediului și Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, în vederea punerii în aplicare a sistemelor și procedurilor specifice aferente recunoașterii, înregistrării și utilizării denumirilor de origine și indicațiilor geografice pentru produsele din domeniile reglementate, precum și celor ce țin de înregistrarea și producerea specialităților tradiționale garantate.

Obiectivul specific 4.3. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală

Instituțiile implicate în Sistemul național de PI sînt foarte diferite atît din punctul de vedere al funcțiilor și atribuțiilor ce le revin, cît și din punctul de vedere al capacităților lor funcționale. Pentru o mai bună funcționare a întregului sistem, este necesar de asigurat un nivel de dezvoltare compatibil tuturor instituțiilor, deoarece deficiențele de funcționare ale unei verigi conduc la scăderea eficienței în activitatea altor instituții și a sistemului în ansamblu.

Sporirea eficienței activității Serviciului Vamal ce ține de importul, exportul și tranzitul ilegal al mărfurilor contrafăcute este considerată drept una dintre cele mai bune soluții privind asigurarea eficientă a respectării drepturilor de PI

la frontiera Republicii Moldova.

Necesită a fi sporite și capacitățile instituționale ale Ministerului Afacerilor Interne în ceea ce privește investigarea fraudelor ce țin de încălcarea dreptului de PI, în special cu referire la domeniul dreptului de autor, inclusiv la produsele informaționale, aplicarea măsurilor *ex-officio* în cazurile de încălcare a drepturilor de utilizare a indicațiilor geografice sau a denumirilor de origine protejate, inclusiv în baza tratatelor internaționale etc.

În cadrul sistemului judiciar, reprezentanții Curții de Apel și ai Curții Supreme de Justiție manifestă un interes real pentru aplicarea eficientă a legislației de PI în instanțele de judecată. De aceea este necesar de a continua procesul de specializare și de instruire a judecătorilor. În scopul examinării complete și adecvate a cazurilor ce implică drepturile de proprietate intelectuală, este necesar de instituit expertiza specializată independentă în domeniul PI.

Un alt element-cheie, de care depinde eficiența funcționării sistemului de asigurare a respectării drepturilor de PI, este implicarea titularilor de drept. Conlucrarea acestora cu autoritățile vamale și poliția este necesară pentru a identifica și sechestra mărfurile produse cu încălcarea drepturilor de PI, pentru a iniția procedurile legale și pentru a furniza probe în ședințele de judecată. În materie de drept civil, de asemenea, este necesar ca titularii de drepturi să inițieze acțiuni legale privind protecția drepturilor lor.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- dezvoltarea unei strategii de îmbunătățire a performanțelor și sporire a capacităților Serviciului Vamal privind depistarea cazurilor de încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală la frontieră;
- extinderea activității Serviciului Vamal asupra controalelor exportului și tranzitului;
- consolidarea relațiilor de cooperare a Serviciului Vamal, a Ministerului Afacerilor Interne și a AGEPI cu principalii deținători ai drepturilor de PI;
- preluarea celor mai bune practici ale țărilor membre UE referitoare la standardele statistice privind încălcarea drepturilor de PI și sporirea capacităților Ministerului Afacerilor Interne;
- specializarea și instruirea judecătorilor, instituirea expertizei tehnice specializate în domeniul PI;
- realizarea acțiunilor de prevenire și combatere a criminalității împotriva PI și sporirea capacităților instituționale ale instituțiilor abilitate privind investigarea cazurilor de încălcare a drepturilor de PI;
- elaborarea și promovarea politicii concurențiale aferente exercitării drepturilor de PI și consolidarea capacităților Consiliului Concurenței (CC) de combatere a acțiunilor anticoncurențiale ce implică domeniul protecției concurenței și exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Obiectivul general 5. Promovarea și dezvoltarea unei culturi înalte în materie de proprietate intelectuală, sensibilizarea și conștientizarea publicului larg cu privire la rolul proprietății intelectuale și sporirea interesului față de protecția și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală

Conform Declarației de la Tokyo privind cultura proprietății intelectuale (2004), doar o societate cu un nivel înalt de cultură în domeniul PI, care înțelege și respectă creația intelectuală, se îndreaptă spre stabilitate, ceea ce permite nu numai dezvoltarea sa economică durabilă, dar, de asemenea, dezvoltarea invențiilor și inovațiilor în vederea rezolvării problemelor care amenință întreaga societate, generațiile actuale și viitoare, contribuind astfel la prosperitatea întregii omeniri.

O cultură avansată în ceea ce privește crearea și valorificarea economică a proprietății intelectuale, inclusiv a cunoștințelor, trebuie să fie construită de la primele

etape ale educației și la toate nivelurile sale. Educația privind proprietatea intelectuală trebuie să fie inclusă în Sistemul național de învățământ, cu un conținut adaptat fiecărui nivel: preuniversitar, profesional-tehnic, universitar și postuniversitar.

Învățământul general referitor la proprietatea intelectuală va crea condițiile pe termen mediu și lung pentru a crea o societate conștientă de valoarea propriei creativități și de beneficiile pe care le poate obține prin inovarea și valorificarea drepturilor asupra propriilor creații. Această conștientizare va stimula, de asemenea, cultura inovației, contribuind astfel la dezvoltarea economică, socială, culturală, științifică și tehnologică rapidă.

Obiectivul specific 5.1. Sporirea accesului la informațiile și cunoștințele din domeniul proprietății intelectuale

Diseminarea cunoștințelor și a informației din domeniul PI este vitală pentru dezvoltarea culturii în domeniul PI, iar în scop final – pentru funcționarea și consolidarea Sistemului național de PI.

Pe parcursul întregii sale existențe, AGEPI a desfășurat în permanență o activitate susținută în acest sens, monitorizând cerințele utilizatorilor și impactul informației de PI, furnizând informația actuală privind procesul inovațional, protecția obiectelor de proprietate intelectuală și urmărind diversificarea formelor și căilor de difuzare a acestora.

Totodată, ținând cont de dezvoltarea vertiginoasă a domeniului de PI și a mijloacelor de informare, rămâne actuală problema extinderii accesului la informația relevantă, inclusiv prin coordonarea eforturilor instituțiilor abilitate cu responsabilități în domeniul PI cu societatea civilă, asociațiile titularilor de drepturi etc.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- crearea și dezvoltarea rețelei naționale de centre regionale/teritoriale de PI;
- informarea societății cu privire la rolul PI pentru creșterea competitivității întreprinderilor, dezvoltarea economică, socială și culturală a țării;
- diseminarea și popularizarea continuă a cunoștințelor privind legislația din domeniul PI, importanța protecției și respectării drepturilor de PI pentru diferite categorii de utilizatori ai Sistemului național de PI;
- oferirea accesului la informația și cunoștințele din domeniul PI prin intermediul mijloacelor moderne și al tehnologiilor informaționale și de comunicare (pagina web AGEPI și ale altor instituții și organizații cu responsabilități în domeniul PI);
- utilizarea mijloacelor informatice și de comunicare în scopul combaterii încălcărilor drepturilor de PI: menținerea și promovarea site-ului www.stoppirateria.md.

Obiectivul specific 5.2. Instruirea și educarea în domeniul proprietății intelectuale prin intermediul sistemului de învățământ preuniversitar, universitar și postuniversitar

Activitatea de instruire, educare, reciclare și perfecționare a cadrelor este extrem de importantă, având menirea de a contribui la însușirea de către specialiști și publicul larg a unor noi cunoștințe și tehnologii moderne în domeniile lor de activitate, perfecționarea calităților lor profesionale, a profilului și a specificului muncii, pregătirea noilor specialiști în sfera protecției juridice a proprietății intelectuale.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- introducerea predării cunoștințelor din domeniul proprietății intelectuale prin intermediul sistemului de învățământ la toate etapele de instruire;
- pregătirea specialiștilor cu studii speciale în domeniul proprietății intelectuale prin crearea specializărilor la masterat în domeniul PI;
- organizarea cursurilor de pregătire profesională în

domeniul protecției PI pentru profesorii facultăților de drept, facultăților tehnice și economice ale instituțiilor de învățământ din republică în vederea consolidării capacităților cadrelor didactice;

- realizarea activităților menite să sporească interesul și gradul de conștientizare de către tineretul studios a importanței PI în soluționarea problemelor actuale ale societății (Schimbarea climei, Implementarea inovațiilor verzi; PI și sănătatea publică; Protecția cunoștințelor tradiționale și a folclorului etc.);

- organizarea activităților de sensibilizare în domeniul PI a elevilor din instituțiile de învățământ preuniversitar din republică;

- promovarea creativității tinerei generații prin susținerea activității de cercetare și inovare în rândul elevilor;

- elaborarea și editarea materialelor educaționale și promoționale din domeniul PI pentru elevi și studenți.

Obiectivul specific 5.3. Creșterea gradului de conștientizare a importanței drepturilor de proprietate intelectuală de către societate

Conștientizarea de către publicul larg a importanței PI, a necesității protecției, asigurării și respectării drepturilor de PI este o condiție sine qua non a unei bune funcționări a Sistemului național de PI. Această problemă este una de actualitate permanentă pentru Republica Moldova, unde se atestă un nivel încă scăzut de cultură în domeniul PI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- elaborarea și realizarea programelor de promovare și diseminare a informației cu privire la drepturile de proprietate intelectuală (prin intermediul materialelor video și a materialelor tipărite);

- desfășurarea activităților de informare a consumatorilor cu privire la pericolele produselor piratate și contra-făcute;

- organizarea campaniilor naționale de luptă cu fenomenele contrafacerii și pirateriei;

- organizarea cursurilor de instruire de scurtă durată pentru jurnaliștii ce activează în domeniul PI, cu participarea specialiștilor AGEPI și a instituțiilor abilitate în domeniu, cu invitarea experților internaționali;

- organizarea concursului jurnaliștilor pentru cea mai buna expunere a problemelor legate de dezvoltarea activității tehnico-științifice, inovaționale și de raționalizare din țară, precum și diseminarea informației din domeniul PI.

Obiectivul general 6. Dezvoltarea cooperării internaționale, regionale și bilaterale în domeniul proprietății intelectuale și integrarea Republicii Moldova în spațiul intelectual internațional și european

Prin însăși natura proprietății intelectuale, Sistemul național de PI este parte integrantă a Sistemului internațional de PI. Administrarea sistemului de protecție a proprietății intelectuale implică o activitate de cooperare internațională intensă, care să sprijine dezvoltarea continuă a domeniului, să creeze premise pentru dezvoltarea potențialului intelectual, a creativității și inovațiilor, să contribuie la formarea unui climat favorabil investițiilor în noile tehnologii și produse, să asigure o piață stabilă și o concurență loială.

În contextul evoluțiilor internaționale din ultimii ani și în special al proceselor de globalizare economică și de extindere a Uniunii Europene, a devenit extrem de importantă crearea și menținerea unui climat de cooperare între oficiile de proprietate intelectuală, precum și între acestea și instituțiile internaționale specializate din domeniu.

O activitatea de o maximă importanță este monitorizarea implementării acordurilor internaționale și regionale în domeniul proprietății intelectuale la care Republica Moldova este parte.

Colaborarea cu organizațiile internaționale în domeniul

PI – Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI), Uniunea Internațională privind Protecția Noilor Soiuri de Plante (UPOV), Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE), Oficiul Eurasiatic de Brevete (OEAB), Oficiul European de Brevete (OEB), cu oficiile de specialitate din diferite țări, inclusiv ale Uniunii Europene și CSI, se va dezvolta pe multiple planuri: modernizarea legislației și implementarea tratatelor internaționale și regionale la nivel național; instruirea și perfecționarea specialiștilor în domeniul proprietății intelectuale; creșterea rolului proprietății intelectuale în dezvoltarea economică și socială a țării; sporirea eficienței administrării Sistemului național de PI și de promovare a cunoștințelor de profil etc.

Activitatea în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) în domeniul PI va fi realizată prin participarea la lucrările Consiliului TRIPS și monitorizarea implementării Acordului TRIPS la nivel național.

În contextul cursului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, vor fi dezvoltate relațiile de cooperare în domeniul PI cu instituțiile Uniunii. Se va acționa cu prioritate în vederea menținerii și intensificării colaborării cu Oficiul European de Brevete, în scopul armonizării procedurilor naționale de protecție a invențiilor prin brevet cu Sistemul brevetului european din perspectiva accederii Republicii Moldova la acest sistem.

O atenție aparte va fi acordată cooperării cu statele membre ale UE și cu statele candidate, participării la programele Uniunii Europene în domeniul PI destinate statelor din Politica Europeană de Vecinătate și celor din Parteneriatul Estic.

Vor fi dezvoltate relațiile de colaborare cu o serie de organizații și asociații internaționale nonguvernamentale, printre care: Federația Internațională a Industriilor de Fonograme (IFPI), Asociația Europeană a titularilor de drepturi React-Network, Business Software Alliance etc.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- consolidarea colaborării cu instituțiile Uniunii Europene în domeniul PI;

- intensificarea colaborării cu Oficiul European de Brevete în scopul armonizării procedurilor naționale de protecție a invențiilor prin brevet cu Sistemul brevetului european din perspectiva accederii Republicii Moldova la acest sistem;

- consolidarea colaborării cu oficiile naționale de PI, organizațiile guvernamentale și nonguvernamentale din domeniul PI;

- aderarea la convenții și tratate internaționale noi din domeniul PI;

- internaționalizarea protecției OPI, conjugarea eforturilor în vederea combaterii fenomenelor contrafacerii și pirateriei la nivel local, regional și internațional;

- monitorizarea îndeplinirii angajamentelor asumate în virtutea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Capitolul IV. Estimarea impactului și a costurilor aferente implementării Strategiei. Rezultatele scontate și indicatorii de progres

Impactul implementării prevederilor prezentei Strategii vizează sporirea rolului proprietății intelectuale în dezvoltarea economică, socială și culturală a țării și valorificarea plenară a potențialului său, inclusiv:

- crearea unui mediu antreprenorial competitiv, bazat pe rezultatele activității intelectuale și pe transferul de tehnologii, ceea ce va contribui la crearea condițiilor pentru tranziția la modelul inovațional al creșterii economice a țării;

- extinderea rolului cunoștințelor în dezvoltarea economică, sporirea atractivității și prestigiului activităților

științifice, inovative și de creație, crearea unui climat inovativ și intelectual favorabil;

- creșterea nivelului de educație și cultură în domeniul PI la scara întregii societăți, ceea ce va conduce la diminuarea utilizării produselor contrafăcute și piratate, la reducerea numărului de cazuri de concurență neloială și al cererilor depuse cu rea-credință etc.;

- sporirea capacităților instituționale și funcționale ale CNPI, AGEPI și ale altor instituții cu atribuții și responsabilități în domeniul PI și stabilirea unei mai bune comunicări și coordonări între ele, în vederea asigurării respectării drepturilor, prevenirii și combaterii fenomenelor de contrafacere și piraterie;

- creșterea numărului de IMM inovative și sporirea competitivității acestora, ceea ce va contribui la creșterea economică, ocuparea forței de muncă și la bunăstare;

- facilitarea accesului sectorului privat, în special al IMM, la produsele inovative create din sursele bugetare;

- îmbunătățirea cadrului normativ în domeniul PI, în conformitate cu standardele internaționale și europene, care să asigure o protecție sigură a drepturilor de PI;

- crearea și dezvoltarea unui sistem național de protecție a indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate adecvat condițiilor și specificului Republicii Moldova;

- modernizarea infrastructurii Sistemului național de proprietate intelectuală și eficientizarea funcționalității acesteia;

- intensificarea activității de brevetare/inregistrare a OPI, inclusiv a indicațiilor geografice autohtone, peste hotare, stimulând astfel exportul produselor cu valoare adăugată înaltă;

- creșterea nivelului de capitalizare a proprietății intelectuale, adecvat societății postindustriale;

- consolidarea imaginii țării noastre ca fiind un stat de drept ce asigură o protecție eficientă a drepturilor de PI, ceea ce va contribui la atragerea investițiilor străine în produse și tehnologii performante etc.

Principalii indicatori de monitorizare ai realizării prevederilor Strategiei sint următorii:

- numărul de cereri de brevetare a invențiilor/inregistrare (protecție) a OPI;

- numărul de invenții brevetate/OPI înregistrate (protejate) în Republica Moldova;

- numărul de invenții brevetate/OPI înregistrate (protejate) în străinătate, având ca țară de origine Republica Moldova;

- distribuția OPI protejate, în funcție de origine, pe diferite sectoare economice;

- numărul de brevete menținute în vigoare și "vîrsta" medie a acestora;

- numărul de OPI valabile;

- numărul de tranzacții înregistrate care cuprind OPI;

- numărul de OPI gajate;

- numărul de brevete de invenție implementate și efectul lor economic;

- quantumul surselor financiare utilizate pentru finanțarea cercetării și inovării și ponderea lor în PIB;

- stimulentele în susținerea inovării;

- ponderea întreprinderilor inovative în totalul acestora;

- numărul de rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și a incubatoarelor de inovare;

- ponderea activelor imateriale în totalul activelor pe termen lung;

- rata pirateriei și contrafacerii;

- numărul de marcaje de control eliberate;

- numărul de litigii cu implicarea OPI și rezultatele acestora;

- numărul de controale realizate privind respectarea DPI (*ex-officio* și la sesizare) și rezultatele acestora;

- numărul de dosare contravenționale/penale intentate în domeniul PI și datele relevante referitoare la acestea (OPI, tipul contravenției, hotărîrea instanței, prejudiciul cauzat etc.);

- numărul de OPI care beneficiază de protecție la frontieră în baza cererilor de intervenție;

- numărul de rețineri la frontieră (în baza procedurii *ex-officio* și în baza cererii de intervenție) și rezultatele acestora;

- numărul de centre de informare în domeniul PI organizate în teritoriul țării;

- numărul de cercetări documentare executate, reparate pe OPI și solicitanți;

- numărul de persoane școlarizate în domeniul PI;

- numărul de cadre didactice și studenți instruiți în domeniul PI;

- numărul de seminare și conferințe organizate;

- numărul de expoziții de promovare a PI organizate în țară și peste hotare;

- numărul de emisiuni radio și TV organizate pe tematica PI;

- numărul de campanii de informare a publicului organizate;

- numărul de materiale promoționale din domeniul PI elaborate și diseminate;

- volumul produselor cu IG și DO exportate etc.

Costurile aferente implementării prezentei Strategii se planifică în condițiile legii.

Sursele de finanțare pot fi:

- 1) din bugetul de stat, în limitele cheltuielilor alocate/aprobate instituțiilor implicate;

- 2) din proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă din partea donatorilor;

- 3) din sponsorizări și alte surse acceptate în condițiile legii.

Costurile finale ale implementării Strategiei urmează a fi estimate în baza informațiilor prezentate de organele responsabile de realizarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni privind realizarea obiectivelor Strategiei și vor intra în surse din bugetului de stat, nonbugetare, private și provenite din asistență străină.

Printre cele mai importante rezultate scontate, obținute în urma implementării Strategiei, se numără:

- mecanismele financiare de încurajare a procesului inovativ, noi pentru Republica Moldova: capitalul venture, facilitățile fiscale, creditele preferențiale;

- infrastructura proprietății intelectuale și cea a inovării consolidate;

- mecanismul eficient de funcționare a managementului PI;

- sistemul eficient de instruire în domeniul PI pe diferite niveluri;

- nivelul înalt de cultură a publicului în domeniul PI;

- gradul înalt de protecție a rezultatelor cercetării și implementării acestora;

- sistemul eficient de gestiune colectivă a dreptului de autor și drepturilor conexe;

- mecanismul de susținere a brevetării în străinătate;

- investițiile sporite în inovare și transferul tehnologic;

- implicarea activă a sectorului privat în procesul de inovare;

- condițiile favorabile pentru extinderea pieței de PI și creșterea capitalizării acesteia;

- integrarea în Sistemul european de protecție a invențiilor prin promovarea aderării țării la Convenția privind eliberarea brevetelor europene (Convenția brevetului european);

- mecanismele de protecție a IG, DO și STG autohtone;
- imaginea favorabilă a Republicii Moldova și a produselor provenite din țara noastră în străinătate;
- gradul avansat de acces la informațiile din domeniul PI prin utilizarea mijloacelor informaționale moderne.

Principalii indicatori de progres în realizarea Strategiei sînt următorii:

- creșterea resurselor financiare, alocate de către stat și sectorul privat pentru domeniul cercetării-inovării, pînă la atingerea nivelului mediu european;
- sporirea numărului de invenții brevetate, raportate la 1 mil. de populație, pînă la nivelul țărilor Europei Centrale;
- asigurarea unei tendințe evidente de creștere a numărului de brevete menținute în vigoare și a „vîrstei” medii a acestora;
- asigurarea stabilității în domeniul înregistrării IG, DO și STG autohtone;
- atingerea unor ritmuri de creștere a înregistrării OPI care să depășească ritmurile creșterii economice;
- atingerea unor ritmuri stabile de creștere a protecției OPI în străinătate;
- consolidarea pieței OPI și sporirea numărului de tranzacții înregistrate, care cuprind OPI;
- creșterea numărului de rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și a incubatoarelor de inovare;
- perfecționarea evidenței contabile a obiectelor imateriale: creșterea ponderii activelor imateriale în activele pe termen lung;
- diminuarea ratei contrafacerii și pirateriei pînă la nivelul mediu european;
- asigurarea creșterii stabile a remunerațiilor colectate de organismele de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor și a drepturilor conexe.

Capitolul V. Etapele de implementare a Strategiei

Implementarea Strategiei se va efectua în trei etape: prima – în perioada 2012-2014; a doua – 2015-2017 și a treia – 2018-2020, în baza Planurilor de acțiuni elaborate și aprobate pentru fiecare etapă.

Prima etapă va fi axată preponderent pe definitivarea mecanismelor de incurajare a activității inovatoare, perfecționarea infrastructurii sistemului de PI, elaborarea programelor de studii și introducerea graduală a disciplinelor de PI în instituțiile de învățămînt, consolidarea capacităților instituționale ale instituțiilor cu atribuții și responsabilități în domeniul PI, consolidarea capacităților funcționale ale organizațiilor de gestiune colectivă, dezvoltarea sistemului de protecție a IG, DO și STG, organizarea campaniilor de sensibilizare a publicului privind daunele fenomenelor de piraterie și contrafacere.

A doua etapă va fi axată pe implementarea mecanismelor și programelor elaborate la etapa precedentă, precum și pe promovarea managementului proprietății intelectuale, asigurarea creșterii capacității de inovare a instituțiilor de cercetare, a rolului proprietății intelectuale în funcționarea IMM, valorificarea modalităților practice de înregistrare și protecție a IG și DO, organizarea acțiunilor concertate anti-piraterie și anticontrafacere.

A treia etapă întrupește sarcinile ce țin de constituirea unei piețe mature a OPI, integrarea acestora în circuitul economic, crearea condițiilor de tranziție la calea inovativă a creșterii economice și de adoptare a valorilor societății bazate pe cunoaștere, elaborarea și implementarea unui mecanism eficient de gestiune colectivă a dreptului

de autor și a drepturilor conexe.

Implementarea eficientă a prezentei Strategii revine fiecărei instituții în parte, în conformitate cu domeniile de competență, coordonate și sincronizate cu obiectivele strategiilor sectoriale de dezvoltare. Conducătorii instituțiilor implicate vor întreprinde măsurile necesare și vor fi responsabili de îndeplinirea obiectivelor ce le revin.

Obiectivele prezentei Strategii vor fi realizate în conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei pentru etapa respectivă, aprobat de Guvern, la propunerea CNPI.

În scopul realizării obiectivelor propuse, vor fi luate în considerare următoarele aspecte:

- identificarea măsurilor prioritare;
- mobilizarea tuturor resurselor necesare;
- solicitarea sprijinului și a asistenței din partea instituțiilor naționale, a instituțiilor și organizațiilor internaționale, în vederea preluării experienței acestora;
- monitorizarea și evaluarea permanentă a stadiului de îndeplinire a măsurilor prevăzute în documentele de implementare ale prezentei Strategii;
- informarea periodică a Guvernului, a populației și a comunității internaționale despre rezultatele obținute.

Capitolul VI. Procedurile de raportare și monitorizare

Monitorizarea implementării Strategiei și a îndeplinirii prevederilor Planului de acțiuni privind realizarea obiectivelor Strategiei va fi axată pe indicatorii de monitorizare și cei de progres, expuși în Capitolul IV. Sistemul de monitorizare a implementării Strategiei se va asigura prin organizarea unui proces continuu de raportare prin schimb operativ de informație și evaluare a stadiului de implementare.

Activitățile de monitorizare a Strategiei vor fi desfășurate pe toată perioada de implementare și vor include atât colectarea, prelucrarea și analiza datelor de monitorizare, identificarea erorilor sau a efectelor neprevăzute, cît și eventualele rectificări de conținut și de formă în măsurile și activitățile planificate.

Ministerele și instituțiile vizate în Strategie vor prezenta anual și la sfîrșitul fiecărei etape rapoarte de progres privind rezultatele îndeplinirii acțiunilor incluse în Planul de acțiuni. În baza rapoartelor prezentate, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală va elabora rapoarte de monitorizare consolidate.

În rapoartele de progres și cele de monitorizare vor fi reflectate rezultatele înregistrate la stadiul respectiv de implementare a Strategiei – nivelul de atingere a obiectivelor generale și specifice, îndeplinirea activităților planificate, realizarea indicatorilor de performanță specifice fiecărei activități și formularea propunerilor de îmbunătățire și corectare a măsurilor planificate. Pentru activitățile neîndeplinite vor fi expuse motivele neexecutării sau executării parțiale și vor fi propuse măsuri eficiente de realizare a obiectivelor generale ale Strategiei.

În scopul asigurării transparenței proceselor de implementare a Strategiei, rapoartele de monitorizare vor fi prezentate Comisiei Naționale de Proprietate Intelectuală și Guvernului și vor fi publicate pe pagina web a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

Pînă la finalizarea unei etape de implementare a Strategiei și nu mai tîrziu de 1 noiembrie al ultimului an al respectivei perioade, ministerele și instituțiile vizate în Strategie vor prezenta Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală propuneri în vederea perfectării Planului de acțiuni pentru perioada următoare.

Anexa nr. 2
 la Hotărârea Guvernului nr.880
 din 22 noiembrie 2012

Planul de acțiuni
pentru anii 2012-2014 privind implementarea strategiei naționale în domeniul proprietății
intelectuale până în anul 2020

Nr. crt.	Denumirea acțiunii	Costul acțiunii, mii lei	Termene de realizare	Sursa de finanțare	Autoritatea responsabilă	Rezultatul implementării	Indicatorii de monitorizare
1	2	3	4	5	6	7	8
OBIECTIVUL GENERAL 1. Încurajarea creării, protecției și utilizării proprietății intelectuale ca instrument-cheie în crearea condițiilor pentru tranziția țării la modelul inovațional al creșterii economice							
Obiectivul specific 1.1. Sporirea rolului proprietății intelectuale și al inovării în dezvoltarea țării							
1.1.1.	Elaborarea unui studiu privind perfecționarea mecanismului de susținere a instituțiilor de cercetare și a centrelor universitare în vederea creării și promovării întreprinderilor spin-off și start-up inovative	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Academia de Științe a Moldovei; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sporirea gradului de valorificare a invențiilor brevetate ale instituțiilor de cercetare și centrelor universitare prin intermediul întreprinderilor spin-off și start-up	Studiul elaborat și aprobat
1.1.2.	Elaborarea și adoptarea unei instrucțiuni privind inventarierea activelor imateriale ale întreprinderilor și instituțiilor	30	2013	Bugetul autorității responsabile	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Instituirea mecanismului de inventariere a activelor imateriale	Instrucțiunea elaborată și aprobată
1.1.3.	Crearea cadrului normativ favorabil pentru creșterea numărului de parteneriate între industrie și cercetare, sectorul public și cel privat în domeniul inovării	Nu necesită finanțare	2014	—	Academia de Științe a Moldovei (Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic)	Cadrul normativ legislativ creat	Numărul de parteneriate stabilite; numărul de reuniuni organizate; numărul de acte normative aprobate
1.1.4.	Perfecționarea mecanismelor de organizare a concursurilor publice pentru obținerea de către instituțiile de cercetare a finanțărilor bugetare pentru proiectele și programele de cercetare și inovare	În limita bugetului aprobat	2012	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Academia de Științe a Moldovei	Finanțarea activităților de cercetare în baza principiilor subordonate diminuării costurilor	Regulamentul de organizare a concursurilor perfectonat; numărul de concursuri organizate/de participanți
Obiectivul specific 1.2. Sporirea capacităților de inovare ale instituțiilor de cercetare, ale centrelor universitare și ale mediului de afaceri							
1.2.1.	Perfecționarea și introducerea în sistemul național de statistică a indicatorilor inovaționali ce reflectă potențialul de generare a cunoștințelor, capacitatea de inovare, proprietatea intelectuală, performanțele managementului inovării	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităților responsabile	Academia de Științe a Moldovei (Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic); Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Biroul Național de Statistică	Procesul inovațional devine compatibil cu indicatorii europeni în domeniu; promovarea imaginii pozitive a țării în domeniul științei și inovării	Numărul de indicatori elaborați, incluși în sistemul național de statistică
1.2.2.	Promovarea ideilor inovative prin editarea anuală a revistei electronice a ideilor inovative "INNOBarometru" – instrument de măsură a inovării prin analiză și dialog între instituțiile de cercetare și mediul de afaceri	15	2012	Bugetele autorităților responsabile	Academia de Științe a Moldovei (Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic); Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Intensificarea dialogului dintre mediul privat și instituțiile din sfera științei și inovării; promovarea realizărilor din domeniul cercetării științifice și inovaționale în mediul de afaceri	Revista editată
1.2.3.	Elaborarea studiului „INNOIndex” privind determinarea gradului de inovare în activitatea IMM-urilor din Republica Moldova	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorităților responsabile	Academia de Științe a Moldovei (Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic)	Evaluarea nivelului de utilizare de către IMM-uri și întreprinderile inovatoare a realizărilor din sfera științei și inovării în plan național și internațional	Studiul elaborat

1	2	3	4	5	6	7	8
1.2.4.	Crearea unei rețele de centre de transfer tehnologic, informație de brevete și engineering	300	2014	Bugetul autorităților responsabile	Academia de Științe a Moldovei (Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic)	Facilitarea tranzacțiilor cu tehnologii, informarea adecvată a mediului de afaceri	Numărul de centre create
1.2.5	Crearea unui mecanism de susținere financiară a brevetării invențiilor în străinătate	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Finanțelor; Academia de Științe a Moldovei	Mecanismul de susținere a brevetării în străinătate a invențiilor autohtone	Mecanismul elaborat și aprobat
1.2.6.	Elaborarea unor criterii de selectare a invențiilor propuse pentru brevetare în străinătate	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităților responsabile	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Științe a Moldovei (Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic)	Mecanismul de selectare a invențiilor pentru brevetare în străinătate	Criteriile de selectare elaborate și aprobate
Obiectivul specific 1.3. Extinderea rolului proprietății intelectuale în promovarea comerțului și în atragerea investițiilor. Protecția și utilizarea adecvată a semnelor distinctive, de origine și calitate, a designului industrial și a specialităților tradiționale garantate							
1.3.1.	Efectuarea unui studiu privind căile de îmbunătățire a protecției indicațiilor geografice (IG), a denumirilor de origine (DO) și a specialităților tradiționale garantate (STG) în Republica Moldova	Nu necesită finanțare	2013	—	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Științe a Moldovei; alte autorități desemnate	Recomandările privind promovarea sistemului de protecție a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate	Studiile și recomandările elaborate
1.3.2.	Elaborarea și editarea unui ghid cu privire la protecția indicațiilor geografice	80	2012	Asistența donatorilor	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Înzestrarea potențialilor utilizatori ai IG și DO cu un instrument metodic în vederea obținerii protecției acestor obiecte	Ghidul elaborat și publicat
1.3.3.	Elaborarea propunerilor de modificare și completare a legislației în vederea neadmiterii utilizării mărcii anterior înregistrate în calitate de denumire de firmă	Nu necesită finanțare	2012	—	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Camera Înregistrării de Stat	Mecanismul adecvat de verificare a mărcilor anterior înregistrate, propuse în calitate de denumire de firmă	Propunerile elaborate și aprobate
1.3.4.	Îmbunătățirea imaginii produselor moldovenești prin promovarea brandului de țară și creșterea rolului PI, în special a mărcilor și indicațiilor geografice, în crearea, dezvoltarea și promovarea imaginii pozitive a țării în străinătate	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Economiei; Agenția de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Creșterea imaginii pozitive a țării în străinătate și sporirea volumului de exporturi ale produselor cu semne distinctive	Ritmul de creștere a exporturilor produselor cu indicații geografice și denumiri de origine
Obiectivul specific 1.4. Sporirea rolului dreptului de autor și al drepturilor conexe în dezvoltarea culturii, industriilor culturale și tehnologiilor informaționale							
1.4.1.	Modernizarea sistemului de protecție a dreptului de autor și drepturilor conexe	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Sistemul de protecție a dreptului de autor și al drepturilor conexe, similar celui european	Numărul de acte normative-legislative elaborate și adoptate

1	2	3	4	5	6	7	8
1.4.2.	Efectuarea unui studiu privind modalitățile de îmbunătățire a gestiunii colective a drepturilor de autor și a drepturilor conexe	30	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; organizațiile de gestiune colectivă	Identificarea impedimentelor în dezvoltarea sistemului de gestiune colectivă și stabilirea căilor de depășire a acestora; identificarea metodelor/ mijloacelor de colectare a remunerației de autor care va avea drept obiectiv mărirea sumelor colectate	Studiul și recomandările elaborate
1.4.3.	Acordarea de asistență organizațiilor de gestiune colectivă (OGC-uri) în vederea îmbunătățirii sistemului de colectare a remunerațiilor de autor, a creării și dezvoltării paginilor web a acestora în scopul oferirii accesului la informație și asigurării transparenței activității lor	Nu necesită finanțare	2013	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; organizațiile de gestiune colectivă	Nivelul înalt de informare a publicului privind activitatea OGC-urilor prin intermediul paginilor web dezvoltate	Numărul de acțiuni de informare organizate; paginile web create
1.4.4.	Încurajarea industriilor culturale și creative ce utilizează operele protejate prin dreptul de autor și drepturile conexe în comercializarea legală a acestora	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Gradul avansat de legalizare a pieței obiectelor protejate prin dreptul de autor și drepturile conexe	Ponderea operelor protejate prin dreptul de autor și drepturile conexe comercializate legal
1.4.5.	Elaborarea și editarea unui ghid cu privire la dreptul de autor și la drepturile conexe	80	2012	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Recomandările în vederea respectării drepturilor de autor și a drepturilor conexe	Ghidul elaborat și publicat
1.4.6.	Stimularea utilizării legale a programelor pentru calculator prin organizarea campaniilor de informare a publicului în privința respectării drepturilor de autor asupra software-ului utilizat	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Științe a Moldovei (Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale)	Nivelul înalt de informare a populației cu referire la necesitatea respectării drepturilor de autor asupra programelor de calculator utilizate	Numărul de acțiuni de informare organizate
1.4.7.	Negocierea unor contracte între Guvernul Republicii Moldova și marile corporații producătoare de soft privind implementarea unui plan de furnizare a programelor instituțiilor guvernamentale	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităților responsabile	Cancelaria de Stat cu participarea Ministerului Afacerilor Interne, a Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sporirea gradului de utilizare a softului autorizat	Numărul de acțiuni realizate
1.4.8.	Asigurarea activităților de arhivare, conservare, evidență, protecție și valorificare a folclorului și a patrimoniului cultural național imaterial	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Culturii; Academia de Științe a Moldovei (Institutul Patrimoniului Cultural și Institutul de Filologie, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală), Centrul de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial;	Punerea în valoare a patrimoniului cultural național imaterial	Numărul de activități întreprinse; numărul de documente arhivate și descrise

1	2	3	4	5	6	7	8
					Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală		
Obiectivul specific 1.5. Modernizarea instrumentelor de valorificare și promovare a proprietății intelectuale							
1.5.1.	Elaborarea unui mecanism de monitorizare a tendințelor pieței obiectelor de proprietate intelectuală	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Științe a Moldovei	Viziunea veridică privind tendințele pieței obiectelor de proprietate intelectuală în Republica Moldova	Mecanismul elaborat și adoptat
1.5.2.	Școlarizarea managerilor și a contabililor privind bazele evaluării și includerii proprietății intelectuale în capitalul social și bilanțul contabil al întreprinderilor și instituțiilor	300	2014	Bugetul autorității responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul înalt de pregătire a managerilor și contabililor în domeniul capitalizării proprietății intelectuale	Numărul de manageri și contabili școlarizați
1.5.3.	Elaborarea și aprobarea criteriilor pentru atribuirea calificativului „întreprindere inovativă”, precum și pentru aplicarea categoriilor „tehnologie avansată”, „produs nou (inovativ)”	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Academia de Științe a Moldovei; Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic; Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Posibilitatea de evidență a întreprinderilor inovatoare încadrate în activitatea de inovare	Criteriile de selectare elaborate și aprobate
1.5.4.	Elaborarea și editarea unui ghid privind valorificarea PI, destinat întreprinderilor mici și mijlocii	80	2012	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Informarea IMM-urilor privind proiectele reușite de valorificare a proprietății intelectuale	Ghidul elaborat și publicat
1.5.5.	Consolidarea capacităților de management al proprietății intelectuale la instituții/ întreprinderi	50	2013	Bugetul autorității responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Consolidarea managementului proprietății intelectuale al întreprinderilor	Numărul de întreprinderi care au un program sau o strategie de management al PI
Obiectivul specific 1.6. Încurajarea utilizării proprietății intelectuale de către întreprinderile mici și mijlocii							
1.6.1.	Examinarea cadrului normativ în vederea creării mecanismelor de încurajare a valorificării invențiilor brevetate	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Ministerul Economiei	Crearea condițiilor de încurajare a procesului inovativ și a extinderii pieței inovațiilor	Propunerile de modificare a cadrului normativ existent elaborate și adoptate
1.6.2.	Asigurarea accesului întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) la serviciile de prediagnoză a proprietății intelectuale în vederea valorificării potențialului intelectual	500	2014	Bugetul autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	IMM-urile familiarizate cu modalitățile optime de utilizare a potențialului intelectual	Numărul de IMM-uri care au beneficiat de serviciile de prediagnoză
1.6.3.	Crearea unui sistem informational pentru transferul de inovații deschise (open innovations)	30	2014	Bugetele autorităților responsabile	Academia de Științe a Moldovei (Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic); Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Oferirea accesului agenților economici autohtoni la tehnologiile moderne libere pentru utilizare	Numărul de tehnologii și invenții „deschise” accesate și aplicate
OBIECTIVUL GENERAL 2. Perfecționarea continuă a cadrului normativ din domeniul proprietății intelectuale, inclusiv prin armonizarea lui cu legislația Uniunii Europene și implementarea tratatelor internaționale în materie la care Republica Moldova este parte							
Obiectivul specific 2.1. Continuarea procesului de perfecționare și armonizare a legislației în domeniul proprietății intelectuale							
2.1.1.	Elaborarea unui studiu privind îmbunătățirea cadrului normativ-legislativ național din domeniul PI în vederea încurajării activității inovatoare	Nu necesită finanțare	2013	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Economiei	Cadru normativ-legislativ adecvat cerințelor tranziției la calea inovativă a creșterii economice	Studiu elaborat

1	2	3	4	5	6	7	8
2.1.2.	Monitorizarea sistemului internațional și a celui din Uniunea Europeană privind protecția și respectarea drepturilor de PI în scopul evaluării gradului de armonizare a sistemului național	Nu necesită finanțare	2014	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Compatibilitatea sistemului național de protecție a obiectelor de PI cu sistemele internațional și regional	Rapoarte privind gradul de corespundere a sistemului național de PI celui din Uniunea Europeană și celui internațional
2.1.3.	Inițierea negocierilor cu Organizația Europeană de Brevete (OEB) privind semnarea unui Acord de cooperare între Guvernul Republicii Moldova și OEB	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorității responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Consolidarea relațiilor de colaborare cu Organizația Europeană de Brevete; ajustarea sistemului național de protecție a invențiilor la cel european	Negocierile inițiate; acordul semnat
2.1.4.	Crearea mecanismelor de implementare a prevederilor privind controlul <i>ex-officio</i> , pentru realizarea obligațiilor ce revin Republicii Moldova în virtutea Acordului dintre UE-RM privind protecția indicațiilor geografice	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Economiei	Sistemul național de protecție a IG similar celui din UE în vederea respectării prevederilor Acordului UE-RM privind protecția indicațiilor geografice	Numărul de acte normative adoptate
Obiectivul specific 2.2. Promovarea intereselor Republicii Moldova în procesul de elaborare a normelor de drept internațional în domeniul proprietății intelectuale în cadrul organizațiilor internaționale și regionale							
2.2.1.	Participarea și reprezentarea intereselor naționale în cadrul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale și al altor organisme internaționale axate pe problematica protecției și respectării drepturilor de PI	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Prezentarea poziției Republicii Moldova pe marginea documentelor adoptate în cadrul sesiunilor Comitetelor permanente și Grupurilor de experți ale OMPI	Numărul de propuneri adoptate; numărul de participări la evenimente
2.2.2.	Informarea titularilor din Republica Moldova privind modalitatea de protecție internațională a obiectelor de proprietate intelectuală	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Finanțelor; Academia de Științe a Moldovei	Nivelul avansat de cunoaștere de către solicitanții autohtoni a sistemelor internaționale de protecție a proprietății intelectuale	Numărul sporit de obiecte de PI protejate peste hotare
OBIECTIVUL GENERAL 3. Dezvoltarea și modernizarea sistemului național de proprietate intelectuală, sporirea transparenței și coerenței sale							
3.1.	Preluarea celor mai bune practici europene din domeniul protecției și respectării drepturilor de PI în vederea modernizării continue a sistemului național de PI	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetul autorității responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sistemul național de protecție și respectare a drepturilor de PI armonizat cu cel european, în baza celor mai bune practici europene	Numărul de activități întreprinse
3.2.	Aproximarea instituțional-tehnologică a Sistemului național de brevete la Sistemul brevetului european	80	2014	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Cadrul normativ-legislativ și instituțional-tehnologic național de protecție a invențiilor ajustat la sistemul european în domeniu	Numărul de activități întreprinse
3.3.	Crearea și dezvoltarea Sistemului național de protecție a indicațiilor geografice, a denumurilor de origine și a specialităților tradiționale garantate	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Culturii; Ministerul Economiei; Ministerul Sănătății; alte instituții abilitate	Condițiile necesare pentru implementarea legislației naționale cu privire la protecția indicațiilor geografice, a denumurilor de origine și a specialităților tradiționale garantate	Numărul de activități întreprinse; numărul crescut de produse cu indicații geografice; numărul de persoane școlarizate

1	2	3	4	5	6	7	8
3.4.	Implementarea unui mecanism de colectare, procesare și diseminare a datelor privind respectarea drepturilor de PI; asigurarea unui dialog constructiv cu persoanele interesate prin intermediul Punctului de informare/ Observatorului în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Justiției, în cooperare cu Procuratura Generală	Nivelul înalt de informare a societății cu referire la activitatea instituțiilor publice în domeniul respectării drepturilor de PI	Mecanismul adoptat; punctul de informare în domeniul PI creat; numărul de seminare de instruire organizate; numărul de persoane școlarizate
3.5.	Elaborarea și implementarea unui Program național de combatere a contrafacerii și a pirateriei	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul respectării drepturilor de PI	Nivel înalt de conștientizare de către consumatori a efectelor negative cauzate de fenomenul contrafacerii și al pirateriei asupra economiei naționale, a vieții și sănătății oamenilor	Programul elaborat; număr de materiale diseminate; număr de activități desfășurate
3.6.	Elaborarea unui Studiu privind cunoașterea fenomenului contrafacerii și pirateriei în Republica Moldova	60	2012	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul respectării drepturilor de PI	Evaluarea situației în domeniul respectării dreptului de autor și a drepturilor conexe și a măsurilor întreprinse pentru diminuarea pirateriei	Studiul și recomandările elaborate
3.7.	Consolidarea rolului reprezentanților și mandatarilor autorizați în domeniul PI; asistența în ameliorarea activității Asociației mandatarilor autorizați în domeniul PI din Republica Moldova	Nu necesită finanțare	2013	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Asociația mandatarilor autorizați	Sporirea calității serviciilor prestate de mandatarii autorizați din republică; preluarea celor mai bune practici europene în acest domeniu	Numărul de activități organizate în comun cu Asociația mandatarilor autorizați în domeniul PI
3.8.	Consolidarea managementului organizațiilor de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe	Nu necesită finanțare	2014	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; organizațiile de gestiune colectivă	Crearea condițiilor pentru funcționarea eficientă a organizațiilor de gestiune colectivă	Numărul de activități organizate în comun cu organizațiile de gestiune colectivă; pagina web lansată
3.9	Sprrijinirea activității uniunilor de creație și a altor asociații nonguvernamentale din republică care activează în domeniul PI	Nu necesită finanțare	2013	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Culturii; uniunile de creație	Cooperare mai eficientă între instituțiile publice și uniunile de creație	Numărul de activități organizate în comun cu uniunile de creație
OBIECTIVUL GENERAL 4. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală, dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de prevenire și combatere a fenomenelor contrafacerii și pirateriei							
Obiectivul specific 4.1. Coordonarea activităților diverselor autorități publice implicate în protecția drepturilor de proprietate intelectuală prin intermediul unei conduceri strategice							
4.1.1.	Stabilirea și inițierea de către Comisia Națională de Proprietate Intelectuală a măsurilor necesare pentru corelarea responsabilităților instituțiilor publice în domeniul proprietății intelectuale	Nu necesită finanțare	2013	—	Comisia Națională pentru Proprietatea Intelectuală; Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sporirea eficienței în procesul de coordonare a sistemului de PI	Sistemul schimbului de informații în domeniul respectării drepturilor de PI
4.1.2.	Elaborarea și adoptarea de către Comisia Națională de Proprietate Intelectuală a unor metodologii de evaluare a cauzelor și a amplitudinii fenomenelor contrafacerii și pirateriei, precum și a contribuției PI în economia Republicii Moldova	Nu necesită finanțare	2013	—	Comisia Națională pentru Proprietatea Intelectuală; Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Economiei; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Diminuarea cazurilor de contrafacere și piraterie	Metodologiile adoptate

1	2	3	4	5	6	7	8
4.1.3.	Asigurarea unui grad înalt de transparență în activitatea Comisiei Naționale de Proprietate Intelectuală	Nu necesită finanțare	2014	—	Comisia Națională pentru Proprietatea Intelectuală; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Transparența în activitatea Comisiei Naționale de Proprietate Intelectuală; crearea paginii web	Regulamentul modificat; pagina web creată
Obiectivul specific 4.2.Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția juridică a proprietății intelectuale							
4.2.1.	Îmbunătățirea structurii instituțional-organizaționale și a capacităților Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală de a răspunde provocărilor globalizării și erei digitale	Nu necesită finanțare	2012	—	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Structura instituțional-organizațională modificată	Propunerile de modificare a structurii instituțional-organizaționale adoptate
4.2.2.	Instituirea unui sistem de management al calității (ISO 9001:2008) în activitățile Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	150	2014	Bugetul autorității responsabile	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Îmbunătățirea calității serviciilor prestate de agenție utilizatorilor sistemului național de PI în rezultatul implementării sistemului modern de management al calității, instruirea echipei manageriale; sporirea imaginii Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Numărul de activități întreprinse pentru a obține Certificatul ISO 9001:2008; numărul de persoane instruite
4.2.3	Perfecționarea și modernizarea continuă a procedurilor de examinare și brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală	Nu necesită finanțare	Permanent	—	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Calitatea sporită a examinării, termenele și procedurile de brevetare/înregistrare optimizate, aduse în deplină concordanță cu legile speciale în vigoare și cu regulamentele aferente acestora	Actele interne adoptate
4.2.4.	Achiziționarea sau obținerea accesului la bazele de date comerciale în domeniul brevetelor de invenție cu instrumente analitice efective și a bazelor de date cu literatură non-brevet	50	2014	Bugetul autorității responsabile	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul ridicat al calității procedurii de examinare a cererilor de brevet de invenție	Numărul de baze de date comerciale accesate
4.2.5.	Asigurarea unui sistem de instruire și de formare continuă a personalului Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	300	2014	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul ridicat de pregătire profesională a specialiștilor	Numărul de angajați instruiți; numărul de participări la traininguri și la seminare internaționale
4.2.6.	Modernizarea sistemului tehnologiilor informaționale al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală și ajustarea acestuia la tehnologiile utilizate în oficiile de PI din statele Uniunii Europene	850	2014	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul înalt de dezvoltare a tehnologiilor informaționale în cadrul Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Numărul de activități întreprinse
	Elaborarea și amplasarea bazei de date privind înregistrarea obiectelor protejate de dreptul de autor și a drepturile conexe pe pagina web a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	30	2012	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Accesul liber la informația privind obiectele protejate de dreptul de autor și drepturile conexe înregistrate	Baza de date elaborată și lansată; numărul de accesări ale utilizatorilor
	Elaborarea și implementarea sistemului de depunere on-line a cererilor de protecție a OPI și de achitare a taxelor, utilizând semnătura digitală, și a sistemului de management al documentelor în cadrul Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	820	2014	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Asigurarea accesului și diminuarea cheltuielilor suportate de solicitanți la depunerea cererilor de protecție a OPI; controlul eficient al circuitului documentelor în format electronic	Programul implementat; numărul de cereri depuse on-line numărul de intrări în sistemul automatizat

1	2	3	4	5	6	7	8
4.2.7.	Diversificarea serviciilor în domeniul proprietății intelectuale și ajustarea calității și a termenelor de prestare a acestora la standardele internaționale	Nu necesită finanțare	2013	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Spectrul larg de servicii și consultații în domeniul PI pentru care se dorește atingerea standardelor internaționale	Numărul serviciilor prestate de agenție care au atins standardele internaționale
4.2.8.	Promovarea sistemului de PI la nivel local și regional: sensibilizarea, educarea și familiarizarea publicului cu domeniul și importanța drepturilor de proprietate intelectuală	1250	2014	Bugetul autorității responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul ridicat de percepere a rolului PI în dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere, privind necesitatea protecției și respectării drepturilor de PI	Numărul de activități de promovare a PI organizate
	Susținerea activităților bibliotecilor publice și universitare privind diseminarea informațiilor din domeniul proprietății intelectuale	50	2014	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul ridicat de informare a societății cu privire la rolul PI în dezvoltarea economică, socială și culturală a țării	Numărul de activități organizate în comun cu bibliotecile publice și universitare
	Promovarea invențiilor autohtone brevetate și a rezultatelor științifice la saloanele și expozițiile internaționale de invenții și noi tehnologii, organizate peste hotarele Republicii Moldova	1200	2014	Bugetul autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Științe a Moldovei; Agenția de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova	Promovarea realizărilor instituțiilor din sfera științei și inovării și din universități la expoziții internaționale; atragerea investițiilor pentru implementarea inovațiilor autohtone	Numărul de expoziții la care s-a participat; numărul de invenții promovate
4.2.9.	Modernizarea sistemului de instruire, formare și perfecționare continuă a cadrelor în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	Permanent	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educației	Perfecționarea programelor de instruire	Numărul de cursuri organizate; numărul de persoane instruite
4.2.10.	Intensificarea cooperării cu autoritățile naționale investite cu responsabilități în domeniul respectării drepturilor de proprietate intelectuală, în baza unor acorduri bilaterale, planuri/programe de colaborare	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Culturii; Ministerul Economiei; Ministerul Justiției; Serviciul Vamal; Ministerul Afacerilor Interne; Academia de Științe a Moldovei (Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic); Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii, în cooperare cu: Consiliul Coordonator al Audiovizualului; Procuratura Generală; Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova; Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo” S.A.	Amplificarea colaborării bilaterale în vederea promovării sistemului național de proprietate intelectuală	Numărul de programe bilaterale semnate; numărul de activități organizate

1	2	3	4	5	6	7	8
4.2.11.	Consolidarea capacităților operaționale ale autorităților publice în vederea punerii în aplicare a sistemelor și procedurilor specifice aferente recunoașterii, înregistrării și utilizării denumirilor de origine (DO) și indicațiilor geografice (IG) pentru produsele din domeniile reglementate:	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Culturii; Ministerul Sănătății; Ministerul Mediului; Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	Înțelegerea comprehensivă și utilizarea indicațiilor geografice ca mod/mijloc de ameliorare a competitivității	Sistemul național de protecție a IG, DO și STG armonizat cu cerințele UE
	Acordarea asistenței în crearea asociațiilor de producători și școlarizarea acestora în domeniu	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul PI	Avansarea procesului de constituire a asociațiilor de producători și sporirea gradului de cunoaștere de către aceștia a avantajelor sistemului de protecție a indicațiilor geografice	Numărul de asociații create
	Dotarea laboratoarelor de certificare a calității produselor cu indicații geografice, denumiri de origine și specialități tradiționale garantate	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorității responsabile	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul PI	Crearea condițiilor pentru testarea calității produselor pentru care se solicită indicații geografice, denumiri de origine și specialități tradiționale garantate	Numărul de laboratoare dotate
	Promovarea emblemei de desemnare a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialității lor tradiționale garantate protejate, selectate și aprobate de Guvern, în baza concursului pentru elaborarea siglei/ emblemei de desemnare a IG, DO și STG protejate	În limita bugetului aprobat	2012	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul PI	Promovarea utilizării pe piață a însemnelor de produse protejate prin indicații geografice, denumiri de origine și specialități tradiționale garantate	Numărul de activități desfășurate în scopul promovării emblemelor selectate și aprobate
4.2.12.	Consolidarea sistemului <i>sui generis</i> de protecție juridică a soiurilor noi de plante:	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul PI	Sistemul <i>sui generis</i> de protecție a soiurilor noi de plante în Republica Moldova armonizat cu cerințele internaționale și regionale în domeniu	Numărul de soiuri protejate anual
	Dezvoltarea colecțiilor de referință în domeniul protecției soiurilor de plante	În limita bugetului aprobat	2012	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante	Condițiile moderne de testare a soiurilor noi de plante	Numărul colecțiilor de referință dezvoltate
	Instruirea angajaților Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală și ai Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor Noi de Plante privind aplicarea prevederilor Convenției Uniunii Internaționale pentru Protecția Soiurilor Noi de Plante (UPOV)	În limita bugetului aprobat	Permanent, conform unor planuri speciale	Bugetele autorităților responsabile	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante	Nivelul înalt de pregătire profesională a examinatorilor	Numărul de persoane școlarizate
Obiectivul specific 4.3. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală							
4.3.1.	Sporirea capacităților Serviciului Vamal în domeniul respectării drepturilor de PI la	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Capacitatea sporită a organelor vamale privind depistarea și	Numărul cererilor de intervenție depuse la

1	2	3	4	5	6	7	8
	frontieră					prevenirea traficului ilicit de mărfuri contrafăcute ce includ drepturi de PI	Serviciul Vamal
	Dezvoltarea sistemului de evidență (recepționare și procesare) a solicitărilor (cererilor de intervenție) a titularilor de drepturi	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Majorarea numărului de obiecte de proprietate intelectuală protejate	Numărul obiectelor de PI înregistrate în registrul Serviciului Vamal
	Dezvoltarea mecanismelor de cooperare cu autoritățile naționale și internaționale responsabile de protecția PI	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Mecanismul de schimb de informații implementat	Numărul de operațiuni regionale și internaționale cu participarea Serviciului Vamal
	Diseminarea și gestionarea informației cu privire la cazurile de încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală la frontieră	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Asigurarea informării publicului cu referire la protecția drepturilor de PI la frontieră	Informația și actualizările publicate pe pagina web a Serviciului Vamal
	Crearea sistemului automatizat de evidență și stocare a informației cu privire la traficul cu mărfuri contrafăcute și opere piratate	Costurile urmează a fi precizate la etapa elaborării sistemului	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Sistemul gestionat de Serviciul Vamal	Sistemul testat și implementat
	Elaborarea și implementarea profilurilor de risc specifice domeniului și a modului corespunzător pentru analiza riscurilor	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor, Serviciul Vamal	Sistemul de analiză de risc în domeniu implementat	Profilurile de risc elaborate
4.3.2.	Înstruirea continuă a colaboratorilor vamali în domeniul PI:	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Ridicarea nivelului de cunoștințe a lucrătorilor vamali în domeniul PI	Numărul de cursuri organizate; numărul de colaboratori instruiți; numărul de vizite de lucru organizate
	Organizarea seminarelor naționale și internaționale cu participarea titularilor de drepturi și a organelor de drept pentru a spori gradul de conștientizare a necesității protecției PI și pentru a îmbunătăți cooperarea dintre acestea	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Sporirea cooperării dintre titularii de drepturi și instituțiile publice	Numărul de seminare organizate
	Organizarea vizitelor de lucru în străinătate în vederea schimbului de experiență și preluarea celor mai avansate practici în domeniu.	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Preluarea celor mai bune practici privind dezvoltarea sistemului de protecție a drepturilor de PI la frontieră	Numărul de vizite de lucru organizate
	Dotarea Centrului de instruire a colaboratorilor vamali și a organelor vamale cu materiale didactice, metodologice și informative specializate	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Crearea condițiilor de instruire a lucrătorilor vamali în domeniul PI	Materialele didactice, metodologice și informative specializate elaborate, achiziționate
4.3.3.	Dotarea posturilor vamale cu echipamentul necesar în scopul asigurării respectării drepturilor de PI la frontieră:	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Asigurarea unor instrumente moderne pentru depistarea mărfurilor contrafăcute/opere pirat	Echipamentul special instalat
	Dezvoltarea mecanismului de conlucrare, inclusiv interactiv, schimbul de informații și cooperarea cu titularii de drepturi în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Colaborarea eficientă cu titularii în vederea amplificării eforturilor de protecției a PI la frontieră	Numărul de Memoranduri de înțelegere cu titularii de drepturi, semnate

1	2	3	4	5	6	7	8
	Coordonarea activităților și schimbului de informații cu alte instituții, organizații nonguvernamentale (ONG-uri)	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Cooperarea mai eficientă cu ONG-urile	Numărul de activități realizate în comun cu ONG-urile
	Crearea bazei de date automatizate care cuprinde informații referitoare la produsele-cheie, titularii de drepturi, persoanele interesate și datele de contact ale acestora	Costurile urmează a fi precizate la etapa elaborării sistemului	2012	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Schimbul operativ de informații dintre lucrătorii vamali responsabili cu privire la riscul de introducere /scoatere a mărfurilor contrafăcute și piratate pe /de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova	Baza de date creată
	Dotarea birourilor vamale cu echipament necesar (computere, aparate foto-video digitale, aparate de scanat, microscopie, proiectoare cu raze ultraviolete) și instruirea colaboratorilor vamali privind utilizarea acestora	Asistența tehnică a donatorilor	2013	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Condiții moderne de examinare a cazurilor de încălcare a drepturilor de PI la frontieră	Numărul de echipamente procurate; numărul de angajați școlarizați
	Asigurarea efectuării expertizei, consultării, conlucrării permanente cu specialiști în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Coordonarea domeniului respectării drepturilor de PI la frontieră de ansamblu	Numărul de expertize și consultări acordate
4.3.4.	Dezvoltarea cooperării cu agenții economici și cu publicul larg în scopul ameliorării protecției drepturilor de PI la frontieră:	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	O mai bună înțelegere de către public și o implicare mai activă a altor agenți economici	Numărul activităților de instruire organizate pentru public; extinderea cooperării
	Desfășurarea campaniilor de mediatizare, diseminare a informațiilor prin mijloacele de comunicare în masă și prin Internet privind protecția drepturilor de PI la frontieră	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Nivelul înalt de conștientizare a cetățenilor și a comunității de afaceri a măsurilor de protecție la frontieră	Numărul de campanii organizate
	Implementarea continuă a procesului de consultare și colaborare cu sectorul privat interesat de protecția drepturilor de PI la frontieră	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Nivelul înalt de implicare a titularilor de drepturi în protecția drepturilor de PI la frontieră	Numărul de acte prezentate spre consultare publică Numărul de conferințe de presă organizate
4.3.5.	Consolidarea relațiilor de cooperare a Serviciului Vamal, a Ministerului Afacerilor Interne și a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu deținătorii principali ai drepturilor de PI	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Ministerul Finanțelor; Serviciul Vamal	Efectul maxim al activităților	Numărul de activități organizate pentru titulari
4.3.6.	Perfecționarea sistemelor informaționale automatizate de evidență a datelor gestionate de Ministerul Afacerilor Interne cu privire la încălcarea drepturilor de PI	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetul autorității responsabile	Ministerul Afacerilor Interne	Sistemele informaționale automatizate de evidență a datelor gestionate de MAI cu privire la încălcarea drepturilor de PI implementate	Rapoarte statistice care respectă standardele internaționale
4.3.7.	Sporirea capacităților sistemului judiciar: specializarea și instruirea judecătorilor în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorității responsabile	Ministerul Justiției	Nivelul înalt de pregătire profesională în domeniul PI	Numărul de evenimente organizate; numărul de judecători școlarizați
4.3.8.	Studierea și analiza reglementărilor internaționale și de drept comparat în domeniul monitorizării Internetului de către organele de ocrotire a normelor de drept în vederea prevenirii și combaterii infracțiunilor informatice, inclusiv a încălcărilor îndreptate împotriva proprietății intelectuale	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorității responsabile	Ministerul Afacerilor Interne cu participarea altor instituții abilitate	Asigurarea corespunderii legislației naționale cu standardele internaționale în domeniu, inclusiv cu Strategia Europeană de Guvernare a Internetului pentru 2012-2015 susținută de Republica Moldova	Propunerile de modificare elaborate

1	2	3	4	5	6	7	8
4.3.9.	Organizarea schimbului de informații analitice dintre organele de drept și alte instituții referitor la aspectele amplificării fenomenului criminalității împotriva PI, particularitățile de tactică și procedură	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorității responsabile	Ministerul Afacerilor Interne cu participarea instituțiilor abilitate	Prevenire crimelor în domeniul PI într-un mod eficient.	Numărul de rapoarte analitice transmise
4.3.10.	Instruirea continuă a lucrătorilor organelor de drept ce tin de depistarea, investigarea, urmărirea penală și judecarea infracțiunilor respective, precum și legătura cu alte categorii de infracțiuni	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetul autorității responsabile	Ministerul Afacerilor Interne cu participarea instituțiilor abilitate	Nivelul înalt de pregătire profesională a lucrătorilor organelor de drept în domeniul PI	Numărul de persoane școlarizate
4.3.11.	Stabilirea și verificarea celor mai vulnerabile sectoare în care există un risc sporit de comitere a fraudelor în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorităților responsabile	Ministerul Afacerilor Interne cu participarea instituțiilor abilitate	Ameliorarea activității de depistare a fraudelor	Sectoarele depistate
4.3.12.	Extinderea cooperării cu instituțiile internaționale de profil în acțiunile de prevenire și combatere a criminalității împotriva PI	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorităților responsabile	Ministerul Afacerilor Interne cu participarea altor instituții abilitate	Asigurarea corespunderii legislației naționale cu standardele internaționale în domeniu	Numărul de programe și evenimente organizate
4.3.13.	Consolidarea capacităților Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței în depistarea și contracararea acțiunilor anticoncurențiale și de concurență neloială ce implică exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorității responsabile	Consiliul Concurenței	Asigurarea protecției concurenței prin combaterea acțiunilor anticoncurențiale și de concurență neloială ce implică exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală	Numărul de acțiuni întreprinse
	Elaborarea și promovarea politicii concurențiale aferente exercitării drepturilor de proprietate intelectuală prin asigurarea unui dialog continuu cu societatea	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile	Consiliul Concurenței în colaborare cu Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Identificarea problemelor, a obiectivelor și instrumentelor de soluționare a acestor probleme cu considerarea bunelor practici în domeniu a altor state; elaborarea politicii; informarea societății cu referire la politica promovată de stat în combaterea acțiunilor anticoncurențiale și de concurență neloială ce implică exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală	Numărul de acțiuni desfășurate
OBIECTIVUL GENERAL 5. Promovarea și dezvoltarea unei culturi înalte în materie de proprietate intelectuală, sensibilizarea și conștientizarea publicului larg cu privire la rolul proprietății intelectuale și sporirea interesului față de protecția și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală							
Obiectivul specific 5.1. Sporirea accesului la informațiile și cunoștințele din domeniul proprietății intelectuale							
5.1.1.	Organizarea activităților de informare a societății cu privire la rolul PI în dezvoltarea economică, socială și culturală a țării, precum și importanța respectării drepturilor de PI	500	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în cooperare cu alte instituții abilitate	Sporirea nivelului de cunoaștere a domeniului de PI de către publicul larg	Numărul de seminare, traininguri, mese-rotunde, ateliere de lucru organizate pentru diferite categorii de utilizatori ai sistemului de PI; numărul de specialiști școlarizați

1	2	3	4	5	6	7	8
5.1.2.	Elaborarea, imprimarea și distribuirea materialelor promoționale în domeniul PI	200	2014	Bugetul autorității responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sporirea gradului de informare și conștientizare a populației cu referire la PI, formarea unei atitudini adecvate cu referire la impactul negativ al pirateriei și contrafacerii	Numărul de materiale elaborate și distribuite
5.1.3.	Elaborarea, mentenanța și promovarea paginii web www.stoppirateria.md	30	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal, în cooperare cu alte instituții abilitate	Sporirea gradului de informare a societății cu referire la impactul negativ al acestor fenomene asupra dezvoltării economice a țării și a sănătății publice	Pagina web lansată Numărul de rapoarte elaborate și diseminate în rândul publicului
5.1.4.	Crearea și dezvoltarea centrelor regionale de informare în domeniul PI	600	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Culturii, în cooperare cu Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova; Asociația Bibliotecarilor din Moldova	Instituirea unei rețele de centre de informare în domeniul PI în cadrul bibliotecilor publice, precum și al filialelor Camerei de Comerț și Industrie	Numărul de biblioteci și de filiale ale Camerei de Comerț și Industrie antrenate în activități de promovare a PI; numărul de activități organizate pentru mediul de afaceri
Obiectivul specific 5.2. Instruirea și educarea în domeniul proprietății intelectuale prin intermediul sistemului de învățământ preuniversitar, universitar și postuniversitar							
5.2.1.	Introducerea în curricula și în programele de nivel liceal, universitar și postuniversitar a unor cursuri de instruire în domeniul PI și acordarea asistenței în vederea elaborării programelor de studiu în domeniu	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educației, în comun cu instituțiile de învățământ	Sporirea nivelului de pregătire a tineretului studios în domeniul PI; perfecționarea sistemului de instruire în domeniul PI	Numărul de instituții care au introdus în curricula și în programele școlare cursul introductiv de PI
5.2.2.	Instituirea și acordarea unor burse anuale pentru studenții specialității de management a PI	30	2014	Bugetul autorității responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sistemul de încurajare a pregătirii cadrelor în domeniul PI	Numărul de burse acordate
5.2.3.	Semnarea acordurilor de colaborare cu instituțiile de învățământ universitar și preuniversitar privind pregătirea cadrelor profesoral-didactice și a studenților în domeniul PI	Nu necesită finanțare	2013	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educației, în comun cu instituțiile de învățământ	Sporirea calificării profesorilor în domeniul PI, sporirea numărului de specialiști în domeniul PI	Numărul de profesori care au urmat cursurile de școlarizare în domeniul PI
5.2.4.	Organizarea în comun cu Programul Junior Achievement Moldova a activităților de sensibilizare în domeniul PI a elevilor din instituțiile de învățământ preuniversitar și universitar din republică	100	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educației, în comun cu instituțiile de învățământ	Sporirea nivelului de înțelegere de către tineret a noțiunilor de PI	Numărul de activități desfășurate; numărul de elevi, liceeni, studenți care au fost școlarizați în domeniul PI
	Celebrarea Zilei Mondiale a Proprietății Intelectuale în școli, licee, universități	150	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educației, în comun cu instituțiile de învățământ	Ridicarea nivelului de informare a elevilor, liceenilor, studenților cu privire la PI	Numărul de elevi, liceeni, studenți care au participat la eveniment
5.2.5.	Susținerea activității de cercetare și inovare în rândul elevilor, promovarea continuă a concursului republican anual „Cel mai bun elev inovator”	500	2014	Bugetele autorităților responsabile	Academia de Științe a Moldovei (Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic), în comun cu Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educației	Sporirea interesului tineretului studios față de activitatea de inovare	Numărul de participanți la concurs; Numărul de lucrări prezentate

1	2	3	4	5	6	7	8
5.2.6.	Organizarea Conferinței științifice a studenților în domeniul protecției și respectării drepturilor de PI, cu participarea reprezentanților instituțiilor internaționale și regionale cu comunicări axate pe probleme actuale din domeniu	150	2013	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educației (Academia de Studii Economice a Moldovei)	Antrenarea tineretului studios în dezbateri pe probleme actuale din domeniul PI	Numărul de participanți la conferință
5.2.7.	Elaborarea, multiplicarea și distribuirea materialelor educaționale și promoționale în domeniul PI pentru elevi și studenți	100	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală în comun cu instituțiile de învățământ	Materialele promoționale în domeniul PI elaborate și imprimate	Numărul de materiale distribuite
Obiectivul specific 5.3. Creșterea gradului de conștientizare a importanței drepturilor de proprietate intelectuală de către societate							
5.3.1.	Promovarea și diseminarea informației cu privire la drepturile de proprietate intelectuală (prin intermediul materialelor video și a materialelor tipărite)	500	permanent	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Creșterea gradului de conștientizare a drepturilor de proprietate intelectuală de către IMM-uri, universități, instituții din sfera științei și inovării, pentru publicul larg; formarea unei atitudini negative a populației față de piraterie și contrafacere	Numărul de evenimente organizate; numărul de spoturi publicitare și materiale elaborate
5.3.2.	Implicarea activă a titularilor de drepturi și a drepturilor organizațiilor de gestiune colectivă a drepturilor de autor și conexe în activitățile de combatere a pirateriei și a contrafacerii	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul respectării drepturilor de PI	Împlicarea mai activă și contribuția titularilor de drepturi la realizarea activităților desfășurate de autoritățile publice în vederea diminuării nivelului contrafacerii și al pirateriei pe piața autohtonă	Numărul de evenimente organizate cu participarea titularilor de drepturi și a asociațiilor de gestiune colectivă
5.3.3.	Desfășurarea unor campanii publicitare în mass-media privind efectele negative ale contrafacerii și ale pirateriei și necesitatea respectării drepturilor de PI	1500	permanent	Bugetul autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul respectării drepturilor de PI	Înțelegerea mai bună de către public a efectelor negative ale contrafacerii și ale pirateriei	Numărul de evenimente organizate
5.3.4.	Organizarea unui Simpozion regional privind combaterea contrafacerii și pirateriei cu participarea experților internaționali	150	2012	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor (OMPI)	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Realizarea unui schimb de experiență privind cele mai bune practici de diminuare a impactului negativ al fenomenului contrafacerii și al pirateriei asupra dezvoltării economice a țării	Evenimentul organizat
5.3.5.	Organizarea Expoziției Internaționale Specializate „Infoinvent” în scopul promovării realizărilor științifice și inovaționale	350	2013	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Științe a Moldovei (Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic); Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo”	Valorificarea potențialului intelectual din instituțiile din sfera științei și inovării și din universități; atragerea investițiilor pentru implementarea inovațiilor	Numărul de expoziții organizate; numărul de invenții promovate

1	2	3	4	5	6	7	8
5.3.6.	Organizarea unor cursuri de instruire de scurtă durată pentru jurnaliștii ce abordează tematica PI	60	2014	Bugetul autorității responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Formarea unui grup de jurnaliști bine informați în domeniul PI	Numărul de sesiuni organizate pentru jurnaliști; numărul de jurnaliști participanți la instruire
5.3.7.	Organizarea concursului jurnaliștilor pentru cea mai bună expunere a problemelor legate de dezvoltarea activității tehnico-științifice, inovaționale și de raționalizare din țară, precum și diseminarea informațiilor din domeniul PI	20	2013	Bugetul autorității responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Popularizarea elaborărilor tehnico-științifice, de inovare și raționalizare; formarea unui grup de jurnaliști bine informați în domeniul PI	Numărul de participări la concurs; numărul de materiale elaborate de jurnaliști și înaintate la concurs
OBIECTIVUL GENERAL 6. Dezvoltarea cooperării internaționale, regionale și bilaterale în domeniul proprietății intelectuale și integrarea Republicii Moldova în spațiul intelectual internațional și european							
6.1.	Cooperarea cu Organizația Mondială a Comerțului; participarea la ședințele Consiliului TRIPS	50	2014	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Monitorizarea corespunderii cadrului normativ în domeniul PI cu exigențele Acordului TRIPS al Organizației Mondiale a Comerțului	Numărul de participări la evenimente; numărul de propuneri de amendare
6.2.	Consolidarea relațiilor de colaborare cu Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE)	50	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Ministerul Economiei; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Participarea Republicii Moldova la dezbateri cu referire la rolul PI în dezvoltarea economică a țării în cadrul sesiunilor UNECE	Numărul de participări la sesiunile Grupului de lucru UNECE; numărul de evenimente organizate
6.3.	Consolidarea relațiilor de colaborare cu Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO)	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Ministerul Culturii; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Participarea Republicii Moldova la reuniunile UNESCO; promovarea patrimoniului cultural național	Numărul de participări la sesiunile UNESCO
6.4.	Extinderea cooperării cu asociațiile titularilor de drepturi în domeniul PI din străinătate	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sporirea interesului titularilor drepturilor de PI din străinătate pentru piața internă a Republicii Moldova; atragerea investițiilor	Numărul de evenimente organizate cu participarea titularilor de drepturi din străinătate
6.5.	Extinderea relațiilor de colaborare în domeniul PI cu misiunile diplomatice ale altor state și cu reprezentanțele organismelor internaționale care activează în Republica Moldova	Nu necesită finanțare	2014	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul PI	Informarea reprezentanțelor ambasadelor străine acreditate la Chișinău și reprezentanțelor organismelor internaționale care activează în Republica Moldova cu referire la noutățile din domeniul sistemului național de PI în scopul promovării acestuia în statele terțe și în scopul creșterii numărului investitorilor străini pe piața autohtonă	Numărul de evenimente organizate
6.6.	Consolidarea colaborării cu oficiile naționale de peste hotare, cu organizații guvernamentale și nonguvernamentale în domeniul proprietății intelectuale	Nu necesită finanțare	2014	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Consolidarea sistemului național de protecție a OPI în baza schimburilor bilaterale de experiență și preluării celei mai bune practici existente la nivel național, regional și internațional	Numărul de acorduri și programe bilaterale nou-semnate; numărul de evenimente organizate

1	2	3	4	5	6	7	8
6.7.	Participarea Republicii Moldova la lucrările Adunărilor anuale ale Statelor membre ale Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI), inclusiv la sesiunile Comitetelor Permanente ale Grupurilor de experți și Grupurilor de lucru	500	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor (OMPI)	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Promovarea intereselor Republicii Moldova în domeniul PI în plan internațional	Numărul de evenimente la care s-a participat
6.8.	Actualizarea și semnarea Memorandumului de colaborare dintre Republica Moldova și OMPI în domeniul PI	Nu necesită finanțare	2012	—	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Promovarea intereselor Republicii Moldova în domeniul PI în cadrul OMPI	Memorandumul elaborat și semnat
6.9.	Preluarea experienței Centrului de Arbitraj și mediere al OMPI în organizarea activităților de mediere în domeniul PI; identificarea mecanismului de mediere care poate fi implementat în Republica Moldova	130	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu participarea organizațiilor de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor	Crearea și implementarea mecanismului de mediere și arbitraj în cadrul AGEPI	Numărul de activități organizate în comun cu OMPI
6.10.	Participarea Republicii Moldova la programele de asistență ale OMPI destinate statelor-membre	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor (OMPI)	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Atragerea asistenței OMPI în cadrul programelor destinate țărilor cu economie în tranziție pentru organizarea activităților de promovare și instruire în domeniul PI	Numărul de evenimente organizate; numărul de participanți
6.11.	Organizarea la Chișinău a seminarelor naționale, cu participarea experților OMPI, cu tematica axată pe protecția și respectarea drepturilor de PI	420	2014	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor (OMPI)	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Preluarea celor mai bune practici de organizare și dezvoltare a sistemului de protecție și respectare a drepturilor de PI	Numărul de seminare organizate
6.12.	Implementarea proiectului comun AGEPI-OMPI privind „Crearea și dezvoltarea unei rețele de centre de proprietate intelectuală și transfer tehnologic” în cadrul a 5 instituții de învățământ superior din Republica Moldova	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor (OMPI)	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Universitatea de Stat din Moldova; Universitatea Tehnică a Moldovei; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; Universitatea de Stat „A.Russo” din Bălți; Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul	Promovarea rolului PI și al transferului tehnologic în dezvoltarea economică a instituțiilor și organizațiilor, în vederea instituirii unei economii bazate pe cunoaștere	Numărul de centre create; numărul de evenimente organizate de aceste centre
6.13.	Participarea Republicii Moldova la acțiunile planificate de Uniunea Internațională pentru Protecția Soiurilor Noi de Plante (UPOV), inclusiv la lucrările Consiliului, Comitetelor și Grupurilor de lucru tehnice ale UPOV	150	2014	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante	Elaborarea și aprobarea la nivel local a recomandărilor UPOV în domeniul protecției <i>sui generis</i> a soiurilor noi de plante	Numărul de evenimente la care s-a participat; numărul de poziții de față prezentate Evenimentul organizat

1	2	3	4	5	6	7	8
6.14.	Organizarea sesiunii Grupului de lucru privind automatizarea și programele de calculator al UPOV	200	2012	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante	Creșterea nivelului de înțelegere de către amelioratorii autohtoni a necesității deținerii drepturilor exclusive asupra soiurilor noi de plante	
6.15.	Consolidarea colaborării cu instituțiile Uniunii Europene în domeniul PI : Oficiul de Armonizare pe Piața Internă; Oficiul Comunitar pentru Soiurile de Plante	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Economiei	Promovarea informației privind sistemul de protecție a mărcilor, a desenelor și modelelor industriale, a soiurilor de plante în Uniunea Europeană; preluarea celor mai bune practici europene de protecție a PI	Numărul de activități organizate; numărul de specialiști școlarizați
6.16.	Extinderea și consolidarea relațiilor cu Organizația Europeană de Brevete (OEB) și cu statele membre; realizarea măsurilor incluse în Programul de colaborare dintre Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală și Oficiul European de Brevete	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetul autorității responsabile; asistența donatorilor (OEB)	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Consolidarea sistemului național de protecție a invențiilor și ajustarea acestuia la prevederile sistemului european în domeniu; implementarea celor mai bune practici europene în domeniul protecției brevetelor de invenție Perfecționarea cadrelor naționale în domeniu	Numărul de activități organizate; numărul de specialiști școlarizați
6.17.	Implementarea recomandărilor Proiectului TWINNING al Uniunii Europene „Suport pentru implementarea și realizarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova”	80	2012	Bugetele autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Justiției, în cooperare cu Procuratura Generală	Sistemul de respectare a drepturilor de proprietate intelectuală similar celui european; nivelul înalt de pregătire a cadrelor naționale care vor asigura implementarea prevederilor acestui sistem	Numărul de evenimente organizate
6.18.	Implementarea priorităților Agendei pentru integrare europeană în legătură cu negocierea Acordului de Asociere RM-UE, a capitolului „Proprietatea intelectuală”	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Economiei cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul PI	Ajustarea sistemului național de protecție a proprietății intelectuale la cel european	Numărul de rapoarte prezentate
6.19.	Realizarea Planului de acțiuni privind implementarea recomandărilor prioritare și adiționale în contextul negocierii Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Comprehensiv între Republica Moldova și Uniunea Europeană (ZLSAC)	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetul autorităților responsabile	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Economiei, cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul PI	Realizarea măsurilor incluse în capitolul „Dreptul proprietății intelectuale” al Planului de acțiuni privind implementarea Recomandărilor prioritare și adiționale în contextul negocierii Acordului ZLSAC	Numărul de rapoarte prezentate; numărul de acțiuni realizate
6.20.	Implementarea prevederilor Acordului dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind protecția indicațiilor geografice	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităților responsabile; asistența donatorilor	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Economiei; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, cu participarea instituțiilor abilitate în domeniul PI	Crearea condițiilor de ordin tehnic și legislativ pentru implementarea prevederilor Acordului dintre Republica Moldova –Uniunea Europeană privind protecția indicațiilor geografice; dezvoltarea infrastructurii necesare și pregătirea cadrelor naționale în domeniu	Numărul de rapoarte prezentate; numărul de acțiuni realizate

952

H O T Ă R Î R E

cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare

proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:

**Ministrul agriculturii
și industriei alimentare
Ministrul finanțelor
Ministrul justiției**

**Vasile Bumacov
Veaceslav Negruța
Oleg Efrim**

Nr. 881. Chișinău, 22 noiembrie 2012.

953 HOTĂRÎRE

cu privire la transmiterea unor mijloace de transport

În temeiul art. 6 alin. (1) lit. a) și art. 14 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deținutarea proprietății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90-93, art. 401), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se transmit, cu titlu gratuit:

din gestiunea economică a Agenției Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală în gestiunea economică a Bazei Auto a Cancelariei de Stat automobilul Skoda Superb, anul fabricării 2012, caroseria TMBAH43T7D9007426, motorul CCZ278286;

din gestiunea economică a Bazei Auto a Cancelariei de Stat în gestiunea economică a Agenției Sanitar-Vete-

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare

Nr. 882. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

rinare și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală automobilul Skoda Superb, anul fabricării 2002, caroseria TMBCL23U439028091, motorul AWT103666.

2. Transmiterea mijloacelor de transport se va efectua conform Regulamentului cu privire la modul de transmitere a întreprinderilor, organizațiilor, instituțiilor de stat, a subdiviziunilor lor, clădirilor, edificiilor, mijloacelor fixe și altor active, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 688 din 9 octombrie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr. 10, art. 45), cu modificările și completările ulterioare.

3. Instituțiile nominalizate în prezenta hotărîre vor perfectă, în modul stabilit, documentele necesare.

Vladimir FILAT

Vasile Bumacov

954 HOTĂRÎRE

cu privire la modificarea și completarea Regulamentului privind evidența și calcularea uzurii mijloacelor fixe în scopuri fiscale

În temeiul art. 26 alin. (10) și art. 27 alin. (4) din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Regulamentul privind evidența și calcularea uzurii mijloacelor fixe în scopuri fiscale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 289 din 14 martie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 39-42, art. 305), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Punctul 3:

se completează după alineatul doi cu un nou alineat cu următorul cuprins:

„Mijloacele fixe primite ca aport în capitalul social și folosite în activitatea de întreprinzător reprezintă obiect al calculării uzurii.”;

la alineatul trei propoziția a doua, cuvîntul „întreținere” se exclude.

2. Punctul 5 exemplul 1:

în prima propoziție, cifra „5000” se substituie cu cifra „10 000”;

tabelul nr. 1 va avea următorul cuprins:

„Tabelul nr. 1
(în lei)

Perioada de gestiune	Baza valorică a mijloacelor fixe la începutul perioadei de gestiune	Suma intrărilor	Baza valorică a mijloacelor fixe la finele perioadei de gestiune	Uzura calculată	Baza valorică a mijloacelor fixe la începutul următoarei perioade de gestiune
1	2	3	4 (2+3)	5 (4x30%)	6 (4-5)
Primul an	10 000	-	10 000	10 000x30%=3000	7000
Al doilea an	7000	-	7000	7000x30%=2100	4900
Al treilea an	4900	-	4900	4900	0*

3. La punctul 6 alineatul unu, după cuvintele din paranteze „în cazul înstrăinării” se completează cu sintagma „sau ieșirii”.

4. Punctul 8:

la alineatul patru, cuvîntul „întreținere,” se exclude;

la alineatul doi din exemplul 2, cifrele 5000 și 135000 se substituie, respectiv, cu cifrele 10 000 și 130 000.

5. Punctul 10:

la alineatul patru, după cuvintele „proprietății înlocuite” se completează cu textul „, majorată cu suma cheltuielilor suportate pentru procurarea proprietății, care nu este acoperită din venitul obținut în cazul pierderii forțate”;

la alineatul șase, cuvîntul „întreținere,” se exclude.

6. La punctul 14, în exemplul 4, ultimul alineat, cifra „127000” se substituie cu cifra „127 500”.

7. Punctul 21, în exemplul 7:

la alineatul întii prima propoziție, cifra „5000” se substituie cu cifra „15 000”;

tabelul nr. 7 va avea următorul cuprins:

„Tabelul nr. 7
(în lei)

Perioadele de gestiune	Baza valorică a mijloacelor fixe la începutul perioadei de gestiune	Ajustările perioadei de gestiune	Baza valorică a mijloacelor fixe la finele perioadei de gestiune	Uzura calculată în perioada de gestiune	Baza valorică a mijloacelor fixe la începutul următoarei perioade de gestiune
1	2	3	4 (2+3)	5 (4x30%)	6 (4-5)
Primul an	15 000/3	-	15 000/3	15 000 x 30% = 4500	10 500/3
Al doilea an	10 500/3	-	10 500/3	10 500 x 30% = 3150	7350/3
Al treilea an	7350/3	-	7350/3	7350 x 30% = 2205	5145/3
Al patrulea an	5145/3	-	5145/3	5145	0/3*

alineatul doi va avea următorul cuprins:

„Admitem că limita stabilită la art. 27 alin. (5) din Codul fiscal constituie 6000 lei. Conform exemplului, baza valorică a proprietății la începutul perioadei de gestiune (anul patru) constituie 5145 lei. Deci, în perioada de gestiune (anul patru) se permite deducerea sumei de 5145 lei.”.

8. Denumirea capitolului XI în final se completează cu textul „și modul de determinare a bazei valorice a mijloacelor fixe”.

9. La punctul 22 tabelul nr. 10¹, cifra „14000” se substituie cu cifra „140 000”.

10. Punctul 24 în final se completează cu următoarele alineate:

„Baza valorică a autoturismului, inclus în categoria de proprietate cu valoarea stabilită la art. 26 alin. (9) lit. b) din Codul fiscal, reprezintă valoarea acestuia micșorată cu suma uzurii calculate.

Baza valorică a proprietății pe care se calculează uzura,

constatată conform prevederilor art. 26 alin. (3) din Codul fiscal se determină prin calcul, pornind de la valoarea de intrare a proprietății care a fost inclusă în categoria respectivă și micșorată cu suma uzurii calculate în scopuri fiscale ale acestora.”.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Ministrul finanțelor

Nr. 883. Chișinău, 26 noiembrie 2012.

Vladimir FILAT

Veaceslav Negruța

955 HOTĂRÎRE

pentru aprobarea Regulamentului privind auditul energetic

În temeiul art. 11 alin. (1) al Legii nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.155-158, art. 545), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei

Nr. 884. Chișinău, 27 noiembrie 2012.

Vladimir FILAT

Valeriu Lazăr

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului nr.884
din 27 noiembrie 2012

REGULAMENTUL privind auditul energetic

I. Dispoziții generale

1. Auditul energetic se efectuează de către auditorii energetici autorizați de Agenția pentru Eficiență Energetică (în continuare – Agenție), în conformitate cu Regulamentul privind autorizarea auditorilor energetici.

2. Prevederile Regulamentului privind auditul energetic (în continuare – Regulament) stabilesc:

- a) obiectivele de bază ale auditului energetic;
- b) succesiunea etapelor efectuării auditului în toate sectoarele economiei;
- c) etapele de pregătire, efectuare și prezentare a rezultatelor auditului energetic.

3. În contextul prezentului Regulament, noțiunile de bază utilizate au următoarele semnificații:

consum de energie – proces care reflectă valoarea de consum a combustibilului și a resursei energetice;

consumator de resurse energetice – persoană fizică sau juridică care consumă combustibili, energie electrică sau energie termică;

consum specific de combustibil – cantitate de combustibil consumată pentru executarea unei unități de produs, serviciu etc.;

consum specific de energie termică/electrică – raport între suma cantităților de energie consumate în cadrul procesului/activității și volumul de producție exprimat în unități fizice ori economice;

grad de recuperare a resurselor energetice reutilizate – raport între energia recuperată și totalul resurselor energetice reutilizate disponibile în echivalentul lor exprimat în unități de energie;

resursă energetică – purtător de energie utilizat direct sau după unele transformări în scopul satisfacerii necesarului de energie;

resurse energetice primare – purtători de energie existenți în natură, apăruiți datorită evoluției geologice a pământului, care pot fi extrasi și apoi utilizați direct sau după unele transformări în scopul satisfacerii necesarului

11. În anexa nr. 1 poziția 4 și anexa nr.2 poziția 3 din Regulamentul cu privire la modul de evidență și calculare a uzurii mijloacelor fixe în scopuri fiscale, cifra „10%” se substituie cu cifra „12,5%”.

1. Se aprobă Regulamentul privind auditul energetic (se anexează).

2. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Economiei.

de energie;

raport de audit energetic – element esențial al procedurii de realizare a auditului energetic ce prezintă modul în care a fost efectuat auditul, principalele caracteristici energetice ale obiectului auditat, măsurile propuse de reabilitare sau de modernizare energetică, precum și concluziile referitoare la măsurile eficiente din punct de vedere economic.

II. Obiectivele, acțiunile și etapele auditului energetic

4. Obiectivele auditului energetic sînt următoarele:

a) stabilirea tipurilor de resurse energetice utilizate și a cheltuielilor suportate;

b) analiza modului de utilizare a energiei, identificarea și cuantificarea pierderilor de energie;

c) identificarea și analiza oportunităților de implementare a unor soluții organizatorice, tehnice și/sau de achiziționare a unor tehnologii, echipamente, care pot contribui la o scădere semnificativă a consumului de resurse energetice și a cheltuielilor suportate;

d) analiza economică a fezabilității soluțiilor tehnice propuse.

5. Acțiunile anticipate auditului energetic presupun:

a) elaborarea caietului de sarcini;

b) evaluarea costului auditului energetic;

c) încheierea contractului privind prestarea serviciului de efectuare a auditului energetic.

6. Etapele auditului energetic prevăd:

1) efectuarea auditului energetic, care include:

a) instructajul privind securitatea și sănătatea în muncă;

b) colectarea informației, elaborarea și completarea chestionarelor;

c) colectarea informației cu ajutorul echipamentelor (mijloacelor) de măsurare și control;

2) analiza rezultatelor, care cuprinde:

a) stabilirea și analiza indicatorilor de eficiență energetică;

b) elaborarea măsurilor de eficiență energetică;
c) estimarea potențialului de eficientizare a consumului de resurse energetice;

d) evaluarea impactului asupra mediului;
e) elaborarea raportului de audit energetic.

7. După elaborarea raportului de audit energetic, beneficiarul va decide asupra implementării recomandărilor acestuia.

III. Acțiunile anticipate auditului energetic

Secțiunea 1. Elaborarea caietului de sarcini

8. Caietul de sarcini pentru sectorul public se elaborează de către beneficiar în coordonare cu managerul energetic din cadrul autorităților administrației publice locale.

9. Caietul de sarcini pentru sectorul privat se elaborează de beneficiar sau de comun acord cu executorul auditului energetic.

10. Tipurile și metodele de realizare a măsurătorilor necesare efectuării auditului energetic vor fi incluse în caietul de sarcini, în funcție de exigențele, aplicabilitatea și valoarea adăugată a rezultatelor măsurătorilor.

11. Caietul de sarcini cuprinde următoarele compartimente:

a) argumentarea necesității efectuării auditului energetic;

b) scopul auditului energetic;

c) obiectele auditului energetic;

d) conținutul lucrărilor și ordinea de execuție a acestora;

e) modul și ordinea recepției lucrărilor;

f) lista documentației și completarea ei.

Secțiunea 2. Evaluarea costului auditului energetic

12. Costul auditului energetic se determină în condiții de liberă concurență și transparentă.

13. Costul auditului energetic depinde de volumul și de complexitatea lucrărilor specificate în caietul de sarcini.

14. În cazul proiectelor de eficiență energetică realizate cu sprijinul financiar al Fondului pentru Eficiență Energetică și în cadrul programelor de îmbunătățire a eficienței energetice cu sprijinul financiar al bugetului de stat sau al bugetelor autorităților publice locale, costul auditului energetic se determină de către Agenție în baza metodologiei de calculare a costului auditului energetic, aprobate prin hotărâre de Guvern.

Secțiunea 3. Încheierea contractului privind prestarea serviciului de efectuare a auditului energetic

15. Beneficiarul semnează contractul cu auditorul energetic autorizat în concordanță cu legislația în vigoare.

IV. Etapele auditului energetic

Secțiunea 1. Efectuarea auditului energetic

Instructajul privind securitatea și sănătatea în muncă

16. Respectarea prevederilor Legii securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008, precum și a cadrului normativ secundar cu incidență în domeniu este obligatorie pentru lucrările efectuate în procesul de audit energetic.

17. Pentru a preveni orice tip de accidente umane sau tehnice, este obligatorie efectuarea unui instructaj introductiv pentru obiectul auditat. Acest instructaj va fi efectuat, după caz, înaintea unui ciclu de măsurători, de către un personal autorizat numit prin ordin de beneficiar.

Colectarea informației, elaborarea și completarea chestionarelor

18. În colectarea informației este implicat atât auditorul energetic, cât și beneficiarul auditului energetic.

19. Colectarea informației se va face, după caz, din următoarele surse:

a) rapoartele privind evidența comercială și tehnică a resurselor energetice;

b) contractele cu furnizorii de resurse energetice;
c) schemele de alimentare și evidență a resurselor energetice;

d) facturile pentru consumurile de resurse energetice;

e) proiectele de execuție ale construcțiilor;

f) graficele zilnice, săptămânale și lunare de sarcină;

g) datele privind volumul producției, prețurile și tarifele;

h) documentația tehnică privind utilajele tehnologice și auxiliare (scheme tehnologice, diagrame, hărți de regim, specificații de operare, regulamente etc.);

i) rapoartele privind reparațiile, punerea în funcțiune, testarea și măsurile de eficiență energetică;

j) programele pe termen lung privind eficientizarea consumului de resurse energetice, documentația de proiect pentru îmbunătățiri tehnologice sau organizaționale, planurile de dezvoltare ale întreprinderii.

20. Informația colectată va fi notată în chestionarele elaborate de auditorul energetic care va verifica selectiv veridicitatea informațiilor furnizate de beneficiar.

21. Pentru elaborarea chestionarului se vor utiliza, după caz, următoarele repere:

a) planul general (planul de urgență) de amplasare a construcțiilor sau a instalațiilor, numărul de clădiri auditate, localizarea lor, volumul, dimensiunile, suprafețele spațiilor etc.;

b) informațiile cu privire la producția fabricată lunar, consumurile specifice planificate și rapoartele privind consumurile de energie și apă;

c) informațiile privind prețurile la combustibil, energie termică, energie electrică, prețurile pentru apă menajeră sau tehnologică și canalizare;

d) informațiile privind achitarea consumurilor de combustibili și de resurse energetice, consumului de apă și canalizare pentru fiecare lună din ultimii 3 ani;

e) informațiile din rapoartele existente (prezentate de secțiile de producere) privind producția obținută, consumul de materii prime, energie, apă etc., indicatorii specifici reglementați și raportați ai consumului de energie, informațiile despre defecțiunile și duratele de nefuncționare a instalațiilor, utilajelor etc.;

f) documentele privind reglementările consumurilor de energie;

g) programul de implementare a măsurilor de eficiență energetică și valorificare a surselor de energie regenerabilă;

h) informațiile (rapoartele) privind evaluarea rezultatelor implementării măsurilor de eficiență energetică și de valorificare a surselor de energie regenerabilă.

22. Chestionarele se elaborează și se completează în mod separat, pentru fiecare obiect auditat, după necesitate.

23. Auditorii energetici autorizați vor obține informații generale despre obiectul auditat, vor lua cunoștință de procesele tehnologice și vor întocmi o listă a instalațiilor aflate în gestiunea beneficiarului.

24. Persoana fizică sau juridică, beneficiară a auditului energetic, este obligată să asigure accesul auditorului la obiectele supuse auditului energetic, să prezinte, la solicitarea acestuia, documentația tehnică și de exploatare, altă informație strict necesară determinării indicilor și măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice.

25. Beneficiarul auditului energetic este obligat să furnizeze auditorului energetic toate documentele strict necesare pentru efectuarea auditului energetic și informația disponibilă din ultimii 3 ani de activitate.

26. Datele colectate vor fi generalizate prin clasificarea și atribuirea lor principalelor sisteme de producere, distribuție și consum al energiei.

27. Datele despre anvelopa clădirilor vor include, după caz:

a) datele despre toate elementele clădirii expuse contactului direct cu mediul exterior, respectiv: ușile exterioare, geamurile, pereții și acoperișul;

b) examinarea elementelor constructive ale clădirii prin studierea proiectului de construcție și analiza vizuală a acestora pentru a obține informații referitoare la materialele utilizate și la gradul de uzură al clădirii;

c) datele despre utilizatorii spațiului și regimul lor de activitate specific tipului clădirii.

28. Datele despre sistemul de încălzire, ventilare și condiționare a aerului vor include, după caz:

a) inventarierea tuturor echipamentelor componente ale sistemelor de încălzire, ventilare și condiționare a aerului, tipul acestora, modelul, mărimea, vechimea, consumul de energie electrică, puterea utilajului, tipul de combustibil utilizat, consumul de combustibil și orele de funcționare;

b) analiza contractelor pentru alimentarea cu căldură;

c) informațiile despre evidența comercială și tehnică a consumului de căldură, schema principală a evidenței comerciale și tehnice;

d) informațiile privind costul energiei termice;

e) informațiile privind consumurile energiei termice, curbele de sarcină, structura consumului de energie termică și a sarcinilor termice;

f) informațiile despre starea tehnică, caracteristicile și modurile de funcționare a echipamentului de bază consumator de căldură;

g) rapoartele de bilanț privind consumul energiei termice;

h) schemele de termoficare.

29. Datele despre sistemul de producere, distribuție și consum a aburului vor include, după caz:

a) datele privind consumurile anuale de combustibil pentru producerea aburului;

b) cantitatea de abur produsă și consumată de utilaj;

c) orele de funcționare a cazanelor de abur și a utilajelor;

d) informații despre evidența comercială și tehnică a aburului;

e) informații cu privire la prețurile și facturile lunare pentru aburul consumat;

f) rapoartele de bilanț privind consumul de abur (pentru ultimii 3 ani, lunar);

g) informațiile privind structura, starea tehnică, caracteristicile și regimurile de funcționare a utilajului principal consumator de abur (reglementări tehnologice, instrucțiuni);

h) informațiile cu privire la indicatorii reglementați și raportați ai consumului de abur pentru producerea unei unități de producție.

30. Datele despre sistemul de alimentare cu combustibil vor include, după caz:

a) analiza contractelor de furnizare a combustibililor;

b) informațiile despre evidența comercială și tehnică a combustibililor;

c) informațiile privind prețurile și facturile lunare pentru combustibili;

d) informațiile privind consumurile și structura consumului de combustibil;

e) rapoartele de bilanț privind consumul de combustibili;

f) informațiile privind compoziția, starea tehnică, caracteristicile și regimurile de funcționare a echipamentelor de bază consumatoare de combustibili (reglementări tehnologice, instrucțiuni);

g) informațiile cu privire la indicatorii reglementați și raportați ai consumului de combustibili pentru producerea

energiei termice și a unei unități de producție.

31. Datele privind sistemul de alimentare cu energie electrică vor include, după caz:

a) analiza contractelor de alimentare cu energie electrică;

b) informațiile cu privire la tarifele și facturile lunare pentru energia electrică;

c) schemele liniare de alimentare cu energie electrică;

d) schema principală privind evidența comercială și tehnică a energiei electrice, indicând amplasarea contoarelor, transformatoarelor de curent și tensiune, tipurile lor;

e) rapoartele de bilanț privind consumul energiei electrice;

f) informațiile despre parametrii și echipamentul rețelilor electrice interioare (tipul transformatoarelor, anul dării în exploatare, secțiunea transversală, liniile electrice aeriene și prin cablu, lungimea lor);

g) informațiile cu privire la indicatorii reglementați și raportați ai consumului de energie electrică la producerea unității de producție.

32. Datele privind sistemul de alimentare cu aer comprimat vor include, după caz:

a) informațiile privind structura, starea tehnică, caracteristicile și regimurile de funcționare a instalațiilor de compresoare (foile de regim ale mașiniștilor);

b) informațiile cu privire la perioada de funcționare a fiecărui compresor;

c) informațiile despre consumul lunar de energie electrică pentru fiecare compresor sau pentru stația de compresoare;

d) datele privind rețelele de aer comprimat;

e) rapoartele privind producția/consumul lunar de aer comprimat;

f) informațiile privind reglementările consumului de aer comprimat.

33. Datele cu privire la alimentarea cu apă menajeră și tehnică vor include, după caz:

a) informațiile privind prețul de cost, consumul de apă și canalizare, facturile lunare privind alimentarea cu apă și canalizare;

b) informațiile cu privire la stațiile de pompare (structura, starea tehnică, principalele caracteristici din fișele tehnice și instrucțiunile de exploatare);

c) informațiile despre consumul lunar de energie pentru fiecare pompă sau consumul lunar de energie al stației de pompare;

d) informațiile privind debitele de apă;

e) regimul de funcționare a pompelor (numărul de pompe în funcțiune, variațiile de presiune la ieșire, fluctuațiile debitului) ore/zi, ore/săptămână, ore/lună, ore/an;

f) schema de alimentare cu apă (apă menajeră, tehnologică, recirculare), cu indicarea lungimii și a diametrului conductelor de apă;

g) informațiile privind starea tehnică a sistemului de evidență a consumului de apă;

h) informațiile despre structura consumului de apă și facturile lunare pentru apă menajeră, tehnologică;

i) informațiile cu privire la reglementările consumurilor specifice de apă;

j) informația despre volumul și calitatea apelor evacuate, caracteristica receptorului de apă.

34. Datele privind sistemul de răcire vor include, după caz:

a) structura, starea tehnică, caracteristicile și regimurile de funcționare a instalațiilor;

b) consumul de energie electrică, producția de frig și normele regimurilor;

c) durata de funcționare lunară a fiecărei instalații frigorifice pe timp de iarnă sau de vară;

- d) datele privind consumatorii de frig;
 e) rapoartele lunare privind producția/consumul de frig;
 f) informațiile privind reglementările consumului de frig.

35. Auditorul energetic este obligat:

a) să efectueze auditul energetic cu imparțialitate, calitativ și în termen, în conformitate cu caietul de sarcini și contractul semnat cu beneficiarul;

b) să informeze beneficiarul despre imposibilitatea continuării auditului energetic în cazul în care acesta refuză să prezinte informații relevante, creează impedimente și/sau nu le înlătură;

c) să renunțe la efectuarea auditului dacă este interesat în activitatea agentului economic, în caz contrar acest fapt va servi drept temei pentru retragerea autorizației de auditor energetic, în temeiul art.13 alin. (2) lit. d) al Legii nr. 142 din 12 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică;

d) să asigure confidențialitatea informației referitoare la activitatea agentului economic legată de concurența de piață.

Colectarea informației cu ajutorul echipamentelor (mijloacelor) de măsurare și control

36. Echipamentele (mijloacele) de măsurare utilizate în procesul de efectuare a auditului energetic trebuie să fie adecvate, legalizate, verificate metrologic conform prevederilor reglementărilor de metrologie legală aplicabile.

37. Măsurarea parametrilor de funcționare a principalelor echipamente și utilaje producătoare și consumatoare de energie este importantă pentru:

a) controlul parametrilor reali de funcționare la diferite sarcini;

b) verificarea randamentelor și eficacității funcționării tehnologiilor și utilajelor;

c) determinarea pierderilor de energie și a cauzelor care conduc la aceste pierderi;

d) dimensionarea corectă a utilajului și a echipamentului nou.

38. Pentru măsurarea parametrilor specifici fiecărui tip de aplicație se vor utiliza:

a) aparate (mijloace) de măsurare fixe, montate pe instalații, adecvate, legalizate și cu termenul verificării metrologice periodice neexpirat la data efectuării măsurărilor;

b) aparate (mijloacele) portabile, de laborator, adecvate, legalizate și cu termenul verificării metrologice periodice neexpirat la data efectuării măsurărilor.

39. Măsurările parametrilor se efectuează de către auditorul energetic în timpul vizitelor de lucru în teritoriu.

40. Echipamentele (mijloacele) de măsurare necesare vor fi selectate în funcție de tipul resursei energetice consumate, de tipul utilajului etc.

41. Examinarea anvelopei clădirilor va include, după caz:

a) examinarea elementelor constructive ale clădirii;

b) diagnosticarea pierderilor de căldură prin anvelopa clădirii.

42. Examinarea sistemului de încălzire, ventilare și condiționare a aerului va include, după caz:

a) examinarea stării izolației termice a conductelor de agent termic;

b) efectuarea de măsurări specifice de temperaturi, umidități, viteze de aer, nivel de zgomot, vibrații și consumuri de energie în diferite regimuri de funcționare.

43. Examinarea sistemului de producere, distribuție și consum a aburului va include, după caz:

a) examinarea sistemului de producere, distribuție și consum al aburului;

b) măsurarea parametrilor de funcționare a instalațiilor în diferite regimuri de sarcină termică;

c) analiza gazelor de ardere la cazane de abur cu analizor de gaze;

d) măsurarea debitelor de apă de alimentare și abur;
 e) măsurarea debitelor de condens;
 f) măsurarea presiunilor și temperaturilor principalilor agenți termici;

g) măsurarea temperaturilor de suprafață a utilajelor și a conductelor de distribuție a agenților termici;

h) verificarea funcționării corecte a oalelor de condens.

44. Examinarea sistemului de producere, distribuție și consum al apei calde va include, după caz:

a) culegerea datelor statistice și măsurarea principalilor parametri de exploatare a cazanelor;

b) estimarea necesarului real anual de energie termică și combustibil;

c) determinarea necesarului maxim orar și anual de energie termică pentru prepararea apei calde menajere.

45. Examinarea sistemului de producere, distribuție și consum al aerului comprimat va include, după caz:

a) măsurarea consumurilor de energie electrică ale compresoarelor de aer în diferite regimuri de funcționare, temperaturilor agenților de răcire, căderilor de presiune pe rețeaua de distribuție și debitului de aer în rețea;

b) identificarea scurgerilor de aer din rețea.

46. Examinarea sistemului de alimentare cu energie electrică va include, după caz:

a) verificarea condițiilor de răcire, protecția de umiditate și praf;

b) verificarea conexiunilor din tablourile electrice de distribuție;

c) verificarea gradului de încărcare al transformatoarelor.

47. Examinarea iluminatului natural și artificial va include, după caz:

a) determinarea gradului de iluminare naturală și artificială;

b) determinarea indicatorilor calitativi ai iluminatului exterior;

c) analiza modului de amplasare a corpurilor de iluminat la locurile de muncă, înălțimea de montaj a corpurilor etc.

48. La examinarea sistemului de iluminat, se va completa tabelul de mai jos:

Spațiul iluminat	Tipul de iluminare	Puterea instalată (w/lampă)	Numărul de lămpi	Puterea totală (kw)	Orele de funcționare (ore/zi)	Zilele de funcționare (zile/an)	Energia consumată (kwh/an)
Interior							
Exterior							
Total							

49. La examinarea motoarelor electrice de acționare se va efectua inventarierea motoarelor electrice din secții sau ateliere, specificându-se tipul motorului, puterea nominală (P_n), turația (n), tensiunea de alimentare (U_n), curentul nominal (I_n), randamentul (η), factorul de putere ($\cos \varphi$), orele anuale de funcționare (T_f) și utilajul acționat, conform modelului prezentat în următorul tabel:

Nr. d/o	Tipul motorului	P_n (kW)	N (rot/min)	U_n (V)	I_n (A)	n (%)	$\cos \varphi$	T_f (ore/an)	Utilajul acționat
1									
2									
...									

50. Examinarea echipamentelor caracteristice unor procese nespecificate în prezentul Regulament, dar care sînt antrenate în procesele tehnologice consumatoare de energie termică sau electrică, va fi efectuată într-un mod similar celui prezentat în punctele anterioare.

Secțiunea 2. Analiza rezultatelor

51. Analiza rezultatelor presupune efectuarea următo-

relor acțiuni:

a) analiza în dinamică a consumurilor de energie (structura consumului, marii consumatori, potențialul de economisire) și a costurilor pentru 3 ani precedenți datei efectuării auditului;

b) analiza contractelor cu furnizorii de resurse energetice și cu consumatorii de energie (subcontractori);

c) elaborarea și analiza bilanțului energetic de facto pentru toate tipurile de energie și pentru fiecare clădire, unitate de producere și pentru alte entități structurale;

d) analiza costului specific de facto al energiei consumate pentru producerea unei unități de producție;

e) calculul și analiza indicatorilor de performanță energetică reglementați și de facto.

Stabilirea și analiza indicatorilor de eficiență energetică

52. Pentru aprecierea din punct de vedere calitativ și cantitativ a unui proces sau a funcționării instalațiilor, se vor folosi indicatori de eficiență energetică, care pot fi stabiliți pe baza datelor determinate prin bilanțurile energetice.

53. Pentru procesele de transformare energetică, se vor analiza următorii indicatori:

a) randamentul energetic brut;

b) randamentul energetic net;

c) consumul specific de energie de forma X pentru producerea energiei de forma Y.

54. Pentru procesele de consum final de energie, se vor analiza următorii indicatori:

a) consumul specific de combustibil;

b) consumul specific de energie termică;

c) consumul specific de energie electrică;

d) consumul specific de energie termică pentru încălzirea unei unități de suprafață;

e) gradul de recuperare a resurselor energetice reutilizate în contur sau în afara acestuia;

f) ponderea consumului de energie electrică în consumul total de energie;

g) costurile energetice pentru realizarea unei unități de produs.

55. Indicatorii de eficiență energetică se vor calcula per total energie cu determinarea echivalentului energetic în kWh, tep.

56. Analiza economică a măsurilor de modernizare a unui obiect existent se realizează prin intermediul indicatorilor de eficiență economico-financiară a investițiilor, și anume:

a) economia totală actualizată (lei);

b) durata de recuperare a investiției (ani);

c) costul unității de energie economisite (lei/kWh).

57. La efectuarea auditului energetic se vor determina și se vor analiza suplimentar și, după caz, indicatori de eficiență energetică specifici obiectului auditat.

Elaborarea măsurilor de eficiență energetică

58. Analiza bilanțului energetic al proceselor va permite elaborarea unui plan de măsuri, în care vor fi indicate toate acțiunile tehnice necesare eliminării sau reducerii pierderilor de energie și valorificării surselor de energie regenerabilă.

59. La elaborarea măsurilor sînt necesare:

a) determinarea soluțiilor tehnice pentru îmbunătățirile propuse;

b) calcularea economiilor potențiale anuale din punct de vedere fizic și în echivalent monetar;

c) identificarea materialelor și/sau echipamentelor necesare pentru realizarea recomandărilor, costul aproximativ, costul de livrare, montare și punere în exploatare;

d) evaluarea tuturor posibilităților de reducere a costurilor de investiție cu propriile forțe de producere, montare și punere în exploatare;

e) identificarea posibilelor efecte secundare ale implementării măsurilor, care influențează asupra eficienței

economice reale;

f) evaluarea impactului economic general al măsurilor propuse.

60. Indicatorii eficienței economice a măsurilor propuse se vor calcula atît independent unul de altul, cît și în cadrul pachetului de măsuri.

61. Măsurile care prezintă eficiență economică se clasifică în funcție de nivelul investiției în următoarele categorii:

a) măsuri fără investiții, care pot fi implementate pe perioada activității curente;

b) măsuri cu investiții modice (cu perioadă simplă de recuperare mai mică de 5 ani), care pot fi implementate din propriile resurse financiare;

c) măsuri cu investiții mari (reabilitări, modernizări, schimbări tehnologice), care necesită investiții suplimentare, executate, de regulă, prin atragerea investițiilor împrumutate.

62. Planul de măsuri întocmit va fi prezentat astfel:

Nr. d/o	Denumirea măsurii	Economii estimate			Costurile investiționale, lei	Eficiența investițională, lei/kWh	Durata simplă de recuperare, ani
		tep/an	kWh/an	lei/an			
1							
2							
...							

Estimarea potențialului de eficientizare a consumului de resurse energetice

63. Analiza bilanțurilor energetice va permite atît identificarea pierderilor de energie, determinarea cauzelor și clasificarea lor, cît și stabilirea măsurilor care trebuie aplicate pentru optimizarea indicatorilor tehnico-economici. De asemenea, se vor obține date privind resursele energetice reutilizate, evidențiindu-le pe categorii și potențial energetic.

Evaluarea impactului asupra mediului

64. Determinarea emisiilor de poluanți SO₂ și NO_x (cu efecte sinergice la scară regională), emisiilor de pulberi – cenușă zburătoare (cu efecte la scară locală) și emisiilor de CO₂ (cu efecte la scară globală) se realizează pe baza măsurătorilor efectuate cu echipamentele (mijloacele) specializate menționate în prezentul Regulament.

65. În situația în care acest echipament lipsește, pentru postevaluări pe diferite perioade de timp, inclusiv pentru întocmirea rapoartelor statistice, pentru verificări de încadrare în norme, precum și pentru elaborarea unor prognoze, evaluarea emisiilor se va face conform metodologiei de evaluare operativă a emisiilor de SO₂, NO_x, pulberi (cenușă zburătoare) și CO₂, bazată pe utilizarea factorilor de emisie și aplicată în statele membre ale UE.

66. În cazul utilizării mai multor tipuri de combustibil, cantitatea de poluant se determină prin însumarea cantităților calculate pentru fiecare dintre aceștia.

Elaborarea raportului de audit energetic

67. Raportul de audit energetic se elaborează pe baza analizei tehnice și economice a soluțiilor de reabilitare/modernizare energetică a obiectului auditat.

68. Raportul de audit energetic conține elementele necesare alegerii soluțiilor de modernizare energetică a obiectului.

69. Întocmirea raportului de audit energetic este un element esențial al procedurii de realizare a auditului energetic.

70. Forma în care este întocmit raportul de audit energetic, prezentarea acestuia, modul de redactare, claritatea și ușurința de interpretare a conținutului acestuia sînt esențiale pentru beneficiarul raportului.

71. Raportul de audit energetic al obiectului auditat trebuie întocmit în limba de stat și trebuie să cuprindă cel puțin următoarele elemente:

1) datele de identificare a obiectului supus auditului

energetic și a proprietarului/administratorului acestuia:

a) numele și prenumele proprietarului (în cazul persoanei fizice) sau denumirea întreprinderii (în cazul persoanei juridice) și numele administratorului obiectului;

b) adresa obiectului auditat;

c) datele de contact ale proprietarului sau ale administratorului obiectului (responsabil).

2) datele de identificare ale auditorului energetic autorizat care a efectuat auditul energetic al obiectului:

a) denumirea persoanei juridice autorizate, adresa, datele de contact, numărul autorizației;

b) numele persoanei fizice, numărul autorizației de auditori energetici;

c) data efectuării analizei termice și electrice;

d) numărul dosarului de audit energetic;

e) data efectuării raportului de audit energetic;

3) prezentarea generală a obiectului auditat:

a) fundamentarea necesității efectuării auditului energetic, obiectivele și scopurile auditului energetic;

b) structura generală a obiectului;

c) datele despre clădiri și construcții (amplasarea, destinația, volumul, suprafețele utile, datele despre anvelopă, regimul de funcționare, datele despre ocupanți etc.);

d) datele despre instalațiile energetice și tehnologice principale (caracteristicile tehnice din pașaportul tehnic, regimul de funcționare etc.);

e) datele despre sistemele de alimentare cu energie și consum de energie (schemele de alimentare, datele despre echipamentele (mijloacele) de măsurare și control etc.);

f) datele despre consumul de energie anual, tarifele și facturile achitate;

4) prezentarea generală a raportului de audit energetic și sinteza pachetelor de măsuri tehnice cu eficiența economică ridicată, propuse pentru modernizarea energetică a obiectului:

a) prezentarea succintă a rezultatelor colectării informațiilor documentare și cu echipamente (mijloace) de măsurare și control;

b) prezentarea succintă a analizei efectuate asupra informației colectate;

c) prezentarea bilanțurilor energetice reale și optime;

d) prezentarea succintă a fiecărei măsuri și a fiecărui pachet de măsuri preconizate;

e) costul estimativ al fiecărei măsuri și al fiecărui pachet de măsuri;

f) economiile de combustibil estimate pentru fiecare pachet;

g) indicatorii de eficiență economică a măsurii și a pachetelor de măsuri preconizate;

h) sugestii privind realizarea lucrărilor de modernizare și finanțarea acestora;

5) prezentarea detaliată a pachetelor de măsuri tehnice propuse pentru modernizarea energetică a obiectului (sub forma unui dosar tehnic de audit energetic):

a) sinteza raportului de analiză energetică cu prezentarea stării actuale a obiectului și a principalelor caracte-

ristici energetice care atestă performanța energetică actuală a construcțiilor și a instalațiilor energetice, tehnologice;

b) datele de intrare pentru analiza economică a măsurilor tehnice preconizate: prețurile pentru energie, rata anuală de creștere a prețurilor la energie, rata anuală de depreciere a monedei utilizate etc.;

c) descrierea detaliată a măsurilor de modernizare energetică preconizate și rezultatele analizei tehnice și economice ale fiecărei măsuri și/sau ale pachetului de măsuri.

V. Implementarea recomandărilor auditului energetic

72. După finalizarea raportului de audit energetic, după analiza consumurilor și costurilor energetice, a soluțiilor recomandate pentru eficientizarea acestor consumuri și analiza lor economică, se va obține acordul beneficiarului obiectului auditat asupra implementării acestora.

73. Pentru asigurarea unor condiții optime de realizare a implementării programului se vor stabili următoarele etape de lucru:

a) proprietarul/gestionarul obiectului auditat, împreună cu managerul energetic, vor stabili și vor asigura accesul la diverse surse și scheme de finanțare a măsurilor/proiectelor;

b) se vor stabili echipele de lucru și responsabilitățile ce le revin în implementarea soluțiilor propuse;

c) se vor defini obiectivele fiecărei echipe;

d) se va trece la implementarea soluțiilor tehnice propuse și se va urmări de către coordonatorul lucrării modul de realizare a lucrărilor și respectarea graficului de lucru;

e) la finalizarea lucrărilor, se va iniția de către managerul energetic un program de monitorizare a economiilor rezultate.

VI. Modul de ținere a Registrului auditurilor energetice efectuate

74. Autoritatea abilitată, în temeiul Legii nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.155-158, art.545), să instituie și să țină Registrul auditurilor energetice efectuate este Agenția.

75. Agenția, în calitate de autoritate emitentă a autorizațiilor de auditor energetic, este obligată să creeze și să țină Registrul auditurilor energetice efectuate în conformitate cu Legea nr. 71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.70-73, art.314).

76. Registrul constituie unica sursă oficială de date despre auditurile energetice efectuate. Datele se consideră corecte și veridice până la proba contrarie, în modul prevăzut de legislația în vigoare.

77. Registrul auditurilor energetice efectuate se ține în formă electronică și manuală.

78. Ținerea Registrului se efectuează în strictă conformitate cu regulile de ținere a registrelor, stipulate în Regulamentul cu privire la modul de ținere a registrului respectiv, aprobat de Agenție.

956 HOTĂRÎRE **pentru aprobarea Regulamentului privind** **autorizarea auditorilor energetici**

În conformitate cu art. 12 alin. (1) al Legii nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.155-158, art. 545), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei

Nr. 885. Chișinău, 27 noiembrie 2012.

Vladimir FILAT

Valeriu Lazăr

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr.885
din 27 noiembrie 2012

REGULAMENT
privind autorizarea auditorilor energetici

I. Dispoziții generale

1. Regulamentul privind autorizarea auditorilor energetici (în continuare – Regulament) stabilește cadrul legal de autorizare a persoanelor fizice și juridice, cărora li se atribuie calitatea de auditor energetic, în vederea întocmirii auditurilor energetice, cu identificarea soluțiilor de creștere a eficienței energetice.

2. Agenția pentru Eficiența Energetică (în continuare – Agenția) autorizează persoanele fizice și juridice pentru efectuarea auditurilor energetice.

3. Procesul de autorizare a auditorilor energetici prevede analiza pregătirii profesionale și a experienței practice a persoanelor care doresc să exercite activitatea de audit energetic.

4. Corespunderea sau necorespunderea persoanelor fizice și juridice calității de auditor energetic se constată de Comisia de autorizare a auditorilor energetici (în continuare – Comisie), instituită de Agenție.

5. Prezentul Regulament stabilește următoarele:

a) calitatea de auditor energetic se dovedește prin autorizație, ștampilă și legitimație;

b) autorizația, ștampila și legitimația de auditor energetic sînt confecționate în conformitate cu modelul elaborat și aprobat de Agenție;

c) autorizația și legitimația de auditor energetic sînt semnate de către directorul Agenției;

d) autorizația și ștampila de auditor energetic sînt nominale și netransmisibile.

6. În contextul prezentului Regulament, următoarele noțiuni semnifică:

auditor energetic în domeniul electroenergetic – persoană fizică sau juridică, autorizată în condițiile legii, care urmărește cuantificarea/evaluarea fluxurilor de energie electrică;

auditor energetic în domeniul termoeenergetic – persoană fizică sau juridică, autorizată în condițiile legii, care urmărește cuantificarea/evaluarea fluxurilor de energie termică.

II. Modul de instituire și atribuțiile Comisiei

7. Instituirea Comisiei, precum și desemnarea președintelui și membrilor Comisiei au loc prin ordinul directorului Agenției.

8. Comisia este formată din 3 reprezentanți ai Agenției (președintele și doi membri), care întrunesc cerințele menționate în art. 12 alin. (3) al Legii nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică.

9. Fiecare membru al Comisiei semnează Acordul personal de membru.

10. Atribuțiile Comisiei sînt stipulate în art. 12 alin. (4) al Legii nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică.

11. Președintele Comisiei asigură activitatea acesteia, contrasemnează autorizația și legitimația auditorului energetic, precum și convoacă ședințele Comisiei ori de cîte ori este necesar.

12. Retragera calității de membru al Comisiei are loc, prin ordinul directorului Agenției, în următoarele cazuri:

a) eliberare din funcția deținută în cadrul Agenției. Promovarea în funcție nu constituie motiv pentru retragerea calității de membru;

b) cerere personală a membrului Comisiei privind retragerea benevolă înaintată directorului Agenției;

c) deces al membrului Comisiei;

d) încălcare a conduitei morale, comitere a actelor de corupție sau actelor conexe actelor de corupție.

13. Pentru îndeplinirea atribuțiilor Comisiei, Agenția exercită funcțiile de secretariat, și anume:

a) recepționează de la pretendenți documentele prevăzute în art. 12 alin. (2) din Legea nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică și creează dosarele personale ale acestora;

b) înregistrează într-un registru cererile pentru

autorizare;

c) întocmește procese-verbale cu concluziile verificării documentelor depuse de pretendenți;

d) asigură evidența și păstrarea dosarelor personale ale pretendenților;

e) actualizează continuu Registrul auditorilor energetici;

f) elaborează un Raport anual privind auditul energetic, în baza rapoartelor primite de la auditorii energetici autorizați;

g) perfectează și transmite deciziile de retragere a autorizației de auditor energetic, perfectează răspunsurile date contestațiilor și le transmite persoanelor interesate;

h) recepționează reclamațiile beneficiarilor auditului energetic referitoare la calitatea rapoartelor de audit energetic și le înaintează Comisiei;

i) îndeplinește alte activități de secretariat necesare pentru buna desfășurare a procedurii de autorizare.

14. Componenta secretariatului Comisiei se aprobă prin ordin al directorului Agenției. Persoanele desemnate pentru ținerea lucrărilor de secretariat poartă răspundere conform legislației pentru legalitatea, veridicitatea și exactitatea documentelor întocmite.

III. Activitatea de audit energetic

15. Se definesc două domenii de specializare a auditorilor energetici, după cum urmează:

- electroenergetic;
- termoeenergetic.

16. Auditorul energetic persoană fizică va selecta domeniul de specializare prin stipularea acestuia în cererea de autorizare depusă.

17. Auditorilor energetici persoane juridice li se acordă calitatea de auditor energetic, fără stipularea domeniului de specializare.

18. Activitatea de audit energetic se desfășoară sub orice formă organizatorico-juridică prevăzută de Legea nr.845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.2, art. 33).

19. Autorizarea auditorilor energetici pentru Forțele Armate se efectuează, în condițiile prezentului Regulament, doar pentru persoanele fizice care activează în cadrul acestora.

IV. Cerințele înaintate față de pretendenți

20. Autorizarea persoanelor fizice se efectuează în baza cererii depuse pentru autorizare, la care se anexează originalul (se restituie) și copia documentelor care confirmă respectarea condițiilor stipulate în art. 12 alin. (2) lit. a) al Legii nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică (de exemplu: carnetul de muncă ce confirmă angajarea și experiența corespunzătoare de muncă în domeniu; buletinul de identitate sau permisul de ședere (după caz)/permisul de muncă, eliberate de organele abilitate ale Republicii Moldova; alte documente).

21. Autorizarea persoanelor juridice se efectuează în baza cererii depuse pentru autorizare, la care se anexează originalul (se restituie) și copia documentelor care confirmă respectarea condițiilor stipulate în art. 12 alin. (2) lit. b) al Legii nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică (de exemplu: contractele individuale de muncă, autorizațiile auditorilor energetici angajați în cadrul persoanei juridice solicitante; alte documente).

22. În cazul depistării unor date neautentice în documentele prezentate, secretariatul Comisiei va asigura verificarea acestora prin solicitarea documentelor suplimentare.

23. Dosarele personale ale pretendenților se păstrează conform prevederilor stipulate în Hotărârea Guvernului nr.618 din 5 octombrie 1993.

24. Persoanele juridice autorizate pentru efectuarea auditurilor energetice au următoarele obligații:

a) să înființeze și să actualizeze permanent propriul Registru al auditurilor energetice elaborate de către auditorii energetici autorizați din cadrul întreprinderii;

b) să întocmească și să transmită Agenției raportul trimestrial privind activitatea de efectuare a auditurilor energetice.

25. Conținutul și modul de întocmire a raportului trimestrial privind activitatea de efectuare a auditurilor energetice, precum și a propriului Registru al auditurilor energetice elaborate se stabilesc conform procedurii de monitorizare a activităților de elaborare a auditurilor energetice, prevăzute de Agenție.

V. Principiile și procedura de reglementare prin autorizare a activității de audit energetic

26. Autorizarea activității de audit energetic se efectuează conform principiilor de reglementare prevăzute în Legea nr. 160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.170-175, art.494).

27. Autorizația este eliberată de Agenție auditorilor energetici persoane fizice/juridice în termen de 10 zile lucrătoare de la data înregistrării tuturor actelor necesare eliberării actului permisiv. Dacă la expirarea termenului de 10 zile Agenția nu a răspuns la solicitare, se consideră că autorizația a fost acordată prin acceptare tacită.

28. Blancheta autorizației de auditor energetic este un document de strictă evidență. Înregistrarea seriei și numerelor autorizației se efectuează în mod cronologic, separat pentru fiecare an de activitate a Comisiei, în Registrul auditorilor energetici.

29. Seria autorizației se notează prin litere, după cum urmează:

AEe – pentru auditori energetici în domeniul electro-energetic (persoană fizică);

ATE – pentru auditori energetici în domeniul termoelectric (persoană fizică);

AE – pentru auditori energetici (persoană juridică).

30. Numărul autorizației este format din 9 cifre, dintre care primele patru cifre – anul eliberării, următoarele două cifre – luna și ultimele trei cifre – numărul de rând al auditorului din Registrul auditorilor energetici.

31. Valabilitatea autorizației de auditor energetic se poate prelungi ori de câte ori este necesar, la cererea titularului, conform prevederilor Legii nr.160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și cu îndeplinirea prevederilor art. 12 alin. (2) al Legii nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică.

32. Procedurile de reperfectare, eliberare a duplicatului, suspendare și reluare a valabilității autorizației de auditor energetic se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr.160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

33. Procedura de retragere a autorizației de auditor energetic se efectuează în conformitate cu prevederile art. 13 al Legii nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică.

VI. Modul de ținere a Registrului auditorilor energetici

34. Autoritatea abilitată, în temeiul Legii nr. 142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică, cu instituirea și ținerea Registrului auditorilor energetici este Agenția.

35. Agenția este obligată să creeze și să țină Registrul auditorilor energetici în formă electronică și manuală, în conformitate cu prevederile Legii nr. 71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 70-73, art. 314).

36. Registrul constituie unica sursă oficială de date despre auditorii energetici autorizați de Agenție. Datele se consideră corecte și veridice până la proba contrarie, în modul prevăzut de legislația în vigoare.

37. Ținerea registrului se efectuează în strictă conformitate cu regulile de ținere a registrelor, stipulate în regulamentul cu privire la modul de ținere a registrului respectiv, aprobat de Agenție.

38. Extrasul din Registrul auditorilor energetici, care va cuprinde următoarele informații: numele și prenumele auditorului energetic, seria, numărul și data eliberării autorizației, adresa sediului și numărul telefonului de serviciu al auditorilor energetici, se va plasa pe pagina web a Agenției.

VII. Formarea profesională continuă a auditorilor energetici

39. Formarea profesională continuă a auditorilor energetici autorizați se efectuează în scopul menținerii și perfecționării cunoștințelor teoretice și practice ale auditorilor energetici, precum și a aptitudinilor profesionale în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la organizarea formării profesionale continue, anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr. 1224 din 9 noiembrie 2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.208-211, art.1424).

40. Auditorul energetic autorizat își poate ridica nivelul de calificare prin:

a) participarea la cursuri de formare profesională continuă organizate de organizațiile și instituțiile de formare profesională din Republica Moldova sau organizațiile și instituțiile internaționale din domeniu (audit energetic, aparate de măsură și evidență în domeniul energetic, management energetic, cadrul legislativ și normativ în energetică etc.);

b) participarea la seminare, congrese sau conferințe din domeniul profesional, organizate atât la nivel național, cât și internațional etc.

41. Formarea profesională continuă a auditorilor energetici autorizați la nivel național se efectuează conform programelor elaborate de către organizațiile și instituțiile cu drept de formare profesională continuă, coordonate cu Ministerul Educației și aprobate de Agenție.

42. Programele de formare profesională continuă vor conține subiecte prevăzute în Ghidul de pregătire și examinare a specialiștilor în domeniul elaborării auditului energetic, ținând cont de modificările și completările operate în legislație.

43. Monitorizarea procesului de formare profesională continuă a auditorilor energetici autorizați este efectuată de Agenție.

957

HOTĂRÎRE

cu privire la numirea domnului Andrei GALBUR în funcția de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Federația Rusă

În conformitate cu prevederile art. 86 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și art. 10 alin. (2) din Legea nr. 761-XV din 27 decembrie 2001 cu privire la serviciul diplomatic, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se acceptă propunerea Ministerului Afacerilor Externe

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,

ministrul afacerilor externe

și integrării europene

Nr. 886. Chișinău, 28 noiembrie 2012.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

958 DISPOZIȚIE

1. Se aprobă, conform anexei, componența nominală a delegației moldovenești pentru participare la cea de-a XIV-a ședință a Comisiei interguvernamentale moldo-belaruse pentru colaborare comercial-economică (28 noiembrie –

1 decembrie 2012, or. Minsk, Republica Belarus).

2. Cheltuielile de deplasare a membrilor delegației (transport, cazare, diurnă) vor fi suportate de instituțiile delegatare.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Nr. 99-d. Chișinău, 22 noiembrie 2012.

Anexă
la Dispoziția Guvernului nr.99-d
din 22 noiembrie 2012

**COMPONENȚA NOMINALĂ
a delegației moldovenești pentru participare la cea
de-a XIV-a ședință a Comisiei interguvernamentale
moldo-belaruse pentru colaborare comercial-economică
(28 noiembrie – 1 decembrie 2012, or. Minsk, Republica Belarus)**

LAZĂR Valeriu	- viceprim-ministru, ministru al economiei, președinte al Părții moldave a Comisiei	BADANOVA Olga	- șef al Direcției dezvoltare tehnologică și competitivitate, Ministerul Economiei
ȚURCANU Daniela	- consultant superior al Direcției cooperare economică internațională, Ministerul Economiei, secretar al Părții moldave a Comisiei	BOTNARU Marcel	- secretar I al Ambasadei Republicii Moldova în Republica Belarus
HIOARĂ Gheorghe	- Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Republica Belarus	VIȚU Eugeniu	- șef al Serviciului de informare și comunicare cu mass-media, Ministerul Economiei
CHIRICĂ Lazăr	- viceministru al mediului	GROZAVU Nistor	- viceprimar al municipiului Chișinău
GODOROJA Dumitru	- viceministru al agriculturii și industriei alimentare	PANCIUC Vasilii	- primar al municipiului Bălți
CIUBUC Valeriu	- viceministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor	ZAICA Alexandr	- șef al Serviciului tehnic, Î.S. „Calea Ferată din Moldova”
BOLBOCEAN Ruslan	- șef adjunct al Direcției generale cooperare bilaterală, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	GURIȚENCO Vladimir	- prețor al sectorului Botanica, municipiul Chișinău
		CERNEI Oleg	- consilier municipal, Primăria municipiului Chișinău
		MORGOCI Gheorghe	- director al Î.M. „Regia Transport Electric”, municipiul Chișinău

959 DISPOZIȚIE

1. Se instituie Comitetul de organizare a Concursului Internațional Eurovision Song Contest 2013 în următoarea componență:

MOLDOVANU Mihail	- viceprim-ministru, președintele Comitetului
POSTICĂ Gheorghe	- viceministru al culturii
ONCEANU Anatol	- secretar general adjunct al Guvernului
JOSANU Efim	- vicedirector al TV Moldova 1
MELNIC Leonid	- șef departament producție, TV Moldova 1
COJOCARU Vitalie	- director departament publicitate

DÎNGA Igor	- și marketing, TV Moldova 1
GOGA Valentin	- producător muzical al formației „Zdob și Zdub”
CLIMOC Ludmila	- director general al Palatului Național „Nicolae Sulac”
	- director general al Companiei „Orange Moldova” S.A.

2. Comitetul de organizare va întreprinde acțiunile ce se impun pentru buna organizare, promovare și desfășurare a etapei naționale a Concursului Internațional Eurovision Song Contest 2013, precum și pentru susținerea participării cîștigătorului național la etapa internațională.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Nr. 102-d. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

960 DISPOZIȚIE

În conformitate cu articolul 8 din Legea nr.80 din 7 mai 2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică, se numește (de la

26 noiembrie 2012) doamna Elena STUDENEANSCHI în funcția de consilier principal de stat al Prim-ministrului.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Nr. 103-d. Chișinău, 26 noiembrie 2012.

PARTEA III**Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei**
Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare**1456 H O T Ă R Î R E****cu privire la reperfectarea licenței**
Societății pe Acțiuni "MOLDASIG"

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Societății pe Acțiuni "MOLDASIG" (mun. Chișinău, str. M.Eminescu, 2, IDNO 1002600053315) privind schimbarea denumirii, în temeiul prevederilor art.8 lit.c) și art.25 alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.15, art.18 alin.(6) și alin.(8) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:

1. Se reperfectează licența Societății pe Acțiuni „MOLDASIG” seria CNPF nr. 000684, eliberată la 1 noiembrie 2008 pentru

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 48/3. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

dreptul de a desfășura activitatea în domeniul asigurărilor (asigurări generale), prin schimbarea denumirii din Întreprinderea Mixtă Societatea Internațională de Asigurări „MOLDASIG” Societate pe Acțiuni în Societatea pe Acțiuni „MOLDASIG”, cu eliberarea unui nou formular de licență.

2. Se recunoaște nevalabil formularul de licență seria CNPF nr. 000684, eliberat anterior Întreprinderii Mixte Societatea Internațională de Asigurări „MOLDASIG” Societate pe Acțiuni.

3. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 585 lei se varsă la bugetul autorității de supraveghere.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

1457 H O T Ă R Î R E**cu privire la reperfectarea licențelor Întreprinderii Mixte**
Compania de Asigurări "GRAWE CARAT ASIGURĂRI" S.A.

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licențelor Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări "GRAWE CARAT ASIGURĂRI" S.A. (mun. Chișinău, str. Alexandru cel Bun 51, IDNO 1004601000125) privind includerea unor noi adrese de subdiviziuni în anexele la licențe, în temeiul prevederilor art.8 lit.c), art.25 alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.14 alin.(6), art.15, art.18 alin.(6) și alin.(8) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:

1. Se reperfectează licențele Întreprinderii Mixte

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 48/4. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

Compania de Asigurări "GRAWE CARAT ASIGURĂRI" S.A.: seria CNPF nr.000097, eliberată la 9 decembrie 2008 pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurării de viață și seria CNPF nr.000668, eliberată la 30 august 2011 pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor generale, prin substituirea anexelor la licențe cu includerea următoarelor adrese de desfășurare a activității licențiate:

- mun. Chișinău, str. Tudor Vladimirescu 27;

- r-nul Briceni, s. Halahora de Sus.

2. Taxa pentru reperfectarea licențelor în mărime de 1170 lei și taxa pentru eliberarea a două copii de pe fiecare licență în mărime de 2340 lei se varsă la bugetul autorității de supraveghere.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

1458 H O T Ă R Î R E**cu privire la reperfectarea licenței**
Societății de Asigurări-Reasigurări „MOLDCARGO” S.A.

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Societății de Asigurări-Reasigurări „MOLDCARGO” S.A. (mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri 97, IDNO 1002600005819) privind includerea unei noi adrese de subdiviziune în anexa la licență, în temeiul prevederilor art.8 lit.c) și art.25 alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.14 alin.(6), art.15, art.18 alin.(6) și alin.(8) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 48/5. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

1. Se reperfectează licența Societății de Asigurări-Reasigurări „MOLDCARGO” S.A. seria CNPF nr.000687, eliberată la 30 mai 2011 pe termen nelimitat pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor generale, prin substituirea anexei la licență cu includerea următoarei adrese de desfășurare a activității licențiate: mun. Chișinău, str. I. Creangă 13/1.

2. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 585 lei și taxa pentru eliberarea unei copii de pe licență în mărime de 585 lei se varsă la bugetul autorității de supraveghere.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

Acte ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova**1459 DECIZIE****cu privire la modul de executare a prevederilor legislației
în vigoare și a condițiilor la autorizațiile de retransmisie**

În luna iulie curent a fost efectuat controlul activității mai multor distribuitori de servicii. În cadrul ședinței publice din 19 iulie 2012, membrii Consiliului Coordonator al Audiovizualului au decis prin Decizia CCA nr. 114 amânarea examinării rezultatelor controlului efectuat la S.C. „Nordgrup” S.R.L. și la S.A. „MEGAN-TV” pentru precizări suplimentare.

S.C. „Nordgrup” S.R.L. (fondatoarea studioului TV prin cablu „NORD-TV Grup”) nu respectă condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000129 din 17.12.2010 (Anexa nr. 17). Și anume: studioul retransmite 25 de canale în loc de 33, aprobate prin Decizia CCA nr. 43 din 05.04.2012; din oferta serviciilor de programe aprobată nu sînt retransmise 9 canale: TLC, 2 Plus, Busuioc TV, Mir, TV Drochia, Zee TV, Noroc TV, Zoo TV și Detskii. În afara ofertei este retransmis postul TV 1000.

Prin Decizia CCA nr. 58 din 27.04.2012, S.C. „Nordgrup” S.R.L. i-a fost aplicată o avertizare publică pentru aceleași încălcări.

„MEGAN-TV” S.A. (fondatoarea studioului TV prin cablu „TV Prim” din or. Glodeni) nu respectă condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000062 din 26.11.2008 (Anexa nr. 2). Și anume: studioul retransmite 40 de canale în loc de 47, aprobate prin Decizia CCA nr. 101 din 26.11.2008; din oferta serviciilor de programe aprobată nu sînt retransmise 23 de canale: TVR-2, TVR Cultural, N 24, Eurosport, Axa TV, Alfa Omega TV, Antena 1i, Muzica TV, 2 Plus, Moldova Internațional, TV Bălți, Mnogo TV, India TV, Auto Plus, 365 Dnei, Kuhnea TV, TV Bulivar, Fenix Art, Lea Minor, Interesnoie TV, A-One, UTR și Travel Channel. În afara ofertei sînt retransmise 16 canale: Publika TV, TV 1000 Action, TV Com, Moia Planeta, Busuioc, TV Dixi, Ru TV Moldova, TV 7, Fox Life, BBC, Rossia 24, Alt TV, Mir, Fox Crime, Jurnal TV și Super TV.

Prin Decizia CCA nr. 108 din 08.07.2011, întreprinderii „MEGAN-TV” S.A. i-a fost aplicată o avertizare publică, iar prin deciziile nr. 134 din 30.09.2011 și nr. 58 din 27.04.2012, două amenzi – una în valoare de 1800 de lei și alta în valoare de 5400 de lei – pentru aceleași derogări.

Prin aceste acțiuni, întreprinderile nominalizate încalcă art. 4 (5), 18 și 28 (1) din Codul audiovizualului și art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie. În temeiul celor constatate și în conformitate cu prevederile art. 25, 28, 29, 37, 38, 40 ale Codului audiovizualului și art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A aplica avertizare publică S.C. „Nordgrup”

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 121. Chișinău, 7 septembrie 2012.

S.R.L., fondatoarea studioului TV prin cablu „NORD-TV Grup” din s. Tîrnova, r-nul Dondușeni, conform art. 38 (2), lit. e), (3), lit. a) din Codul audiovizualului pentru derogări repetate de la art. 28 (1) al Codului audiovizualului, art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie și nerespectarea p. 1.4, 2.2, 3.1(b) din condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000129 din 17.12.2010, și Anexei nr. 17 a autorizației, eliberată „Nordgrup” S.R.L.

Art. 2. A aplica o amendă în valoare de 1800 de lei „MEGAN-TV” S.A., fondatoarea studioului TV prin cablu „TV Prim” din or. Glodeni, conform art. 38 (2), lit. e), (3) din Codul audiovizualului pentru derogări repetate de la art. 28 (1) al Codului audiovizualului, art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie și nerespectarea p. 1.4, 2.2, 3.1(b) din condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000062 din 26.11.2008, și Anexa nr. 2 a autorizației, eliberată „MEGAN-TV” S.A.

Art. 3. Întreprinderile în cauză vor stopa imediat retransmisia canalelor TV care nu sînt prevăzute în oferta serviciilor de programe retransmise aprobate de CCA.

Art. 4. Întreprinderile menționate vor prezenta CCA, în termen de cel mult 10 zile din data aducerii la cunoștință a deciziei (primirea prin scrisoare recomandată a deciziei), un raport privind lichidarea încălcărilor depistate.

Art. 5. „MEGAN-TV” S.A. în termen de 10 zile de la data aducerii la cunoștință a deciziei (primirea prin scrisoare recomandată a deciziei) va prezenta la CCA confirmarea achitării amenzii.

Art. 6. În conformitate cu prevederile Deciziei CCA nr. 96 din 17.10.2008, întreprinderile nominalizate vor comunica publicului motivele și obiectul sancțiunii, în formula legislației în vigoare.

Art. 7. Elementele bancare pentru achitarea amenzilor:
Ministerul Finanțelor - Trezoreria de Stat
cod fiscal: 1006601000037
cont de decontare: 33114001
cont trezorerial: 1230101XXXX
XXXX - codul localității unde este luat în evidență de organele fiscale agentul economic.

Art. 8. Direcția expertiză și licențiere va efectua un control repetat întreprinderilor menționate și filialelor acestora privind executarea prezentei decizii.

Art. 9. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere și contabilul-șef.

Art. 10. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1460 DECIZIE

cu privire la oportunitatea efectuării monitorizării lingvistice la posturile de televiziune din Republica Moldova în anul 2012 și alocarea mijloacelor financiare necesare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru realizarea proiectului

În scopul îndeplinirii misiunii sale de garant al interesului public și de unică autoritate de reglementare în domeniul audiovizualului și în conformitate cu obiectivele propuse în Acordul de colaborare între Consiliul Coordonator al Audiovizualului și Academia de Științe a Moldovei, se propune desfășurarea celei de-a doua etape de monitorizare lingvistică la posturile de televiziune din Republica Moldova în anul 2012 și alocarea mijloacelor financiare necesare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru realizarea proiectului.

În conformitate cu prevederile art. 40, 47, alin. (3) ale Codului audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006 și pct. 11, lit. f) din Regulamentul privind gestionarea Fondului de

susținere a radiodifuzorilor, aprobat prin Decizia CCA nr. 125 din 04.12.2007, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A aloca mijloacele financiare necesare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor în vederea efectuării monitorizării lingvistice la posturile de televiziune din Republica Moldova în anul 2012.

Art. 2. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită contabilul-șef.

Art. 3. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 123. Chișinău, 11 septembrie 2012.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1461 DECIZIE

cu privire la participarea domnului Nicolae DAMASCHIN, membru CCA, la Programul Lumea Deschisă, administrat de către Filiala Consiliilor Americane pentru Învățământ Internațional din Moldova

Pe adresa Consiliului Coordonator al Audiovizualului a parvenit o scrisoare de la dna Daniela MUNCA-AFTENEV, directorul executiv al AO "ACTR-ACCELS", prin care membrul CCA, Nicolae DAMASCHIN, este invitat să reprezinte Consiliul Coordonator al Audiovizualului la Programul Lumea Deschisă, administrat de către Filiala Consiliilor Americane pentru Învățământ Internațional din Moldova, care va avea loc la Washington DC și Michigan (SUA). Programul se va desfășura în perioada 18 - 30 septembrie 2012. Acoperirea cheltuielilor (perfectarea vizei, cazarea, deplasarea tur-retur) vor fi suportate de către organizatorii programului.

În conformitate cu prevederile pct. 9 și 11 din Regulamentul privind gestionarea Fondului de susținere a radiodifuzorilor, aprobat prin Decizia CCA nr. 125 din 04.12.2007, și art. 11 al Statutului CCA, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 433 din 28.12.2006, **Consiliul Coordonator**

al Audiovizualului

DECIDE:

Art. 1. A aproba participarea membrului CCA, Nicolae DAMASCHIN, la Programul Lumea Deschisă, administrat de către Filiala Consiliilor Americane pentru Învățământ Internațional din Moldova, care va avea loc la Washington DC și Michigan (SUA) și care se va desfășura în perioada 18 - 30 septembrie 2012.

Art. 2. A aloca resursele financiare necesare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru achitarea cheltuielilor suportate (diurna) membrului CCA, Nicolae DAMASCHIN, pentru participarea la programul nominalizat.

Art. 3. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 124. Chișinău, 11 septembrie 2012.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1462 DECIZIE

cu privire la desemnarea reprezentanților CCA pentru participare la Conferința Rețelei Francofone de Reglementare Mass-Media (REFRAM), alocarea mijloacelor financiare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru cheltuielile de deplasare

Pe adresa Consiliului Coordonator al Audiovizualului a parvenit o scrisoare de la dna Nancy Ndiaye NGOM, președintele Consiliului Național de Reglementare al Audiovizua-

lului (CNRA) din Senegal, prin care invită membrii CCA din Republica Moldova să participe la conferința privind tranziția digitală, organizată de Rețeaua Francofonă de Reglementare

Mass-Media (REFRAM), ce va avea loc în Dakar (Republica Senegal), în perioada 4 - 7 noiembrie 2012.

În conformitate cu prevederile pct. 9 și 11 din Regulamentul privind gestionarea Fondului de susținere a radiodifuzorilor, aprobat prin Decizia CCA nr. 125 din 4.12.2007, și art. 11 (c) al Statutului CCA, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 433 din 28.12.2006, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A desemna pentru participare la Conferința

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 125. Chișinău, 11 septembrie 2012.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1463 DECIZIE

cu privire la eliberarea licențelor de emisie

Întreprinderea „NOI SOLUȚII MEDIA” SRL a solicitat CCA eliberarea licenței de emisie pentru studioul de televiziune „Moldnews TV”, al cărui serviciu de programe urmează a fi retransmis prin rețelele de cablu din țară.

În cadrul ședinței publice, în conformitate cu solicitarea reprezentantului „NOI SOLUȚII MEDIA” SRL, s-a decis amânarea examinării cererii respective.

Întreprinderea „TIVIRAIN” SRL a solicitat CCA eliberarea licenței de emisie pentru studioul de televiziune „TV RAIN”, al cărui serviciu de programe urmează a fi retransmis prin rețelele de cablu din țară.

În procesul examinării cererii „TIVIRAIN” SRL s-a constatat că proiectul editorial prezentat reproduce, în mare parte, conținutul postului TV moscovit „TV Dojdi”. Grila de emisie a studioului de televiziune „TV RAIN” conține emisiunile și programele postului televizat din Federația Rusă traduse în limba de stat a Republicii Moldova.

Totodată, menționăm că nu a fost prezentat contractul de achiziționare a programelor, care, conform grilei,

urmează a fi difuzate.

Ca urmare a examinării cererilor și în conformitate cu prevederile art. 23 al Codului audiovizualului nr. 260 -XVI din 27.07.06, art. 18-20 ale Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și autorizațiilor de retransmisie, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A amâna examinarea cererii „NOI SOLUȚII MEDIA” SRL privind eliberarea licenței de emisie pentru studioul de televiziune „Moldnews TV”, al cărui serviciu de programe urmează a fi retransmis prin rețelele de cablu din țară.

Art. 2. A respinge cererea „TIVIRAIN” SRL privind eliberarea licenței de emisie pentru studioul de televiziune „TV RAIN”, al cărui serviciu de programe urma a fi retransmis prin rețelele de cablu din țară.

Art. 3. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 127. Chișinău, 21 septembrie 2012.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1464 DECIZIE

cu privire la cesiunea licenței de emisie

Asociația Obștească „T.E.M.M.A.”, fondatoarea postului de radio „Autoradio/Avtoradio” din Chișinău, a solicitat Consiliului Coordonator al Audiovizualului Licenței de emisie seria AA, nr. 082866 din 25.09.2007, către „AUTORADIO PRIM” SRL. Concepția generală a serviciului de programe și grila de emisie a postului rămân neschimbate.

Cedentul garantează punerea la dispoziția cesionarului a echipamentului și a utilajului tehnic necesar difuzării serviciului de programe al postului „Autoradio/Avtoradio”, iar cesionarul își asumă toate obligațiunile ce decurg din licența de emisie.

În conformitate cu prevederile art. 26, 27 și 39-41 ale Codului audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutului CCA, art. 25, 28 ale Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărârea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova,

și a actelor prezentate de către întreprinderile nominalizate, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A aproba cesionarea Licenței de emisie seria AA, nr. 082866 din 25.09.2007, eliberată Asociației Obștești „T.E.M.M.A.”, fondatoarea postului de radio „Autoradio/Avtoradio”, către întreprinderea „AUTORADIO PRIM” SRL.

Art. 2. A elibera licență de emisie ca urmare a cesionării (cu eliberarea unui formular nou) întreprinderii „AUTORADIO PRIM” SRL pentru postul de radio „Autoradio/Avtoradio”.

Art. 3. A aproba Concepția generală a serviciului de programe pentru postul de radio „Autoradio/Avtoradio”, după cum urmează:

Formatul de principiu și structura serviciului de programe:

B. 1. Formatul de principiu: Muzical-Distractiv

B. 2. Structura programelor după surse de proveniență:

2.1 Producție autohtonă:	50 %
2.2 Producție proprie:	80 %
2.3 Producție retransmisă:	20 %
B. 3. Opere europene:	50 %
B. 4. Structura serviciului de programe pe tipuri de programe/emisiuni:	
4.1 Programe informative și analitice:	5 %
4.2 Programe educaționale și culturale:	5 %
4.3 Alte tipuri de programe:	90 %

Art. 4. A declara nevalabilă Licența de emisie seria AA, nr. 082866 din 25.09.2007, eliberată Asociației Obștești „T.E.M.M.A.” pentru postul de radio „Autoradio/Avtoradio”.

Art. 5. „AUTORADIO PRIM” SRL va prezenta Consiliului Coordonator al Audiovizualului, în termen legal, licența de utilizare.

Art. 6. Pentru eliberarea licenței de emisie „AUTORADIO PRIM” SRL va achita o taxă în valoare de 250 de lei.

Art. 7. Modificările respective vor fi introduse în Registrul de licențiere.

Art. 8. Elementele bancare privind achitarea taxei pentru reperfectarea Licenței de emisie:

Consiliul Coordonator al Audiovizualului

Chișinău, str. Vlaicu Pîrcălab 46

c/f: 1006601004024

TREZMD2X, Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat

c/d: 3359502

c/t: 440115101016102

Art. 9. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere și contabilul-șef.

Art. 10. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 128. Chișinău, 21 septembrie 2012.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1465 DECIZIE

**cu privire la monitorizarea buletinelor informative ale
postului public de televiziune „Moldova 1” la capitolul
respectării prevederilor art. 7 din Codul audiovizualului**

La 14 iunie curent, în cadrul ședinței publice a Consiliului Coordonator al Audiovizualului, prin Decizia nr. 79 (art. 2), Consiliul Coordonator al Audiovizualului a decis efectuarea unei monitorizări tematică a buletinelor informative ale postului public de televiziune „Moldova 1” la capitolul respectării prevederilor art. 7 din Codul audiovizualului.

Conform prevederilor art. 37 alin. (1), art. 40 alin. (1) lit. a), b), d), art. 41 alin. (1) lit. a) din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, au fost monitorizate principalele buletine informative („Mesager”) ale postului public de televiziune „Moldova 1” difuzate în perioada 04-17 iunie 2012.

În ședința publică a CCA din 19 iulie curent a fost amân timer la examinarea rezultatelor monitorizării buletinelor informative ale postului public de televiziune „Moldova 1” la capitolul respectării prevederilor art. 7 din Codul audiovizualului pentru o ședință ulterioară.

Ca urmare a monitorizării s-a constatat că postul public de televiziune „Moldova 1” a prezentat informații cu o structură echilibrată, a respectat principiul de informare din mai multe surse în cazul subiectelor conflictuale difuzate în cadrul emisiunilor informative. Totodată, în buletinele informative se observă o favorizare a Guvernului, acestuia fiindu-i acordat timp de emisie detașat față de ceilalți subiecți politici.

Conotația reflectării subiectelor politici a fost, în general, neutră, reprezentanții Parlamentului, Primăriei mun. Chișinău și Președintele Republicii Moldova fiind tratați doar neutru,

iar reprezentanții Guvernului – atât pozitiv, cât și negativ.

În același timp, în comparație cu rezultatele raportului de monitorizare din 27 februarie – 4 martie 2012, examinat în cadrul ședinței publice a Consiliului Coordonator al Audiovizualului din 5 aprilie curent, conform cărora partidului de opoziție (PCRM) i-au fost acordate doar 3%, în perioada de raport acesta a beneficiat de 11% din volumul total al reflectării subiectelor politici în cadrul emisiunilor de știri.

De asemenea, menționăm că prin Decizia CCA nr. 42 din 5.04.2012, postul public de televiziune „Moldova 1” a fost avertizat public pentru nerespectarea prevederilor art. 7 alin. (2) din Codul audiovizualului.

Ca urmare a examinării Raportului de monitorizare a serviciilor de programe informative ale postului public de televiziune „Moldova 1” la capitolul respectării prevederilor art. 7 din Codul audiovizualului, a dezbaterilor publice, în baza prevederilor Codului audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A aproba Raportul de monitorizare a serviciilor de programe informative ale postului public de televiziune „Moldova 1” la capitolul respectării prevederilor art. 7 din Codul audiovizualului.

Art. 2. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția monitorizare.

Art. 3. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 129. Chișinău, 21 septembrie 2012.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1466 DECIZIE**cu privire la concepția generală a serviciului
de programe pentru „Radio 7/ Радио 7”**

Prin cererea nr. 29/1 A din 6 septembrie 2012, întreprinderea „AER-COMUNICAȚIE” SRL a solicitat CCA aprobarea noii Concepții generale a serviciului de programe pentru postul de radio „Radio 7/ Радио 7”, drept motiv invocând micșorarea cotei programelor culturale (de la 10 la 7 %), lipsa programelor informative și analitice (anterior - 9%). La cerere a fost anexată și Grila de emisie.

Formatul de principiu și structura serviciului de programe

B.1. Formatul de principiu: Generalist
B.2. Structura programelor după surse de proveniență:

2.1. Producție autohtonă:	89 %
2.2. Producție proprie:	100 %
2.3. Producție retransmisă:	0 %
B.3. Opere europene:	65 %

B.4. Structura serviciului de programe pe tipuri de emisiuni:

4.1 Programe informative și analitice:	0 %
4.2 Programe educaționale și culturale:	7 %
4.3 Alte tipuri de programe:	93 %

În cadrul ședinței publice, membrii CCA și-au exprimat regretul că postul de radio „Radio 7/ Радио 7” a redus cota programelor culturale și a exclus programele informative și analitice din grila de emisie, considerînd acest fapt drept un pas înapoi și care contravine proiectului editorial în baza

căruia postul nominalizat a obținut prin concurs licență de emisie.

De asemenea, s-a constatat că întreprinderea „AER-COMUNICAȚIE” SRL a solicitat CCA aprobarea concepției generale a serviciului de programe pentru un post de radio cu formatul de principiu generalist, însă, conform grilei de emisie și emisiunilor ce vor fi difuzate, acesta s-a dovedit a fi un post de radio cu formatul de principiu distractiv-muzical.

În conformitate cu prevederile art. 39-41 și 66 (8) din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutului CCA, Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărîrea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova, deciziilor CCA nr. 83 din 30.09.2008, nr. 53 din 21.05.2009 și în temeiul actelor prezentate de către întreprinderea nominalizată, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A respinge Concepția generală a serviciului de programe a postului „Radio 7/ Радио 7”.

Art. 2. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția monitorizare.

Art. 3. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 130. Chișinău, 21 septembrie 2012.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1467 DECIZIE**cu privire la reperfectarea
condițiilor la autorizațiile de retransmisie**

S.C. „Tele-Luci” S.R.L., în calitate sa de fondatoare a studioului TV prin cablu „OTV” din or. Orhei, a solicitat CCA reperfectarea condițiilor la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000051 din 25.04.2008, prin aprobarea ofertei serviciilor de programe retransmise.

Întreprinderea „**Arax-Impex**” S.R.L., în calitate sa de fondatoare a studioului TV prin cablu „ZEBRA” din mun. Chișinău, a solicitat CCA reperfectarea condițiilor la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000002 din 23.11.06, prin aprobarea ofertei serviciilor de programe retransmise.

În cadrul ședinței publice, membrii CCA i-au recomandat reprezentantului „Arax-Impex” S.R.L. includerea în *Pachetul social* a două canale: unul cu tematică sportivă și unul pentru copii (în limba de stat a Republicii Moldova). Solicitarea a fost acceptată.

Întreprinderea „**Megan TV**” S.A., în calitate sa de fondatoare a studioului TV prin cablu „TV Prim” din or. Glodeni, s. Petrușeni (r-nul Glodeni), com. Trușeni (mun. Chișinău), a solicitat CCA reperfectarea condițiilor la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000062 din 26.11.2008, prin aprobarea ofertei serviciilor de programe retransmise.

Chestiunea cu privire la solicitarea „Megan TV” S.A. va fi examinată după prezentarea dovezilor achitării amenzii.

Conform prevederilor art. 28 și 40 din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutului CCA, art. 36 alin. (2) din Regulamentul cu privire la procedura și condițiile de

eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărîrea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova, și în temeiul actelor prezentate de către întreprinderile nominalizate, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A reperfecta condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000051 din 25.04.2008, eliberată S.C. „TELE-LUCI” S.R.L., prin aprobarea ofertei serviciilor de programe retransmise (cu eliberarea unor formulare noi) pentru studioul TV prin cablu „OTV” din or. Orhei:

Pachetul Analogic – 48 de canale: Moldova 1, Prime, 2 Plus, Bravo, TV 7, Mega TV, N 4, Național TV, Pro TV Chișinău, Eurosport, Minimax, TVC 21, Muzica TV, Acasă în Moldova, Euro TV Chișinău, Busuioc TV, Publika TV, Jurnal TV, Alt TV, Discovery Channel, Animal Planet, NGC, 365 Dnei, Fenix Kino, Mnogo TV, Auto +, India TV, TV XXI, STV (Bulivar TV), Ren TV, TV Com, Ohta & Ribalka, Soiuz, Euronews, Belarus TV, Super TV, Favorit TV, TV 1000 Action, N 24, Muzika Pervogo, UTR, Comedy TV, Dom Kino, Kuhnna TV, Sport 1, Zdorovoe TV, NTV Plus Kino Plus și Karuseli.

Pachetul Digital – 84 de canale: Moldova 1, Prime, 2 Plus, Bravo, TV 7, Mega TV, N 4, Național TV, Pro TV Chișinău, Eurosport, Minimax, TVC 21, Muzica TV, Acasă în Moldova, Euro TV Chișinău, Busuioc TV, Publika TV, Jurnal TV, Alt TV, Discovery Channel, Animal Planet, NGC, 365 Dnei, Fenix Kino, Mnogo TV, Auto Plus, India TV, TV

XXI, STV (Bulivar TV), Ren TV, TV Com, Ohota & Ribalka, Soiuz, Euronews, Belarus TV, Super TV, Favorit TV, TV 1000 Action, N 24, Muzika Pervogo, UTR, Comedy TV, Dom Kino, Kuhnia TV, Sport 1, Zdorovoe TV, NTV Plus Kino Plus, Karuseli, DW, TV 5, Mir, Mynele TV, Lea Minor, Interesnoie TV, Komedia TV, 24 Tehno, A-One, Ulibka Rebeonka, Telecafe, Cartoon Network, CNNi, Boomerang, Mati i Ditea, Drive, Psihologhia 21, Domaşnie Jivotnie, Usadiba, Voprosi i Otveti, Retro, Ru TV Moldova, Sport 2, Jivi, Realitatea TV, Rossia 24, RBK, The Money Channel, Naşe kino, Russkii Illuzion, Illuzion +, Detskii, Zoopark, Russkii extrim, Evokino şi TV Prim.

Art. 2. A reperfecta condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000002 din 23.11.06, eliberată S.C. „Arax-Impex” S.R.L., prin aprobarea ofertei serviciilor de programe retransmise (cu eliberarea unui formular nou: Anexa nr. 1) pentru studioul TV prin cablu „Zebra” din mun. Chişinău:

Pachetul social (20 canale): Moldova 1, Prime, Euro TV Chişinău, TV 5, TV 7, Pro TV Chişinău, Canal 3, N 4, TVRi, CNL, Muzica TV, 2 Plus, Busuioc TV, Jurnal TV, Alt TV, Publika TV, Ru TV Moldova, Noroc TV, Boomerang (rom.) şi Eurosport (rom.).

Pachetul de bază 1 (12 canale): Moldova 1, Prime, 2 Plus, RTVi, BBC World, Național TV, The Money Channel, TVR Int., Armenia 1, Arirang, Mediaset, TRT-Turk.

Pachetul de bază 2 (13 canale): Moldova 1, TV 7, Pro TV Chişinău, Euronews, TVRM, TV Com, N 24, Belarus TV, UTR, Istimai, RAI Uno, CCTV News, Busuioc TV.

Pachetul de bază 3 (13 canale): Moldova 1, TVC-21, Jurnal TV, Ren TV, CNN, Rossia 24, Mir, Etno TV, France 24, TV Polonia, RAI 3, Noroc TV, CCTV – Russia.

Pachetul de bază 4 (13 canale): Moldova 1, Publika TV, Alt TV, Euro TV Chişinău, Mega TV, Realitatea TV, Voice of America, Mynele, DW, Fashion TV, Eurosport, Acasă Gold, BNT SAT.

Pachetul de bază 5 (13 canale): Moldova 1, Bravo, N 4, Canal 3, Tisa-1, Rusia Today, Nostalgie, TV-5 Monde, Favorit TV, CNL, Inter+, News 24, Soiuz.

Pachetul Cognitiv Mini (10 canale): Discovery, NGC, Explorer, Animal Planet, History, Auto+, Zdorovoe TV, English Club, Moia Planeta, Kto esti Kto.

Pachetul Cognitiv Extra (14 canale): RBK, Discovery

World, TLC, Discovery Science, Investigation Discovery, 365 Dnei, Ohota i Ribalka, Drive, Da Vinci, STV (TV Bulivar), Interesnoe TV, Kuhnea, Viasat Nature, Retro TV.

Pachetul Cinema (13 canale): Illuzion +, Diva Universal, Komedia TV, Russkii Illuzion, XXI, Naşe kino, TV 1000 RK, TV 1000, India TV, Acasă în Moldova, TV 1000 Action, Sarafan, SET.

Pachetul Cinema Mini pentru copii (4 canale): Nicke-lodeon, Detskii Mir, Minimax, Ulibka rebionka.

Pachetul Cinema Extra pentru copii (5 canale): Cartoon network, Detskii, Disney, Boomerang, Jim Jam.

Pachetul Muzică (13 canale): Muzica TV, MTV Europe, VH 1 Classic, A-One, Ru TV Moldova, Balkanika music TV, Fen TV, U TV, Folklor, Taraf, C Music, RU Song TV, Şanson.

Pachetul Sport Mini (4 canale): Eurosport, Jivi, Russkii extrim, Sport 2.

Pachetul Sport Extra (6 canale): Eurosport 2, ESPN Classic, Viasat Sport, Motors TV, Setanta Sport, Sport 1.

Pachetul Erotic (3 canale): Playboy, Russkaia noci, Hustler TV.

Art. 3. Pentru reperfectarea condițiilor la autorizațiile de retransmisie, „Tele-Luci” S.R.L. şi „Arax-Impex” S.R.L. vor achita o taxă în valoare de 250 de lei.

Art. 4. Ofertele de canale vechi ale „Tele-Luci” S.R.L. şi „Arax-Impex” S.R.L. sînt declarate nevalabile.

Art. 5. Elementele bancare pentru reperfectarea autorizațiilor de retransmisie:

Consiliul Coordonator al Audiovizualului, mun. Chişinău, str. Vlaicu Pircălab nr. 46

c/f: 1006601004024
TREZMD2X, Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat

3359502/440115101016102

- plata pentru reperfectarea autorizației de retransmisie.

Art. 6. Ofertele serviciilor de programe vechi se păstrează în dosarul titularului.

Art. 7. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză şi licențiere şi contabilul-şef.

Art. 8. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi pe pagina web a CCA.

**PREŞEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 131. Chişinău, 21 septembrie 2012.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1468 DECIZIE

cu privire la retragerea autorizației de retransmisie

La 22.04.10, Consiliul Coordonator al Audiovizualului a acordat întreprinderii „Lux-Net” S.R.L. Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000102, pentru studioul TV prin cablu „Lux-Net” din mun. Chişinău.

Prin cererea din 14.09.2012, directorul întreprinderii a solicitat CCA retragerea autorizației de retransmisie menționate.

În conformitate cu prevederile art. 28, 39-41 din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutului CCA, art. 38 din Regulamentul cu privire la procedura şi condițiile de eliberare a licențelor de emisie şi a autoriza-

țiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărîrea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova, şi în temeiul actelor prezentate, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A retrage Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000102 din 22.04.2010, eliberată întreprinderii „Lux-Net” S.R.L. pentru studioul TV prin cablu „Lux-Net” din mun. Chişinău.

Art. 2. Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000102 din 22.04.2010, eliberată întreprinderii „Lux-Net” S.R.L.

pentru studioul TV prin cablu „Lux-Net” din mun. Chișinău, este declarată nevalabilă. Modificarea respectivă va fi introdusă în Registrul de licențiere.

Art. 3. Controlul asupra executării prezentei decizii îl

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 132. Chișinău, 21 septembrie 2012.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1469 DECIZIE

**cu privire la desemnarea reprezentanților CCA pentru
participare la Reuniunea Platformei Europene
a Autorităților de Reglementare (EPRA) și alocarea
mijloacelor financiare din Fondul de susținere
a radiodifuzorilor pentru cheltuielile de deplasare**

În adresa Consiliului Coordonator al Audiovizualului a parvenit o scrisoare de la dl Jean-François Furnémont, președintele EPRA, care, la inițiativa Autorității Secundare pentru Televiziune și Radio din Israel, invită membrii CCA din Republica Moldova să participe la cea de-a 36-a Reuniune a Platformei Europene a Autorităților de Reglementare (EPRA), care va avea loc la Ierusalim (Israel), în luna noiembrie 2012.

În conformitate cu prevederile pct. 9 și 11 (c) din Regulamentul privind gestionarea Fondului de susținere a radiodifuzorilor, aprobat prin Decizia CCA nr. 125 din 4.12.2007, și art. 11 al Statutului CCA, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 433-XVI din 28.12.2006, **Consiliul Coordonator**

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 133. Chișinău, 21 septembrie 2012.

exercită Direcția expertiză și licențiere.

Art. 4. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

al Audiovizualului

DECIDE:

Art. 1. A desemna pentru participare la cea de-a 36-a Reuniune a Platformei Europene a Autorităților de Reglementare (EPRA), care va avea loc la Ierusalim (Israel), în luna noiembrie 2012, membrii CCA:

1. Dinu CIOCAN;
2. Nicolae DAMASCHIN.

Art. 2. A aloca mijloacele financiare necesare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru deplasarea membrilor CCA la cea de-a 36-a Reuniune EPRA.

Art. 3. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1470 DECIZIE

**cu privire la desemnarea reprezentanților CCA pentru
participare la Conferința privind digitalizarea Bulgariei
și alocarea mijloacelor financiare din Fondul de susținere
a radiodifuzorilor pentru cheltuielile de deplasare**

În adresa Consiliului Coordonator al Audiovizualului a parvenit o scrisoare de la dna Maria Stoyanova, membru al Consiliului pentru Media Electronică (CEM) din Bulgaria, prin care invită membrii CCA din Republica Moldova să participe la Conferința privind digitalizarea Bulgariei, care va avea loc la Sofia (Bulgaria), pe data de 3 octombrie 2012.

În conformitate cu prevederile pct. 9 și 11 (c) din Regulamentul privind gestionarea Fondului de susținere a radiodifuzorilor, aprobat prin Decizia CCA nr. 125 din 4.12.2007, și art. 11 al Statutului CCA, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 433-XVI din 28.12.2006, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 134. Chișinău, 21 septembrie 2012.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

DECIDE:

Art. 1. A desemna pentru participare la Conferința privind digitalizarea Bulgariei, care va avea loc la Sofia (Bulgaria), pe data de 3 octombrie 2012, membrii CCA:

1. Corneliu MIHALACHE;
2. Ignat VASILACHE.

Art. 2. A aloca mijloacele financiare necesare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru deplasarea membrilor CCA la Conferința cu privire la digitalizare.

Art. 3. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei**1471 ORDONANȚĂ**
cu privire la înlocuirea temporară a lichidatorului
B.C. „Universalbank” S.A. în proces de lichidare

În legătură cu plecarea în concediul de odihnă în perioada 26.11.2012 – 12.12.2012 a lichidatorului B.C. „Universalbank” S.A. în proces de lichidare, dna Silvia Marcu, în conformitate cu art. 38¹ alin. (3) și (4), art. 38² din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995,

ORDON:

1. Pe durata concediului de odihnă, 26.11.2012 – 12.12.2012, al lichidatorului B.C. „Universalbank” S.A. în proces de lichidare, dna Silvia Marcu, funcțiile de lichidator al băncii vor fi exercitate conform legislației în vigoare de către dl Ion Ropot.

2. Dna Silvia Marcu va preda, iar dl Ion Ropot va prelua

conducerea, gestiunea și controlul asupra B.C. „Universalbank” S.A. în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

3. La expirarea termenului de înlocuire temporară a lichidatorului, dl Ion Ropot va preda, iar dna Silvia Marcu va prelua în continuare conducerea, gestiunea și controlul asupra B.C. „Universalbank” S.A. în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 7 zile de la data adoptării.

GUVERNATORUL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI

Dorin DRĂGUȚANU

Nr. 09-02118/9. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

1472 ORDONANȚĂ
cu privire la înlocuirea temporară a administratorului
în oficiu al Băncii „Guinea” S.A. în proces de lichidare

În legătură cu plecarea în concediul de odihnă în perioada 26.11.2012 – 12.12.2012 a administratorului în oficiu al Băncii „Guinea” S.A. în proces de lichidare, dna Silvia Marcu, în conformitate cu art. 38¹ alin. (3) și (4), art. 38² din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995,

ORDON:

1. Pe durata concediului de odihnă, 26.11.2012 – 12.12.2012, al administratorului în oficiu al Băncii „Guinea” S.A. în proces de lichidare, dna Silvia Marcu, funcțiile de administrator în oficiu al băncii vor fi exercitate conform legislației în vigoare de către dl Grigorii Olaru.

2. Dna Silvia Marcu va preda, iar dl Grigorii Olaru va prelua gestiunea și controlul asupra Băncii „Guinea” S.A. în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

3. La expirarea termenului de înlocuire temporară a administratorului în oficiu, dl Grigorii Olaru va preda, iar dna Silvia Marcu va prelua în continuare gestiunea și controlul asupra Băncii „Guinea” S.A. în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 7 zile de la data adoptării.

GUVERNATORUL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI

Dorin DRĂGUȚANU

Nr. 09-02118/10. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

1473 ORDONANȚĂ
cu privire la înlocuirea temporară a administratorului
în oficiu al BCIA „VIAS” în proces de lichidare

În legătură cu plecarea în concediul de odihnă în perioada 26.11.2012 – 12.12.2012 a administratorului în oficiu al BCIA „VIAS” în proces de lichidare, dna Silvia Marcu, în conformitate cu art. 38¹ alin. (3) și (4), art. 38² din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995,

ORDON:

1. Pe durata concediului de odihnă, 26.11.2012 – 12.12.2012, al administratorului în oficiu al BCIA „VIAS” în proces de lichidare, dna Silvia Marcu, funcțiile de administrator în oficiu al băncii vor fi exercitate conform legislației în vigoare de către dl Grigorii Olaru.

2. Dna Silvia Marcu va preda, iar dl Grigorii Olaru va

prelua gestiunea și controlul asupra BCIA „VIAS” în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

3. La expirarea termenului de înlocuire temporară a administratorului în oficiu, dl Grigorii Olaru va preda, iar dna Silvia Marcu va prelua în continuare gestiunea și controlul asupra BCIA „VIAS” în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 7 zile de la data adoptării.

GUVERNATORUL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI

Dorin DRĂGUȚANU

Nr. 09-02118/11. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

1474 ORDONANȚĂ
cu privire la înlocuirea temporară a administratorului
în oficiu al BCA „Bancosind” în proces de lichidare

În legătură cu plecarea în concediul de odihnă în perioada 29.11.2012 – 14.12.2012 a administratorului în oficiu al BCA „Bancosind” în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, în conformitate cu art. 38¹ alin. (3) și (4), art. 38² din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995,

ORDON:

1. Pe durata concediului de odihnă, 29.11.2012 – 14.12.2012, al administratorului în oficiu al BCA „Bancosind” în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, funcțiile administratorului în oficiu al băncii vor fi exercitate conform legislației în vigoare de către dl Grigorii Olaru.

GUVERNATORUL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI

Nr. 09-02118/12. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

2. Dl Sergiu Berghie va preda, iar dl Grigorii Olaru va prelua gestiunea și controlul asupra BCA „Bancosind” în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

3. La expirarea termenului de înlocuire temporară a administratorului în oficiu, dl Grigorii Olaru va preda, iar dl Sergiu Berghie va prelua în continuare gestiunea și controlul asupra BCA „Bancosind” în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 7 zile de la data adoptării.

Dorin DRĂGUȚANU

1475 ORDONANȚĂ
cu privire la înlocuirea temporară a administratorului
în oficiu al „BIID MB” S.A. în proces de lichidare

În legătură cu plecarea în concediul de odihnă în perioada 29.11.2012 – 14.12.2012 a administratorului în oficiu al „BIID MB” S.A. în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, în conformitate cu art. 38¹ alin. (3) și (4), art. 38² din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995,

ORDON:

1. Pe durata concediului de odihnă, 29.11.2012 – 14.12.2012, al administratorului în oficiu al „BIID MB” S.A. în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, funcțiile administratorului în oficiu al băncii vor fi exercitate conform legislației în vigoare de către dl Grigorii Olaru.

2. Dl Sergiu Berghie va preda, iar dl Grigorii Olaru va

prelua gestiunea și controlul asupra „BIID MB” S.A. în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

3. La expirarea termenului de înlocuire temporară a administratorului în oficiu, dl Grigorii Olaru va preda, iar dl Sergiu Berghie va prelua în continuare gestiunea și controlul asupra „BIID MB” S.A. în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 7 zile de la data adoptării.

Dorin DRĂGUȚANU

GUVERNATORUL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI

Nr. 09-02118/13. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

1476 ORDONANȚĂ
cu privire la înlocuirea temporară a administratorului
în oficiu al BC „Basarabia” în proces de lichidare

În legătură cu plecarea în concediul de odihnă în perioada 29.11.2012 – 14.12.2012 a administratorului în oficiu al BC „Basarabia” în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, în conformitate cu art. 38¹ alin. (3) și (4), art. 38² din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995,

ORDON:

1. Pe durata concediului de odihnă, 29.11.2012 – 14.12.2012, al administratorului în oficiu al BC „Basarabia” în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, funcțiile administratorului în oficiu al băncii vor fi exercitate conform legislației în vigoare de către dl Grigorii Olaru.

2. Dl Sergiu Berghie va preda, iar dl Grigorii Olaru va

prelua gestiunea și controlul asupra BC „Basarabia” în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

3. La expirarea termenului de înlocuire temporară a administratorului în oficiu, dl Grigorii Olaru va preda, iar dl Sergiu Berghie va prelua în continuare gestiunea și controlul asupra BC „Basarabia” în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 7 zile de la data adoptării.

Dorin DRĂGUȚANU

GUVERNATORUL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI

Nr. 09-02118/14. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

1477 ORDONANȚĂ**cu privire la înlocuirea temporară a administratorului
în oficiu al BCI „Oguzbank” S.A. în proces de lichidare**

În legătură cu plecarea în concediul de odihnă în perioada 29.11.2012 – 14.12.2012 a administratorului în oficiu al BCI „Oguzbank” S.A. în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, în conformitate cu art. 38¹ alin. (3) și (4), art. 38² din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995,

ORDON:

1. Pe durata concediului de odihnă, 29.11.2012 – 14.12.2012, al administratorului în oficiu al BCI „Oguzbank” S.A. în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, funcțiile administratorului în oficiu al băncii vor fi exercitate conform legislației în vigoare de către dl Grigorii Olaru.

2. Dl Sergiu Berghie va preda, iar dl Grigorii Olaru va prelua gestiunea și controlul asupra BCI „Oguzbank” S.A. în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

3. La expirarea termenului de înlocuire temporară a administratorului în oficiu, dl Grigorii Olaru va preda, iar dl Sergiu Berghie va prelua în continuare gestiunea și controlul asupra BCI „Oguzbank” S.A. în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 7 zile de la data adoptării.

**GUVERNATORUL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI****Dorin DRĂGUȚANU****Nr. 09-02118/15. Chișinău, 23 noiembrie 2012.****1478 ORDONANȚĂ****cu privire la înlocuirea temporară a administratorului
în oficiu al BCA „Întreprinzbank” în proces de lichidare**

În legătură cu plecarea în concediul de odihnă în perioada 29.11.2012 – 14.12.2012 a administratorului în oficiu al BCA „Întreprinzbank” în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, în conformitate cu art. 38¹ alin. (3) și (4), art. 38² din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995,

ORDON:

1. Pe durata concediului de odihnă, 29.11.2012 – 14.12.2012, al administratorului în oficiu al BCA „Întreprinzbank” în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, funcțiile administratorului în oficiu al băncii vor fi exercitate conform legislației în vigoare de către dl Grigorii Olaru.

2. Dl Sergiu Berghie va preda, iar dl Grigorii Olaru va prelua gestiunea și controlul asupra BCA „Întreprinzbank” în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

3. La expirarea termenului de înlocuire temporară a administratorului în oficiu, dl Grigorii Olaru va preda, iar dl Sergiu Berghie va prelua în continuare gestiunea și controlul asupra BCA „Întreprinzbank” în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 7 zile de la data adoptării.

**GUVERNATORUL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI****Dorin DRĂGUȚANU****Nr. 09-02118/16. Chișinău, 23 noiembrie 2012.****1479 ORDONANȚĂ****cu privire la înlocuirea temporară a administratorului
în oficiu al BCA „Bucuriabank” în proces de lichidare**

În legătură cu plecarea în concediul de odihnă în perioada 29.11.2012 – 14.12.2012 a administratorului în oficiu al BCA „Bucuriabank” în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, în conformitate cu art. 38¹ alin. (3) și (4), art. 38² din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995,

ORDON:

1. Pe durata concediului de odihnă, 29.11.2012 – 14.12.2012, al administratorului în oficiu al BCA „Bucuriabank” în proces de lichidare, dlui Sergiu Berghie, funcțiile administratorului în oficiu al băncii vor fi exercitate conform legislației în vigoare de către dl Grigorii Olaru.

2. Dl Sergiu Berghie va preda, iar dl Grigorii Olaru va prelua gestiunea și controlul asupra BCA „Bucuriabank” în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

3. La expirarea termenului de înlocuire temporară a administratorului în oficiu, dl Grigorii Olaru va preda, iar dl Sergiu Berghie va prelua în continuare gestiunea și controlul asupra BCA „Bucuriabank” în proces de lichidare, precum și bunurile, documentele și ștampilele băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 7 zile de la data adoptării.

**GUVERNATORUL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI****Dorin DRĂGUȚANU****Nr. 09-02118/17. Chișinău, 23 noiembrie 2012.**